

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

V I D A R M É N

SAMT

FLYGVAPNET

Å R 1931

STOCKHOLM 1932
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
321517

INLEDNING TILL

**Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse.
– Stockholm, 1912-1970. - (Sveriges officiella statistik).**

Täckningsår: 1911-1969.

1911-1913: Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses underdåniga berättelse.

1914-1930: Hälso- och sjukvård vid armén.

**1931-1936: Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet /
Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ; Flygstyrelsen.**

**1937-1942: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård
vid armén / Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ;
Flygförvaltningen ; Överfältveterinären.**

**1943-1944: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén /
Försvarets sjukvårdsförvaltning; Överfältveterinären.**

**Från 1943 ingår även Hälso- och sjukvård vid marinen, som utkom 1911-
1942, i denna serie.**

1911-1936 ingår veterinärvård vid armén i ett särskilt avsnitt i denna serie.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1,
Sundhetskollégii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt,
1864-1912. - Sundhetskollégium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen.
Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Efterföljare:

Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse. – Stockholm :
1973–1975. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1970/72-1973/74.

Veterinärvård vid armén /Överfältveterinären. – Stockholm : 1946-1957. –
(Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1945-1955.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II
publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.
S. 163: Tab. 157. Militära sjukvården 1903-1947.

Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet. År 1931. – (Sveriges
officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

V I D A R M É N

SAMT

FLYGVAPNET

Å R 1931

STOCKHOLM 1932
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
321517

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

A L'ARMÉE

ET

AUX FORCES AERIENNES

EN 1931

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1931

AV

KUNGL. ARMÉFÖRVALTNINGENS
SJUKVÅRDSSTYRELSE

STOCKHOLM 1932

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

321527

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

A L'ARMÉE EN 1931

PUBLIÉ PAR

LA DIRECTION
DE L'ADMINISTRATION MÉDICALE
DE L'ARMÉE

TILL KONUNGEN.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse får härmed avgiva underdånig berättelse över sin verksamhet samt över hälso- och sjukvården ävensom veterinärvården vid armén under år 1931.

Jämlikt Eders K. Maj:ts medgivande den 9. sept. 1932 offentliggöres samtidigt härmed av flygstyrelsen avgiven berättelse rörande hälso- och sjukvården vid flygvapnet.

Stockholm i sept. 1932.

Underdånigst

Richard Erhardt

O. Nordlander

Axel Morén

Fritz Björkman

INNEHÅLL.

[Medieval stil (1, 2, 3 ...) betecknar, att siffrorna endast äro approximativa.]

TEXTAVDELNING.

	Sid.
A. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens verksamhet	1
a. Fältläkarbyrån	1
Verksamheten vid sjukvårdsstyrelsens glasögondepå	6
Tab. A. Inom armén rekviderade och levererade glasögon samt glasens beskaffenhet	6
» B. Inom olika vapenslag levererade glasögon med angivande av glasens styrka	7
b. Fältveterinärbyrån	7
B. Fältläkarkåren	8
C. Utdrag ur läkarnas årsberättelser	9
D. Besiktningen av värnpliktiga	21
E. Sjukligheten och sjukvården bland manskapet	24
Tab. C. Antal platser, intagna, underhållsdagar m. m. för civila sjuka å garnisons-sjukhusen	25
F. Fältveterinärkåren	26
G. Utdrag av veterinärernas årsberättelser	27
H. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar	44
Tab. D. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar	45

TABELLBILAGOR.

Tab. 1. Utgifter för truppsjukvården	48
» 2. Sammandrag av rapporterna öfver besiktningarna å värnpliktiga	50
» 3 a. Kassationsorsaker hos värnpliktiga, grupp A, vid besiktningarna	51
» 3 c. Sjukdomar hos värnpliktiga, grupp H, vid besiktningarna	53
» 4 a, 4 b. Sjukdomar och bildningsfel hos värnpliktiga, grupp B och C, vid besiktningarna	54
» 5. D:o d:o d:o grupp D, d:o	56
» 6 a. Översikt av ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförh. inom olika inskrivningsomr.	57
» 6 b. Kassationsorsaker hos förut inskrivna värnpliktiga (grupp A)	58
» 6 c. Sjukdomar och bildningsfel hos förut inskrivna värnpliktiga (grupp B och C)	59
» 7. Sjukligheten bland manskapet vid arméns truppförband	60
» 8. Sjukdomar bland manskapet vid arméns truppförband	64
» 9. Vissa epidemiska sjukdomar månadsvis	80
» 10. Smittsamma könssjukdomar bland fast anställda och värnpliktiga inom armén	84
» 11. Dödlighet bland arméns manskap inom olika områden och efter ålder	85
» 12. Revaccination av manskap vid armén	86
» 13 a. Samtliga å garnisonssjukhusen vårdade sjuka	87
» 13 b. Å garnisonssjukhusen vårdade sjukdomsfall från armén och flottan	87
» 14. Å garnisonssjukhusen intagna militära sjukdomsfall	88
» 15, 16. Å garnisonssjukhuset i Stockholm, resp. Boden, operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna militära patienter	92
» 17. Utgifter för truppveterinärvården	100
» 18. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar	102
» 19. Sammandrag av hästsjukbesked	103
» 20. Själv döda hästar	106
» 21. Avlivade hästar	107
» 22. Kasserade hästar	108

TABLE DES MATIÈRES.

	Page
A. Activité du bureau médical de la Direction de l'Administration médicale de l'armée	1
Activité du bureau de lunettes	6
B. Corps des médecins militaires	8
C. Extraits des rapports annuels des médecins militaires	9
D. Examens des conscriptionnaires	21
E. Morbidité chez les conscrits	24
F. Corps des vétérinaires militaires	26
G. Extraits des rapports annuels des vétérinaires militaires	27
H. Morbidité chez les chevaux	44

Tableaux.

	Page
Tabl. 1. Dépenses pour le service sanitaire des troupes	48
Col. 1: Régiments ou détachements. Col. 2: Nombre de jours de service. Col. 3: Dépenses (cour.). Col. 4—13: Dépenses par jour et par soldat en ore. Col. 4: Matériaux. Col. 5: Entretien. Col. 6: Fournitures. Col. 7: Séjour à l'hôpital. Col. 8: Médicaments. Col. 9: Soins aux dents. Col. 10: Transferts. Col. 11: Pour épidémies. Col. 12: Dépenses diverses. Col. 13: Totaux.	
2. Résumé des rapports sur les inspections médicales des conscriptionnaires	50
Col. 2: Totaux des examinés. Col. 3—5: Non conscrits. Col. 6—12: Conscrits. Col. 13: Non conscrits en %. Col. 14: Conscrits en %. Col. 15: En tout.	
3 a, 3 b. Résumé des causes de réformation des conscriptionnaires, groupe A, de 20 ans, resp. de ceux au-dessus de 20 ans	51
3 c. Maladies des conscriptionnaires, groupe H.	53
4 a, 4 b. Vices de formation et maladies des conscriptionnaires, groupes B et C	54
5. Idem, groupe D	56
6 a, Résumé des rapports sur les modifications des relations de service des conscrits	57
6 b, 6 c. Causes de modifications des relations de service des conscrits	58
7. Morbidité parmi les conscrits	60
Col. 1: Régiments. Col. 2: Total des jours d'exercice. Col. 3: Restés de l'année précédente. Col. 4—6: Malades entrés par âge. Col. 7—18: Malades entrés par mois. Col. 19: Malades (restés et entrés) à la chambre et à l'infirmerie. Col. 20: Malades (restés et entrés) à l'hôpital militaire. Col. 21: Malades (restés et entrés) à l'hôpital civil. Col. 22: Total des malades (restés et entrés). Col. 23: Sortis capables de continuer leur service militaire. Col. 24: Sortis incapables de reprendre leur service militaire. Col. 25: Décédés. Col. 26: Nombre des malades restant à l'année suivante. Col. 27: Nombre des journées de traitement. Col. 28: Journées de malades pour 100 jours d'exercice.	
8. Maladies parmi les conscrits	64
Groupe I: Vices de formation ou de développement. Groupe II: Maladies d'infection aiguës. Groupe III: Maladies zooparasitaires. Groupe IV: Maladies d'infection chroniques. Groupe V: Maladies constitutionnelles. Groupe VI: Maladies d'intoxication chroniques. Groupe VII: Maladies mentales. Groupe VIII: Maladies du système nerveux. Groupe IX: Maladies des yeux. Groupe X: Maladies des oreilles. Groupe XI: Maladies de l'appareil circulatoire. Groupe XII: Maladies de l'appareil respiratoire. Groupe XIII: Maladies de l'appareil digestif. Groupe XIV: Maladies non vénériennes de l'appareil génito-urinaire. Groupe XV: Maladies de l'appareil locomoteur et du système osseux. Groupe XVI: Maladies de la peau et du tissu cellulaire. Groupe XVII: Tumeurs. Groupe XVIII: Cas des lésions corporelles et d'empoisonnements. Col. 145: Ruptures et distensions des muscles et tendons. Col. 146: Distorsions. Col. 147: Luxations, simples, compl. Col. 148: Fractures, simples, compl. Col. 149: Contusions. Col. 150: Blessures d'armes tranchantes ou pointues. Col. 151 a, b, c: Blessures d'armes à feu. Col. 152: Excoriations causées par la chaussure. Col. 153: Excoriations causées par l'équitation. Col. 154 a, b: Brûlures et traumatismes causés par explosion. Col. 155: Engelures. Col. 156: Coups de soleil et coups de chaleur. Col. 157: Intoxications aiguës. Col. 158: Traumatismes d'autres sortes. Col. 159: Suicides, tentatives de suicide. Col. 160: Maladies indéterminées. Col. 161: Cas d'observation. Col. 162: Total des malades entrés.	
9. Certaines maladies épidémiques par mois	80
10. Maladies vénériennes dans l'armée	84
11. Mortalité et causes de mort parmi les conscrits	85
12. Revaccinations des conscrits	86
13 a. Totaux des malades traités aux hôpitaux de garnison	87
13 b. Conscrits malades (de l'armée et de la marine) traités aux hôpitaux de garnison	87
14. Cas de maladies parmi les conscrits traités aux hôpitaux de garnison	88
15, 16. Opérations pratiquées aux hôpitaux de garnison de Stockholm, resp. de Boden	92
17. Dépenses pour le service vétérinaire des troupes (cfr. Tabl. 1)	100
18. Aperçu de la morbidité chez les chevaux de l'armée	102
19. Résumé des rapports sur les maladies des chevaux de l'armée	103
20—22. Chevaux décédés, tués, réformés resp.	106

Note. Chiffres en types spéciaux (1, 2, 3 . . .) sont à regarder comme approximatifs.

A. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses verksamhet.

a. Fältläkarbyrån.

Under år 1931 hava å fältläkarbyrån och generalfältläkarens expedition handlagts sammanlagt 4 941 ärenden, därav 123 av hemlig natur — dessa senare omfattande 202 inkommande och 148 utgående skrivelser.

Bland behandlade ärenden, som avse arméns *sjukvårdsväsende i allmänhet*, kunna nämnas:

åtgärder med anledning av rådande influensaepidemi;

fortsatta forskningar rörande tuberkulosen;

förekomst och förebyggande av angina tonsillaris m. fl. »kaserninfektioner»;

anvisningar för behandling av bölder och finnar;

föreskrifter angående revaccinationer vid truppförbanden samt om kontrollrevaccination av vissa värnpliktiga;

om kostnader för medicin m. m. för högvaktens behov;

åtgärder med anledning av bataljonsläkare Wiltons arbete »Tänder, vitaminer och normalportionsstater» samt regementsläkare Barres meddelande om kostens vitaminhalt och dess förhållande till vissa digestionsrubbningar vid Södermanlands regemente;

beordrande av specialist i livsmedelsfysiologi som sakkunnig i sjukvårdsstyrelsen;

om ifrågasatt utbyte av margarin mot smör vid armén;

föreskrifter beträffande vård av manskap vid armén under konvalescens;

sjukvården för å flygstyrelsen tjänstgörande personal;

fri sjukvård åt elever vid bataljonsveterinärkurs;

blanketter till journalföring vid röntgenundersökningar å vissa truppförband;

tillhandahållande av beklädnadspersedlar åt fast anställt manskap och värnpliktiga under sanatorievistelse samt redovisning av kostnader därför;

bestämmelser rörande intagning av s. k. samvetsömma värnpliktiga till vård å garnisonssjukhus eller truppförband tillhörande sjukvårdsinrättning;

meddelande av vård åt arbetare vid ammunitionsfabriken i Stockholm å garnisonssjukhusets tandpoliklinik;

kompletterande föreskrifter rörande tandvården vid armén;

framställning från Försvarsväsendets underbefälsförbund rörande systemet för anteckning av könssjukdomar i rullor och journaler m. m.;

om olika orsaker till avgången från linjetjänsten;

för vinnande av enhetlighet utarbetat formulär att användas vid behandling av s. k. gratialistärenden å avd. V;

delgivande genom truppförbandschefs (likställd chefs) försorg till militärläkare av riks försäkringsanstaltens beslut i ersättningsmål;

förslag till ändrad text i vissa av riks försäkringsanstaltens skrivelser och blanketter.

*

Beträffande frågor, som beröra *läkarpersonalens tillsättande, utbildning, tjänstgöring o. s. v.*, hava förevarit bl. a.:

om särskilda kompetensvillkor för en regementsläkarbeställning vid kommandantskapet i Boden;

om tjänstgöringsskyldighet vid trupp för truppförbandsläkare, tillika läkare vid större militärsjukhus med blandat klientel;

om läkarvården för Älvsborgs fästnings ingenjörstab;

medicinalstyrelsens rådgivande taxa för ersättning åt sjukhusläkare och dess tillämplighet vid armén;

rekryteringen och utbildningen av militärläkare i Sverige (sammanfattande utredning som svar på utländsk förfrågan);

grunder för militärläkares bibehållande av avlöning under vissa studier;

frågan om förlängd semester för bataljonsläkare i Boden;

änkepension åt t. f. bataljonsläkaren vid fältläkarkåren B. Borgs änka och barn.

*

I vad avser *örrig sjukvårdspersonals utbildning osv.* hava handlagts ärenden angående bl. a.:

bestämmelser rörande sjukhusutbildning för trängtruppernas värnpliktiga i sjukvårdstjänst;

frivilliga sjukvårdstruppers deltagande i 1931 års större fälttjänstövningar;

militärtaxans tillämpning på e. o. kvinnlig personal (bl. a. sjuksköterskor) i försvarsväsendets tjänst;

förtidspension för sjuksköterska.

*

Ett flertal ärenden hava avsett *verksamheten vid garnisonssjukhusen och beredandet av vård å dessa även av civila sjuka*. Bland dylika ärenden märkas:

ändrade grunder för erläggande av vårdavgifter för civila patienter å garnisonssjukhuset å Karlsborg;

vissa ombyggnadsarbeten, särskilt av köket, vid garnisonssjukhuset å Karlsborg;

föreslagen ombyggnad av den s. k. K. paviljongen å Karlsborg;

inredning av förvaringsrum för röntgenfilm vid garnisonssjukhuset å Karlsborg;

förslag till instruktion för garnisonssjukhuset å Karlsborg;

förslag till ändring av 2 § i reglementet för garnisonssjukhuset å Karlsborg, avseende civil ledamots anslutning till sjukhusdirektionen;

legosängsavgifterna för manskap, intaget å Jönköpings län tillhörande lasarett;

emottagning av militära personer av främmande nationalitet till vård å garnisonssjukhuset i Stockholm;

ersättning för sjukhusväbelns vid garnisonssjukhuset i Stockholm tjänstebostad;

förbättring av lokaltelefonnätet vid garnisonssjukhuset i Stockholm;

användande av vissa besparingar till anordnande av sköljrum å garnisonssjukhuset i Stockholm;

utvidgning eller förflyttning av garnisonssjukhusets i Stockholm röntgenavdelning samt förslag till inredning av densamma;

markavtal rörande garnisonssjukhuset i Stockholm;

anmärkningar från M.O. mot de av garnisonssjukhuset i Stockholm disponerade byggnaderna;

medel för utförande av vissa ändringsarbeten vid garnisonssjukhusen i Stockholm och Boden;

ifrågasatt utsträckning av semestertid och ökade kostpenningar åt viss kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal vid garnisonssjukhuset i Boden;

uppdelande av garnisonssjukhuset i Boden i administrativa enheter under vederbörande specialläkare (efter inspektion januari 1931);

medel till korkmattor i tandpolikliniken i Boden;

extra anslag för nyanskaffning och komplettering av sjukhuspersedlar för kvinnor och barn vid militärsjukhuset i Eksjö;

medel till anskaffning av möbler till garnisonssjukhuset i Linköping;

disponerande av vissa lokaler inom garnisonssjukhuset i Skövde för rättsmedicinska obduktioner.

*

Sjukvårdsstyrelsens verksamhet avseende *nyanskaffning, modernisering eller förvaring av sjukvårdsmateriel* har givetvis medfört handläggning av en mångfald ärenden, varav särskilt må framhållas:

inventering och inspektion av sjukvårdsstyrelsens förråd i Örebro;

inredningsarbeten i krigssjukvårdsförrådet å T. 3;

anordnande av sjukvårds- och veterinärmaterielmuseum i Örebroförrådet;

medel till viss förrådsinredning på Gotland;

användning och bemanning av den vid T. 2 uppställda ambulansbilen;

elektriska belysningsmaterielens handhavande, skötsel och vård;

samarbete med inspektören för infanteriet m. fl. angående lättare fältutrustning vid infanteriet m. m.;

förändring av sjukvårdspackfickor;

om tillverkning av bårsäckar;

inköp av ytterligare ett transportabelt bakteriologiskt laboratorium för fältbruk;

medel till anskaffning av instrument för utförande av ögonundersökning för uttagande av avståndsmätarpersonal vid luftvärnsartilleriet;

rapport angående försök vid T. 3 med tältspisar;

förslag till ersättning åt fanjunkare Moosberg för övertagande av patent å skidbår;

samarbete med artilleridepartementet rörande inköp från Tyskland av försöksmodeller å gasskyddsmask, vinterförsök med gasmasker, anskaffande av gasmaskglasögon m. m.;

besparingsdekret rörande läkemedel och röntgenmateriel.

Även under 1931 har sjukvårdsstyrelsen genom särskild representant deltagit i det internationella arbetet på standardisering av sjukvårdsmaterielen. Styrelsen har också av Internationella kommissionen för standardisering av sjukvårdsmateriel i Genève tillerkänts silvermedalj (3:e pris) för vissa avpolletteringssedlar m. m.

*

Även i övrigt har det *internationella samarbetet inom militärmedicinen m. m.* fortsatt och föranlett handläggning av ärenden rörande bl. a.:

ändring av lagen om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar;

konventioner beträffande sårades och sjukas vård vid arméer i fält samt krigsfångars behandling;

statsbidrag till internationella institutet för sjukvårdsmateriel i Genève;

belgiska regeringens förslag om en internationell militärmedicinsk byrå;

till den nya internationella militärmedicinska byrån i Liège har från sjukvårdsstyrelsen översänts militärmedicinsk litteratur; ifrågasatt bidrag har däremot icke kunnat lämnas;

Sveriges representerande av regementsläkaren vid I. 10 C. O. Barre vid viss internationell kongress i Haag 1931;

generalfältläkarens deltagande i den internationella kongressen i Wien;

Sveriges representerande vid militärläkarkongress i New-Orleans år 1931 kunde av kostnadsskäl icke tillstyrkas;

i tandläkarkongress i Budapest deltog föreståndaren för tandpolikliniken vid garnisonssjukhuset i Stockholm S. T. Thuréus på eget initiativ;

framställning från portugisiska ministern att erhålla statistik rörande konsumtionen av läkemedel i svenska armén.

*

Inom sjukvårdsstyrelsen har under året *utarbetats nytt besiktningsreglemente.*

*

Bland *avgivna särskilda yttranden* i ärenden av större vikt böra anföras följande:

om pensionsstyrelsens paviljong för behandling av reumatiskt sjuka i Boden;

om 1930 års militäravlöningsakkunnigas betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente och samma sakkunnigas utlåtande angående avlö-

ningsbestämmelserna för vissa civila och civilmilitära icke ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet;

om befälhavande amiralens i Karlskrona skrivelse angående avlämnande från marinen av sjuka och sårade i krigstid;

förslag till ändring av § 38 i inskrivningsförfordningen;

förslag i samarbete med intendentsdepartementet till bestämmelser rörande tillverkning och leverans av vissa konserver;

om ifrågasatt ökning av personal och utrustning vid tandpolikliniken vid flottans station i Karlskrona;

om förflyttning av apoteket i Strömsholm till Hallstahammar;

angående motion rörande arbetstiden för viss betjäningsspersonal vid garnisonssjukhusen.

•

Slutligen må påpekas, att för arméns vidkommande från befattningshavare och värnpliktiga alltjämt resas ökade krav på *statens ersättningsskyldighet*. Är från år ökas handläggningen av sådana ärenden, vilka avse ersättning för sjukvårdskostnader, oavkortad lön under sjukdom, besvär över beslut i sådana frågor, ansökningar om understöd, om pension, remisser från M. O. m. m.

*

Taktiska övningar för militärläkare hava ägt rum vid södra arméfördelningen i trakten av Halmstad under tiden 31. maj—6. juni under generalfältläkarens ledning. Avsikten är att denna ledning framdeles, omväxlande med arméfördelningarna, skall handhas av personal från sjukvårdsstyrelsen.

*

Av läkare inom sjukvårdsstyrelsen hava följande arbeten under året publicerats.

Boye, B. Sjukvårdsförbandens organisation vid arméfördelning: Genmäle. Ny militär tidskrift 1931.

— Magsårstudier, spec. beträffande de nervösa symtomen. Nordisk medicinsk tidskrift 1931, n:r 39.

— Blodsockerbestämning enligt Crecelius snabbmetod. Föreningens för invärtes medicin förhandlingar 1931.

Erhardt, R. Wienkongress. II internationella sjukhusmötet den 8.—14. juni 1931. Tidskrift i militär hälsovård 1931.

— Om ögonsjukvårdens ordnande, med anledning av statens sjukvårdskommittés P. M. i ämnet. Sveriges landstings tidskrift 1931, h:2.

— Diskussionsyttranden s. 647, 652 och 675 med anledning av ovannämnda sjukvårdskommittés P. M. Svenska ögonläkarföreningens förhandlingar, Hygiea 1931.

Gyllenswärd, C. Studentexamen såsom intelligensprov. Tidskrift i militär hälsovård 1931.

— (tills. m. I. Jundell). Das weisse Blutbild bei Behandlung mit antirachitischen Mitteln. Acta Ped. 1931.

— Alkohol och Ärftlighet. Tirfing 1931.

- Über prophylaktische Massnahmen gegen Varicellæ. Acta Medica 1931. Nordlander, O. Läkareundersökningar av militärflygare i Sverige. Tidskrift i militär hälsovård 1931.
- Avgången från linjetjänsten. Ny militär tidskrift 1931, n:r 23/24.
- Om organisationen av läkarundersökningar på militärflygare. Svenska läkarsällskapets förhandlingar 1931.

Verksamheten vid sjukvårdsstyrelsens glasögondepå.¹

Verksamheten har under år 1931 fortgått efter samma linjer som tidigare.

Tab. A lämnar en översikt av antalet rekvirerade och levererade glasögon samt av glasens beskaffenhet. Under året ha 509 par glasögon levererats, 30 flera än under föregående år. Halva antalet rekvisitioner grunda sig på undersökning av ögonläkare.

Tab. A. Inom armén under år 1931 rekvirerade och levererade glasögon samt glasens beskaffenhet.

Armefördelning.	Antal glasögon (par)					Glasens beskaffenhet, antal glas						
	Rekvi- rerade av			Levererade		Sfär. ÷ glas	Sfär. + glas	Cyl. glas	Skydds- glas		Andra glas	Sum- ma leve- rerade glas
	speci- alist	ej spec. läkaren,	trupp- läkaren,	gasmask- brillor	skjut- glasögon				rök- färgade	Hällaner		
Södra armefördelningen .	12	56	—	67	1	91	7	26	—	—	12	136
Västra ,	7	41	—	45	3	61	12	19	—	—	4	96
Östra ,	144	106	5	220	25	299	67	121	—	—	13	500
Norra ,	4	47	—	48	3	70	20	8	—	—	4	102
Övre Norrlands trupper .	21	—	—	20	1	20	7	15	—	—	—	42
Bodens besättningstrupper	66	—	—	58	8	67	29	33	—	—	3	132
Gotlands trupper	1	4	—	4	1	4	1	4	—	—	1	10
Summa	255	254	5	462	42	612	148	226	—	—	37	1018
På 100 i varje grupp	50	50	1	91	8	60	14	22	—	—	4	

Inom gruppen »skjutglasögon», som omfattar glas, vilka medföra för skjutning tillräcklig synskärpa, d. v. s. minst 0.8, inrymmas 91 % av alla glas. Rubriken »andra glasögon» avser skyddsglas och glas, som visserligen ej förläna »skjutsyn», men ändå varit påkallade för tjänstens fullgörande eller till följd av astenopiska besvär från ögonen.

Sfäriska minusglas (»sfär. ÷ glas»), 60 % förordnas åt närsynta, sfäriska plusglas (»sfär. +glas»), 14 %, åt översynta, cylinderglas (»cyl. glas»), 22 % åt s. k. astigmater.

Rubriken »andra glas» avser planglas och mattglas.

¹ En mera detaljerad redogörelse återfinnes i Tidskrift i militär hälsovård 1932, Bd 57.

Tab. B. Inom olika vapenslag år 1931 levererade glas med angivande av glasens styrka.

Vapenslag	Sfäriska - glas			Sfäriska + glas			Cylindriska glas			Skydds- glas Häl- laner rök- färgade	Andra glas	Summa glas	På 100 av samt- liga
	< 3 D	3-6 D	> 6 D	< 3 D	3-6 D	> 6 D	< 3 D	3-6 D	> 6 D				
Infanteriet	372	119	5	69	32	2	180	5	—	—	26	810	80
Kavalleriet	6	2	—	2	—	—	7	—	—	—	3	20	2
Artilleriet	16	10	—	19	3	—	7	—	—	—	3	58	6
Fortifikationen	40	15	2	10	—	—	14	—	—	—	3	84	8
Trängen	9	2	—	—	—	—	2	—	—	—	1	14	1
Intendenturtrupperna	7	5	—	2	—	—	11	—	—	—	1	26	2
Flygvapnet	2	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	6	1
Summa	452	153	7	104	37	2	221	5	—	—	37	1 018	100
På 100 i varje grupp	74	25	1	73	26	1	98	2	—	—	100	—	100
På 100 av alla glas	60			14			22			4			100

Tab. B visar glasens fördelning på de olika truppslagen och ger därjämte kännedom om glasens styrka. Infanteriets avsevärda övervikt beror, fränsett detta vapenslags höga numerär, även på möjligheten att inom detsamma använda »glasbärare». Vid kavalleriet och fältartilleriet äro glasögon ej tillåtna i linjetjänst.

Rubriken »andra glas» omfattar planglas och mattglas såsom i Tab. A.

b. Fältveterinärbyrån.

Å fältveterinärbyrån och generalfältläkarens expedition hava under året handlagts sammanlagt 783 ärenden, varav 90 av hemlig natur. I förenämnda antal ärenden äro icke inräknade vissa besked och rapporter, hästkort m. m. till ett sammanlagt antal av omkring 500.

Bland viktigare handlagda ärenden kunna anföras:

Ang. inredning m. m. för sjukstall och skosmedja vid A. 2;

- » nybyggnad, resp. modernisering av skosmedja vid vissa truppförband;
- » införande av automatiska vattenhoar i vissa truppförbands stallar;
- » nordsvenska hästens användbarhet för kavalleriet;
- » ifrågasatt vanvård av utackorderad stamhäst;
- » försäkringsmål rörande en störtad stamhäst;
- » försök med olika skärpningsmetoder för arméns vinterbeslag;
- » anskaffande av hästtransportbil till vissa truppförband;
- » olika halmslags användbarhet som strömedel i arméns stallar;
- » normalrationsstaten;
- » kassation av vissa armékonserver;

Ang. omarbetning av gällande bestämmelser för fordringarna på vissa proviantartiklar m. m. vid leverans för statens behov;

- » omarbetning av vissa läroböcker;
- » nya fältutrustningslistor vid armén;
- » förslag till fälttjänsthandbok för armén;
- » förstärkning av veterinärpersonalen vid Bodens fästning under viss tid av året;
- » arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband;
- » kurs för äldre militärveterinärer;
- » utbildningskurs för bataljonsveterinärer;
- » taktisk utbildningskurs för militärveterinärer.

Till tjänstgöring å byrån hava jämlikt nådiga brev den 11. juli 1930 och den 9. juli 1931 varit inkallade 5 ordinarie beställningshavare under sammanlagt 5 månader och 3 dagar.

Under året hava följande *militärveterinära* kurser avhållits, nämligen:

Kurs för äldre militärveterinärer i Stockholm under tiden 7.—20. april (9 deltagare;

Taktisk utbildningskurs för militärveterinärer i Halmstad under tiden 28. juni—11. juli (10 deltagare);

Utbildningskurs för bataljonsveterinärer i Stockholm (första perioden) och Skövde (andra perioden) under tiden 19. okt.—12. dec. (9 deltagare, varav 2 endast under andra perioden).

Regementsveterinär *J. E. Liljefors* har tilldelats resestipendium och bedrivit militärveterinära studier inom Brittiska armén.

B. Fältläkarkåren.

Under år 1931 har befattningen som byråassistent vid arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse besatts med ny innehavare.

Vid årets början voro å aktiv stat vakanta 9 läkartjänster, därav 3 regements- och 1 bataljonsläkarbeställning vid truppförband. Av det i stat vid samma tidpunkt bestämda antalet 29 bataljonsläkare vid fältläkarkåren voro med Kungl. Maj:ts medgivande 27 beställningar besatta och 2 obesatta.

Antalet bataljonsläkare vid fältläkarkåren har i stat för budgetåret 1931/1932 upptagits till 27, således en minskning från föregående år med 2. Beträffande fältläkarstipendiater funnos arvoden för endast 3 mot 6 föregående år.

Under året hava genom transport eller befordran 8 läkartjänster och genom avsked 2 blivit lediga.

Fältläkarkårens personal å aktiv stat är under året oförminskad genom tillkomsten av en tf. bataljonsläkare vid kommendantskapet i Boden och uppgick vid årets slut till 110, nämligen:

- 1 generalfältläkare,
- 1 överfältläkare,
- 4 fältläkare,
- 35 regementsläkare,
- 41 bataljonsläkare,
- 1 tf. bataljonsläkare.
- 26 bataljonsläkare vid fältläkarkåren och
- 1 fältläkarstipendiat.

Av de 13 beställningar — fränsett bataljonsläkarbeställningar vid fältläkarkåren och stipendiatbefattningar — vilka under längre eller kortare tid av året varit lediga, hava 9 besatts med ordinarie innehavare.

Vid årets slut voro lediga 4 läkartjänster, därav 2 regementsläkarbeställningar och 2 bataljonsläkarbeställningar vid truppförband. Av det i stat bestämde antalet 27 bataljonsläkare vid fältläkarkåren, voro då 26 beställningar besatta, varav 2 på förordnande, och 1 vakant. Ingen fältläkarstipendiatbefattning har blivit ledigförklarad.

Övergångsstaten har under året minskats med 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare med regementsläkares tjänsteställning. Den omfattade vid årets slut 3 regementsläkare, varav 2 med fältläkares tjänsteställning samt 2 bataljonsläkare, varav 1 med regementsläkares tjänsteställning.

Av *reservstatens* i stat upptagna 2 fältläkar-, 12 regementsläkar- och 6 bataljonsläkarbeställningar har under året efter Kungl. Maj:ts medgivande 1 fältläkarbeställning kunnat besättas.

Under året *avlidna* äro i reserven fältläkaren C. G. Borgström och vid fältläkarkåren tf. bataljonsläkaren, fältläkarstipendiaten B. Borg.

Fältläkarkårens reserv har under året ökat med 3 regementsläkare och 7 bataljonsläkare, men minskats med 2 fältläkare, 2 regementsläkare och 6 bataljonsläkare. Den bestod vid årets slut av 13 fältläkare, 21 regementsläkare, 117 bataljonsläkare, därav 1 tf. bataljonsläkare vid kommandantskapet i Boden och 2 tf. bataljonsläkare vid fältläkarkåren, samt 1 fältläkarstipendiat.

C. Utdrag ur läkarnas årsberättelser.

En del nothänvisningar hava tillagts i sjukvårdsstyrelsen.

Södra arméfördelningen.

I början av året förekom en influensaepidemi vid samtliga truppförband omfattande ett 1000-tal fall. Mer än fjärdedelen av dessa fall inträffade vid ett enda truppförband nämligen I. 11 i Växjö. Enligt regementsläkares uppfattning torde här till den tränga förläggningen ha bidragit som (sannolikt av sparsamhets-synpunkter) införts vid nämnda truppförband.¹ Ett dödsfall inträffade vid I. 11 under denna epidemi, i det att en värnpliktig avled i en influensasjukdomen komplicerande encephalit.

(Lindsjö.)

¹ Dessa regementsläkares uttalanden föranledde en undersökning av sjukvårdsstyrelsen.

Norra skånska infanteriregementet.

Tack vare den gynnsamma omständigheten, att till garnisonen hitkommenderats en värnpliktig tandläkare under så pass lång tid som 5 månader (från den ¹⁵/₉) har ett högst gagnarikt och betydelsefullt arbete kunnat utföras. — — — Önskvärt vore därför, att till garnisonen kommenderades värnpliktiga tandläkare under större delen av året.

Till sjukhuset ha anskaffats ett antal aluminiumkärl, som användas för varma fotbad vid fotskador. Det har visat sig vara mycket värdefullt att ha dessa vid behandlingstiderna efter övningarnas slut för dagen, särskilt som varma fotbad svårigen kunna erhållas på kompanierna. Anordningen har blivit uppskattad av manskapet.

(Strömberg.)

Södra skånska infanteriregementet.

Sjukhuset i Revinge, vilket fungerat vissa tider av året, då trupp och läkare samt sjuksköterska varit förlagda å mötesplatsen, är i stort behov av reparation. Särskilt önskvärt är, att vattenledning i mottagningsrummen och de övre våningarna inledes samt att w. c. inrättas.

Under augusti och september uppträdde ett tjugotal sjukdomsfall, vilka i sjukbeskeden fördes under diagnoserna mag- eller tarmkatarr, men ansågos vara den s. k. Bornholmssjukan. Intet var dock av svårare art.

(Bergendal.)

Kronobergs regemente.

Vederbörande regementsläkares redogörelse och utlåtande angående sjukdomar och skador, för vilka ifrågasattes ersättning av kronan, insändas via regementsexpeditionen direkt till riks försäkringsanstalten. Enligt mitt förmenande borde dessa utlåtanden först passera fördelningsläkaren och eventuellt sjukvårdsstyrelsen.

(Grubb.)

Kronobergs regementets detachement i Karlskrona.

Under hösten skadades genom olyckshändelse tre värnpliktiga av tårgas, varvid en måste inläggas på sjukhus för utbredda brännskador över högra delen av bålen, låret och pungen med upp till handflatstora blåsor. Olika partier av brännskadan behandlades olika, men syntes en salva med bismuthi oxijodogallas vara påfallande överlägsen som torkande och snabbt epitelialiserande.

Under året ha 6 värnpliktiga sjukbärare och 4 värnpliktiga sjukvårdsmän samt 2 värnpliktiga sjukvårdsmän tillhörande trängen erhållit sin utbildning vid detachementet. Tack vare de erfarna och dugliga sjukvårdsfurirer, som finnas vid detachementet har utbildningen lämnat ett gott resultat. Behovet av sjukvårdsunderofficer gör sig trots detta dock gällande.

Kasernhygienien har under året ytterligare förbättrats genom insättande av w. c. i kompanierna, vaktlokalen och underofficersbostäderna. Önskvärt vore dock att underofficersbostäderna förseddes med värmeledning.

På order av befälhavande amiralen i Karlskrona har bataljonsläkaren hållit föredrag för garnisonens samtliga officerare, hur sjukvårdstjänsten organiseras i fält vid armén. Bataljonsläkaren har även beretts tillfälle att biträda vid uppgörande av fästningssjukvårdsplaner med avseende på landstridskrafterna.

(Kihlstedt.)

Hallands regemente.

I matsalarna finnas fortfarande kokskaminer för uppvärmning. Dessa borde utbytas mot värmeledning. Nu kan det icke undvikas, att under den tid eldning pågår koksruk och damm uppkommer och medför nedrykning av servis, bord och andra inventarier.

Mot den värnpliktiga sjukvårdspersonalen kan den anmärkningen göras, att vid uttagningen de bästa redan tagits i anspråk å resp. kompanier för utbildning i specialtjänst. Detta resulterar uti, att sjukvårdsmännen måste utväljas bland återstoden, varvid det kan inträffa att sådana måste utses, som knappast ha lust eller fallenhet för denna tjänst. Kunde bestämmelserna ändras därhän, att värnpliktiga vid inskrivningen kunde anmäla sig till tjänstgöring som sjukvårdsmän, tror jag detta vore en fördel för den militära sjukvården.¹

(Eklund.)

Vendes artilleriregemente.

I fråga om tandsjukvården har under året den förändringen genomförts att fr. o. m. nya budgetårets början ingen särskild föreståndare för tandpolikliniken längre finnes anställd, men avtal träffats med stadens tandläkare, att av regementets läkare remitterat manskap av dem behandlas mot arvode efter tandläkarföreningens polikliniktaxa, reducerad med 33 %. Därmed vinnes otvivelaktigt att samma auslag räcker till större antal behandlingar.

(Heijbel).

Västra arméfördelningen.

T.f. regementsläkarens vid I. 22 påpekande i årsrapporten om sjuksköterskornas specialutbildning är enligt min mening beaktansvärd.

Det förhållandet att en sjuksköterska, som börjar sin tjänstgöring vid ett truppförband, i avlöningshänseende ej får räkna sig till godo föregående tjänstgöring vid civila sjukvårdsinrättningar, under det att hon vid dessa sistnämnda får räkna sina tjänsteår vid arméns sjuksköterskekår, synes mig vara en oformlighet. Följden kan lätt bliva den, att yngre, oerfarna sköterskor böra tjänstgöra.

Regementsläkaren vid T. 2 framhåller, att kårens sjukavdelning ej är lämplig plats för praktisk sjukhusutbildning, särskilt i betraktande av den korta och splittade tid som står till buds. Häri instämmer jag till fullo. Enligt min mening vore en tjänstgöring vid militärt eller civilt större sjukhus att föredraga, detta dock under förutsättning, att vederbörande sjukhusläkare och övrig personal ville intressera sig för utbildningen.

(Eckman.)

Skaraborgs regemente.

Under tredje kvartalet inträffade 45 fall av »Myalgia acuta epidemica». Diagnosen var vid denna tidpunkt ej klar, men fallen identifierades med den i pressen omnämnda s. k. »Bornholmssjukan». Vid närmare studium av sjukhusjournalerna framgår emellertid sjukdomsbildens fullständiga överensstämmelse med den utförliga beskrivning av densamma, som dr Bertil Josefson givit i läkartidningen för den 18. dec. förra året.

¹ Frågan ang. den manliga sjukvårdspersonalens rekrytering och utbildning vid armén är ännu olöst; sjukvårdsstyrelsen har år 1932 i und. skrivelse begärt utredning av hela ärendet och har K. Maj:t genom nådigt brev den 8 juli 1932 anbefallt dylik.

I 32 av fallen förlades hållet och ömheten till högra bröstkorgranden, i endast 3 fall till den vänstra samt i övriga till båda sidor eller epigastrium. Temperaturen har i 3 fall nått 40 grader, i 14 legat mellan 39 och 40, i 19 mellan 38 och 39 samt i 13 under 38. Två recidiv hava förekommit. Antalet vård dagar å sjukhuset utgör i medeltal 4. Dessa fakta torde ha ett visst intresse ur statistisk synpunkt.

Bland mera remarkabla sjukdomsfall må följande i korthet relateras: En värnpliktig inrycker en eftermiddag »fullt frisk», följande morgon svimmar han å kaserngården, bäres till sjukhuset, där sjukvisitation pågår. Vid undersökning konstateras ett operationsärr i ljumsken, enligt uppgift härrörande från operation för bräck å lasarettet i hemorten i april samma år; puls 90, temp. afebril, för övrigt inga som helst objektiva eller subjektiva sjukdomstecken. Han lägges till sängs för observation, pulsen normal efter ett par timmar; allmäntillståndet gott; följande morgon vaknar han »fullt frisk»; går ut ur sjukrummet, återkommer strax blek och svettig, lägger sig i sängen och är efter ett par minuter död. Fallet vållade givetvis en viss oro, icke minst i viss del av pressen, som följande dag underkastade mig korsförhör angående det uppseendeväckande dödsfallet, som redan stod att läsa i tidningarna. Jag hade emellertid omedelbart satt mig i förbindelse med det lasarett, där patienten opererats och upplyses om, att operationen gällt sarcom i testis. Jag lyckades utverka föräldrarnas tillstånd att öppna buken och fann därvid bukhålan fri från främmande innehåll, en flathandstor, tunn, halvflytande sarcommassa, belägen retroperitonealt, helt täckande de stora kärlen i höjd med njurarna samt intimt sammaväxande med underlaget. Givetvis var en embolus den omedelbara dödsorsaken. Att den lösa och tunna tumören, belägen bakom bukviscera, intra vitam ej var palpabel synes mig förklarligt.

(Blomberg.)

Älvsborgs regemente.

Icke mindre än 7 av de fast anställda ha under året på grund av sjukdom förklarats till kristjänst odugliga, därav två för lungtuberkulos och 3 för exsudativ pleurit. Vid fastställandet av tidig diagnos har stabilitetsreaktionen (S.R.) varit till ovärderlig hjälp. Dessutom hava alla lungfallen genomgått undersökning av sanatorieläkare, som fastställt diagnoserna.

Stabilitetsreaktion tages på alla, som söka fast anställning, alla nyinryckta vid hälsoregistrets upprättande samt vid inkomsten och utskrivningen från sjukhuset av alla invärtes fall. Vid hög S.R. följes fallet med S.R. reaktion varje vecka, tills den blir normal. Jag har funnit denna vara mycket värdefull, personalen blir mycket lätt insatt i utförandet av densamma och behöver ej särskilt lång tid härtill.

(Gertzén.)

Bohusläns regemente.

Ett rätt så egendomligt fall inträffade under juni månad. En värnpliktig, som inryckte en av de sista dagarna i maj, insjuknade en eftermiddag i synnerligen häftiga buksmärtor. Han hade dessförinnan aldrig haft några magsymtom. Vid min ankomst en knapp timme efter insjuknandet såg han dålig ut, med liten och hastig puls, buken brädhård och ömmande, mest i appendixtrakten. Jag antog att en brusten appendix förelag. Han inremitterades omedelbart till Uddevalla lasarett och opererades cirka 3 timmar efter insjuknandet. Först snitt över appendix, som befanns frisk, därefter i epigastrium, där det visade sig att peritoniten härledde sig från ett perforerat magsår. Han tillfrisknade i sinom tid, frikallades, begärde och erhöll understöd från riksförsäkringsanstalten på grund av nedsatt arbetsförmåga.

Den individuella utspisningen vid regementet, som började vid 1930 års slut, har fungerat på ett tillfredsställande sätt. Maten har varit god och vällagad och några klagomål över densamma ha icke förtsports.

Sjukhusets röntgenapparat har liksom föregående år varit till stor nytta; 62 plåtar ha tagits, dessutom atskilliga genomlysningar av lungor.

(Hansson.)

Värmlands regemente.

Det vore mycket önskvärt, om sjuksköterskorna vid våra regementen ägde någon utbildning i dietmatlagning och laboratoriearbete. Härigenom skulle våra möjligheter att tillgodose modern diagnos och behandling väsentligt ökas. Centralt ordnade fortbildningskurser i dessa och andra delar av en regementsköterskas åligganden vore värdefulla även för att öka deras intresse för sin speciella form av sjukvårdsarbete, som lätt kan komma att te sig enformig och medföra schablonisering.¹ Sedan kvinnlig personal blivit anställd i regementsköket, kan det väl också med mera rätt än förut propageras för ytterligare ett eller annat kvinnligt biträde å regementssjukhuset. Kvinnornas för sjukhusarbete så speciellt ägnade egenskaper behöva icke i detta sammanhang framhävas.

Rörande sjukvårdsmaterielen är endast att beklaga, att icke det på sin tid vid Västmanlands regemente utexperimenterade förslaget till sjukvårdsmaterielens transport å kulsprutekärror blev antaget. Vid varje något så när fälmässig övning kan man konstatera vår nuvarande förbinderivagns relativa oframkomlighet. Möjligheten till klövning är här en ringa tröst.²

Över tandvården avger regementets tandläkare särskild årsberättelse. Här är endast att tillägga, att generalorder n:r 489/1930 kommit att synnerligen ogynnsamt inverka på den betydelsefulla socialhygieniska verksamhet, som tandvården vid regementena med hjälp av de värnpliktiga tandläkarna skulle kunnat bli. Det är att märka, att med ett noggrant planerat arbetschema för tandläkaren, varigenom all väntrumsvistelse för patienterna kunde göras praktiskt taget överflödig, skulle förlusten av militär utbildningstid genom tandvard kunna nedbringas till rena oväsentligheten och vida överkompenseras av den förbättring av folkhälsan som därigenom kunde vinnas, till gagn även för försvaret.

(Morsing.)

Livregementets husarer.

Uttagandet av sjukvårdare är ej tillfredsställande.³ Volontärer uttagas till sjukvårdsutbildning utan läkarens hörande, och detta har gjort, att somliga utbildats, som ej alls varit lämpliga som sjukvårdare. Av vikt skulle vara, om efter läkarens hörande det till sjukvårdare uttagna manskapet på prov finge tjänstgöra en kortare tid å regementets sjukavdelning, innan de sändes till vidare utbildning, vilken med nuvarande system i några kända fall varit till ingen nytta.

Vid undersökning till militärbefattning skulle även en noggrann inspektion av örongångarne vara ett oefftergivligt villkor, så att det kunde undvikas, att sökande med atresi av örongångarne samt perforation av trumhinnorna med synnerligen nedsatt hörselförmåga omedelbart efter inryckningen måste kasseras.

(Roswall.)

¹ Enligt medicinalstyrelsens förslag till ny instruktion för sjuksköterskeskolorna finnas möjligheter att det tredje året övergå till viss specialisering.

² Förbinderivagnarna äro avsedda att ersättas med kärror i mån av förslitning och enligt grunder, som f. n. (1932) utprövas under olika former i samarbete mellan Insp. för inf., chefen för generalstaben och arméförvaltningen.

³ Se sid. 11. not 1.

Göta trängkår.

Från andra kårer hitbeordrad värnpliktig personal har ofta ej genomgått föreskriven läkarundersökning och vaccinering vid egen kår. Detta kunde dock många gånger ha medfört, att odugliga förhindrats göra onödiga resor.

Utbildningen av sjukvårdsmanskapet har bedrivits enligt fastställda föreskrifter. Vid sjukavdelningen har försöksvis anordnats sjukhusutbildning för värnpliktiga underbefälslever och värnpliktiga sjukvaktare. Genom att härvid ej lägga allt för stor vikt vid teoretisk utbildning har resultatet blivit till synes tillfredsställande. Att sjukavdelningen icke är lämplig plats för praktisk sjukhusutbildning har emellertid framträtt i allt klarare ljus särskilt i betraktande av den alltför korta och splittrade tid som stått till buds för sjukhusutbildningen.

(Gråå.)

Östra arméfördelningen.

Sjukhusfrågan vid Ing. 2 väntar fortfarande på sin nödvändiga lösning.¹

Genom inkomna berättelser över tandvården vid arméfördelningens truppförband konstateras det synnerligen stora behovet härav och vidare den stora betydelse, som placerandet av värnpliktiga tandläkare vid truppförbandens tandpolikliniker i verkligheten har.

(Möller.)

Svea livgarde.

Ansökningarna om ersättning på grund av under militär tjänst ådragen sjukdom eller skada ha under året 1931 varit talrika.

Fr. o. m. den 15. dec. 1931 har individuell utspisning här börjat tillämpas.

(Weisner.)

Göta livgarde.

'Sjukvårdsmaterielen.' Behov av förbinderi- och sjuktransportkärror förefinnes för transporter och landstigningar i skärgården.

(Weisner.)

Livregementets grenadjärer.

Den talrika förekomsten av ledvrickningar, marschsvulster och skoskav torde till mycket stor del få skyllas på den korta övningstiden med forcerad utbildning utan tillräcklig föregående marschträning.

Icke mindre än 15 sjukdoms- eller olycksfall hava under året föranlett anmälan till riks försäkringsanstalten enligt 1927 års militärsättningsförfordning och därpå följande utredning.

Bestämmelsen i nämnda förordnings 3 kap. 24 §, att om otvetydiga skäl för vederbörande militärläkare föreligga att antaga, att sjukdomen kan föranleda ersättning enligt förordningen, anmälan skall av militärläkare fullgöras, måste vid landsortsregementen, som för sin sjukvård äro nödsakade att samarbeta med länsläsarettens, mången gång vålla läkaren stora svårigheter vid avgörandet, om en sjukdom uppstått under sådana förhållanden, att den kan föranleda ersättning.

Ympningen av manskapet har jämlikt sjukvårdsstyrelses skrivelse den 25. april 1930, D:nr 932, ang. revaccination vid truppförbanden verkställts med endast

¹ Sedan 1932 års riksdag beviljat 40 000 kr. till ny uppvärmningsanläggning inom Ing. 2, kommer sjukhusfrågan att ordnas.

1 hudsnitt. Resultatet har varit betydligt mera tillfredsställande, än man av erfarenheten från 1930 års vaccination skulle väntat. i det positiva resultat erhållits i icke mindre än 76.0 % av de ympade.

(Winberg.)

Södermanlands regemente.

Den synbarligen för Sverige nya epidemiska sjukdom — avhandlad i Svensk läkartidning av Ebbe Petrén och av Bertil Josephsson — som benämnes *myalgia acuta epidemica*, vilken benämning synes vara adekvat, förekom vid regementet liksom i Strängnäs med omnejd under slutet av augusti och början av september med tämligen häftigt insjuknande med hög temperatur och vanligen hålliknande smärtor i epigastriet eller under bröstkorgranden och ledande tanken på en pleurit; hållet stundom lokaliserat på annat ställe, i alla fall stark svalgrodnad, som tydligt anger infektionens ingångsport, temperaturen rätt snart sjunkande och full hälsa efter ett par dagar, en hel del fall larverade och mycket lindriga.

Marschskadorna ställa sig ungefär på följande sätt:

	Antal	Sjukdagar	Sjukdagar pr fall
Tendovaginit	47	219	4.7
Fotinsufficiens	42	128	5.1
Nageltrång	7	37	5.3
Metatarsalinsufficiens	18	225	12.5
Skoskav	131	354	2.7
Ansträngningsperiostit	6	43	7.2
	251	1 096	4.37

(Barre.)

Livregementet till häst.

De hygieniska anordningarna kunna i stort sett betraktas som tillfredsställande, dock med ett väsentlig undantag, nämligen saknaden av badhus vid regementet. Detta missförhållande har påtalats i flera år såväl i sekundchefens halvårsvis återkommande hälsovårdsrapport som i mina årsberättelser, varjämte förslag årligen ingivits om inredande av dylikt, hittills dock utan resultat. Den bristande överensstämmelsen mellan kraven å god personlig hygien och betingelserna för att åstadkomma detta är sålunda allt fortfarande lika stor som påtaglig.

Kavalleriets nya organisation med avseende på *sjukvården i fält* synes öppna helt nya möjligheter för en snabb, effektiv hjälp. Många stridsfrågor i detta avseende hava under det gångna året fått sin lösning, så vitt man nu kan döma, med synnerligen gott resultat.

(Hybbinette.)

Smålands artilleriregemente.

För kirurgiska sjukdomsfall är regementet hänvisat till Jönköpings lasarett. kostnaderna för vården därstädes har varit mycket betungande för sjukvårdsanslaget, enär landstinget bestämt, att för alla patienter som ej tillhöra länet skall uttagas en dagavgift av 5 kr. Då regementets värnpliktiga delvis uttagas från hela landet blir dessa avgifter synnerligen stora.

Bestämmelsen att tandpolikliniken skall hållas öppen under manskapets fritid gör att många som äro i behov av tandvård draga sig för detta.

(Rosén.)

Fälttelegrafkåren.

Vissa svårigheter beredes sjukvården i likhet med andra tjänstegrenar genom den dubbla förläggningen i Marieberg och Frösunda. Dessa svårigheter kompenseras i någon mån därutav, att antalet sjuka och sjukanmälda vid Frösunda är synnerligen ringa. Detta är så mycket mer anmärkningsvärt som förläggningslokalerna här äro ytterligt bristfälliga, och särskilt gäller detta barack nr 2, som snarast borde utdömas. Detta är emellertid en fråga, som länge påtalats, och någon ändring i förläggningsförhållanden torde under nuvarande förhållande knappast vara att vänta.

Bland anmärkningsvärda sjukdomsfall kan omnämnas några fall av hörselnedsättningar, vanligen ensidiga och utan feber men med intensiv rodnad av trumhinnan som vid akuta otiter. Jag har tolkat dessa fall som ansträngningssjukdom genom telegrafering. Förändringarna ha gått tillbaka, och hörseln återkommit genom konservativ behandling och hörselorganets vila.

(Wilton.)

Krigsskolan.

Efter under maj månad avslutade reparations- och ändringsarbeten hava de nya förläggningslokalerna för kadetterna kunnat tagas i bruk i sin helhet. Härigenom hava förläggningsförhållandena ur sanitär synpunkt blivit så goda som de överhuvud taget kunna tänkas vara inom en så gammal byggnad. Bristen på intill förläggningen liggande dagrum har även i viss mån kunnat minskas genom verkställd möblering av de till trappuppgången hörande hallarna.

(Wikström.)

Norra arméfördelningen.

Intresset för hälsovårdens befrämjande kan överallt betecknas som mycket stort, och förbättringar av hygienien hava vidtagits, så långt tillgängliga medel tillåtit. Bland de på listan av ännu för arméfördelningen stående ouppfyllda önskemål i detta avseende står främst erhållande av även för den kalla årstiden nöjaktiga uppvärmningsmöjligheter av I. 13:s gymnastikhus.

Vid de två regementssjukhus, som tilldelats fältröntgenapparater, hava dessa kommit till flitig användning och varit till stor nytta: från andra regementssjukhus ha upprepade önskemål om liknande tilldelning uttalats.

Ett enastående fenomen för året har varit det betydande antalet samvetsömma vid Västernorrlands i.o.; totala antalet ansökningar från sådana var 118, varav inskrivningsrevisionen biföll 25 och Kongl. Maj:t 55.

Vid vinterfälttjänstövningen uppkommo, ehuru temperaturen därvid var låg och under hemmarschen nere i -34° , utom åtskilliga lätta, endast en något svårare frostskada med 3. gradens förfrysning av fingertoppar. Härdvunnen behandling, modifierad enligt Natvig, blev med framgång använd.

(Odenius.)

Jämtlands fältjägerregemente.

För erhållande av en god rekrytering av sjukvårdsbeställningsmännen är det givetvis av stor betydelse, att de personer bland dessa, som därav gjort sig förtjänta samt äga de därför nödvändiga förutsättningar, antingen beredas tillfälle till fortsatt utbildning och befordran på det militära området eller efter tilländalupen tjänstetid erhålla lämplig civilianställning.

Tandvårdsarbetet är för bibehållande av manskapets hälsa och fältduglighet samt för höjande av försvarsväsendets anseende av mycket stor betydelse.

Det är för regementets läkare av stor tillfredsställelse, att den militära hälso- och sjukvården i fråga om modern apparatur intager en hög ståndpunkt och t. o. m. uppfyller anspråk, som på jämförliga områden t. ex. vid skolor och internat ännu icke kunnat tillgodoses.

Regementsläkaren har under tre veckor av honom beviljad tjänstledighet samt med bidrag av från sjukvårdsstyrelsen tilldelat stipendium, idkat studier i röntgendiagnostik vid allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg.

Beträffande sjukvårdslokaler har under året genom indragande i sjukpaviljongen av värmeledning från sjukhusets värmepanna samt inläggande av korkmattor ett viktigt och länge närt önskemål blivit tillgodosett. Regimentet har härigenom blivit mera rustat att även under den kallare årstiden, då behovet vanligtvis är störst, tillgodose det ökade behov av sängplatser och isoleringsmöjligheter, som betingas av större sjuklighet, särskilt epidemier. På sjukhuset har genom anslag från enskilda lägerkassan inmonterats en radioanläggning med hörlurar vid varje sängplats inom mellankvartingen, vilket givetvis mottagits med den största tacksamhet.

(Janson.)

Västernorrlands regemente.

Beträffande sjukhuspersonalen må med tacksamhet antecknas, att denna numera, efter utökningen under året, torde kunna betecknas som tillräcklig. Den alltjämt ökade beläggningen å sjukhuset av civila patienter gör dock, att personalens arbetskraft tillfullo utnyttjas trots de under åren medgivna utökningarna av personal.

Möjligheterna att förbättra sjukvårdsunderbefällets ekonomiska ställning i jämförelse med jämnåriga truppkamraters synas böra ägnas uppmärksamhet. För närvarande innehar en furir korpralslön, en korpral vicekorpralslön och två vicekorpraler lön såsom volontärer. Övergangen till trupptjänst bör i möjligaste mån underlättas, varigenom kan vinnas ökad reserv av sjukvårdsutbildat befäl och ökad truppvana hos sjukvårdsunderbefålet. F. n. genomgår en sjukvårds-korpral regementets furirskola.

I första hand torde få framhållas, att sådan tjänstgöring för eleverna i sjukvårdssoldatskolan enligt min mening blir väl tillgodosedd i den omedelbart efterföljande sjukvårdskorpralskolan. Slopades deras sjukhusutbildning under sjukvårdssoldatskolan, vunnas tid för ökad utbildning i övriga ämnen, såsom sjukvårdstjänst i fält, sjuktransport etc., och sjukvårdssoldatskolan kunde då förläggas till truppförband utan större regementssjukhus. Sjukhusutbildning för regementets egna värnpliktiga sjukvårdsmän torde också vara mindre nödvändig, emedan de ju i första hand äro avsedda att tjänstgöra vid trupp. Kunde dessa grupper elimineras, vunnas möjlighet att bättre tillgodose utbildningen för de återstående kategorierna.

Beträffande utbildningen av de värnpliktiga sjukvårdsmännen resp. sjukbärarna utgöra de för varje regemente en så liten grupp, att det synes vara önskvärt att sammandraga sådana från flera truppförband till en gemensam skola. Vid regimentet måste på grund av bristen på sjukvårdsunderbefäl sjukvårdsmännen utbildas gemensamt med sjukvårdssoldatskolan, vilket var förhållandevis otillfredsställande, enär sjukvårdsmännens utbildning började först sedan sjukvårdssoldatskolan pågått någon tid. Urvalet av värnpliktiga sjukvårdsmän blev ej tillfredsställande men torde till ett kommande år kunna ske på ett tidigare stadium och med strängare kontroll.

Genom ett särskilt anslag på 5 305 kr. möjliggjordes inköp av elektrokardiograf, kylskåp, termostat och viss modernisering av röntgeninstallationen i sjukhuset. Genom under föregående år inbesparat överskott å tit. 503 kunde en ganska av-

sevärd och önskvärd nyanskaffning av instrument och sjukhusinredning göras under hösten. Underhåll, komplettering och kassation av sjukvårdsmateriel har kunnat göras i erforderlig utsträckning.

Tuberkulosfrågan har ägnats särskild uppmärksamhet. Vid inryckningarna ha samtliga tuberkulinprövats, utryckande kontingenter ha underkastats förnyad tuberkulinprövning. Beträffande den höstinryckande gruppen värnpliktiga och volontärerna ha samtliga även underkastats röntgenomlysning av lungorna. Resultatet av dessa undersökningar äro för närvarande föremål för bearbetning.

Tämligen vanliga ha varit insufficiensskador å nedre extremiteterna. Dessa ha i påfallande grad inträffat vid den tidpunkt i utbildningen, när ryggbelastningen börjat göra sig gällande (anläggande av ränsel och övrig packning). Det är att hoppas, att de vid regementet under årets senare del pågående försöken med moderniserad utrustning skola giva oss lättare utredningspersedlar, vilka kunna bidra till att minska dessa besvär. Insufficiensskadorna synas mig peka på att infanteristens nuvarande utrustning är alltför tung för en icke oväsentlig del av manskapet.

Det torde icke vara möjligt att avsevärt nedpressa dessa efterkassationer och överföringar, enär de till övervägande del äro betingade dels av sjukdomar, som givit sig tillkänna först efter inskrivningen och dels i stor utsträckning bero på psykisk mindervärdighet och funktionella svaghetstillstånd av olika slag, som icke giva sig till känna förrän efter en viss tids påfrestning i tjänsten. Kassationerna till följd av de sistnämnda orsakerna ha i görligaste mån skett i intimt samarbete med truppbefälet, vilka ha möjligheter att göra direkta iakttagelser under tjänstgöringen. Särskilda frågeblanketter ha för underlättande av detta samarbete utarbetats, vilka besvarats av kompanicheferna och givit läkarna värdefulla upplysningar.

Utom beträffande tuberkulosfrågan, för vilket i det föregående blivit redogjort, har vitaminfrågan varit föremål för särskilt studium. Å vårinryckande värnpliktskontingenten ha gjorts bestämmningar beträffande C-vitaminstandard enligt Göthlin, vilka äro avsedda att fortsättas. I korthet synas försöken visa, att de inryckande värnpliktiga icke förete någon påvisbar C-vitaminbrist på våren.

(Arborelius.)

Norrlands artilleriregemente.

I detta sammanhang kan jag ej underlåta att erinra om de dåliga befordringsmöjligheterna för sjukvårdsmanskapet, till följd av att staten icke upptager någon sjukvårdsfurirbeställning av 1. klassen utan endast en av 2. klassen samt 2 sjukvårdskonstapelbeställningar. Att ej någon sjukvårdssergeanttjänst finnes, är naturligtvis redan det ägnat att verka återhållande på dem, som reflektera på att söka sig över till sjukvårdstjänsten, men att ej ens någon furirbeställning av första klass finnes, inverkar givetvis ännu mera tillbakahållande¹.

(Johansson.)

Norrlands trängkår.

Tuberkulosen visar vid kåren en fortsatt nedgång; under året har efter påbörjad tjänstgöring endast en man frikallats på grund av tuberkulos.

(Roosmark.)

Övre Norrlands trupper.

Norrbottens regemente.

Av de värnpliktiga hava 61 st. förklarats odugliga till krigstjänst, 51 för tillfället odugliga till krigstjänst och 107 överförts till handräckningstjänst.

¹ Se sid. 11, not.

Ojämnheten i fysisk utrustning hos de till linjetjänst uttagna gör sig starkt gällande, vilket framgår i någon mån av nämnda siffror. Detta torde enligt mitt förmenande kunna sättas i samband med att den gruppindelning, som in-skrivningsläkaren har att tillämpa, ej är tillräckligt anpassad efter den slutliga uttagningen till linjetjänst, varför gränsen mellan linjetjänst och ersättningsreserv kommer att gå inom E-gruppen. En följd blir att många tillhörande grupp E med klen fysik komma i linjetjänst, under det att fysiskt väl utrustade i samma grupp tilldelas ersättningsreserven. Det första avhjälpes genom överföring till handräckningstjänst, det senare kan tyvärr ej ändras. En alltför stor avgång av de för linjetjänst uttagna kommer härigenom att äga rum.

(Palmer.)

Västerbottens regemente.

Tiden för facktjänstgöringen för de vpl. läkare, vilka fullgöra sin tjänstgöring enligt 1925 års värnpliktslag är för närvarande fastställd till 40 dagar. Denna fullgöres av huvuddelen av de vpl. läkarna omedelbart efter fackutbildningskursen. Denna har de senare åren slutat så sent, att de först den 6. sept. kunnat inställa sig till tjänstgöring vid sina regementen. Under sådana förhållanden kommer deras facktjänstgöring att pågå t. o. m. den 15. okt. Tiden efter regementsmötets slut — omkring den 6. sept. — är dock bortkastad ur utbildningssynpunkt och man kan icke heller under denna tid tillgodogöra sig deras arbetskraft, då den ineliggande styrkan under denna tiden är mycket liten. Om facktjänstgöringens slut ungefär sammanföll med regementsmötets slut vid infanteriet d. v. s. slutade omkring den 25. aug., skulle de få börja sin facktjänstgöring omkring den 27. aug. och därigenom kunna delta i de övningar i bataljonsförband och fältskjutningar, vilka äga rum under de sista veckorna av sommarsoldatskolan. Därigenom skulle såväl deras utbildning främjas som ock deras arbetskraft bättre utnyttjas.¹

Vid behandling av ärenden rörande ersättning för sjukdom eller skada ådragen under militärtjänstgöring från värnpliktiga, vilka blivit såsom odugliga till krigstjänst enligt i. f. § 123:1 hemförlovade har det visat sig olämpligt, att dessa värnpliktiga läkarkort av vederbörande rullföringsbefälhavare omedelbart makuleras. Det torde vara lämpligt, att dessa kort kvarligga på rullföringsexpeditionen tills den i militärsättningsförrordningen stadgade preskriptionstiden för ersättningsanspråk gått till ända.

Det vid regementet redovisade antalet sjukdagar är visserligen relativt stort, men den relativt stora sjukprocenten motsvaras dock icke av någon större sjuklighet utan är endast skenbar och beror därpå, att manskap hittills icke annat än i undantagsfall skrivits »fria praktik» eller liknande beteckning. Så snart manskap icke kunnat göra full tjänstgöring, hava de blivit sjukskrivna i kvarter med anteckning, att de få delta i teoretisk undervisning, användas i handräckning e. d.

(Lundgren.)

Norrbottnens artillerikår.

Beträffande undersökningen av de till volontärtjänsterna sökande har under detta år, förutom vanligt klinisk undersökning (incl. sänkingsreaktion) även röntgenundersökningar utförts på garnisonssjukhuset. En sökande upptäcktes härvid ha en icke förut påvisbar tuberculos i ena lungan.

I fråga om rekryteringen till sjukvårdsbeställningarna har under de senaste åren märkts en tydlig försämring av detta volontärmaterial. Detta förklaras till stor del av det i föregående årsberättelse omnämnda förhållandet, att endast konsta-

¹ Genom omläggning av 2. årets tjänstgöring för de vpl med. stud. — som ett led av dessa senares ändrade utbildning — hava dessa regementsläkarens synpunkter kunnat beaktas.

peltjänst finnes för sjukvårdsmanskapet. De volontärer, som komma i sjukvård, kunna därför i allmänhet ej fås att rekapitulera, då de icke ha samma möjligheter att avancera som kamraterna vid truppen. Då kären handhar sjukvården för så många andra kärer, ökas svårigheterna än mer för den ansvarige läkaren.

(Thunström.)

Bodens artilleriregemente.

Da under vissa tider av året arbetet på sjukavdelningen ej varit tillräckligt för att giva sysselsättning åt hela sjukhuspersonalen ha sjukvårdssoldaterna även fått tjänstgöra å andra avdelningar inom regementet.

Föreslagna förändringar å fortet för beredande av ökat utrymme för sjuka ha på grund av medelbrist ännu ej föranlett någon åtgärd, ehuru de visat sig vara trängande.

Utspisningen har skett enligt 1929 års försöksportionsstat, där kalorivärdet per man och dag i medeltal varit 3 775.8 kalorier. Sedan vissa ändringar i tiderna för utspisningen och i födans fördelning på måltider och veckodagar företagits ha till mig icke inkommit några klagomål på den utspisade födans kvantitet, omväxling eller aptitlighet. För att få några hållpunkter för bedömande av tillräckligheten och det fysiologiska näringsvärdet i portionsstaten ha de i april 1931 till regementet inryckt värnpliktiga i linjetjänst vägts varje månad i samband med badningen. Det visade sig därvid, att 70 % av de vägda ökat i kroppsvikt, medan en viktsminskning inträffat för 18 % av de vägda och de övriga hållit samma kroppsvikt.

Övningarna vid Bodens artilleriregemente — särskilt den s. k. pjäsexercisen — gör behovet av ett exercishus mera kännbart än t. ex. vid ett infanteriregemente. Genom ett uppvärmt exercishus skulle en del olägenheter, som ju uppenbarligen ur hälsovårdssynpunkt medföra stora risker, kunna avlägsnas.

(Thorburn.)

Bodens ingenjörkår.

Rörande karens sjukstuga påpekades i föregående årsberättelse de svåra missförhållandena beträffande uppvärmningsanordningarna, vilka kvarstå oförändrade.

Ifråga om rekryteringen av sjukvårdsmanskapet har en tydlig försämring av volontärmaterialet här gjort sig gällande. Det vore synnerligen önskvärt om några volontärer fingo provtjänstgöra inom sjukvården och därefter en av dessa uttagas, som visat sig passa för detta arbete.¹

Vid undersökningen av de sökande till volontärtjänsterna har under detta år förutom den kliniska undersökningen (incl. sänkningsreaktion) även röntgenundersökning verkställts på garnisonssjukhuset, varvid tre sökande kasserats på grund av aktiv eller genomgången tuberculos.

(Thunström.)

Militärbefälet på Gotland.

Gotlands infanterikår.

Under augusti—september förekommo ett 40-tal fall av s. k. Bornholmssjuka. Insjuknandet skedde akut, oftast med rätt hög feber, mellan 39°—40°. I de allra flesta fallen klagade patienterna över håll i högra sidan av bröstet, någon gång över smärtor i buken. I typiska fall förekommo inga förkylningssymtom och intet illamående. Febern föll efter 1—2 dygn. Någon gång drog förloppet ut 4—5 dagar, men den höga temperaturen höll sig ej mer än 1—2 dygn.

(Carlson.)

¹ Se sid. 11, not 1.

D. Besiktningen av värnpliktiga.

Siffror inom klammer [] avse föreg. år.

Enligt K. Maj:ts kung. av den 22 jan. 1926 skola värnpliktiga vid läkarundersökning sålunda fördelas:

I. *Studenter och likställda* hänföras på grund av läkarundersökningen till någon av följande grupper:

a) *dugliga till krigstjänst*

1. i vapentjänst (F- och E-grupp);
2. endast i viss befattning (C-grupp);

b) *för tillfället odugliga till krigstjänst* (H-grupp); och

c) *odugliga till krigstjänst* (A-grupp).

II. *Sjökapten* och *likställda samt övriga värnpliktiga* hänföras, på grund av undersökningen, till någon av följande grupper:

a) *dugliga till krigstjänst*

1. vapenföra (F-, E- och D-grupp);
2. icke vapenföra (B-grupp);

b) *för tillfället odugliga till krigstjänst* (H-grupp); och

c) *odugliga till krigstjänst* (A-grupp).

Rörande närmare beskrivning av dessa gruppers omfattning hänvisas förutom till ovannämnda kung. även till årsberättelserna för 1926 och 1927.

*

Sammandrag av rapporterna om besiktningarna av värnpliktiga år 1931 visa, att samtliga prövade uppgingo till 61 006, av vilka 53 348 i 20-årsåldern, 7 001 överåriga och 657 underåriga. Av samtliga prövade blevo 7 122 helt frikallade (A), 5 210 förklarade tillfälligt odugliga till krigstjänst (H) men 48 674 (79·8 %) inskrevos. Av de inskrivna voro 44 888 vapenföra (F, E, D), 2 101 icke vapenföra (B), vartill kommo av studenter och likställda 1 444 vapenföra (E, F) och 241 till viss befattning uttagna (C) (Tab. 2). Härvid må dock anmärkas, att alltjämt en viss dubbelräkning äger rum. En detaljerad redogörelse härom har lämnats i årg. 1920, vilken även efter den nya lagens tillämpning torde i princip äga giltighet.

Av förut inskrivna värnpliktiga hava 2 742 förts till grupp A, d. v. s. frikallats och 109 överförts till grupp B och C, d. v. s. till icke vapenföra eller till viss befattning (Tab. 6 a).

I föreliggande årg. har här nedan liksom föregående år vidtagits en sammanställning över längdmått för de 20-åriga värnpliktiga, å vilka mätning utförts, inalles 52 034 eller 97·5 % av prövade 20-åringar mot 97·8 % föreg. år.

Av dessa voro 37 607 eller 72 [72] % minst 170 cm. och 17 683 eller 34 [34] % voro 176 cm. eller däröver. En översikt härav ävensom för några äldre år lämnas här nedan.

Värnpliktigas längd år 1927—1931. Tjuguariga.

Å r	Antal värnpliktiga med nedanstående längd i meter									Medel- längd, meter
	—1·53	1·54— 1·59	1·60— 1·65	1·66— 1·71	1·72— 1·77	1·78— 1·83	1·84— 1·89	1·90—	Summa	
<i>Absoluta tal.</i>										
1927	155	786	5 190	15 224	18 392	9 109	1 824	207	50 887	1·727
1928	148	805	5 282	16 091	18 916	9 304	1 872	199	52 617	1·727
1929	159	754	5 344	16 115	19 393	9 528	1 994	227	53 514	1·727
1930	150	653	4 890	15 215	19 326	9 762	2 100	263	52 359	1·730
1931	135	678	4 743	15 224	19 211	9 763	2 023	257	52 034	1·730
<i>Relativa tal.</i>										
1927	0·3	1·6	10·2	29·9	36·1	17·9	3·6	0·4	100·0	
1928	0·3	1·5	10·0	30·5	36·0	17·7	3·6	0·4	100·0	
1929	0·3	1·4	10·0	30·1	36·3	17·8	3·7	0·4	100·0	
1930	0·3	1·2	9·3	29·1	36·9	18·7	4·0	0·5	100·0	
1931	0·2	1·3	9·1	29·3	36·9	18·8	3·9	0·5	100·0	

Inom olika fördelningsområden framträda en del olikheter: största längden visar Gotlands m.o. (1·740), minsta Övre Norrlands m.o. (1·717). Medeltal för de olika arméfördelningsområdena anföras här nedan.

Södra a. o.	1·7236	Norra a. o.	1·7310
Östra brig. o.	1·7270	Ö. Norrlands m. o.	1·7180
Östra a. o.	1·7359	Gotlands m. o.	1·7380
Västra a. o.	1·7346	Hela armén	1·7302

Vid sidan av översikter av kassationsorsaker (Tab. 3 a, 3 b och Tab. 3 c samt Tab. 6 b) publiceras även redogörelser för de sjukdomar och bildningsfel, som föranlett, att de värnpliktiga uttagits — vid läkarbesiktningarna och efterbesiktningarna — till krigstjänst men endast till viss befattning eller förklarats vara icke vapenföra (Tab. 4 a, 4 b, 5 och 6 c).

För samtliga bildningsfel och sjukdomar lämnas i nedanstående tabell en sammanfattning för 20-åriga och överåriga inom olika inskrivningsområden i absoluta och relativa tal — på 100 prövade. Av tabellen, som endast omfattar de vid läkarbesiktningarna behandlade, framgår, att av 20-åriga över $\frac{1}{3}$ mer eller mindre lidit av sjukdom eller bildningsfel och av överåriga nära $\frac{2}{3}$. Lägsta siffran för 20-åriga visar Gotlands inskrivningsområde (19·8), därefter Västgöta-Bohus i.o. (22·1), högsta siffran Örebro (41·6), därefter Norrbottens (40·3) Västerbottens (39·0) och Gävleborgs (38·8). Bland överåriga har Gotlands i.o. lägsta siffran (33·3), därefter Västgöta-Bohus (42·3), Västerbottens och Jämtlands, högsta siffrorna Örebro (73·7), Skaraborgs (68·5) samt Norra Smålands och Älvsborgs (65·6). Till dessa bildningsfel och sjukdomar hos de värnpliktiga vid läkarbesiktningarna komma ytterligare de som framträda vid efterbesiktningarna (Tab. 6 a).

Översikt av värnpliktiga som vid besiktningarna befunnits behäftade med sjukdomar och bildningsfel, fördelade å olika grupper samt inskrivningsområden, i allt och på 100 prövade, år 1931.

Inskrivningsområden	I allt		20-åriga					Överåriga				
	20-åriga	Överåriga	A (Tab. 3 a)	H (Tab. 3 c)	B+C (Tab. 4 a)	D (Tab. 5)	S:a	A (Tab. 3 b)	H (Tab. 3 c)	B+C (Tab. 4 b)	D (Tab. 5)	S:a
Malmöhus södra . . .	661	165	10·3	2·7	2·8	11·3	27·1	20·3	8·7	8·4	15·8	53·2
Malmöhus norra . . .	1 032	179	10·5	7·8	3·5	16·5	38·3	21·8	10·0	8·1	18·2	58·1
Hallands . . .	1 025	203	12·6	10·1	2·1	12·6	37·4	23·9	16·7	5·1	19·6	65·3
Kronobergs . . .	1 189	259	9·9	6·5	2·9	16·2	35·5	16·6	11·5	6·8	28·4	63·3
Norra Smålands . . .	1 118	389	11·5	11·3	1·5	11·1	35·4	30·5	17·4	2·5	15·2	65·6
Östergötlands . . .	822	130	6·6	8·7	3·5	10·1	28·9	15·9	16·7	7·9	11·1	51·6
Örebro . . .	1 161	258	11·0	7·5	4·9	18·2	41·6	23·0	7·7	15·3	27·7	73·7
Södermanlands . . .	827	136	8·9	6·3	4·9	17·8	37·9	17·3	6·8	12·3	25·4	61·8
Stockholms . . .	2 012	480	11·9	6·9	4·2	15·0	38·0	27·8	8·2	6·2	16·8	59·0
Uppsala . . .	752	148	7·8	6·8	3·9	13·6	32·1	7·1	22·8	2·5	20·3	52·7
Västgöta-Bohus . . .	701	119	9·8	3·5	1·7	7·1	22·1	18·5	9·6	2·5	11·7	42·3
Älvsborgs . . .	1 012	191	12·8	9·5	6·1	8·2	36·6	31·6	16·5	12·0	5·5	65·6
Skaraborgs . . .	722	226	13·5	9·6	3·1	7·4	33·6	27·0	27·5	5·2	8·8	68·5
Värmlands . . .	821	192	11·3	6·9	3·3	10·9	32·4	16·5	23·2	4·1	12·7	56·5
Kopparbergs . . .	568	114	7·4	5·9	2·7	10·9	26·9	24·5	7·5	5·0	20·0	57·0
Gävleborgs . . .	804	65	12·4	2·5	6·0	17·9	38·8	19·2	2·9	18·3	22·1	62·5
Jämtlands . . .	791	191	9·3	8·4	3·4	12·5	33·6	13·4	13·2	8·5	17·2	52·3
Västernorrlands . . .	686	232	8·1	11·3	2·4	10·2	32·0	14·1	26·7	6·7	14·4	61·9
Västerbottens . . .	751	205	12·5	14·4	4·9	7·2	39·0	21·8	15·5	5·8	9·4	52·0
Norrbottens . . .	743	282	12·5	13·7	3·4	10·7	40·3	20·7	23·0	3·8	14·8	62·3
Gotlands . . .	90	7	5·9	1·1	3·3	9·5	19·8	14·3	—	9·5	9·5	33·3
I allt	18 288	4 171	10·5	7·8	3·5	12·5	34·3	21·4	15·0	6·7	16·5	59·6

Anm. De här ovan anförda talen äro beräknade på grundval av de tabeller i tabellavdelningen, som angivas i kolumnhuvudet. Rörande antalet prövade se Tab. 3 a och 3 b.

Rörande de till H-gruppen förda förekomma anmärkningsvärda variationer mellan olika områden.

De viktigaste *kassationsorsakerna* (grupp A) bland 20-åringarna voro liksom de närmast föregående åren cirkulationsorganens sjukdomar, bencystems sjukdomar, tuberkelsjukdomar och sinnessjukdomar med respektive 24·3, 16·9, 15·8 och 9·4 % av samtliga frikallade. Bland de överåriga var cirkulationsorganens sjukdomar och »fortvarande allmän svaghet», de långt övervägande orsakerna med resp. 22·3 och 21·8 % av de frikallade, därnäst tuberkulossjukd., andningsorganens sjukd., sinnessjukd. och bencystems sjukd. med resp. 15·5, 8·2, 6·5 och 6·0 %. Av 20-åriga av H-gruppen, ledo ej mindre än 52·5 % av försenad eller otillräcklig kroppsutveckling, av överåriga relativt taget nästan lika många (Tab. 3 a, 3 b och 3 c). Även bland förut inskrivna värnpliktiga (Tab. 6 a), som vid efterbesiktningarna under året frikallats (till grupp A överförda), till ett antal av 2 742, har tuberkulosen stor utbredning; 21·3 % av samtliga dylika hava av denna anledning frikallats, därnäst komma cirkulationsorganens med 15·0 % och sinnessjukdomar med 12·0 % (Tab. 6 b).

Hos värnpliktiga, som vid inskrivningarna förts till grupp B och C, dominera bland 20-åriga (Tab. 4 a) sjukdomar i bencystemet (33·1 %), öronen

(23·8 %), ögonen (12·7 %) samt cirkulationsorganen (10·7 %), bland överåriga (Tab. 4 b) bensystemet (26·4 %), cirkulationsorganen (15·6 %), otillräcklig kroppslängd (13·1 %) och öronsjukdomar (11·6 %). Vid efterbesiktningarna (Tab. 6 c) hava till denna kategori överförts 109 värnpliktiga och bland dessa ha ej mindre än 39·5 % lidit av sjukdomar i bensystemet, 14·7 i matsmältningsorganen, 11·9 % i cirkulationsorganen och likaledes 11·9 av öronsjukdomar o. s. v.

Bland de vid inskrivningarna till grupp D uttagna (Tab. 5) framträda fel eller sjukdomar i bensystemet, ögonen och cirkulationsorganen hos 20-åriga samt hos överåriga dessa sjukdomar och i matsmältningsorganen.

E. Sjukligheten och sjukvården bland manskapet.

Siffror inom klammer [] avse föregående år.

Sjuklighet. Tab. 7 anger 38 876 [35 935] vårdade, varav 167 [217] kvarliggande från föregående år, med ett sammanlagt antal sjukdagar av 304 777 [261 773] eller 4·04 [3·47] % av tjänstgöringsdagarnas antal. Vid truppen hava vårdats 10 373 [13 073], å militärsjukhus 27 980 [22 301] och å civilt sjukhus 523 [561] man. Såsom dugliga till fortsatt krigstjänst hava avförts 38 256, såsom odugliga 470. Sjukligheten visar sålunda såväl absolut som relativt taget ökning mot föregående år beträffande såväl individer¹ som sjukdagar.

Inalles hava inträffat 47 [52] dödsfall, därav 5 [2] av influensa, 5 [7] i varfeber, 9 [8] i lunginflammation, 6 [10] olycksfall och 4 [5] självmord (Tab. 11).

De vanligaste sjukdomarna (Tab. 8) hava liksom de föregående åren varit akuta infektionssjukdomar, andningsorganens, matsmältningsorganens och bensystemets sjukdomar samt ej minst yttre skador. Av de två första grupperna visade halsfluss största frekvensen eller 6 526 [6 109] fall, influensa 5 158 [558], akut och kronisk luftrörskatarr 3 521 [3 351], feber av obestämd art 1 163 [789], påssjuka 1 129, strupkatarr 677, vaccinationsbesvär 551, septisk lymfåder- och lymfkörtelinflammation 367 och akut ledgångsreumatism 127; däremot scharlakansfeber och difteri ett ringa antal fall. Något särskilt anmärkningsvärt i övrigt visa siffrorna icke. — I fråga om de epidemiska sjukdomarnas utbredning under olika tider av året visar scharlakansfeber med sin ringa utbredning relativt högt tal för mars, samt mässling för försommaren; påssjukan visade under våren och sommaren höga tal, men minskade därefter, under det att influensa var anhopad huvudsakligen till januari och i någon mån även februari, men övriga månader hade ringa utbredning (Tab. 9).

De smittsamma könssjukdomarna bland fast anställda och värnpliktiga visa enligt Tab. 10 följande siffror: dröppel 209 [299], nyförvärvad syfilis 7 [7] och recidiverande syfilis 1 [1]. Här anförda siffror avvika från de i Tab. 8 uppgivna, enär de polikliniska fallen här medräknats.

¹ Jfr antalet influensafall nedan å denna sida.

Revaccination. Av manskapet revaccinerades (med endast ett snitt) under året 35 590. Resultatet var gott i 69 % av de revaccinerade, osäkert i 6 och negativt i 25 %. Antalet sjukskrivna uppgick till 1.6 % med 4.4 sjukdagar på varje sjukskriven. Rörande resultatet i de olika truppförbanden se Tab. 12.

Sjukvård. Å garnisonssjukhusen hava vårdats inalles 14 573 [13 661] patienter, varav under året 13 648 [13 294] nyintagna. Antalet vård dagar för samtliga vårdade uppgick till 235 329 [231 250], sålunda ökning mot föreg. år. Av de intagna voro 6 182 [6 308] civila med 144 745 [153 292] underhållsdagar och 1 157 [1 067] tillhörde flottan med 19 418 [17 107] vård dagar, varom se närmare Tab. 13 a, b. I Tab. C här nedan lämnas en översikt av den civila sjukvården vid garnisonssjukhusen.

Tab. C. Antal platser, intagna, underhållsdagar m. m. för civila sjuka å garnisonssjukhusen år 1931.

Garnisonssjukhus	Antal sjukplatser ¹ d. 31/12	Under året		Antal underhållsdagar	Antal vårdade			Vård dagar pr patient
		intagna	avlidna		pr dag	på en gång högst	lägst	
Stockholm	220	449	29	12 672	35	63	12	28
Karlsborg	61	484	30	12 487	34	44	17	26
Boden, inkl. epidemipatienter	230	2 812	103	54 489	149	209	73	19
Skövde ²	52	838	22	16 815	46	54	27	20
Visborg	78	—	—	—	—	—	—	—
Linköping	93	485	13	9 510	26	40	12	20
Eksjö	90	457	43	13 974	38	62	24	31
Sollefteå	90	657	56	24 798	68	88	42	38
Summa	914	6 182	296	144 745	397	.	.	23

I Tab. 14 meddelas sjukdomsorsaker för de å garnisonssjukhusen vårdade med uteslutande av civila sjuka; uppgifter rörande dessa överlämnas till K. medicinalstyrelsen för att enligt överenskommelse inflyta i dess årsberättelse. Hithörande uppgifter äro helt och hållet uppställda enl. medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914 eller samma blankettformulär som för lasarett. De vanligaste sjukdomarna hava varit halsfluss 1 165 fall, influensa 542, akuta bronchiter 506, påssjuka 249, blindtarmsinflammation ej mindre än 212 fall, tuberkulos 173, septichæmia 144 och gonorré 138. Antalet olycksfall har varit ganska betydande; för kontusioner hava vårdats 221 fall, för ledvrickningar 221, för sår 216 och för benbrott 199 fall.

Vad särskilt beträffar garnisonssjukhuset i Stockholm hava å dess röntgenavdelning under året 2 126 undersökningar utförts, huvudsakligen beträffande skelettsystemet (734), respirationsorganen (760) och digestionsorganen (227). Röntgenbehandling har givits till 33 patienter och båg ljusbehandling till 69. — Å dess poliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar hava behandlats

¹ För hela sjukhuset, för civila enbart i regeln ej fastställt. — ² Utom epidemiavd.

830 patienter (4 953 besök), å dess *ögonpoliklinik* 362 (632 besök) samt å tandpolikliniken 1 635 patienter (8 772 besök). — Å *polikliniken för hud- och könssjukdomar* hava behandlats 676 patienter (3 455 besök), därav för gonorré 218 fall, syphilis acquisita 53 (därav syph. recens 23) samt för hudsjukdomar nära 400. — Rörande verksamheten vid garnisonssjukhusets *apotek* må meddelas, att inkomsterna uppgått till omkr. 55 500 kr. för sålda läkemedel. Utgifterna hava uppgått till 38 400 kr., därav löner 24 000 kr., hyror m. m. 9 000, avskrivningar 2 350 kr. samt räntor 2 000 kr. Vinsten å årets rörelse uppgick till c:a 17 100 kr.

En tablå över kostnader för truppsjukvården (**Tab. 1**) visar, med bortseende från indenturkompanier och vissa skolor, att totala dagskostnaden pr man och dag vid trängen gått till avsevärt högre belopp än vid andra vapenslag; maximum nås — bortsett från Göta trängkår, Västernorrlands regemente, Jönköpings-Kalmar regemente och Livgrenadjärregementet, vilka även medräkna kostnader men icke värddagar för civila patienter — av Skånska trängkåren (9·83), Svea trängkår (7·10), Svea artillerireg. (4·89), Älvsborgs regemente (4·69), Norrbottens artillerikår (4·59) och Bodens ingenjörkår (4·50); lägsta siffran visar Västerbottens regemente (2·30) och Gotlands artillerikår (2·38). Flertalet hålla sig omkring 3 å 4 öre. Söker man efter orsakerna härtill, så kunna möjligen vissa upplysningar erhållas ur specificeringen i samma tablå samt ur tabellerna över sjukdomarna vid truppförbanden. Att ingå på en närmare diskussion om detta, torde dock vara omöjligt, då man vet, huru många olika faktorer, som härvidlag inverka och som ej framgå ur dessa sammanställningar. Så mycket torde dock kunna sägas, att utgifter för epidemier ingenstädes synas hava varit utslagsgivande för omkostnadernas storlek. Däremot synes tandvården, som finnes särskilt upptagen, för vissa truppförband hava inverkat något. Sjukhuskostnaderna spela även för vissa truppförband viss roll, ävensom kostnader för nyanskaffning av materiel och för förbrukningsmateriel.

Kostnaderna avse räkenskapsåret $1\frac{1}{7}$ 1930— $30\frac{6}{7}$ 1931.

F. Fältveterinärkåren.

Personalen på aktiv stat skall utgöra 26 beställningshavare, nämligen:

- 1 överfältveterinär,
- 4 fältveterinärer,
- 6 regementsveterinärer, därav en byråassistent i sjukvårdsstyrelsen,
- 15 bataljonsveterinärer.

Samtliga beställningar voro vid 1931 års ingång besatta med ordinarie innehavare.

Härutöver äro i vederbörliga stater för militärbefälet på Gotland, Smålands arméartilleriregemente och Karlsborgs artilleriregemente upptagna arvoden för

upprätthållande av veterinärvård, nämligen för militärbefälet på Gotland ett arvode utgående med belopp motsvarande bataljonsveterinärs lön, för Smålands arméartilleriregemente två arvoden utgående med belopp motsvarande resp. regementsveterinärs och bataljonsveterinärs löner samt för Karlsborgs artilleriregemente ett arvode utgående med belopp motsvarande bataljonsveterinärs lön. Veterinärvården vid nämnda stab och regementen har upprätthållits genom särskilda förordnanden.

Under året ledigblivna beställningar — överfältveterinärbeställningen, 1 fält- och 1 bataljonsveterinärbeställning — hava återbesatts med ordinarie innehavare.

Vid årets slut förefanns sålunda ingen vakans bland beställningarna på aktiv stat.

Personalen på övergångsstat har under året minskats med 1 fältveterinär, som avgått med pension, och utgjordes vid årets slut av 1 fältveterinär, 4 regementsveterinärer och 2 bataljonsveterinärer.

Personalen i fältveterinärkårens reserv har under året ökats med 1 överfältveterinär, 1 fältveterinär och 1 bataljonsveterinär, men minskats med 1 fältveterinär, 1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär.

Personalen i fältveterinärkårens reserv bestod vid årets slut av

- 1 överfältveterinär,
- 3 fältveterinärer,
- 6 regementsveterinärer, och
- 41 bataljonsveterinärer.

G. Utdrag ur veterinärernas årsberättelser.

Södra arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Hälsotillståndet bland fördelningens hästar har under året varit gott. Sjukdagarnas antal har också varit det lägsta under de senaste tre åren eller 24 308 (28 594 år 1930, 24 676 år 1929). Två fall av stelkramp hava förekommit vid K. 2, vilka båda gått till full hälsa. Av ringorm ha endast sammanlagt 10 fall (4 vid K. 2, 6 vid A. 3) förekommit. Remonterna från Herrevadskloster synas ej i år hava medfört någon smitta. Andra smittsamma sjukdomar hava ej förekommit.

Som vanligt hava senlidanden och skador genom slag o. d. intagit den främsta platsen. Oaktat hästarna såväl under remonttiden som senare under vistelsen å truppförbanden så mycket som möjligt få vänjas vid varandra, händer det dock ej sällan, att skador i bivacker under fälttjänstövningar uppstå genom slag, varvid såväl rena benbrott som fissurer föranleda, att hästarna måste nedslaktas. Att helt kunna undvika dylika skador går nog ej, men

genom vederbörande befäls påpasslighet att i tid ställa kitsliga hästar för sig själva kan eventuell skada förhindras. Dock bör därvid påpekas, att dylik häst ej bör bindas ensam vid en krubbpåle, nedsatt i lös mark, ur vilken det bereder hästen ringa svårighet att upprycka pålen, vilken sedan lätt kan skada hästen.

Den emaljerade skylten på veterinärpackfickorna bör utbytas mot något mer praktiskt skyltmateriel, t. ex. läder. Såsom nu är fallet är emaljeringen å skylten oftast efter endast ett par gångers användande skadad av den bredvidgående hästens sadelutrustning (sabelfästet), och mången gång släppa även nitarna så att hela skylten faller av.

Å fördelningens fälttjänstövningar har vanligen endast ett fältsjukstall upprättats för att tillgodose hästsjukvården å de mot varandra opererande styrkorna. Till detta har endast en hästtransportbil (K. 2:s) kunnat ställas till förfogande. Det har emellertid visat sig, att en transportbil ej räckt till att transportera de skadade hästarna. Under höstens fälttjänstövning måste därför en privat hästtransportbil förhyras, men önskligt vore, att sjukvårdsstyrelsen kunde ställa medel till A. 3:s förfogande för anskaffande av en dylik bil.

(Breide.)

Skånska kavalleriregementet.

Den med remonterna till regementet föregående år inkomna ringormen avstannade rätt snart efter nyåret. Endast ytterligare 4 fall inträffade och epizootien var hävd i mitten av februari månad. Av försiktighetsskäl hava årets remonter dels isolerats längre tid efter ankomsten till regementet, dels vid uppställningen inom skvadronerna fått stå avskilda så länge som möjligt. Dessutom hava rykt don o. dyl. fixerats till varje häst. Dessa åtgärder synas hava lett till önskat resultat, i det att hästbeståndet hittills varit fritt från ringorm.

För övrigt har förutom ett enstaka fall av löss (*Trichodectes*) regementet förskonats från smittsamma sjukdomar. Antalet hästsjukdagar har därför varit jämförelsevis lågt, c:a 13 000, och antalet insjuknade 749. Hälsotillståndet kan betecknas som gott, och hava förekommande sjukdomsfall varit av ungefär enahanda karaktär som under föregående år. Dock synes senskadornas antal vara ovanligt stort, ej mindre än 126 fall av seninfl., senskideinfl. och gaffelbandsförsträckningar, d. v. s. 17 % av samtliga insjuknade.

Det vill synas, som om förberedandet till och deltagandet i hästtävlingar av olika slag framför allt skulle bidraga till denna ovanligt höga sjukdomsprocent.

Under årets fälttjänstövningar stupade 3 hästar, en på grund av magöversfullnad och en på grund av benbrott orsakat genom spark av annan häst; den tredjes olyckskrönika var rätt egenartad. Hästen var under natten bråkig i stallet, en loge, varför den i dagbräckningen flyttades ut och bands utanför gaveln vid en i marken nedslagen vanlig tjuderpåle med järnskodd spets. Denna lyckades hästen slita upp och galopperade bort med pålen hängande i

grimskaftet framför sig. Därunder har hästen upprepade gånger råkat köra på spetsen djupt in i bringan och slutligen in genom bröstaperturen med följd, att större blodkärl skadats. Innan effektiv hjälp hann givas, hade hästen förblött. Episoden visar att det kan vara med risk förenat att tjudra en ensam häst vid tjuderpåle av armétyp.

(Glück.)

Wendes artilleriregemente.

Hälsotillståndet har varit synnerligen gott både bland stam- och ackordhästar. Av smittsamma sjukdomar hava endast sex fall av ringorm förekommit; 4 bland stam- och 2 bland ackordhästar. Smittan överfördes från artilleriets skjutskola av en stamhäst från A. 6, som överförts till stamhäst vid A. 3. Denna häst har med all sannolikhet nedsmittat de fem andra. Isoleringsåtgärder vidtogos och sjukdomen begränsades enligt ovan. — Av benbrott har ett fall förekommit hos en stamhäst, som med tre veckors mellanrum två gånger halkade å det hala stallgolvet och därvid ådrog sig ett bäckenbrott.

Av kolik hava tio fall förekommit, tre med dödlig utgång. Två stamhästar insjuknade under fälttjänstövning, den ena i tunntarmsruptur, den andra i tunntarmsslynga samt en stamhäst i batteristallarna i kolonomvridning. En annan stamhäst blev under övningskörning så illa skadad å vänstra framknäet, att den omedelbart måste nedslaktas.

Av pipande kvickdrag hava två fall förekommit, dels å en fjolårsremont, dels å en årsremont. Fjolårsremonten, som var helt oanvändbar som ridhäst vid artilleriet, oavsett lidandet, kasserades utan företagen operation. Angående operationen å årsremonten torde det ännu vara för tidigt att yttra sig.

Under året hava 12 hästar bränts för sen-, led- eller benlidande.

Hygien. I och med att regementet under vinterhalvåret i sin helhet förlagts till östra kasernen, hava åtskilliga olägenheter uppstått. Utrymmet såväl i batteristallarna som framför allt i sjukstallet är synnerligen knappt. I vissa batteristallar kan på grund av bristande utrymme ej ens en box beredas åt sjuk häst, varigenom hästsjukdagarnas antal väsentligt utökas. Vad sjukstallet å östra kasernen beträffar finnas därstädes endast 4 boxar, vilka ej tillnärmelsevis motsvara behovet. Utredning och förslag till ritningar i och för ombyggnad och förbättring av det i alla avseenden högst otidsenliga sjukstallet insändes år 1929.

Som platsen för sjukstallet är belägen dels invid en kammarskjutningsbana, dels alldeles in på allmän landsväg, huvudtrafikleden till staden, dels omedelbart invid en större bangård, har densamma numera förlorat sitt »raison d'être» som sjukstallplats.

(Stålhammar.)

Skånska trängkåren.

Under året ha förekommit några fall av pharyngit, som tvivelsutan varit av smittsam art och även behandlats isolerade, men ej egentligen kunnat hänföras

till kvarka. Samtliga fall förlöpte lindrigt och utan abscedering men med ibland rätt hög feber. I övrigt har smittsam sjukdom ej förekommit, och även antalet sjukdomsfall i sin helhet har nedgått något. Fortfarande förekomma dock i rätt stor utsträckning fall av kontusioner (sparkar) och bitsår i bogarna bland ackordhästarna vid deras uppställande i det s. k. sommarstallet, där inredningen med krubbor och bommar parvis tyvärr gynnar uppkomsten av sådana skador bland hästarna. Seninflammationer äro i övrigt mest förekommande och under året ha härför företagits fyra streckbränningar. En häst (ackord-) har nervsnittats för ringkota.

(Wahlberg.)

Västra arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Hälsotillståndet bland hästarna vid arméfördelningens truppförband har under år 1931 i stort sett varit gott, ehuru antalet sjukdomsfall och sjukdagar i jämförelse med antalet hästtjänstgöringsdagar är något högre än året dessförrinnan.

Siffrorna för ringkota, spatt och benhinneinflammation hava sjunkit, under det att siffrorna för hovinflammation och tryckeskador stigit.

Till de höga totala sjuksiffrorna har i icke ringa mån A. 2 bidragit med 69 fall av ringorm med sammanlagt 2 055 sjukdagar. Beträffande denna sjukdom, som dock synes ha varit av relativt godartad natur, hänvisas till A. 2:s egen rapport.

Sjukdomar av smittsam karaktär hava i övrigt, dessbättre, icke förekommit inom arméfördelningen.

Anledningen till ökningen i fall och sjukdagar för hovinflammation och tryckeskador är att söka i det förhållandet, att hästarnas arbete huvudsakligen koncentrerats till månaderna augusti och september (repetitionsövningarna). Så voro kavalleriets och artilleriets speciella och mera krävande sommarövningar förlagda till augusti, i vilken månad även de egenartade och för hästmaterialet så slitande större fälttjänstövningarna i Västergötland ägde rum. Under september avhöllos därtill arméfördelningsfälttjänstövningar.

Under större delen av denna tid voro vägarna för årstiden ovanligt hårda.

Enligt för fälttjänstövningarna i Västergötland givna bestämmelser skulle alla körbara *stamhästar* ur K. 3 användas för dragarbete framför reglementerade vagnar och kärror. Dessa bestämmelser voro icke lyckligt avfattade, då som bekant kavalleriets stamhästar på grund av lynne, typ m. m. icke äro lämpade som arbets-draghästar och framförallt icke framför kokvagnar och kärror. Tryck- och brytskador uteblevo heller icke. Från de övriga truppförbanden, särskilt A. 2, hava under dessa övningar likaledes dylika skador förekommit. Härvidlag torde de inlejda fordonen och särskilt *selarna* hava spelat en framträdande roll. All noggrannhet vid inmonstringen till trots, kunde en hel del tryck- och brytskador icke undvikas.

K. 3:s hästar hava under året icke varit vid så gott hull, som önskvärt varit. Detta har till stor del berott på, att det genom höets höga och havrens låga pris varit mer än vanligt svårt att inom normalrationsstatens *mycket knappa* ram kunna uträkna foderstater med för samtliga hästar tillfredsställande näringsvärde. Under sådana förhållanden måste havrekrossning överlag mer än annars tillgripas. Utfodring med krossad (»kländ») havre har också under årets senare del tillämpats vid K. 3 (en kross per skvadron) med den påföljd, att hästarna ökat i hull.

Vid ytterligare ett infanteriregemente inom arméfördelningen — I. 15 — har skosmedja inrättats. Nu återstår blott I. 17, vars smedjefråga dock så småningom torde få sin lösning.

Arméfördelningschefen har i sin till Kungl. Maj:t ingivna underdåniga inspektionsrapport över utbildningen bl. a. framhållit den efter genomförandet av 1925 års härordning alltmer växande svårigheten för tillgodoseendet av behovet av kompanihästar för infanteriet. Han har därvid framhållit önskvärdheten av, att bestämmelserna i § 8 mom. 3 av nådiga kungörelsen angående hästhållningen för officerare och vederlikar vid armén ändras därhän, att tiderna för infanteritruppförbandschefs anmälan om behov och chefs för beredat truppförband anmälan om tillgång av hästar avsedda för infanteriets kompanihästgrupp försöksvis fastställdes till den 15. okt., i stället för den 15. aug., resp. 15. sept. Det synes nämligen vara angeläget, att vid avgivandet av sådan anmälan kunna utgå från det verkliga läget, d. v. s. läget efter repetitionsövningarnas avslutande.

(Hellgren.)

Livregementets husarer.

Under år 1931 har hälsotillståndet varit gott såväl bland hästarna vid regementet, som bland dem inom dess etablissemang uppställda, arméfördelningsstaben tillhöriga, och till officersaspirantskolan beordrade.

Med undantag av ett fall av löss hos en från Irland importerad egen tjänstehäst har icke något fall av smittsam sjukdom förekommit. Fall av kolik ha under året förekommit i något större antal än under det föregående. Härav ha fyra förlöpt med dödlig utgång (två fall av tarmbristning och ett av vardera tarmvred och bukhinneinflammation). De övriga fallen ha varit av lindrig art. Tvenne fall av lunginflammation med dödlig utgång ha inträffat, där orsaken i båda fallen visat sig vara främmande kropp (Fremdenkörperpneumoni). En häst som ådragit sig bäckenbrott genom kullfallning, avled mycket hastigt på grund av inre förblödning. Årets sjukbesked upptager betydligt färre fall inom rubrikerna benhinneinflammation, ringkota och spatt, medan däremot antalet sjukskrivna för tryckskador ungefärligen fördubblats. Orsaken härtill torde närmast vara att söka däri, att stambästar under årets såväl större som mindre fälttjänstövningar måst tagas i anspråk som körhästar för både kokvagnar, packvagnar och kärror. De sistnämnda bära härvid den största skulden till de ådragna skadorna, enär kavalleriets stambästar i allmänhet äro föga lämpade för dylik tjänst med hänsyn till typ.

temperament m. m. Hästarnas hull har under en stor del av året i allmänhet icke varit så gott som önskvärt vore. Även detta år har »bovisan» givits åt de yngsta årgångarna och detta foderförbättringsmedel synes fortfarande utöva ett gott inflytande på allmänna hälsotillståndet.

(Hellgren.)

Göta artilleriregemente.

1931 års hästsjukbesked visar en ökning jämfört med föregående års med 3 827 sjukdagar. Tagas sår, ringorm samt lidande i böjsenor och leder tillsammans till en grupp, svarar denna grupp för en ökning av 3 442 dagar, varav ringorm ensamt för 1 800 dagar.

Hästarna ha under en del av året varit synnerligen ansträngda. Med början i första hälften av augusti ha på 2 månader medhunnits 2 marscher till Tånga hed med övningar därstädes, deltagande i de stora fälttjänstövningarna i Västergötland samt deltagande i arméfördelningens fälttjänstövningar förutom övningar på förläggningssorten. De A. 2:s hästar, som tjänstgjorde vid livsmedelssektionerna under de stora fälttjänstövningarna blevo i mycket stor utsträckning behäftade med brottsskador och två stå ännu denna dag sjukskrivna för då ådraget lidande (mankfistel). Största skulden torde få läggas på de inlejda seldonen, som vid dessa formationer användes. Någon möjlighet att anpassa lokorna gavs i allmänhet ej, då lokremmar saknades och ersattes av en ej ställbar ögla, bossorna voro synnerligen ojämna i stoppningen, hintertyg saknades och hållbarheten var dålig. En formation, som är på så rörlig fot som en livsmedelssektion och som dessutom fullgör sitt värv till största delen under dygnets mörka timmar, då fel i anspänningen ej är lätt vare sig att upptäcka eller att justera, måste framför andra ha fullgod kvalitet på sina hästutredningspersedlar.

När regementet den 2. okt. efter förut nämnda långa övningspass återkom till Kviberg, hade en noggrann och intensiv hästvård varit synnerligen väl motiverad. På grund av den korta tid, som återstod av regementsövningarna, kunde ej detta komma till stånd. Enär strängt taget all tid måste användas till inräkning, översyn och vård av sådan materiel, där ev. förkomst eller vanvård kunde taxeras i reda penningar. Ett för hästarnas vidkommande starkt önskemål är, att de egentliga övningarna avslutas i så god tid att en verklig hästvård kan bedrivas jämsides med vård av annan materiel och ej som nu till förmån för denna senare bli skjuten i skymundan. En del ackordhästar voro vid hemkomsten så trötta, att de lade sig på bara stengolvet. För att spara hästtjänstgöringsdagar för denna kategori började utmönstringen redan dagen därpå, och måhända fingo många tillryggalägga 4 å 5 mil denna dag kanske t. o. m. i skarp takt. Om möjligt borde en vilodag inläggas mellan dagen för hemkomsten och dagen för utmönstringen.

Fallen av för ringorm vårdade ha under de olika månaderna fördelat sig på följande sätt: jan. 9, febr. 0, mars 2, april 3, maj 1, juni 23, juli 22, aug. 42, sept. 34, okt. 1, nov. 0 och dec. 0. Att sjukdomen uppträder intensivast under sommarmånaderna, då övningarna gå för fullt, gör det ju hart när omöj-

ligt att riktigt komma den till livs; restriktiva och för tjänsten hindrande bestämmelser måste i möjligaste mån undvikas och möjligheterna att genom beröring, filter och ryktdon sprida smittan vid marscher och förläggningar under desamma äro ju synnerligen stora.

Såväl det förut befintliga som det från Herrevadskloster införda smittämnet tycks ha haft relativt svag virulens och något egentligt avbräck i övningsgarna har sjukdomen ej förorsakat. 2 remonter sjukskrevos vid ankomsten och 2 sedermera.

Vid behandlingen har använts glycerin-salicylsyresalva, salicyl-pyoktanin och sterilisolsprit, odylen m. fl. preparat, men intet har visat avgjort företräde före de andra. Vid desinfektion av utredningspersdelar har använts sterilisolbad för filter och ryktdon samt formalinrökning för munderingar. Den stora massan av filter har emellertid ej kunnat sterilisolvättas utan har naftalinpepprats och lagts i förråd. Av tillgänglig litteratur framgår ej med önskvärd tydlighet huru en effektiv desinfektion av ovan nämnda persdelar skall utföras ej heller i vad mån bädden spelar roll som smittspridare.

Skaklarna till vet.-packkärran har visat benägenhet för brott vid slutet av fästet för det övre beslaget, och vi ha därför vid förekomst av brott utbytt träskaklarna mot sådana av järnrör såsom varande mera ändamålsenliga.

Inköpen av furageartiklar verkställes ju vid övningar utom förläggningsoften av resp. kommissarier. Det har emellertid i regel visat sig, att kvaliteten på artiklarna ej alls motsvarat de bestämda fordringarna. Vid förfrågan ha kommissarierna uppgivit att de ej vid sin utbildning tränats på denna så viktiga detalj.

Alltjämt kvarstår för regementets vidkommande svårigheten att med nuvarande ration hålla hästarna i genomsnittligt god kondition.

(Widtskiöld.)

Östra arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Allmänna hälsotillståndet bland hästarna har varit gott. Enstaka lindriga fall av kvarka ha förekommit vid en del truppförband. I övrigt ha arméfördelningens hästar varit förskonade från infektionssjukdomar av elakartad natur.

(Bengtson.)

Livgrenadjärregementet.

Hälsotillståndet bland hästarna har varit synnerligen gott, och antalet såväl sjukdomsfall som sjukdagar har varit anmärkningsvärt litet.

Ett å hästsjukbeskedet såsom benbrott upptaget fall kan måhända vara värt referera. Hästen ifråga blev under rastridning slagen av annan häst och erhöi därvid en radiusfissur samt sattes i hängmatta. För att möjliggöra rykt hade påföljande dag hängmattan lossats. Antagligen på grund av den ge-

nom den ökade belastningen framkallade smärtan vräkte sig hästen plötsligt baklänges och kom omkull i spiltan. En fullständig fraktur blev följden, och hästen måste nedslaktas.

Någon infektionssjukdom har icke uppträtt under året.

För varje år framstår allt tydligare, att sättet för förnyelsen av infanteriets hästmaterial icke är tillfredställande. De hästar, som vid de beridna vapenslagen förklaras lämpliga såsom kompanihästar vid infanteriet, visa sig långt ifrån alltid vara det. Även om detta delvis kan förklaras bero på den skedda miljöförändringen, torde dock orsaken ofta kunna sökas i en viss oenhetlighet vid lämplighetsförklaringen. Enär denna i regel torde göras av de olika truppförbandsveterinärerna, är ju givet att en absolut enhetlighet i bedömningen aldrig kan åvägbringas. Genom vissa reglerande direktiv borde dock en viss sådan kunna ernås. Särskilt önskvärt vore att hästar, behäftade med lynneshästar, icke under några villkor förklarades lämpliga. Vad beträffar stabshästar framstår såsom önskvärt, att de finge tillbringa även ett tredje år vid dressyranstalten. Därigenom skulle vinnas dels att hästarna vore mera »färdiga», då de överlämnades till vederbörligt regemente, dels sannolikt skulle bli mera hållbara.

(Törnqvist.)

Smålands arméartilleriregemente.

Allmänna hälsotillståndet bland regementets hästar har varit på det hela taget gott, men visar sig en stor del av skadorna vara av mera svårbotad natur, och särskilt sen- och ledlidanden tarva långvariga rekonvalescenstider, vilket torde sammanhänga med den allt högre medelåldern (13 å 15 år) hos häststammen.

I samband med sämre tillgång till arbetskraft i stallarna och därav försvårad skötsel av djur och bäddar ha även mugg och lymfangit samt hovskador, såsom strålröta och hovsprickor, visat tendens till ökning, så att exempelvis vid årsskiftet 1931/1932 ej mindre än 239 hovar voro under ständig behandling för strålröta. Hästbeståndet uppgick till 151.

Trampskador hava varit rätt talrika, särskilt efter fälttjänstdagar, och synes största flertalet hava uppstått genom påridningar.

Tryckskador (sadelbrott) hava ökats och i ett flertal fall givit orsak till längre tjänsteoduglighet.

Rörande de olika sjukdomsfallen torde endast följande hava större intresse:

En officershäst motionerades av rytteren å kaserngården, då plötsligt hosta med blodigt skum ur näsborrarna uppstod och hästen hastigt försämrades, så den endast efter en $\frac{1}{2}$ timme måste avlivas. Obduktion gav till resultat en c:a 5 cm stor bristning å högra lungans diaphragma-lob (utsidan).

Mot hö- och halmleveranserna hava upprepade gånger anmärkningar måst göras. Digestionslidanden hava ökat i antal.

Hästarnas hull har varit medelgott.

(Hederstedt.)

Svea ingenjörkår.

Såväl antalet sjuka hästar som antalet hästsjukdagar överensstämman nästan fullständigt med föregående års.

Några mera anmärkningsvärda sjukdomsfall hava icke inträffat.

Under regementsövningarna uppträdde den vanliga rhino-pharyngiten, som snabbt spred sig bland ackordhästarna så att bortåt ett hundratal hästar angreps. Egendomligt nog är denna till synes elakartade och till sitt väsen givetvis infektiösa sjukdom synnerligen mild i förloppet. Endast ett fåtal måste sjukskrivas, och de allra flesta ha ingen feber trots rikligt purulent, dubbelsidigt näsflöde. Feberkurvan är f. ö. så tillvida karakteristisk, att temperaturen hastigt springer i höjden till omkring 40°, för att redan efter en eller ett par dagar återgå till normala värden. I ett par fall inträdde smältning i submaxillära lymfkörtlarna och en lindrigare bronkit.

(Carlin.)

Göta ingenjörkår.

Hälsotillståndet bland kårens hästar har under året varit gott. Av smittsamma sjukdomar har förekommit ett lindrigt fall av kvarka.

Under rubriken 67 (gastroenteritis) hava i hästsjukbeskedet för stam- och ackordhästar upptagits 12 fall och för lejda hästar 3 fall. Dessa äro samtliga att hänföra till en till synes infektiös och smittsam tarmkatarr, som inträffat omkring den 1 okt. Då en dylik sjukdom tidigare här ej iakttagits, torde den vara förtjänt av ett omnämnande. Den 30. sept., fälttjänstövningarnas sista dag, anmälde, att en ackordhäst insjuknat i häftig diarré och utmattning, varför han måste spännas ifrån och kvarlämnas. De lejda hästarna utmönstrades den 3. okt. och ackordhästarna den 5. okt. Intill utmönstringsdagen hade nya fall icke iakttagits. Emellertid ingick mycket snart anmälan från såväl fodervärdar som ägare av lejda hästar, att redan under hemtransporten flera hästar insjuknat under ovannämnda symtom. I tre kända fall hade efter dessa hästars hemkomst samtliga i resp. stall insjuknat. Den 10. okt. eller 8 dagar efter hemkomsten från övningarna insjuknade samtidigt 11 hästar i kårens stall. Sjukdomen har varit av lindrig karaktär. De huvudsakliga symtomen hava varit lindrig till häftig diarré, illaluktande, ljus avföring, temperaturförhöjningar hava iakttagits från 38.6 till 40.2 gr., lindrigt till starkt nedsatt allmänbefinnande, undantagsvis oro (kolik). Efter 1—3 dagar hava hästarna varit fullt återställda. Inga komplikationer hava iakttagits. Inkubationstiden synes hava varit c:a 3—8 dagar. Behandling har bestått i vila och svält.

Två ackordhästar hava vid förekommande besiktningar måst fräntagas fodervärd på grund av vanvård och hava behandlats vid kåren för utmärgling (inanition). Fallet har jämte skadeståndskrav föranlett åtal för djurplågeri.

(Johansson.)

Fälttelegrafkåren.

I årsberättelsen för 1930 anfördes, att ringorm hösten nämnda år överfördes till Ing. 3 från Herrevadskloster med remonter. Den därigenom uppkomna epizootien kunde anses definitivt hävd först med februari månads utgång. Sedan dess har nämligen sjukdomen icke kunnat påvisas bland hästarna vid kåren. 12 hästar voro angripna med tillhoppa 404 sjukdagar.

Av övriga smittsamma sjukdomar har kvarka förekommit. Antalet fall har varit 9 och sammanlagda antalet sjukdagar 232. Först insjuknade den 7. juli en nyinköpt ackordhäst, som anlände till kåren den 30. juni. Med hänsyn till för kvarka angiven inkubationstid (4—8 dagar) kan det vara tvivelaktigt, huruvida hästen medfört sjukdomen från avsändarens stall eller blivit smittad under järnvägstransporten.

Rörelseorganens sjukdomar intaga en dominerande ställning i hästsjukbeskedet med avseende på antalet sjukdagar. År 1930 omfattade de 48 fall med tillhoppa 942 sjukdagar, 1931 äro siffrorna 58, resp. 1 608. Av dessa komma 46 fall med 1 259 sjukdagar på stamhästarnas del och 12 fall med 349 sjukdagar på ackordhästarnas. Per 100 hästtjänstgöringsdagar gör detta för de förstnämnda 0·25 fall och 6·89 sjukdagar och för de sistnämnda 0·11 fall och 3·27 sjukdagar. Av ifrågavarande fall brändes två i slutet av december 1930 och tio under 1931. Fyra hästar hava under året kasserats på grund av sjukliga förändringar i rörelseorganen. En starkt bidragande orsak till den höga frekvensen av senskide- och ledåkomor anser jag i en hel del fall vara bristande träning. Svårigheterna att bibringa hästarna dylik torde för Ing. 3:s del vara betydligt större än för flertalet av arméns övriga truppförband. Mariebergsförläggningen saknar praktiskt sett inom nära en mils omkrets annan möjlighet för uteridning än på kaserngården och Frösundaförläggningen saknar eget ridhus.

Tryckskadefrekvensen har under de senare åren varit i stadigast sjunkande. Under året har en ny form av tryckskador uppträtt. På grund av felaktig konstruktion hos nyinförda kärrskalmor av järnrör ha ett flertal hästar förorsakats skavsår å bröstväggarna. Hade icke dessa sistnämnda skador, som truppbefälet vid Ing. 3 saknat möjlighet att förebygga, förefunnits, skulle situationen med avseende på tryckskadorna nog numera vid fälttelegrafkåren kunnat betecknas som ganska tillfredsställande. Att deras antal *kan* hållas nere även under fältnässiga förhållanden har i år chefen för en trådpluton visat. Under en åtta dagars lång övningsmarsch lyckades han undvika att få en enda häst bruten. Detta är ett synnerligen glädjande exempel, som man endast kan hoppas måtte ofta upprepas.

På Marieberg har under året arbete med att ombygga lokalerna för hästsjukvård och hovbeslag påbörjats. På Frösunda väntar lokalfrågan fortfarande på en tillfredsställande lösning.

(Palm.)

Norra arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Inspektioner av veterinärvården hava av mig i vanlig ordning verkställt och förefanns vid dessa icke anledning till allvarligare erinringar.

Hälsotillståndet bland hästarna vid arméfördelningens truppförband har under året i stort sett varit gott utom vid K. 4, där ringorm förekommit i ganska stor utsträckning. Infektiös anämi uppträdde bland ackordhästarna på A. 4 och T. 3.

(Norrgrén.)

Västernorrlands regemente.

Hälsotillståndet bland regementets hästar kan betecknas såsom gott. Anmärkningsvärt är det stora antalet för »reumatism» sjukskrivna hästar. Sjukdomsbilden har därvid för de olika fallen, som icke berört äldre hästar, varit likartad med tydlig affektion åt skelettmuskulatur, leder och hovar. Allmäntillståndet har varit nedsatt, förhöjd kroppstemperatur och hjärtsvaghet (myocardit) hava förefunnits. De inträffade fallen hava icke uppträtt i samband med avkylning eller ansträngning, och de vanliga antireumatica (salicylsyra, veratrin) hava visat sig vara mindre verksamma. Till sin karaktär har sjukdomen sålunda icke varit helt överensstämmande med reumatiska lidanden, till vilka den dock hänförs. Misstanken, att fodret spelat roll för sjukdomens uppkomst, synes mig icke kunna uteslutas.

Den i föregående årsberättelser omnämnda olägenheten, att skoningsplats med eldhärd saknas, förefinnes alltjämt. I förekommande fall hava sjukbeslag förfärdigats i skosmedjan vid T. 3, men ligger denna för avlägset för att i önskvärd utsträckning kunna tagas i bruk. Större operationer å regementets hästar hava likaså utförts i T. 3:s sjukstall. Det synes mig i samband härmed böra påpekas, att några reglerande bestämmelser för behandling och vård i ett truppförbands sjukstall av hästar från ett annat truppförband icke finnas, medan dylika för kronan icke tillhöriga hästar äro utgivna.

(Wilhelmson.)

Norrlands dragonregemente.

Ringorm har under nästan hela året förekommit vid regementet. I januari utbröt sjukdomen på 2. skv. med 14 fall på en dag. Vid ungefär samma tid uppträdde några fall även på livskv. samt ett fall på 5. skv. Denna epizooti upphörde i mars, då de sista hästarna friskskrevos. Under april var regementet fritt från sjukdomen. I maj började epizootien igen med sjukdomsfall å 2. och livskv. och höll på till den 26. aug., då den sista hästen friskskrevs. Den 1. sept. uppträdde åter ett fall vid 2. skv. I sept. utbröt en ganska häftig epizooti på 4. skv., som förut varit fri från sjukdomen hela året. Vid denna skv. sjukskrevos sedermera under året 58 hästar för ringorm. 5. skv. höll sig, fränsett ett fall under jan.—febr., fri från sjukdomen till den 13. okt.

Sammanlagt 19 fall uppträdde vid denna skv. till årets slut. Under 1930 var regementet fritt från sjukdomen. Säkerligen har 1931 års epizooti tillförts regementet från 1930 års remonter. Epizootien utbröt den 14. jan. Under tiden 14.—20. insjuknade 17 hästar, därav 7 årsremonter. Helt visst kan smittämnet i inaktiverad form finnas under lång tid, minst 2—3 månader, hos ett djur för att bryta ut med hjälp av något predisponerande, utlösande moment såsom tillfälligt försämrad hästvård, eller kraftnedsättning på grund av någon sjukdom. 166 hästar hava insjuknat under året, därav 2 st. 2 gånger. Den ena stod sjukskriven under tiden $^{31}/_1$ — $^{16}/_2$ samt $^{21}/_7$ — $^{18}/_8$, den andra $^{14}/_1$ — $^{14}/_2$ samt $^{11}/_7$ — $^{18}/_8$. För övrigt kan nämnas, att vid genomgång av hästkorten för ovannämnda 166 hästar framgått, att 37 av dessa djur insjuknat i ringorm 2 gånger samt 7 st. 3 gånger.

Behandlingen av sjukdomen synes mig icke bjuda på några svårigheter. Snart nog har lidandet avläkts och håråterväxten satt fart. Enligt min åsikt torde huvudvikten vid bekämpandet av sjukdomen böra läggas vid regelbunden desinfektion och rengöring av hästutrednings- och ridpersedlar. Härvid har också nedlagts ett energiskt arbete. Samtidigt är det säkerligen av största vikt, att hästvården under en dylik epizooti och de närmaste månaderna därefter om möjligt hålles å särskilt hög nivå. I anslutning till övningsuppehåll, då mycket folk varit hempermitterat och hästvården på grund därav försämrats, har vid ett par tillfällen ringorm utbrutit vid regementet.

41 hästar hava behandlats för hovsprickor. Under senvintern, snösmältperioden och tiden närmast därefter har det visat sig, att frekvensen av hovsprickor är störst. Föregående års långa snösmältperiod bidrog också till att göra frekvensen hög.

(Åstrand.)

Norrlands artilleriregemente.

Hälsotillståndet har varit gott. Smittsam näskatarr har angripit 11 stamhästar; 2 ackordhästar hava dött av infektiös anämi och 2 ackordhästar, som sedan 1929 hos fodervårdarna behandlats för denna sjukdom, hava gått till hälsa. Behandlingen har varit upprepade injektioner av kvicksilverjodidlösning och arsenik invärtes.

(Norrgrén.)

Norrlands trängkår.

Hälsotillståndet bland kårens hästar kan betecknas såsom gott. Under året har genom anordnande av utökade friskluftsintag ventilationen i kårens stallar avsevärt förbättrats. Under särskilt den kalla årstiden har härigenom stallluften och ströbäddarna blivit torrare, som i sin tur medfört en påtagligt förbättrad kondition hos hästarna. Den iakttagelsen har också kunnat göras, att målningen av stallets inredning blivit längre hållbar.

De på grund av infektiös anämi avlivade hästarna voro bågge ackordhästar, angripna av sjukdomen i kroniskt, framskridet stadium. De hava varit intagna i sjukstallet för behandling medelst kvicksilverjodidinjektioner m. m.

— Utöver de för hovspricka sjukskrivna hästarna hava ytterligare fyra stambästar varit under behandling för denna åkomma. Som sjukdomsfallen mest hava inträffat å yngre tunga hästar, och lidandet under de sista åren visat en ökad frekvens jämväl vid andra truppförband, synes det mig vara önskvärt, att en undersökning, omfattande arméns hela hästbestånd, gjordes angående en eventuellt inträdd försämrad hornkvalitet. Därvid torde också kunna utrönas, huruvida lidandet är betingat av ärftliga faktorer, som är troligt, som bör tagas ökad hänsyn till inom halvblodsaveln.

(Wilhelmson.)

Övre Norrlands trupper.

Stabsveterinären.

Hälsotillståndet bland hästarna vid i Boden förlagda truppförband med undantag för A. 5 har under år 1931 varit tämligen gott.

Den 17. sept. upptäcktes ett fall av ringorm (stambäst) vid 1. batt. A. 5, alltså vid en synnerligen ogynnsam tidpunkt, då alla ackordhästarna voro inkallade till repetitionsövningarna och samtliga stallutrymmen upptagna. Dessutom skulle inlejdning av hästar vid kåren äga rum den 24. sept. Vid omedelbart företagen inspektion av samtliga hästar upptäcktes ytterligare 4 smittade stambästar vid nämnda batteri. Efter samråd med sjukvårdsstyrelsen beslöts, att inlejdning i alla fall skulle äga rum, då sjukdomen ej var mera utbredd, och då det kunde ordnas så, att 2. batt., som var fritt från smittan, tog emot samtliga inlejda hästar och överlämnade motsvarande antal av sina ackordhästar till 1. batt. Kommunikationen mellan batterierna spärrades i görligaste mån. Under sept. inträffade endast ytterligare 2 fall. Varifrån smittan kommit är oförklarligt. Sedan år 1923, då remonterna kommo smittade från depån, har ringorm ej förekommit inom garnisonen och ackordhästarna voro fria både vid in- och utmönstringen. Den senare ägde rum den 4. okt.

Under oktober spred sig smittan snabbt och angrep även 2. batt. Inalles insjuknade vid kåren 70 hästar. Vid årsskiftet kvarstodo endast 2 smittade.

Dagen efter upptäckten av fallet vid A. 5, befanns det, att även Ing. 4 var smittat av ringorm. Allmän hästbesiktning gav vid handen 4 angripna och 3 misstänkta, samtliga stambästar. Även här var smittkällan omöjlig att spåra. Remonterna voro både vid A. 5 och Ing. 4 fria och höllos dessutom isolerade. Den samtidiga uppkomsten vid de bägge kårerna, utan att någon direkt kommunikation ägt rum dem emellan, är också svårförklarlig.

Vad behandlingen beträffar, gällde det i första hand att avgöra om klippning av de smittade hästarna skulle äga rum eller ej. Så sent på året som i okt. vågade jag ej riskera en så radikal åtgärd, varför klippning utfördes endast i den utsträckning behandlingen krävde i varje fall. Även om det är lättare, att på en klippt häst upptäcka nya fläckar i ett tidigt stadium, anser jag dock det skydd från smitta framför allt från bädden, som den långa och täta vinterhårremmen utgör, böra tillmätas större betydelse. Klippning bör, enligt min åsikt, därför tillgripas endast i de svårartade fallen med stor sprid-

ning av fläckarna över större partier. Fläckarna penslades varannan dag med $\frac{1}{2}$ % sublimatsprit. Två till tre penslingar voro i regel nog. Från sjukvårdsstyrelsen översändes till behandlingsförsök 1 % sterisolsalva i tuber. Denna var bra, men sublimatspriten medförde snabbare avläkning. Egendomligt nog växte håren från fläcken fram fortare efter sublimatspritbehandlingen än från den klippta omgivningen.

Med den hopgyttring av stallar och ridhus, som är för handen inom A. 5:s etablissement, var risken stor för smittans spridning till de övriga truppförbanden därstädes, trots alla isolerings- och spärrningsåtgärder. Vid Bodenskvadronen inträffade också under november sammanlagt 14 fall med tämligen snabbt förlopp. Skvadronen blev friförklarad i slutet av dec. Garnisons-sjukstallet och den av I. 19 disponerade stallavdelningen vid A. 5 gingo fria. När fallens antal avsevärt ökade, blev det för underlättande av kontrollen nödvändigt, att göra en indelning av hästarna i 3 grupper. Före uppflyttning i ny grupp tvättades hela hästen med varm såplösning, därefter med sterisollösning och ythalmen i spiltan brändes.

Vad ackordhästarna vid A. 5 och Ing. 4 beträffar, inkom under oktober och november intet meddelande från fodervärdarna om något ringormsfall, men då sjukdomen, såvitt jag vet, ej förekommer på landsbygden häruppe, känna de ej till den. Då dessutom klåda ej förekommer även i svårartade fall, fästes ej uppmärksamheten vid en eller annan hårlös fläck. För att utröna huruvida ackordhästarna voro smittade eller ej gjordes därför i december på mitt förslag besiktning hos fodervärdarna av samtliga ackordhästar tillhörande A. 5 och Ing. 4. Härvid konstaterades att ej mindre än 11 från A. 5 och 7 från Ing. 4 voro angripna, dessutom 4 med spontant avläkta fläckar. En av de vid A. 5 lejda hästarna var också smittad samt en fodervärd.

Att fastställa en något så när exakt inkubationstid för ringorm torde vara svårt, då man ju ej vet tidpunkten, när smittan slår an, även om man tämligen noga kan fixera tiden för smittans upptagande, som fallet var med ackordhästarna härövan. Enligt fodervärdarnas uppgifter skulle fläckarna ha upptäckts mellan 2 till 6 vecker efter utmönstringen. Däremot var det lätt att konstatera tiden för utvecklingen av en typisk fläck. Det inträffade flera gånger under epizootien, att hästar, som vid noggrann besiktning visade sig fria, redan efter 3 dagar hade fullt utbildade fläckar.

Ett fall av hud- och körteltuberkulos hos häst torde förtjäna att omnämnas.

Vid inmönstringen den 9. sept. hade en ackordhäst vid A. 5 en ansvällning å vänstra underkäken, vilken ansvällning såg ut som en utvidgning av spottgången. Fodervärden hade observerat den i slutet av aug. Hästen intogs i garnisonssjukstallet för närmare undersökning. Status: Medialt på vänstra underkäksgrenen finnes en hönsäggstor ansvällning (lgl. submax.) rörlig från hud och underlag. Framför denna strax bakom Inc. vasorum en liknande ansvällning av valnötstorlek. Mellan dessa »svulster» en fingertjock sträng, som fortsätter runt underkäkskanten framför M. masseter upp mot inre ögonvrån. På övre ögonlocket finnes ett runt sår av ulcerös typ. Munhåla och parotis utan anmärkning.

För diagnos utskars den 11. sept. ett stycke av den större »svulsten» och insändes till patologiska institutionen vid veterinärhögskolan. Svar därifrån: »Insänt prov av 'tumör' visade sig vara en tuberkulös granulationsvävnad.» Utstryk av sekret från operationssåret och från såret på ögonlocket gjordes dagligen och undersöktes på förekomst av tuberkelbaciller med negativt resultat. Den 27. till 28. sept. gjordes tuberkulin-thermoprov med positivt utslag. Rektalundersökning 0.

Den 2. okt. hade ansvällningen tilltagit betydligt samt brett ut sig plattformigt åt sidorna med suddig kontur och ömhet för palpation. Då tuggningen ej var störd och ödemet minskat, utlämnades hästen till fodervärden den 12. okt. Såret på ögonlocket (infektionsporten?) var då ännu ej läkt. Processen synes följa lymfbanorna, ty de övre halslymfkörtlarna under parotis voro nu duväggstora och fasta. Vid undersökning i dec. var förhållandet i det närmaste oförändrat. Såret på ögonlocket läkt med kraterformat ärr och lymfkörtlarna som den 12. okt. Fodervärdens besättning fri från tuberkulos. Höns finnas ej på gården. Varifrån smittan kommit är oförklarligt.

Hovslagarskolan. En av olägenheterna med skolans förläggning till vinterhalvåret är den varje vinter i garnisonen grasserande influensan med dess smittrisk för eleverna. I januari insjuknade de flesta av dem i influensa, så att verksamheten vid skolan tidvis måste inställas. För att medhinna kursen måste skolan pågå till mitten av juni.

Rationen. Det sedan gammalt inrotade, sakligt omotiverade motståndet mot utfodring med krossad havre har i det närmaste försvunnit, så att numera utfodras havren i allt större utsträckning krossad. Önskvärt vore, att detta kunde tillämpas även under fälttjänstövningar. På försök har införts en foderstat med utbyte av $\frac{1}{2}$ —1 kg. havre mot samma mängd vetekli. Staten skall användas vid övningsuppehåll och då hästarna ej gå i fullt arbete. Utbytet har visat sig lämpligt och motsvarat förväntningarna.

(Ringberg.)

Gotlands trupper.

Stabsveterinären.

Hälsotillståndet bland hästarna har icke varit det bästa. En elakartad kvarkepzooti har under årets första månader hemsökt öns civila hästbestånd. Den 8. april konstaterades första kvarkfallet vid A. 7; hastig isolering och vaccinering kuperade sjukdomen, och endast fem fall kommo under behandling. Ett fall av anasarka har inträffat, dock ej i samband med kvarkepzootien. Fyra fall av herpes hava behandlats. Tidig upptäckt, sträng isolering och dito desinfektionsåtgärder hindrade sjukdomens vidare spridning. För övrigt är det huvudsakligen yttre åkommor och hältor som behandlats. Åtskilliga svåra olycksfall ha inträffat, icke mindre än fyra hästar ha omedelbart eller som följd av dessa olycksfall måst nedslaktas. En häst trampade under övningar ned i en springa i kalkstenshäll, och under frigöringsförsök frakturerades skenbenet; en annan föll vid hoppning över ett mindre dike och

bröt ryggraden; och en häst reds omkull på en jakt och ådrog sig en spricka i bogbladet; denna sistnämnda häst stod under behandling i hängmatta under två månader, och fallet tycktes vilja gå till hälsa, men plötsligt förvärrades lidandet, en arthrit i bogleden hade tillstött, och hästen måste kasseras; en ackordhäst slog omkull på spiltgångens hala cementgolv och spräckte bäckenbenet. Två ackordhästar hava hos sina respektive fodervärdar störtat och ersatts av försäkringsbolag.

(Ahlgren.)

Krigsskolan.

Under året har icke någon häst självdött, avlivats eller kasserats.

Icke heller har någon infektionssjukdom förefunnits bland hästarna vid Krigsskolan.

Av invasionssjukdomar ha endast uppträtt två fall av masksjuka och ett fall av fotskabb, alla tre av så lindrig art, att någon inskränkning i hästarnas tjänstgöring icke behövt företagas.

En för ridutbildningen ganska besvärlig isolering blev däremot en följd av att Krigsskolan den 15. okt. nödgades emottaga 8 hästar från K. 4, trots att ringorm vid denna tid förekom hos ett flertal hästar vid detta regemente. För att undvika att med dessa hästar eventuellt medförd smitta skulle spridas till dels Krigsskolans egna, dels till av densamma som lån från K. 1 och K. 3 mottagna hästar höllos K. 4-hästarna isolerade från ankomsten till årets slut. Innan de flyttades tillsammans med de övriga, tvättades de själva med desinfektionslösning, och alla stall- och ridpersedlar, som de varit i beröring med, desinfekterades. Tills dato för årsberättelsen har icke något ringormsfall inträffat, men torde tyvärr därför icke all fara kunna anses överstånden.

Beträffande övriga sjukdomsgrupper så torde man kunna säga, att antalet fall av led- och senåkommor varit få. Endast en sen- och tre senskideinflammationer samt två ledgallor och två ledvrickningar ha uppstått under året. Många orsaker ha kunnat samverka till detta förhållande. Två, som emellertid säkerligen äro att medräkna bland dessa, äro god kondition och i medeltal två timmars dagligt arbete.

Om det är med tillfredsställelse man kan se på nyss anförda förhållanden, så framkallar däremot den stora ökningen av antalet ball- och krontramp bekymmer. År 1930 var antalet 20 med sammanlagt 30 sjukdagar och 1931 39 resp. 104.

Det enda sjukdomsfall, som kan sägas varit av mera sällsynt art, var en nervechock, som en äldre egen tjänstehäst fick en dag. Av något plötsligt uppkommet buller i stallet blev hästen, som stod i sin spilta, så rädd att han störtade omkull, som om han blivit skjuten. Då jag omkring en halv timme senare anlände till stallet, låg han fortfarande och var ganska medtagen. Hjälp på benen och placerad i lugn och ro i en rymlig box återvann den emellertid på ett par timmar vanlig vigör.

(Palm.)

Remontdepåerna.

Herrevadskloster.

Hälsotillståndet bland remonterna har under året varit synnerligen gott. Kvarkan, som under så många år härjat vid depån, har detta år helt utblivit. Likaså har den s. k. rosartade influensan endast förekommit i ett enda, mycket lindrigt fall. Under de senare åren har den minskats år från år. Det ser ut som den strängt genomförda kultiveringen av betena kunde utrota sjukdomsorsaken. Ringormen har även detta år varit lindrig. Endast 7 fall omfattande 203 sjukdagar.

Ett enda dödsfall har förekommit. Å en nyanländ remont förmärktes ett par dagar efter ankomsten tecken till stelkramp. Den erhöll omedelbart serum, men kunde ej räddas utan dog påföljande dag. Något sår kunde ej upptäckas, men väl några små ärr över högra framknäet. Eljest har blott en häst behövt nedslaktas på grund av ringkota.

I övrigt ha endast de sedvanliga skadorna såsom sår, kontusioner och hovböldar förekommit. En efter kollision med annan häst uppkommen bögförslamning gick till full hälsa. Likaså synes en försträckning av ytl. böjsenan över hasspetsen med bristning av senhållarapparaten medialt gå till hälsa. Denna kvarstår ännu vid årsskiftet.

(Breide.)

Gudhem.

Hälsotillståndet bland depåns remonter har under år 1931 i stort sett varit gott. Kvarka har även under detta år uppträtt under början av betesperioden bland de nyinköpta remonterna. Sjukdomen kan dock denna gång sägas ha varit ganska lindrig och endast omfattat 93 fall, varav intet med dödlig utgång. Endast i ett par undantagsfall ha av sjukdomen angripna hästar behövt tagas in från gräsbetet och ställas på sjukstall. Tvenne fall övergingo i följsjukdomen fläckfeber. Dessa gingo dock till hälsa. En häst, vilken stod under behandling för abscessbildning under tiden 13.—24. juli, insjuknade åter den 9. okt. i lunginflammation, lidandet förvärrades och den 14. dec. avlivades den. Vid obduktionen iaktogs dubbelsidig vargörande lunginflammation jämte degeneration av hjärta, lever, mjälte och njurar. Av allt att döma synes detta varit en följd av den tidigare genomgångna kvarksjukdomen. Ringorm har under året endast uppträtt i 18 lindriga fall.

Bland övriga sjukdomsfall av mera intresse kan omnämnas ett med fullständig bristning, till följd av yttre våld, av ytliga böjsenan å bakbenet. Läkning inträdde men till följd av senförkortning kvarstod hälta, som gav anledning till kassation.

Ett annat fall med muskelbristning (musc. tibial. ant.) gick till full hälsa.

(Hellgren.)

H. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar.

Sjukligheten. Medeltalet av arméns hästar¹ har under året uppgått till c:a 5 750 [5 750], däri medräknade egna tjänstehästar, stambästar och ett mindre antal ackordhästar. Antalet nyinsjuknade uppgick till över 9 250 och sjuklighetsprocenten var 7·6 d. v. s. 437 [415] hästar hade varje dag av året varit sjukskrivna. De vapenslag (frånsett skolor), som varit svårast utsatta, voro ingenjörtrupperna med 9·4 %, därefter artilleriet med 8·7, kavalleriet 7·3, trängen med 6·5 samt infanteriet 5·9. Bland enskilda truppförband har Norrbottens artillerikår högsta siffran (15·1) samt därefter Fälttelegrafkåren (12·6) och Göta artillerireg. (12·1). Närmare specifikation lämnas i **Tab. 18**.

Den vanligaste orsaken till sjukskrivning har varit sår, kross- och tryckskador med tillsammans nära 3 000 sjukdomsfall och nära 35 700 vård-dagar, hovinflammation och seninflammation. Det dagliga medeltalet hästar, som av olika orsaker icke kunnat tagas i bruk, har varit för sår 65, tryckskada 16 och krosskada 17 eller sammanlagt 98 hästar, för seninflammation och -bristning 74, ledvrickning 30, ledinflammation 23, hovspricka och hovinflammation 48. Se för övrigt närmare i **Tab. 19**.

I **Tab. D**. är gjord en sammanställning av vissa vanliga och för truppförbandens tjänsteduglighet betydelsefulla sjukdomar bland hästarna vid de beridna truppförbanden. Siffrorna angiva antalet fall beräknat pr 100 hästar av medelbeståndet.

Av tabellen framgår, att artilleriet och ingenjörtrupperna äro mest utsatta för de här ifrågakommande sjukdomarna med resp. 147·3 och 145·3 på 100 av medelhästbeståndet, därefter trängen med 121·3 och kavalleriet med 113·8.

De olika truppförbanden hava emellertid stora variationer att uppvisa. Anmärkningsvärt höga siffror förekomma beträffande lymfangit vid Norrlands dragonreg. i Umeå (18·1) och Svea ingenjörkår (10·6), kolik vid Smålands arméartillerireg. (13·9) och Skånska kavallerireg. (8·8), remonthälsa vid Norrlands dragonreg. i Boden (6·1), Norrlands trängkår (4·7), Skånska kavallerireg. (3·8), Norrlands dragonreg. i Umeå (3·7) och Bodens artillerireg. (3·6) inflammation i senor och senskidor vid Skånska trängkåren (27·9), Fälttelegrafkåren (21·3), Bodens ingenjörkår och Norrlands dragonreg. i Umeå (20·4), ledåkommor (utom spatt) vid Göta artilleriregemente (34·2), Fälttelegrafkåren (32·5) och Svea ingenjörkår (31·9) krosskada och sår vid Fälttelegrafkåren (97·5) och Norrlands trängkår (89·1), tryckskada vid Smålands arméartillerireg. (34·9), Göta artillerireg. (34·8) och Fälttelegrafkåren (31·3), hovspricka vid Norrlands dragonregemente i Umeå (14·4) samt hovinflammation, hovböld m. m. vid Norrlands artilleriregemente (32·4), Karlsborgs artillerireg. och Göta trängkår (25·7).

¹ Erhålles på det sättet, att antalet hästtjänstgöringsdagar divideras med 365.

Tab. D. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar under år 1931.

Truppförband	Lymfangit	Kolik (jämte förstopning, gasansamling, tarmvred)	Strålenshälla	Beninflammation (remonthälla)	Inflammation i senor och senskidor	Ledåkommor (utom spatt)	Spatt	Krosskada, sår	Mugg	Tryckskada	Hovspricka	Hovinflammation, hovböld
Livregementet till häst . . .	7.5	2.4	0.2	2.6	12.7	17.1	2.4	45.3	—	5.0	3.6	11.3
Skånska kavalleriregementet . .	2.9	8.8	0.8	3.8	16.8	9.0	1.3	30.2	3.3	7.8	3.4	13.8
Livregementets husarer . . .	6.3	6.3	0.2	1.9	16.7	14.0	0.2	30.3	1.2	6.1	3.3	16.3
Norrlands dragonregemente U. .	18.1	3.7	3.5	3.7	20.4	13.8	0.8	36.7	5.6	8.7	14.4	16.0
B. .	5.3	2.3	2.3	6.1	9.2	9.9	—	28.2	3.1	9.2	7.6	9.9
Svea artilleriregemente . . .	7.7	2.1	1.3	0.8	17.0	11.8	4.4	61.7	5.4	11.3	2.3	18.5
Göta artilleriregemente . . .	9.2	6.0	2.0	1.4	19.5	34.2	2.0	69.3	4.3	34.8	4.0	18.7
Wendes artilleriregemente . .	7.4	2.5	1.1	2.3	11.3	17.3	2.5	51.8	—	10.8	2.3	6.8
Norrlands artilleriregemente .	9.2	2.8	—	0.5	9.2	5.9	2.3	35.2	2.3	7.9	10.2	32.4
Norrbottens artillerikår . . .	—	2.0	1.0	2.0	11.0	21.0	2.0	57.0	8.0	16.0	2.0	19.0
Smålands arméartillerireg. . .	9.7	13.9	0.4	0.4	16.4	24.8	1.3	60.1	1.3	34.9	5.9	12.6
Gotlands artillerikår . . .	6.6	5.3	—	1.3	15.8	14.5	2.6	55.3	1.3	21.1	6.6	21.1
Bodens artilleriregemente . . .	7.3	3.6	—	3.6	21.8	12.7	1.8	38.2	—	7.3	1.8	5.5
Karlsborgs artilleriregemente .	8.6	—	2.9	2.9	2.9	22.9	—	17.1	—	—	—	25.7
Svea ingenjörkår	10.6	2.1	—	1.1	9.6	31.9	—	57.4	8.5	21.3	5.3	10.6
Göta ingenjörkår	3.2	—	—	1.6	9.7	4.8	—	11.3	3.2	17.7	—	4.8
Fälttelegrafkåren	8.8	—	1.3	2.5	21.3	32.5	2.5	97.5	5.0	31.3	6.3	5.0
Bodens ingenjörkår	4.1	—	—	—	20.4	22.4	—	38.8	—	18.4	2.0	14.3
Svea trängkår	3.6	—	—	1.2	14.3	3.6	—	4.8	—	—	—	4.8
Göta trängkår	5.7	4.3	—	1.4	15.7	21.4	4.3	55.7	—	8.6	7.1	25.7
Norrlands trängkår	4.7	—	—	4.7	12.5	25.0	3.1	89.1	1.6	28.1	6.3	4.7
Skånska trängkåren	6.6	4.9	—	—	27.9	14.8	—	60.7	8.2	1.6	4.9	19.7
Sammandrag.												
Kavalleriet	8.5	5.2	1.2	3.2	16.2	13.2	1.1	35.1	2.6	7.1	6.3	14.1
Artilleriet	8.0	4.5	1.0	1.3	14.3	17.9	2.5	54.0	2.9	17.8	4.7	18.4
Ingenjörtrupperna	7.4	0.7	0.4	1.4	14.7	24.6	0.7	55.4	4.9	22.8	3.9	8.4
Trängen	5.0	2.2	—	1.8	17.2	15.4	1.8	49.1	2.2	9.0	4.3	13.3

Att av de i tabellen anförda siffrorna draga några bestämda slutsatser med avseende på den allmänna hästvården vid resp. truppförband torde vara allt för vanskligt. Höga siffror beträffande exempelvis inflammation i senor och senskidor, ledåkommor, trycksador o. d. torde dock stå i ett visst samband med starkare förslitning av hästmaterialet.

Av samtliga hästar hava 55 [41] avlidit, i främsta rummet av sjukdomar i digestionsorganen. Antalet avlivade hästar uppgick till 99 eller 1.7 % av medelhästbeståndet. Orsak till avlivande har huvudsakligen varit skador i rörelseorg., benbrott och andra olycksfall. Antalet kasserade hästar uppgick till 635 eller 11 % av medelhästbeståndet. Kassationsorsak har varit i främsta rummet ålder, allmän stelhet o. d. (30 % av alla kassationer), led- och senåkommor o. s. v. Särskilt hög kassationsprocent visa, om man bortser från infanteriet, Gotlands artillerikår, Smålands arméartillerireg. samt Göta och Norrlands trängkårer med resp. 26, 26, 27 och 23 % (Tab. 20—22).

Å remontdepåerna insjuknade under året endast 341 hästar, mot 647 föreg. år.

För att få en föreställning om frekvensen av olycksfall bland arméns hästar har gjorts en sammanställning, som anföres här nedan. Dessa siffror ingå öfverallt i statistiken rörande hästarnas sjuklighet (ävensom i förekommande fall kassation, avlivande eller dödlighet). Av samtliga 93 olycksfall blevo 54 (58.1 %) hästar tjänstedugliga, 8 (8.6 %) ej tjänstedugliga, 26 (27.9 %) avlivades och 5 (5.4 %) dogo.

Tablå över till direkta olyckshändelser hänförliga sjukdomsfall bland arméns hästar år 1931.

Truppförband	Antal fall	Skadans tillkomstsätt	Skadans art	Skadans påföljd
<i>Södra förd.</i>				
I. 6.	1	Sticksår under betesgång	Inflam. i hasleden	Ej tjänsteduglig
	1	Motioneridning	Fullst. vrickning av kronled	Avlivad
I. 11	1	Terrängridning, stick av gren	Hornhinnesår	Tjänsteduglig
	2	Spark av annan häst	Sår och kontusion	
	1	„ „ „	„ „ „	Ej „
I. 16.	1	„ „ „	Benbrott	Avlivad
K. 2.	1	Sken	Inre blödning	„
	1	Spark av annan häst	Benbrott	„
A. 3.	1	Tryck av grimman	Ögonskada (blindhet)	Ej tjänsteduglig
	1	Halkning å stallgolv	Benbrott	„
	1	„ „ „	Ledinflammation	„
	1	Kullkörning	Ledsår	Avlivad
T. 4.	10	Spark av annan häst	Div. sår och kontus.	Tjänsteduglig
	6	Bett „ „ „	Sår	„
<i>Västra förd.</i>				
K. 3.	1	Halkning å stallgolv	Bäckenbrott	Avlivad
	1	Kullfallning	„ „ + inre blödning	Självdöd
A. 2.	1	Fall i spiltan	Ryggmärgsskada	Avlivad
	1	Hinderhoppning	Benbrott	„
T. 2.	1	Halkning å stallgolv	„	„
	1	Spark av annan häst	Sår	„
	4	Fastnat i grimskaftet	„	Tjänsteduglig
<i>Östra förd.</i>				
I. 10	1	Spark av annan häst	Ledinflammation	„
	1	Sken	Sår	„
K. 1.	1	Halkning å stallgolv	Bäckenbrott	Avlivad
	1	Ridning å övningsfältet	Hovbensbrott	„
	1	Betesgång	Krossår i huvudet	Självdöd
	1	Foderaspiration	Kvävning	„
A. 1.	1	Sken	Benbrott	Avlivad
	2	Kullkörning	„	„
	1	Fastnat i grimskaftet	Fullst. ledvrickning	„
	1	Fall (skenat)	Brott å halskota	„
Ing. 2.	1	Betesgång (kommit ned i ett kärr)	Magbristning	Självdöd
	1	Övningsmarsch. Drunknad	Kvävning	„
R. S.	1	Terrängritt (fälttävlan)	Benbrott	Avlivad
	1	Spark av annan häst	Krossning av griffelbenshuvud	„

Truppförband	Antal fall	Skadans tillkomstsätt	Skadans art	Skadans påföljd
<i>Norra förd.</i>				
I. 13.	2	Spark av annan häst	Sår	Tjänsteduglig
I. 14.	1	Kullfallning	Förlamning	Avlivad
I. 21.	1	Spark av annan häst	Benspricka	,
K. 4.	1	Halkning på stallgolv	Bäckenbrott	,
<i>Övre Norrland.</i>				
Ing. 4.	1	Halkning	Benspricka	Tjänsteduglig
	3	Spark av annan häst	Sår	,
	3	Fastnat i grimskaft	,	,
	1	Påkörd av bil	,	,
I. 20.	1	Spark av annan häst	Benbrott	Avlivad
K. 4 B.	1	Taggtråd	Ledinflemation	Ej tjänsteduglig
	4	Spark av annan häst	Sår och blödningar	Tjänsteduglig
	1	Fastnat i grimskaft	Sår	,
A. 5.	6	Spark av annan häst	Sår och kontusioner	,
	4	Bett , , ,	Sår	,
	1	Fastnat i grimskaft	,	,
<i>Gotland.</i>				
A. 7.	1	, , markhål	Benbrott	Avlivad
	1	Hopp över dike	,	,
	1	Halkning å stallgolv	,	,
	1	Kullridning under jakt	Benspricka	Ej tjänsteduglig
	1	, v. hoppning	,	,
	1	Spark av annan häst	Blödning	Tjänsteduglig
<i>Remont-depåerna.</i>				
Herrevadskloster	1	Kollision m. annan häst	Förlamning	,
	1	Halkning	Bäckenbrott	,

Veterinärvårdskostnader. Tablan över kostnader för truppveterinärvården (Tab. 17) företer stora variationer med avseende på kostnaden pr häst och dag. Gränserna äro med bortseende från vissa skolor 8·39 öre för Livgrenadjeregementet, som hade stora kostnader för materiel för skoning, och 2·19 öre för Norrbottens regemente.

Ovanstående belopp kunna ej läggas till grund för ett allsidigt bedömande av truppveterinärvårdsanslagets handhavande, då alltför många faktorer härvid inverka.

Kostnaderna avse räkenskapsåret 1/7 1930—^{30/6} 1931.

Tab. 1. Utgifter för truppsjukvården 1 juli 1930—30 juni 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
			Kostnad pr man och dag i öre									
	Tjänstgöringsdagar	Utgifter, kronor	Nyskaffning av materiel	Underhåll av materiel	Förbrukningsmateriel	Sjukhuskostnad	Medikamenter	Tandvård	Transportkostnader	Utgifter för epidemier	Diverse	Summa kostnad
Södra arméfördelningen.												
Norra skånska infanterireg:et	223 537	7 572·80	0·84	0·04	1·27	0·14	0·76	0·18	0·12	—	0·03	3·38
Södra skånska infanterireg:et	161 282	5 297·40	0·14	0·09	0·44	0·66	1·19	0·59	0·09	—	0·08	3·28
Kronobergs regemente	170 846	5 222·09	0·25	0·15	0·83	0·17	0·83	0·55	0·08	0·18	0·01	3·06
Kronobergs reg:ts detach. i K.	115 011	4 687·67	0·62	0·34	0·59	0·27	1·51	0·56	0·14	—	0·04	4·07
Hallands regemente	163 398	6 162·89	0·46	0·45	0·82	0·36	0·80	0·72	0·08	—	0·08	3·77
Skånska kavalleriregementet	138 853	4 624·92	0·76	0·04	0·83	0·21	0·71	0·71	0·06	—	0·01	3·33
Wendes artilleriregemente	186 064	4 650·40	0·29	0·26	0·45	0·03	0·44	0·95	0·05	—	0·03	2·50
Skånska trängkåren	77 100	7 579·42	2·39	2·08	1·82	0·72	1·27	0·92	0·44	—	0·19	9·83
Västra arméfördelningen.												
Skaraborgs regemente	178 552	5 176·97	0·74	0·38	0·42	0·63	0·53	—	0·24	—	0·01	2·90
Älvsborgs regemente	213 288	9 997·91	1·94	0·57	0·65	0·16	0·80	0·45	0·08	—	0·04	4·69
Bohusläns regemente	193 643	6 715·58	0·85	0·21	1·06	0·35	0·46	0·30	0·15	—	0·09	3·47
Värmlands regemente	160 703	4 425·58	0·57	0·30	0·22	0·29	0·75	0·47	0·10	0·05	—	2·75
Livregementets husarer	144 842	4 933·96	0·50	0·23	0·81	1·08	0·67	—	0·07	—	0·05	3·41
Göta artilleriregemente	165 692	4 743·68	0·42	0·19	0·56	0·64	0·53	0·34	0·13	—	0·05	2·86
Karlsborgs artilleriregemente	116 174	3 977·49	1·16	0·11	0·54	0·26	0·49	0·83	0·02	—	0·01	3·42
Göta trängkår	86 222	125 182·98	10·87	2·68	6·76	0·71	4·78	2·38	0·21	—	0·82	29·21
Andra intendenturkomp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östra arméfördelningen.												
Svea livgarde	431 609	15 316·21	0·54	0·22	0·42	1·76	0·46	0·02	0·06	0·05	0·02	3·55
Göta livgarde	110 655	2 777·88	—	0·02	—	0·20	0·20	0·82	0·12	—	1·15	2·51
Livregementets grenadjärer	220 494	6 606·97	0·67	0·20	0·66	0·37	0·30	0·66	0·09	—	0·04	2·99
Upplands regemente	306 090	7 618·20	0·25	0·18	1·13	0·22	0·46	0·15	0·06	—	0·03	2·48
Södermanlands regemente	186 610	7 478·30	1·14	0·43	0·62	0·24	0·45	0·94	0·15	—	0·03	4·00
Livgrenadjärreg:et { Östra bri-	231 778	130 200·94	2·11	1·84	2·25	3·38	3·05	0·70	0·05	0·02	0·12	13·02
Jönköp.-Kalmar reg. } gaden	201 917	127 579·19	2·97	1·50	2·25	1·30	3·99	0·83	0·19	0·07	0·55	13·65
Livregementet till häst	148 571	5 008·86	0·49	0·06	0·34	1·76	0·64	—	0·07	—	0·01	3·37
Svea artilleriregemente	194 739	9 531·27	0·59	0·63	0·74	1·92	0·82	0·14	0·04	—	0·01	4·89
Smålands arméartilleriregemente	203 263	7 392·19	0·50	0·16	0·85	0·48	0·59	0·72	0·30	—	0·03	3·63
Svea ingenjörkår	164 251	7 154·02	0·47	0·05	0·64	2·14	0·75	—	0·28	—	0·02	4·35
Göta ingenjörkår	100 681	4 448·93	0·09	0·05	1·84	1·06	1·30	0·02	0·05	—	—	4·41
Fälttelegrafkåren	128 429	5 539·64	0·42	0·11	1·22	1·50	0·89	0·05	0·05	0·02	0·05	4·31
Svea trängkår	101 707	7 224·48	1·67	1·51	1·67	1·37	0·55	0·12	0·14	0·05	0·02	7·10

¹ I kostnaderna ingå vård dagar för civila patienter, för vilka anslaget erhåller ersättning.

TAB. 1 (forts.). UTGIFTER FÖR TRUPPSJUKVÅRDEN 1 JULI 1930—30 JUNI 1931. 49

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
			Kostnad pr man och dag i öre									
	Tjänstgöringsdagar	Utgifter, kronor	Nyansättning av materiel	Underhåll av materiel	Förbetringsmateriel	Sjukhuskostnad	Medikamenter	Tandvård	Transportkostnader	Utgifter för epidemier	Diverse	Summa kostnad
Krigsskolan	43 906	1 379·93	0·33	0·20	0·61	1·02	0·87	—	0·01	0·08	0·02	3·14
Infanteriskjutskolan	45 673	1 672·67	2·17	0·01	0·29	0·30	0·61	—	0·01	0·03	0·24	3·66
Ridskolan	14 232	910·95	—	—	—	0·12	5·95	0·17	0·13	0·03	—	6·40
Norra arméfördelningen.												
Dalregementet	176 204	7 277·13	0·80	0·41	1·13	0·24	1·04	0·36	0·13	—	0·02	4·13
Hälsinge regemente	192 212	7 750·55	1·26	0·28	0·91	0·31	0·67	0·46	0·10	—	0·04	4·03
Jämtlands fältjägarregemente	190 899	5 080·80	0·58	0·24	0·55	0·20	0·48	0·38	0·12	—	0·11	2·66
Västernorrlands regemente	161 252	28 773·48	3·33	1·55	5·33	0·72	5·03	0·52	0·15	0·24	0·97	17·84
Norrlands dragonregemente	129 406	4 085·03	0·50	0·48	0·55	0·23	0·61	0·69	0·14	—	0·01	3·16
Norrlands artilleriregemente	170 639	6 110·76	0·67	0·43	1·16	0·23	0·76	0·28	0·05	—	—	3·58
Norrlands trängkår	81 294	2 680·99	0·89	0·53	0·19	0·27	0·61	0·54	0·24	—	0·02	3·29
Övre Norrlands trupper.												
Västerbottens regemente	159 532	3 676·04	0·44	0·36	0·48	0·21	0·60	—	0·20	—	0·01	2·30
Norrbottens artillerikår	84 878	3 894·55	0·55	0·33	1·06	1·63	0·93	—	0·07	—	0·02	4·59
Tredje intendenturkomp.	26 165	1 080·16	—	—	0·87	2·25	0·77	0·17	0·06	—	—	4·12
Bodens fästning.												
Norrbottens regemente	317 480	13 173·76	0·87	0·13	0·39	2·17	0·49	—	0·03	—	0·06	4·14
Bodens artilleriregemente	154 626	5 156·95	0·41	0·02	0·64	1·63	0·57	—	0·06	—	—	3·33
Bodens ingenjörkår	117 446	5 281·70	0·24	0·02	1·30	1·97	0·71	—	0·18	—	0·08	4·50
Gotlands trupper.												
Gotlands infanterikår	147 896	4 418·—	0·59	0·29	0·21	0·32	0·68	0·66	0·15	—	0·09	2·99
Gotlands artillerikår	83 356	1 505·64	0·19	0·01	0·73	0·78	0·52	—	0·13	—	0·02	2·38

¹ I kostnaderna ingå vård dagar för civila patienter, för vilka anslaget erhåller ersättning.

Tab. 2. Sammandrag av rapporterna över besiktningarna av värnpliktiga år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
O m r å d e n	Summa prövade	Icke inskrivna			Inskrivna							På 100 prövade		
		H	A	S:a	Studenter och likställda	Övriga värnpliktiga				S:a	Ej inskrivna	Inskrivna	I allt	
						Vapenföra			Ej va- penf.					
					E	F	C	F	E	D	B			
20-åriga	53 248	4 159	5 623	9 792	936	169	22 766	11 358	6 636	1 701	43 566	18.3	81.7	100.0
Södra arméfördelningsområdet	11 221	772	1 212	1 984	223	43	5 003	2 088	1 611	269	9 237	17.7	82.3	100.0
Östra	18 608	1 477	1 866	3 343	415	84	7 684	3 817	2 647	618	15 265	18.0	82.0	100.0
Västra	10 614	758	1 243	2 001	195	29	5 017	2 146	884	342	8 613	18.9	81.1	100.0
Norra	8 681	618	804	1 422	80	8	3 171	2 581	1 114	305	7 259	16.4	83.6	100.0
Övre Norrlands militärområde	3 769	529	471	1 000	19	5	1 553	703	337	152	2 769	26.5	73.5	100.0
Gotlands militärområde	455	5	27	32	4	—	338	23	43	15	423	7.0	93.0	100.0
Överåriga.	7 001	1 051	1 499	2 550	95	67	926	1 809	1 154	400	4 451	36.4	63.6	100.0
Södra arméfördelningsområdet	1 838	157	272	429	28	19	195	309	282	76	909	32.1	67.9	100.0
Östra	2 509	318	586	904	41	30	300	627	465	142	1 605	36.0	64.0	100.0
Västra	1 242	245	289	534	15	13	182	317	121	60	708	43.0	57.0	100.0
Norra	1 044	166	171	337	5	3	115	322	180	82	707	32.3	67.7	100.0
Övre Norrlands militärområde	847	165	178	343	6	2	120	234	104	38	504	40.5	59.5	100.0
Gotlands militärområde	21	—	3	3	—	—	14	—	2	2	18	14.3	85.7	100.0
Underåriga.	657	—	—	—	413	5	215	23	1	—	657	—	100.0	100.0
Södra arméfördelningsområdet	150	—	—	—	105	—	44	1	—	—	150	—	100.0	100.0
Östra	305	—	—	—	192	2	100	10	1	—	305	—	100.0	100.0
Västra	103	—	—	—	65	1	36	1	—	—	103	—	100.0	100.0
Norra	84	—	—	—	41	2	30	11	—	—	84	—	100.0	100.0
Övre Norrlands militärområde	11	—	—	—	7	—	4	—	—	—	11	—	100.0	100.0
Gotlands militärområde	4	—	—	—	3	—	1	—	—	—	4	—	100.0	100.0
Sammandrag.	61 006	5 210	7 122	12 832	1 444	241	23 907	13 190	7 791	2 101	48 674	20.2	79.8	100.0
Södra arméfördelningsområdet	12 709	929	1 484	2 413	356	62	5 242	2 398	1 893	345	10 296	19.0	81.0	100.0
Östra	21 422	1 795	2 452	4 247	648	116	8 084	4 454	3 113	760	17 175	19.8	80.2	100.0
Västra	11 959	1 003	1 532	2 535	275	43	5 235	2 464	1 005	402	9 424	21.2	78.8	100.0
Norra	9 809	784	975	1 759	126	13	3 316	2 914	1 294	387	8 050	17.9	82.1	100.0
Övre Norrlands militärområde	4 627	694	649	1 343	32	7	1 677	937	441	190	3 284	29.0	71.0	100.0
Gotlands militärområde	480	5	30	35	7	—	353	23	45	17	445	7.8	92.7	100.0

Anm. Rörande gruppernas omfattning se textavd. sid. 21. — Beträffande ändringar i fört inskrivnas värnpliktsförhållanden, se Tab. 6 a.

Tab. 3 a. Kassationsorsaker hos 20-åriga värnpliktiga, grupp A, vid besiktningarna år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområden	Vid för- rätt- ning pröva- de	Bildnings- och utvecklingsfel		Infektions- sjukdomar	Övriga infek- tionssjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Sinnessjukdom	Nervsystem- mets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjuk- domar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Matarmålnings- organens sjukdomar	Bensystemets och led- gångarnas sjukd.	Hudsjukd. och sjukd. i bindväv, lymfkörtel, Bensystemets och led- gångarnas sjukd.	Steniter	Summa	
		Övriga bildningsfel	Övriga kroppslig kroppslig					Övriga sjukdom	Övriga sjukd.		Fallandesot	Övriga sjukd.									Övriga sjukdomar
Malmöhus södra inskr.sområde	2 436	19	1	10	33	4	4	30	4	5	18	3	9	43	13	3	8	38	7	—	252
Malmöhus norra	2 694	10	3	3	20	3	4	31	7	28	8	—	13	84	16	1	6	44	2	1	284
Hallands	2 742	2	4	1	44	6	3	24	8	17	13	3	16	97	20	2	5	76	3	—	344
Kronobergs	3 349	5	5	4	45	7	7	33	8	9	18	—	14	77	26	3	10	57	2	2	332
Norra Smålands	3 155	26	—	—	43	8	9	38	10	19	5	—	5	91	16	8	8	71	—	1	364
Östergötlands	2 840	4	—	1	25	2	7	28	7	9	6	—	2	37	12	6	6	34	—	—	188
Örebro	2 791	28	5	6	41	6	6	34	9	15	13	—	10	51	19	8	4	49	2	2	308
Södermanlands	2 182	7	—	1	24	6	7	20	2	7	16	2	10	30	11	5	4	41	1	1	195
Stockholms	5 297	13	3	2	131	14	11	36	10	24	15	4	8	183	53	12	14	94	1	—	628
Uppsala	2 343	1	1	2	24	4	2	20	6	12	8	—	4	36	16	8	9	33	2	—	183
Västgöta-Bohus	3 165	2	3	7	57	2	1	28	5	3	12	2	—	73	20	7	12	71	5	1	311
Älvsborgs	2 765	6	1	—	46	6	6	20	5	30	18	—	7	106	23	1	10	60	5	—	355
Skaraborgs	2 150	13	3	4	23	3	4	30	9	11	12	1	4	97	9	4	5	48	8	2	290
Värmlands	2 534	6	2	5	33	6	4	25	2	16	7	1	7	109	18	1	5	35	1	4	287
Kopparbergs	2 115	2	2	2	41	6	1	13	6	6	5	—	1	13	21	3	3	31	—	1	157
Gävleborgs	2 068	7	4	1	43	3	9	28	3	4	13	—	11	59	24	3	8	39	1	1	256
Jämtlands	2 354	11	—	1	43	3	3	20	4	10	18	3	9	42	19	2	2	26	1	1	218
Västernorrlands	2 144	6	1	—	41	1	2	20	—	5	3	1	2	29	20	5	3	34	—	—	178
Västerbottens	1 927	12	2	1	49	3	—	24	3	9	12	2	5	63	18	2	1	35	—	—	241
Norrbottnens	1 842	1	1	—	78	2	4	23	7	7	9	2	3	46	13	3	5	24	2	—	230
Gotlands	455	—	1	—	3	1	—	7	1	1	3	1	—	—	1	—	—	8	—	—	27
Sammandrag.																					
Södra arméfördelningsområdet	11 221	36	13	18	142	20	18	118	27	59	57	6	52	301	75	9	29	215	14	3	1 212
Östra	18 608	79	9	18	288	40	42	176	44	86	63	8	39	428	127	42	45	322	6	4	1 866
Västra	10 614	27	9	16	159	17	15	103	21	60	49	4	18	385	75	13	32	214	19	7	1 243
Norra	8 681	26	7	4	168	13	15	76	13	25	39	4	23	143	84	13	16	130	2	3	804
Övre Norrlands militärområde	3 769	13	3	1	127	5	4	47	10	16	21	4	8	109	31	5	6	59	2	—	471
Gotlands militärområde	455	—	1	—	3	1	—	7	1	1	3	1	—	—	1	—	—	8	—	—	27
Summa	53 348	181	42	57	887	96	94	527	116	247	232	27	140	1 366	333	82	128	948	43	17	5 623
Frikallade i varje grupp																					
på 100 av samtl. kasserade		3.22	0.75	1.01	15.78	1.71	1.67	9.37	2.06	4.39	4.13	0.48	2.49	24.29	6.99	1.46	2.28	16.86	0.76	0.30	100.00
på 1 000 "																					

Tab. 3 b. Kassationsorsaker hos *överbåriga* värnpliktiga, grupp A, vid besiktningarna år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområden	Vid för- rätt- ning pröva- de	Bildnings- och utvecklingsfel	Infektions- sjukdomar	Amnesomskiftnings- och blodsjukdomar	(Övriga infek- tionssjukdomar	Tuberkel- sjukdom.	Fallandesot	Sinnessjukdom	Nervsystemets sjukd.	Övrig sjukd. i nervsystemet	Ogonsjukdomar	Öronsjukdomar	Dövhet o. övrig örönsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Matsmältnings- organens sjukdomar	Bonsystemets och led- gångarnas sjukd.	Hudsjukd. och sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Synster	Summa
Malmöhus södra inskr.sområde	310	16	1	—	8	—	1	3	—	2	3	—	2	12	2	3	4	5	1	1	63
Malmöhus norra	308	10	2	—	6	1	—	4	3	2	—	—	1	18	9	2	1	4	—	—	67
Hallands	311	13	1	—	16	1	—	3	1	2	2	—	—	21	5	1	6	2	—	—	74
Kronobergs	409	13	—	1	14	1	—	6	1	2	1	—	—	11	4	4	5	5	—	—	68
Norra Smålands	593	53	1	—	12	7	2	8	3	7	1	—	1	57	13	3	5	4	1	3	181
Östergötlands	252	4	—	1	6	1	—	9	—	3	—	—	1	6	4	2	2	2	1	—	40
Örebro	350	40	1	—	6	3	1	4	4	2	—	—	1	9	3	2	—	4	1	—	81
Södermanlands	220	6	—	—	4	4	—	1	1	1	—	—	1	9	6	1	—	4	—	—	38
Stockholms	813	58	3	—	31	3	2	21	2	7	4	2	3	35	16	9	4	26	—	—	226
Uppsala	281	—	—	—	10	—	1	2	1	2	1	—	—	3	3	—	—	—	—	—	20
Västgöta-Bohus	281	9	—	—	12	1	1	5	—	2	2	2	—	11	2	—	2	5	—	—	52
Älvsborgs	291	22	1	—	15	2	2	5	—	3	1	—	—	19	5	4	2	9	2	—	92
Skaraborgs	330	16	1	1	10	3	—	4	2	2	1	—	3	34	4	3	3	2	—	—	89
Värmlands	340	3	—	—	3	3	2	5	1	1	—	—	1	27	5	1	—	3	1	—	56
Kopparbergs	200	15	3	—	7	—	1	1	—	—	—	—	3	4	11	—	—	3	1	—	49
Gävleborgs	104	2	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	4	5	—	1	3	—	—	20
Jämtlands	365	16	—	—	8	2	1	6	—	2	—	—	—	7	3	1	2	2	1	—	49
Västernorrlands	375	10	1	—	11	2	—	3	—	2	3	—	—	4	9	2	2	4	—	—	58
Västerbottens	394	16	1	—	18	2	1	—	1	3	2	—	1	23	11	1	1	1	1	1	84
Norrbottnens	453	4	4	1	31	4	—	7	—	2	4	—	1	20	6	1	5	2	2	—	94
Gotlands	21	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Sammandrag.																					
Södra arméfördelningsområdet	1338	52	4	1	44	3	1	16	5	11	6	—	3	62	20	10	16	16	1	1	272
Östra	2509	161	5	1	69	18	6	45	11	22	6	2	7	119	42	15	11	40	3	3	586
Västra	1242	50	2	1	40	9	5	19	3	8	4	—	4	91	16	8	7	19	3	—	289
Norra	1044	43	4	—	30	5	2	10	—	4	3	—	3	19	28	2	4	12	2	—	171
Övre Norrlands militärområde	847	20	5	1	49	6	1	7	1	5	6	—	2	43	17	2	6	3	3	1	178
Gotlands militärområde . . .	21	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3
Summa	7 001	326	21	4	232	41	15	98	20	50	25	2	19	334	123	38	44	90	12	5	1499
Frikallade i varje grupp																					
på 100 av samtl. kasserade		21.75	1.40	0.27	15.48	2.74	1.00	6.54	1.33	3.33	1.67	0.13	1.27	22.28	8.20	2.54	2.94	6.00	0.80	0.33	100.00
på 1 000 „																					

Tab. 3 c. Sjukdomar hos värnpliktiga, grupp H, vid besiktningarna 1931.

Inskrivningsområden	20-åriga					Överåriga				
	Vid förrätning prövade	Försevad i otill- räcklig kropps- utveckling	Försevad i otill- räcklig sjukd. överskådd efter sjukd.	Andra orsaker	Summa	Vid förrätning prövade	Försevad i otill- räcklig kropps- utveckling	Försevad i otill- räcklig sjukd. överskådd efter sjukd.	Andra orsaker	Summa
Malmöhus södra	2 436	28	25	13	66	310	10	14	3	27
Malmöhus norra	2 694	108	89	12	209	308	14	13	4	31
Hallands	3 349	115	146	17	278	409	18	31	3	52
Kronobergs	2 742	156	41	22	219	311	31	12	4	47
Norra Smålands	3 155	196	112	48	356	593	41	53	9	103
Östergötlands	2 840	169	72	6	247	252	18	16	8	42
Örebro	2 791	100	108	1	209	350	5	22	—	27
Södermanlands	2 182	79	48	10	137	220	3	12	—	15
Stockholms	5 297	155	178	35	368	813	32	29	6	67
Uppsala	2 343	90	41	29	160	281	37	21	6	64
Västgöta-Bohus	3 165	63	36	13	112	281	7	17	3	27
Älvsborgs	2 765	136	69	58	263	291	17	12	19	48
Skaraborgs	2 150	65	90	52	207	330	27	22	42	91
Värmlands	2 534	92	42	42	176	340	39	16	24	79
Kopparbergs	2 115	72	39	13	124	200	6	6	3	15
Gävleborgs	2 068	18	18	16	52	104	1	—	2	3
Jämtlands	2 354	96	53	50	199	365	23	15	10	48
Västernorrlands	2 144	108	78	57	243	375	37	37	26	100
Västerbottens	1 927	153	83	41	277	394	35	23	3	61
Norrbottens	1 842	183	61	8	252	453	72	27	5	104
Gotlands	455	1	4	—	5	21	—	—	—	—
<i>Sammandrag.</i>										
Södra arméfördelningsomr.	11 221	407	301	64	772	1 338	73	70	14	157
Östra „	18 608	789	559	129	1 477	2 509	136	153	29	318
Västra „	10 614	356	237	165	758	1 242	90	67	88	245
Norra „	8 681	294	188	136	618	1 044	67	58	41	166
Övre Norrlands militäromr.	3 769	336	144	49	529	847	107	50	8	165
Gotlands militärområde .	455	1	4	—	5	21	—	—	—	—
Summa	53 348	2 188	1 433	549	4 159	7 001	473	398	180	1 051
<i>Tillfälligt odugliga till krigstjänst i varje grupp.</i>										
på 100 av samtliga . . .		52.49	34.46	13.05	100.00		45.00	37.87	17.13	100.00
på 1 000 prövade . . .		40.92	26.86	10.18	77.96		67.56	56.85	25.71	150.12

Tab. 4 a. Sjukdomar och bildningsfel hos 20-åriga värnpliktiga, grupp B och C, vid besiktningarna 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområden	Vid förrettning prövade	Bildnings- och utvecklingsfel allmän svaghet	Och Förvärande kroppslängd	Övriga bildningsfel	Infektions- sjukdomar Tuberkel- sjukdomar	Övriga infek- tionssjukdomar	Amnesomärknings- och blodsjukdomar	Sinnessjukdomar	Nervsyste- mets sjukd. Fallandesort	Övriga sjukd. i nervsystemet	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar Dövt o. övr. öronsjukdomar	Öronsjukdomar Dövt o. övr. öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmältnings- organens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Benstämets och led- fästarnas sjukd.	Hudsjukd. och sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Synster	Summa
Malmöhus södra inskr.sområde	2 436	1	1	1	—	—	—	—	—	—	11	—	17	3	1	—	4	25	3	—	67
Malmöhus norra ,	2 694	—	—	—	—	—	2	—	—	2	14	—	29	5	—	3	3	36	—	—	94
Hallands ,	2 742	1	2	—	—	—	1	—	—	3	2	—	15	13	1	1	2	14	2	—	57
Kronobergs ,	3 349	—	—	1	—	—	—	—	—	6	8	—	37	17	—	1	3	16	—	—	94
Norra Smålands ,	3 155	—	2	—	—	—	1	—	—	—	6	—	12	4	—	2	2	14	3	1	47
Östergötlands ,	2 840	—	1	3	—	—	3	—	—	1	6	—	30	4	—	1	2	34	5	—	99
Örebro ,	2 791	—	1	—	—	—	—	—	—	2	14	—	19	18	1	7	2	57	8	7	136
Södermanlands ,	2 182	1	2	—	—	—	1	—	—	3	17	—	17	16	4	1	4	41	1	—	108
Stockholms ,	5 297	—	2	—	—	—	1	—	—	5	25	—	62	28	5	11	8	70	1	2	220
Uppsala ,	2 343	—	1	2	—	—	—	—	—	6	17	—	16	10	—	5	4	28	2	1	92
Västgöta-Bohus ,	3 165	—	—	2	—	—	—	—	—	1	12	—	15	5	1	1	4	11	1	—	53
Älvsborgs ,	2 765	—	—	—	—	—	1	—	—	7	17	—	13	36	2	4	10	70	9	—	169
Skaraborgs ,	2 150	—	2	—	—	—	—	—	—	3	7	—	16	5	—	—	2	27	3	—	66
Värmlands ,	2 534	1	2	—	—	—	—	—	—	6	7	—	17	8	2	—	6	29	3	2	83
Kopparbergs ,	2 115	—	—	—	—	—	1	—	—	6	4	—	11	6	—	5	4	17	2	—	56
Gävleborgs ,	2 068	—	—	—	—	—	—	—	—	2	16	—	42	13	6	6	3	31	3	2	125
Jämtlands ,	2 354	—	2	1	—	—	—	—	—	1	15	—	24	4	1	1	2	28	—	—	79
Västernorrlands ,	2 144	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	12	—	—	2	3	25	4	—	53
Västerbottens ,	1 927	—	—	1	—	—	—	—	—	8	27	—	19	1	—	2	9	27	—	—	94
Norrbottnens ,	1 842	—	3	—	—	2	—	—	—	—	6	—	19	3	—	3	11	15	—	1	68
Gotlands ,	455	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	3	1	—	—	2	4	—	—	15
<i>Sammandrag.</i>																					
Södra arméfördelningsområdet	11 221	3	3	2	—	—	3	—	—	11	35	—	98	38	2	5	12	91	9	—	312
Östra ,	13 608	1	9	5	—	—	6	—	—	17	85	—	156	80	10	27	24	244	20	18	702
Västra ,	10 614	1	4	2	—	—	2	—	—	17	43	—	61	54	5	5	22	137	16	2	371
Norra ,	8 681	—	2	1	—	1	1	—	—	11	40	—	89	23	7	14	12	101	9	2	313
Övre Norrlands militärområde	3 769	—	3	1	—	2	—	—	—	8	33	—	38	4	—	5	20	42	—	1	157
Gotlands militärområde . . .	455	1	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	3	1	—	—	2	4	—	—	15
Summa	53 348	6	22	11	—	3	13	—	—	65	237	—	445	200	24	56	92	619	54	23	1 870
<i>Icke vapenföra i varje grupp</i>																					
på 100 av samtliga		0.32	1.18	0.59	—	0.16	0.70	—	—	3.48	12.67	—	23.80	10.69	1.28	2.99	4.92	33.10	2.89	1.23	100.00
på 1 000 prövade		0.11	0.41	0.21	—	0.06	0.24	—	—	1.22	4.44	—	8.34	3.75	0.45	1.05	1.73	11.60	1.01	0.43	85.05

Tab. 4 b. Sjukdomar och bildningsfel hos överåriga värnpliktiga, grupp B och C, vid besiktningarna 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22			
Inskrivningsområden	Vid förtäring prövide	Bildnings- utvecklingsfel		Infektions- sjukdomar		Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar		Nervsystemets sjukd.		Öronsjukdomar		Öronsjukdomar		Cirkulationsorganens sjukdomar		Andningsorganens sjukdomar		Urin- och köns- organens sjukdomar		Bensystemens och led- gångarnas sjukd.		Svulster		Summa
		Övriga bildningsfel	Ötillfäctlig kroppslängd	Övriga infek- tionssjukdomar	Tuberkel- sjukdomar	Övriga sjukd. i nervsystemet	Fallandesot	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar	Dövt o. övriga öronsjukdomar		
Malmöhus södra inskr.område	310	—	2	—	—	—	1	—	—	—	2	—	3	2	1	4	10	—	—	—	—	26		
Malmöhus norra	308	1	6	—	—	—	—	—	—	—	3	—	4	3	1	1	3	2	—	—	—	25		
Hallands	311	1	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	16		
Kronobergs	409	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	2	—	4	—	—	—	—	23		
Norra Smålands	593	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	—	2	—	15		
Östergötlands	252	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2	2	1	8	—	—	—	—	20		
Örebro	350	—	5	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	1	2	2	18	1	1	—	—	53		
Södermanlands	220	—	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	2	1	2	7	—	—	—	—	27		
Stockholms	813	—	9	—	—	1	—	—	—	—	1	3	6	5	1	7	16	—	—	—	—	50		
Uppsala	281	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	1	—	—	—	—	—	7		
Västgöta-Bohus	281	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	2	—	—	—	—	7		
Älvsborgs	391	1	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	11	—	—	14	2	—	—	—	35		
Skaraborgs	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	5	—	—	5	—	—	—	—	17		
Värmlands	340	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	3	3	1	4	—	—	—	—	—	14		
Kopparbergs	200	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	2	—	3	—	—	2	—	10		
Gävleborgs	104	—	5	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	3	—	—	6	3	1	—	—	19		
Jämtlands	365	—	4	—	—	—	—	—	—	—	2	—	7	3	—	2	—	—	—	—	—	31		
Västernorrlands	375	—	8	—	—	—	—	—	—	—	5	—	3	1	—	—	4	1	—	—	—	25		
Västerbottens	394	—	3	—	—	—	—	—	—	—	5	—	2	2	—	3	8	—	—	—	—	23		
Norrbottnens	453	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	—	1	3	1	—	—	—	17		
Gotlands	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2		
Sammandrag.																								
Södra arméfördelningsområdet	1338	3	13	—	2	—	1	—	—	—	3	6	—	17	10	4	8	7	19	2	—	95		
Östra	2509	—	22	—	—	1	—	—	—	—	5	8	—	18	30	6	18	5	55	1	3	172		
Västra	1242	1	2	—	1	—	—	—	—	—	7	7	—	3	22	1	8	1	25	2	—	73		
Norra	1044	—	19	—	—	—	—	—	—	—	5	10	—	11	8	3	7	2	13	4	3	85		
Övre Norrlands militärområde	847	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	5	3	3	4	11	1	1	—	40		
Gotlands militärområde	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2		
Summa	7001	4	61	—	3	1	1	—	—	—	13	39	—	54	73	14	45	19	123	10	7	467		
Icke vapenföra i varje grupp																								
på 100 av samtliga	0.86	13.06	—	0.64	0.21	0.21	—	—	—	—	2.78	8.35	—	11.66	15.63	3.00	9.64	4.07	26.35	2.14	1.50	100.00		
på 1000 prövide	0.87	8.71	—	0.43	0.14	0.14	—	—	—	—	1.86	5.57	—	7.71	10.43	2.00	6.43	2.71	17.57	1.43	1.00	66.70		

Tab. 5. Sjukdomar och bildningsfel hos värnpliktiga, grupp D, vid besiktningarna år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Inskrivningsområden	20-åriga														Överåriga													
	allmän svaghet	Ötillräcklig kroppslängd	Ötillräcklig kroppslängd	Nervsystemets sjukdomar	Öronsjukdomar	Örganssjukd.	Cirkulations-örganssjukd.	Andnings-örganssjukd.	Masmalnings-örganssjukd.	Urin- och köns-örganssjukd.	Sjukd. i hand, lymfkörtlar, Bonyss:s, led- gångs sjukd.	Synder	Övr. sjukdomar	Summa	allmän svaghet	Ötillräcklig kroppslängd	Nervsystemets sjukd.	Öronsjukdomar	Örganssjukdomar	Cirkulations-örganssjukd.	Masmalnings-örganssjukd.	Urin- o. köns-örganssjukd.	Bonyss:s, led- gångs sjukd.	Hudsjukd. etc.	Synder	Övr. sjukdomar	Summa	
Malmöhus södra i. o.	8	2	2	47	23	9	1	6	5	166	4	1	12	276	4	2	1	7	7	—	3	2	22	—	1	—	49	
Malmöhus norra	4	7	4	57	17	81	—	14	7	239	7	6	12	445	4	2	—	6	3	1	8	2	19	—	—	13	56	
Hallands	1	2	7	36	22	106	—	4	3	158	8	—	3	346	—	—	—	—	1	26	5	9	—	—	—	61		
Kronobergs	9	—	10	71	19	119	2	5	17	274	11	6	11	544	15	5	2	10	1	23	9	5	41	—	—	—	116	
Norra Smålands	—	1	4	71	8	27	—	9	12	202	4	13	—	351	—	3	6	2	25	16	2	30	4	—	—	90		
Östergötlands	—	4	5	69	8	32	5	4	11	122	12	16	—	288	—	1	1	1	—	5	7	1	10	—	—	—	28	
Örebro	—	6	3	43	23	134	2	11	10	249	14	12	11	508	—	4	2	4	—	22	15	1	46	—	2	51	97	
Södermanlands	2	1	—	32	10	63	1	9	9	245	11	3	41	887	2	3	—	—	—	21	2	2	26	—	—	—	56	
Stockholms	—	1	15	137	47	128	5	7	26	417	8	4	11	796	—	5	4	10	7	24	9	3	68	4	—	33	137	
Uppsala	—	1	7	43	9	58	5	14	8	156	10	4	12	317	—	3	2	8	3	11	5	—	23	—	—	32	57	
Västgöta-Bohus	3	—	3	73	15	45	—	7	11	65	3	—	—	225	2	1	1	10	1	5	4	1	8	—	—	—	33	
Älvsborgs	—	—	3	49	8	21	1	5	3	130	5	—	—	225	—	—	2	—	—	—	—	—	13	—	—	—	16	
Skaraborgs	—	—	6	36	11	10	—	2	9	77	5	3	—	159	1	1	1	8	1	8	3	—	6	—	—	—	29	
Värmlands	1	—	3	56	5	38	1	16	7	136	5	8	14	275	4	—	1	3	—	8	7	2	14	—	—	12	43	
Kopparbergs	—	2	5	30	8	35	—	13	9	110	4	15	—	231	—	1	—	2	1	9	6	1	13	1	5	31	40	
Gävleborgs	—	7	3	78	14	30	4	14	4	188	4	24	11	371	—	2	—	3	1	3	7	1	5	—	—	—	23	
Jämtlands	—	—	4	84	7	57	2	6	5	117	9	4	—	295	—	2	1	15	—	17	9	2	13	4	—	—	63	
Västernorrlands	—	2	—	43	14	18	—	5	8	121	5	1	—	217	—	2	—	6	—	5	14	—	24	1	2	—	54	
Västerbottens	—	—	5	59	6	4	1	3	1	57	1	2	—	189	—	—	—	15	1	1	1	1	17	—	—	1	37	
Norrbottnens	—	—	—	38	5	31	1	12	1	105	3	—	2	198	—	2	—	14	3	9	6	1	28	2	1	31	67	
Gotlands	—	1	1	12	2	2	1	2	—	20	1	1	—	43	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	
Sammandrag.																												
Södra arméförsmr. . .	22	11	23	211	81	315	5	29	32	837	25	13	7	1 611	33	12	3	26	9	66	25	9	91	—	1	7	282	
Östra	2	14	34	395	105	442	18	54	76	1391	59	52	5	2 647	2	19	9	29	12	108	54	9	203	8	6	6	465	
Västra	4	—	15	214	39	109	2	30	30	408	18	11	4	884	7	2	3	23	2	22	14	3	41	—	2	2	121	
Norra	—	11	12	235	43	140	6	38	26	536	22	44	1	1 114	—	7	1	26	2	34	36	4	55	6	8	1	180	
Övre Norrlands m. o.	—	—	5	97	11	35	2	15	2	162	4	2	2	337	—	2	—	29	4	10	7	2	45	2	1	2	104	
Gotlands m. o. . . .	—	1	1	12	2	2	1	2	—	20	1	1	—	43	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	
Summa	28	37	90	1164	281	1043	84	168	166	3354	129	123	19	6 636	42	42	16	133	29	241	137	27	435	16	18	18	1 154	
I varje grupp på																												
100 av samtliga	0.42	0.56	1.36	17.55	4.23	15.72	0.51	2.53	2.50	50.54	1.94	1.85	0.29	100.00	3.64	3.64	1.39	11.53	2.51	20.88	11.87	2.34	37.69	1.39	1.56	1.56	100.00	
1 000 prövade . . .	0.52	0.69	1.69	21.81	5.27	19.55	0.64	3.15	3.11	62.87	2.42	2.31	0.36	124.39	6.00	6.00	2.29	19.00	4.14	34.42	19.57	3.85	62.13	2.29	2.57	2.57	164.83	

¹ Övriga bildningsfel. — ² Lungsot. — ³ Andningsorgans sjukdomar. — ⁴ Ämnesomsättnings sjukdom. — ⁵ Därav övriga bildningsfel 1, ämnesomsättnings sjukdom 1.

Ann. Tabellen omfattar 20-åriga och överåriga. — Rörande antalet vid besiktning prövade se Tab. 4 a, resp. 4 b.

Tab. 6 a. Översikt av ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförhållanden inom olika inskrivningsområden år 1931.

Inskrivningsområden	Hänfödda till grupp A						Hänfödda till grupp B och C					
	Inskrivna nedan angivna år före redovisningsåret											
	1.	2.	3.	4.	5—o	Summa	1.	2.	3.	4.	5—o	Summa
Malmöhus södra . .	30	57	28	18	58	191	2	3	1	2	2	10
Malmöhus norra . .	23	38	25	7	28	121	1	—	2	—	1	4
Hallands	15	32	16	7	29	99	2	—	—	—	—	2
Kronobergs	26	66	31	6	43	172	1	—	—	—	—	1
Norra Smålands . .	31	66	20	15	36	168	2	6	3	1	—	12
Östergötlands . . .	21	48	17	8	26	120	2	2	1	—	2	7
Örebro	18	34	20	16	27	115	—	1	2	—	—	3
Södermanlands . . .	14	35	13	5	14	81	2	1	1	—	—	4
Stockholms	65	116	63	34	129	407	4	1	—	1	2	8
Uppsala	20	42	15	5	34	116	3	1	2	1	3	10
Västgöta-Bohus . .	34	59	25	14	40	172	3	2	—	—	3	8
Älvsborgs	20	50	23	13	37	143	1	1	—	—	—	2
Skaraborgs	13	31	11	8	23	86	1	—	—	—	—	1
Värmlands	13	38	26	20	13	110	3	1	—	—	—	4
Kopparbergs	15	37	9	6	15	82	—	3	—	1	1	5
Gävleborgs	17	29	13	3	10	72	1	3	—	—	2	6
Jämtlands	20	40	22	10	20	112	1	—	2	1	—	4
Västernorrlands . .	10	40	19	13	32	114	4	1	2	—	1	8
Västerbottens . . .	18	50	22	8	14	112	2	1	1	—	—	4
Norrbottnens	23	48	22	11	23	127	2	1	—	1	—	4
Gotlands	—	7	11	1	3	22	—	—	—	—	2	2
<i>Sammandrag.</i>												
Södra arméfördelningssområdet . .	94	193	100	38	158	583	6	3	3	2	3	17
Östra arméfördelningssområdet . .	169	341	148	83	266	1 007	13	12	9	3	7	44
Västra arméfördelningssområdet . .	80	178	85	55	113	511	8	4	—	—	3	15
Norra arméfördelningssområdet . .	62	146	63	32	77	380	6	7	4	2	4	23
Övre Norrlands militärområde	41	98	44	19	37	239	4	2	1	1	—	8
Gotlands militärområde	—	7	11	1	3	22	—	—	—	—	2	2
Summa	446	963	451	228	654	2 742	37	28	17	8	19	109

Tab. 6 b. Kassationsorsaker hos *föret inskrivna* värnpliktiga (grupp A) under år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Inskrivningsområden	Bildnings- och utvecklingsfel		Övriga bildningsfel	Infektions- sjukdomar		Övriga infek- tionssjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Sinnessjukdom	Nervsystemets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjuk- domar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Matsmältnings- organens sjukdomar	Ben- systemets sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	Svalster	S u m m a
	Fortfarande allmän svaghet	Oftalmo- logisk kroppslängd		Tuberkel- sjukdom	Övriga infek- tionssjukdomar				Fallandesot	Övr. sjukd. i nervsystemet		Dövtumhet	Dövt o. övr. öronsjukdomar								
Malmöhus södra inskr.sområde	5	—	—	28	4	2	25	1	22	3	1	9	26	10	23	13	17	2	—	191	
Malmöhus norra „	2	—	—	21	5	2	11	5	10	—	—	6	20	9	5	6	18	—	1	121	
Hallands „	5	—	—	10	10	—	12	2	8	3	—	—	17	9	8	5	9	—	—	99	
Kronobergs „	4	—	—	38	7	1	14	2	17	4	—	2	35	10	8	10	20	—	—	172	
Norra Smålands „	4	—	1	29	8	4	25	3	15	1	—	2	32	9	11	8	13	2	1	168	
Östergötlands „	1	—	—	29	6	—	10	1	8	3	—	1	23	5	15	6	11	1	—	120	
Örebro „	3	—	—	16	3	3	13	3	14	2	—	1	13	9	10	5	18	2	—	115	
Södermanlands „	—	—	—	17	8	—	10	—	4	1	—	2	7	4	10	6	12	—	—	81	
Stockholms „	6	—	—	100	17	5	37	—	44	13	—	7	47	28	37	14	40	9	3	407	
Uppsala „	1	—	—	21	7	—	16	2	9	2	1	2	24	7	9	4	8	2	1	116	
Västgöta-Bohus „	1	—	—	38	2	2	23	2	14	3	—	3	23	18	14	8	18	2	1	172	
Älvsborgs „	6	—	—	30	7	1	24	1	9	1	—	1	27	12	11	2	11	—	—	143	
Skaraborgs „	—	—	—	20	3	1	19	2	9	2	—	1	12	5	3	1	6	1	1	86	
Värmlands „	1	—	—	22	2	—	12	3	9	—	—	2	18	13	4	8	13	2	1	110	
Kopparbergs „	1	—	—	13	3	1	12	1	10	—	—	1	15	15	1	4	4	1	1	82	
Gävleborgs „	—	—	—	17	2	2	4	2	9	1	—	2	9	10	4	4	5	1	—	72	
Jämtlands „	3	—	—	28	—	—	14	1	6	1	—	4	18	12	8	6	10	1	—	112	
Västernorrlands „	—	—	—	13	6	—	19	—	10	4	—	4	21	9	9	8	11	—	—	114	
Västerbottens „	—	—	—	35	2	1	13	3	11	1	—	—	14	12	8	2	9	1	1	112	
Norrbottnens „	—	—	—	50	5	—	16	4	9	—	—	2	10	16	3	6	6	—	—	127	
Gotlands „	—	—	—	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	1	2	—	—	22	
Sammandrag.																					
Södra arméfördelningsområdet	16	—	—	97	26	5	62	10	57	10	1	17	98	38	44	34	64	3	1	583	
Östra „	15	—	1	212	49	12	111	9	94	22	1	15	146	62	92	43	102	16	5	1007	
Västra „	8	—	—	110	14	4	78	8	41	6	—	7	80	48	32	19	48	5	3	511	
Norra „	4	—	—	71	11	3	49	4	35	6	—	11	63	46	22	22	30	2	1	380	
Övre Norrlands militärområde	—	—	—	85	7	1	29	7	20	1	—	2	24	28	11	8	15	—	1	239	
Gotlands militärområde	—	—	—	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	1	2	—	—	22	
Summa	43	—	1	585	110	25	329	38	247	45	2	52	411	228	201	127	261	26	11	2742	
Frikallade i varje grupp																					
på 100 av samtl. kasserade	1.57	—	0.04	21.33	4.01	0.91	12.00	1.39	9.01	1.64	0.07	1.90	14.99	8.31	7.33	4.63	9.52	0.95	0.40	100.00	

Tab. 6 c. Sjukdomar och bildningsfel hos förut inskrifna värnpliktiga (grupp B och C) under år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Inskrivningsområden	Bildnings- och utvecklingsfel			Infektions- sjukdomar	Amnesomättnings- blodsjukdomar		Öronsjukdom.	Nervsystemets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjuk- domar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar		Urin- och köns- organens sjukdomar	Matsmältning- organens sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	Skulster	Summa
	allmän svaghet	Ötillräcklig kroppslängd	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel	Ötillräcklig bildningsfel
Malmöhus södra inskrifningsområde	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	10
Malmöhus norra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4
Hallands	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Kronobergs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Norra Smålands	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	12
Östergötlands	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	7
Örebro	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
Södermanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4
Stockholms	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1	—	2	—	—	—	—	8
Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	10
Västgöta-Bohus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	—	—	—	8
Älvsborgs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Skaraborgs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Värmlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4
Kopparbergs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	3	—	—	—	—	5
Gävleborgs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	4
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	8
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4
Norrbottens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4
Gotlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Sammandrag.																				
Södra armfördelningsområdet	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	5	—	—	—	8	—	—	17
Östra	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	9	—	—	—	14	1	—	44
Västra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	3	1	7	—	—	15
Norra	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	1	3	—	5	1	2	—	23
Övre Norrlands militärområde	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	6	—	—	8
Gotlands militärområde	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Summa	—	—	—	—	2	1	—	—	7	8	—	13	13	1	16	2	43	3	—	109
Uttagna i varje grupp																				
på 100 av samtliga	—	—	—	—	1.83	0.92	—	—	6.42	7.34	—	11.93	11.93	0.92	14.68	1.83	39.45	2.75	—	100.00

Tab. 7. Sjukligheten bland manskapet

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Truppförband och förläggningssort	Sammanlagda an- talet tjänstgörings- dagar	Kvarligg. från 1930	Ålder					Under året				
			Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	M a -
Södra arméfördelningen.												
1 Norra skånska inf.regementet ³	216 020	1	94	988	25	214	32	30	56	24	113	
2 Södra „ „	168 688	1	70	613	26	152	27	22	58	36	65	
3 Kronobergs regemente (Wäxjö)	170 426	7	71	1 040	9	273	27	48	81	52	80	
4 „ „ det. (Karlskrona)	109 017	—	9	327	16	27	36	47	38	35	22	
5 Hallands regemente (Halmstad)	156 925	14	103	797	21	135	28	40	49	73	128	
6 Skånska kavallerireg. (Hälsingborg)	135 153	3	165	340	32	121	46	40	46	44	39	
7 Wendes artillerireg. (Kristianstad)	174 979	1	125	464	19	126	23	33	74	75	40	
8 Göta ing.-kårs kustingenjörskomp. ⁴	16 298	—	6	56	—	3	1	5	1	8	4	
9 Skånska trängkåren (Hässelholm)	79 295	—	23	293	5	41	7	37	21	39	35	
Summa	1 226 801	27	666	4 918	153	1 092	227	302	424	386	526	
Västra arméfördelningen.												
1 Skaraborgs regemente (Skövde)	213 909	4	78	951	25	167	22	29	83	39	94	
2 Älvsborgs „ (Borås)	186 875	—	62	682	17	177	29	26	61	25	89	
3 Bohusläns „ (Uddevalla)	219 735	2	70	701	21	125	18	18	49	25	67	
4 Värmlands „ (Karlstad)	140 950	2	86	544	17	138	28	36	44	38	45	
5 Livregementets husarer (Skövde)	142 678	1	107	347	9	138	33	20	49	39	23	
6 Göta artilleriregemente (Göteborg)	169 719	3	104	557	5	102	15	22	71	71	53	
7 Karlsborgs art.-reg. (Karlsborg)	114 863	2	38	227	2	49	11	23	43	52	24	
8 Göta trängkår (Skövde)	99 608	3	42	625	7	86	24	54	53	53	60	
9 Intendenturkompaniet å Karlsborg	34 281	—	—	76	—	17	3	4	2	4	8	
Summa	1 322 618	17	587	4 710	103	999	183	232	455	346	463	
Östra arméfördelningen.												
1 Svea livgarde (Stockholm)	279 336	4	141	1 264	26	170	74	96	136	79	127	
2 Göta „ „	138 830	8	25	989	3	178	89	146	64	49	49	
3 „ „ fästningsbat. ⁵	109 323	4	20	327	—	34	24	55	30	8	17	
4 Livregementets grenadjärer (Örebro)	217 587	4	126	1 110	51	175	22	45	66	67	129	
5 Upplands regemente	217 626	1	119	758	27	165	45	72	61	39	74	
6 Södermanlands regemente (Strängnäs)	182 867	3	140	1 191	43	214	46	52	74	74	124	
7 Livgrenadjärregementet ⁶	213 713	3	209	1 133	38	243	43	75	76	68	130	
8 Jönköpings—Kalmars rege- mente (Eksjö)	207 803	5	83	1 301	23	181	40	37	123	64	182	
9 Livregementet till häst (Stockholm)	147 751	20	140	588	13	92	36	57	75	77	63	
10 Svea artilleriregemente (Stockholm)	195 463	2	143	741	12	127	38	64	60	106	68	
11 Smålands arméartillerireg. (Jönköping)	204 102	6	208	706	40	139	54	67	169	128	76	
12 Artilleriets skjutskola ⁷ (Skillingaryd)	—	—	8	78	—	—	—	—	—	—	42	
13 Svea ingenjörkår ⁸ (Stockholm)	146 430	8	209	670	2	128	28	63	79	137	88	
14 Kustingenjörkomp. i Vaxholm	19 092	—	12	73	6	3	13	8	8	6	5	
15 Göta ingenjörkår (Eksjö)	97 164	3	90	387	3	42	35	53	36	88	47	
16 Fälttelegrafkåren (Stockholm)	125 589	6	138	354	2	96	14	45	29	55	38	

¹ Bland samtliga vårdade ingå även de från föreg. år kvarliggande: kol. 22 sålunda = kol. 3 t. o. m. krona. — ⁵ Å Oscar Fredriksborgs fästning. — ⁶ Linköping. — ⁷ Underhållsdagar inräknade i siffran för 132 075). — ¹⁰ Procentsiffran för 1930 var 4·66 (ej 6·18); jfr not 9.

vid arméns truppförband år 1931.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
n s j u k n a d e						Samtliga vårdade ¹			Avförda				Kvarligg. till 1932	Sjukdagar antal	Sjukdagar i % av tjänstgöringsdagar
a d						vid truppen	& militär-sjukhus	& civilt sjukhus	Summa	Udskäpta till fortsatt krigstjänstgöring	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Döda			
Jul	Augusti	September	Oktober	November	December										
108	115	260	58	57	40	262	826	20	1 108	1 089	14	3	2	7 858	3.64
69	62	130	20	43	25	43	636	31	710	701	7	1	1	5 186	3.07
59	89	264	61	52	34	49	1 061	17	1 127	1 113	10	2	2	8 609	5.05
16	32	88	8	1	2	10	342	—	352	345	7	—	—	2 809	2.58
73	75	193	23	73	31	323	588	24	985	917	16	1	1	8 018	5.11
32	37	41	29	38	24	97	433	10	540	531	4	—	5	5 118	3.79
35	45	84	37	28	8	—	603	6	609	602	6	1	—	4 121	2.36
7	6	18	4	5	—	—	62	—	62	59	3	—	—	563	3.46
28	28	52	12	12	9	27	287	7	321	315	6	—	—	2 563	1.33
427	489	1 130	252	309	173	811	4 838	115	5 764	5 672	73	8	11	44 845	3.66
90	80	352	26	40	32	32	1 021	5	1 058	1 049	6	3	—	6 059	2.83
67	72	155	16	29	15	93	654	14	761	745	15	1	—	5 364	2.87
74	71	183	63	59	40	14	766	14	794	782	11	—	1	5 722	2.60
30	41	147	34	44	22	126	506	17	649	641	8	—	—	4 836	3.43
22	25	48	32	16	18	41	420	3	464	459	3	1	1	4 738	3.32
31	67	124	40	38	32	155	487	27	669	662	6	—	1	5 205	3.07
10	16	12	11	8	8	—	267	2	269	263	3	1	2	2 110	1.84
51	99	109	46	25	14	153	524	—	677	667	8	—	2	5 109	5.13
4	20	2	7	3	2	—	76	—	76	74	2	—	—	630	1.84
379	491	1 132	275	262	183	614	4 721	82	5 417	5 342	62	6	7	39 773	3.01
106	166	280	64	88	45	741	690	4	1 485	1 416	17	—	2	11 735	4.20
90	73	75	47	97	60	518	505	2	1 025	1 006	11	—	8	7 748	5.58
26	34	101	11	3	4	29	321	1	351	345	4	—	2	2 633	2.40
124	94	320	86	114	45	452	814	25	1 291	1 272	13	1	5	8 727	4.01
73	91	112	58	56	58	199	689	17	905	892	11	1	1	5 984	2.75
128	130	382	83	39	28	517	855	5	1 377	1 368	7	—	2	8 162	4.46
153	154	217	88	85	48	594	774	15	1 383	1 364	16	1	2	11 712	5.48
107	173	334	61	56	47	108	1 270	34	1 412	1 394	15	—	3	11 950	5.75
40	32	112	61	52	44	155	604	2	761	737	16	2	6	6 956	4.71
81	89	131	46	46	40	123	751	24	898	889	3	1	5	6 774	3.47
58	79	91	35	43	15	269	668	23	960	933	22	1	4	8 110	4.20
44	—	—	—	—	—	47	39	—	86	84	—	—	2	455	1.2
79	50	113	35	42	39	292	595	2	889	875	8	1	5	9 793	6.69
6	11	25	3	3	—	77	13	1	91	88	3	—	—	797	4.17
30	38	74	14	12	11	25	446	12	483	473	8	1	1	4 605	4.74
37	14	71	26	29	30	17	480	3	500	491	7	—	2	5 182	4.13

6 = 3 + 7 t. o. m. 18 = kol. 19 t. o. m. 21 = kol. 23 t. o. m. 26. — ² Kristianstad. — ³ Ystad. — ⁴ Karls-
Smålands arméart.-reg. — ⁵ Utom ingenjörkårens det. i Waxholm. — ⁹ Antalet för år 1930 var 175 274 (ej

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Truppförband och förläggningssort		Sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar	Under året										
			Ålder					Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni
			Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Maj	Juni						
17	Svea trängkår (Örebro)	104 151	3	39	504	10	83	20	51	32	70	79	
18	Intendenturkompaniet i Stockholm . . .	40 104	1	6	271	4	34	17	36	11	15	12	
19	Krigsskolan (Stockholm)	44 084	—	3	190	4	37	11	17	11	18	13	
20	Arméns underofficersskola (Uppsala) . .	78 000	2	1	251	66	108	31	34	42	10	1	
21	Infanteriskjutskolan (Rosersberg) . . .	46 982	1	1	119	2	3	—	5	32	21	13	
Summa		2 815 997	84	1 861	13 005	375	2 252	680	1 078	1 214	1 179	1 377	
Norra arméfördelningen.													
1	Dalregementet (Falun) ⁴	184 275	1	79	668	21	148	25	45	39	37	77	
2	Hälsinge regemente (Gävle)	160 635	2	94	829	18	173	25	22	46	42	58	
3	Jämtlands fältjägarreg. (Östersund) . . .	216 185	—	272	1 513	20	246	286	217	53	34	109	
4	Västernorrlands regemente (Sollefteå) . .	166 574	4	108	946	24	222	54	31	79	75	80	
5	Norrlands dragonregemente ² (Umeå) . . .	127 659	1	164	343	10	108	41	67	47	44	25	
6	Norrlands art.-reg. (Östersund)	168 023	4	232	700	—	150	74	66	78	142	78	
7	Norrlands trängkår (Sollefteå)	68 224	2	53	523	11	88	33	32	37	45	83	
Summa		1 091 575	14	1 002	5 522	104	1 135	538	480	379	419	510	
Övre Norrlands trupper.													
1	Västerbottens regemente (Umeå)	160 755	7	122	925	27	171	31	43	71	54	169	
2	Norrlands dragonregis. detachement . . .	30 834	1	46	100	1	30	17	16	9	6	11	
3	Norrbottens artillerikår	54 369	1	65	271	5	50	27	28	22	53	21	
4	Intendenturkompaniet	23 037	—	—	151	4	41	17	5	3	10	18	
5	Norrbottens regemente	330 085	9	61	1 696	15	504	138	113	58	55	80	
6	Bodens artilleriregemente ³	155 617	3	67	578	—	217	70	26	24	76	38	
7	Bodens ingenjörkår ³	113 182	3	159	421	9	122	59	41	36	95	63	
Summa		867 879	24	520	4 142	61	1 135	359	272	223	349	400	
Gotlands trupper.													
1	Gotlands infanterikår (Visby)	150 159	—	69	668	12	109	34	35	66	59	90	
2	Gotlands artillerikår (Visby)	68 470	1	73	153	5	43	21	14	12	28	15	
Summa		218 629	1	142	821	17	152	55	49	78	87	105	
Sammandrag.													
1	Södra arméfördelningen	1 226 801	27	666	4 918	153	1 092	227	302	424	386	526	
2	Västra „	1 322 618	17	587	4 710	103	999	183	232	455	346	463	
3	Östra „	2 815 997	84	1 861	13 005	375	2 252	680	1 078	1 214	1 179	1 377	
4	Norra arméfördelningen	1 091 575	14	1 002	5 522	104	1 135	538	480	379	419	510	
5	Övre Norrlands trupper	867 879	24	520	4 142	61	1 135	359	272	223	349	400	
6	Gotlands trupper	218 629	1	142	821	17	152	55	49	78	87	105	
Summa		7 548 499	167	4 778	33 118	813	6 765	2 042	2 413	2 773	2 766	3 381	

Anm. Antalet tjänstgöringsdagar (kol. 2) för de olika truppförbanden avviker från det Tab. 1 anförda.

¹ Se not 1 å föreg. uppslag. — ² Utom en skvadron som är förlagd i Boden. — ³ Jämt Fälttele-480 & garnisonssjukhus.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
n s j u k n a d e						Samtliga vårdade ¹				Avförda				Kvarligt till 1932	Sjukdagarnas antal	Sjukdagar i % av tjänstgöringsdagar
a d						vid truppen	i militär-sjukhus	i civilt sjukhus	Summa	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Döda				
Jul	Augusti	September	Oktober	November	December											
33	39	81	29	19	17	219	334	3	556	548	7	—	1	4 135	3 97	
52	21	26	18	27	12	150	132	—	282	276	6	—	—	2 234	5 57	
9	18	2	10	22	29	41	156	—	197	195	1	—	1	362	0 82	
4	4	3	19	33	29	94	223	3	320	309	4	—	—	1 711	2 19	
21	19	2	5	1	—	38	85	—	123	122	—	—	1	813	1 73	
1 301	1 331	2 552	799	877	601	4 705	10 444	176	15 325	15 077	179	9	60	120 578	4 28	
70	78	140	23	73	13	191	571	7	769	755	13	1	—	5 566	3 02	
80	85	242	75	57	36	416	513	14	943	934	9	—	—	5 844	3 64	
113	167	337	68	118	57	849	931	25	1 805	1 787	16	—	2	16 465	7 99	
101	112	189	33	71	31	424	646	12	1 082	1 070	10	—	2	8 614	5 17	
40	34	48	16	35	12	52	449	17	518	504	10	—	4	4 499	3 52	
79	55	123	35	38	14	109	809	18	936	923	7	1	5	8 181	4 87	
48	72	93	18	19	19	180	399	10	589	583	5	—	1	4 058	5 95	
531	603	1 172	268	411	182	2 221	4 318	103	6 642	6 556	70	2	14	53 227	4 87	
86	99	215	41	67	27	442	620	19	1 081	1 067	10	2	2	7 405	4 61	
10	10	11	6	14	7	100	48	—	148	147	1	—	—	1 383	4 49	
28	32	38	9	22	11	218	124	—	342	336	2	1	3	3 451	6 35	
11	8	11	6	16	9	102	53	—	155	152	2	—	1	1 441	6 25	
111	101	218	93	202	99	12	1 769	—	1 781	1 745	30	3	3	14 173	4 29	
29	34	37	45	19	30	446	202	—	648	630	12	1	5	4 025	2 59	
43	33	61	15	9	12	477	114	1	592	576	13	2	1	5 601	4 95	
318	317	591	215	349	195	1 797	5 293	20	4 747	4 653	70	9	15	37 479	4 32	
53	67	153	25	25	33	69	660	20	749	731	11	3	4	6 850	4 56	
15	22	22	6	15	18	156	69	7	232	225	5	1	1	2 025	2 96	
68	89	175	31	40	51	225	729	27	981	956	16	4	5	8 875	4 06	
427	489	1 130	252	309	173	811	4 838	115	5 764	5 672	73	8	11	44 845	3 66	
379	491	1 132	275	262	183	614	4 721	82	5 417	5 342	62	6	7	39 773	3 01	
1 301	1 331	2 552	799	877	601	4 705	10 444	176	15 325	15 077	179	9	60	120 578	4 28	
531	603	1 172	268	411	182	2 221	4 318	103	6 642	6 556	70	2	14	53 227	4 87	
318	317	591	215	349	195	1 797	5 293	20	4 747	4 653	70	9	15	37 479	4 32	
68	89	175	31	40	51	225	729	27	981	956	16	4	5	8 875	4 06	
3 024	3 320	6 752	1 840	2 248	1 385	10 373	5 27 980	523	38 876	38 256	470	38	112	304 777	4 04	

då ju olika perioder avses. — Rörande döda se Tab. 11.

grafkårens detachement. — ⁴ Här i även kommissarieskolan samt förläggningen av samvetsömma. — ⁵ Därav

Truppförband	I. Bildningsfel och medförda sjukdomar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
		II. Akuta infektions-																					
		<i>Poliomyelitis anterior acuta</i> Influensa, <i>Influenta epidemica</i> Kikhosta, <i>Perussia</i> Påssjuka, <i>Parotitis epidemica</i> Difteri, Strupsjuka, <i>Diphtheria</i> , <i>Croup</i> Halsfluss, <i>Angina tonsillaris</i> Akut ledgångsreumatism, <i>Rheumat. articulare acutus</i> Blodförgiftning, <i>Varicella</i> , <i>Septicæmia</i> , <i>Pyæmia</i> , Septisk lymfader- och lymf- körtelinflammation <i>Ros</i> , <i>Erysipelas</i> Stelkramp, <i>Tetanus</i> Riksdot, <i>Dysenteria</i> Inhemsk kolera, <i>Cholera nostras</i> Asiatiske kolera, <i>Cholera asiatica</i> <i>Typhus</i> , <i>Paratyphus</i> , <i>Febris typhoides</i> <i>Pharyngitis</i> , <i>Fliculitias</i> , <i>Typhus exanthem.</i> Rask, <i>Rubeola</i> Mässling, <i>Morbilli</i> Scharlakansfeber, <i>Scarlatina</i> Vattenkoppor, <i>Varicella</i> Smittkoppor, <i>Varicella</i>																					
Södra arméfördelningen	—	—	1	6	11	2	—	—	—	—	—	—	—	2	98	—	27	964	—	99	—	975	1
1 Kronobergs regemente . .	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	6	98	—	—	—	261	1
2 " " " i Karlskrona	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	2	43	—	37	—	62	—
3 Hallands regemente . . .	—	—	—	6	4	1	—	—	—	—	—	—	1	47	—	7	130	—	57	—	125	—	
4 Norra skånska infanterireg.	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	3	294	—	—	—	165	—	
5 Södra " " " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	81	—	—	—	129	—	
6 Skånska kavallerireg. . .	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	96	—	2	—	93	—	
7 Wendes artilleriregemente .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	1	91	—	1	—	98	—	
8 Göta kustenjörkomp. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	1	—	8	—	
9 Skånska trängkåren . . .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	117	—	1	—	34	—	
Västra arméfördelningen	—	—	3	1	22	—	—	—	—	—	—	—	—	2	27	1	17	750	3	172	—	706	—
1 Skaraborgs regemente . . .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	2	131	1	53	—	125	—
2 Älvsborgs " " " " "	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	6	1	6	170	—	21	—	104	—	
3 Bohusläns " " " " "	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	5	95	—	1	—	110	—	
4 Värmlands " " " " "	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	60	—	86	—	123	—	
5 Livregementets husarer . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	72	2	6	—	76	—	
6 Göta artilleriregemente . .	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	111	—	2	—	60	—	
7 Karlsborgs art.-reg. . . .	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	23	—	—	—	24	—	
8 Göta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	83	—	3	—	76	—	
9 Intend.-komp. å Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	8	—	
Östra arméfördelningen	1	—	13	4	7	6	—	—	—	—	—	—	—	5	109	5	53	2578	2	435	—	1561	1
1 Svea livgarde	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	2	316	—	6	—	39	—
2 Göta " " " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	339	1	3	—	27	—	
3 Göta " " " " " fästningsbat.	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	57	—	1	—	21	—	
4 Livregementets grenadjärer	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	1	1	179	—	7	—	127	—	
5 Södermanlands regemente .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	2	172	—	30	—	149	—	
6 Upplands regemente . . .	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—	2	85	—	10	—	194	—	
7 Livgrenadjärregementet . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	2	93	—	36	—	161	—	
8 Jönköpings—Kalmar reg. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	230	1	107	—	164	—	
9 Livregementet till häst . .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	5	1	3	198	—	—	—	86	—	
10 Svea artilleriregemente . .	—	—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	6	—	14	152	—	71	—	98	—	
11 Smålands arméartillerireg..	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	5	121	—	—	—	130	—	
12 Artilleriets skjutskola . .	—	—	—	—	3	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	15	—	1	—	—	—	
13 Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	6	170	—	56	—	75	—
14 Kustenjörkomp. Vaxholm . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	15	—	—	—	9	—
15 Göta ingenjörkår	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	2	89	—	85	—	—	—

[illegible]

65	66 a	66 b	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88
X. Öronsjukdomar				XI. Cirkulationsorganens sjukdomar										XII. Andningsorganens sjukdomar										
Andra öronsjukdomar.				Andra sjukdomar i cirkulationsorganen.										Andra sjukdomar i andningsorganen.										
Varig inf. i mellanöret, konjunktiv, Mastoiditis etc.				Akut o. kron. hjärtsjukdomar.										Krupps lunginflammation.										
Varig inf. i mellanöret, bihål i hörselgång. Ötit. med. purul. Inflamm. bihål i hörselg. Ötit. etc. Ötit. Furunc. med. and.				Nervös hjärtsjukdom.										Kron. lunginflammation.										
				Hjärtförstoring.										Kron. bronchit.										
				Organiskt hjärtefel. Vitium organicum cordis.										Kron. emfysem.										
				Inflammation i hjärtefel. Myocarditis. Endocarditis.										Kron. emfysem.										
				Inflammation i hjärtsickan. Pericarditis.										Kron. emfysem.										
28	49	3	—	—	2	10	—	5	6	16	2	1	2	21	126	—	277	—	—	—	13	5	6	—
1	7	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	1	2	—	6	—	57	—	—	—	—	—	—	1
1	1	—	—	—	—	2	—	1	1	3	—	—	—	1	23	—	19	—	—	—	1	—	1	2
2	7	1	—	—	—	6	—	1	3	5	—	—	—	3	28	—	32	—	—	—	3	—	1	3
3	9	1	—	—	—	1	—	1	2	1	—	—	—	5	14	—	28	—	—	—	1	—	—	4
15	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	44	—	49	—	—	—	1	—	2	5
5	13	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	4	3	—	34	—	—	—	1	—	1	6
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	17	—	—	—	3	4	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	4	—	—	—	2	1	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	37	—	—	—	1	—	—	9
9	36	—	—	—	1	5	—	3	4	10	1	—	2	18	98	10	689	1	—	1	20	17	27	—
2	11	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	13	—	178	—	—	—	7	—	3	1
1	4	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	13	4	102	—	—	—	6	6	—	2
—	4	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	8	6	109	—	—	—	7	1	7	3
—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	3	—	66	—	—	—	2	3	2	4
4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	54	—	25	1	—	—	2	1	4	5
2	8	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	4	5	—	32	—	—	—	3	1	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	113	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	5	1	—	38	—	—	—	1	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	26	—	—	—	—	3	—	9
44	116	7	2	—	2	19	—	21	3	72	—	1	13	133	226	—	1239	3	1	1	43	12	38	8
2	18	1	—	—	—	3	—	—	—	14	—	—	5	11	6	—	162	—	—	—	5	—	9	1
1	13	—	—	—	—	3	—	—	—	3	—	—	6	6	7	—	95	—	—	—	2	—	4	2
—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	7	—	20	—	—	—	1	—	3	3
3	10	3	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	—	11	24	—	128	—	—	—	1	2	—	4
3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	4	13	—	86	—	—	—	1	—	1	5
—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	7	7	—	58	—	—	—	2	1	3	6
2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	11	4	—	109	—	—	—	4	—	2	7
17	—	—	—	—	—	1	—	1	1	5	—	—	—	4	64	—	198	—	—	—	1	3	2	8
4	4	—	—	—	—	2	—	3	—	3	—	—	—	6	10	—	47	—	—	—	1	2	—	9
—	10	1	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—	12	2	—	17	—	—	—	9	—	1	10
2	10	2	1	—	—	2	—	5	—	1	—	—	1	6	14	—	81	—	—	—	2	—	6	11
5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	45	—	61	—	—	—	3	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	5	—	—	—	1	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	9	—	54	—	—	—	2	3	1	15

	89	90	91 a	91 b	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	
XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar																				
Truppförband	Andra sjukdomar i matsmältningsorganen. Gallsten. <i>Cholelithiasis</i> Gulsot. <i>Icterus catarrhalis</i> Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis</i> Anderrusspricka. -kontrakt. <i>Fistula, contractura ani</i> Inflamm. kring ändarmen. <i>Periproctitis, Fistula ani</i> Förstopning. <i>Obstipatio</i> Bräck. <i>Henia</i> Tarmhindet. <i>Tarneyrol</i> <i>Ileus, Volvulus, Integritatio</i> Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i> Tarmkatarr. <i>Enteritis</i> Mag-tarmkatarr. <i>Gastro-enteritis</i> Utvängning av magsäcken. <i>Diastole ventriculi</i> Magkr. <i>Ileus ventriculi</i> <i>Ileus duodeni</i> Funktionell magsjukdom. <i>Neurosis ventriculi</i> Kronisk magkatarr. <i>Gastritis chronica</i> Akut magkatarr. <i>Gastritis acuta</i> Inflamm. i svalg o. matstrup. <i>Pharyngitis, Oesophagitis</i> Inflammation i mun o. tunga. <i>Stomatitis, Glossitis</i>																			
Södra arméfördelningen	10	307	68	1	3	7	—	45	48	34	—	10	2	—	—	—	6	2	8	
1 Kronobergs regemente . . .	—	292	22	—	—	—	—	1	4	8	—	3	—	—	—	—	2	—	2	
2 „ regementet det. i Karlskrona . . .	—	—	1	—	2	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	
3 Hallands regemente . . .	3	—	12	—	—	1	—	—	3	4	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
4 Norra skånska infanterireg. . .	1	—	9	1	—	2	—	30	8	10	—	1	1	—	—	—	1	1	—	
5 Södra „ . . .	4	10	6	—	—	1	—	10	16	6	—	1	1	—	—	—	—	1	2	
6 Skånska kavallerireg. . .	—	—	9	—	—	1	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
7 Wendes artilleriregemente . .	—	4	5	—	1	—	—	—	8	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
8 Göta kustenjörkomp. . .	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
9 Skånska trängkåren . . .	1	1	4	—	—	1	—	2	6	1	—	2	—	—	—	—	—	—	2	
Västra arméfördelningen	4	246	76	4	1	9	—	49	22	60	—	10	2	3	—	—	24	—	13	
1 Skaraborgs regemente . . .	1	38	13	1	—	2	—	30	8	9	—	—	—	—	—	—	11	—	4	
2 Älvsborgs „ . . .	—	1	1	—	1	1	—	7	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3 Bohusläns „ . . .	—	30	11	3	—	1	—	3	3	5	—	2	1	2	—	—	2	—	—	
4 Värmlands „ . . .	—	—	8	—	—	1	—	—	2	10	—	1	—	—	—	—	1	—	4	
5 Livregementets husarer . . .	—	3	1	—	—	1	—	6	—	11	—	5	—	—	—	—	4	—	4	
6 Göta artilleriregemente . . .	2	—	21	—	—	1	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
7 Karlsborgs art.-reg. . . .	1	1	9	—	—	2	—	—	4	—	—	1	—	1	—	—	2	—	—	
8 Göta trängkår	—	173	11	—	—	—	—	3	2	8	—	1	1	—	—	—	3	—	—	
9 Intend.-komp. å Karlsborg . .	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Östra arméfördelningen	41	781	187	11	6	25	—	117	171	84	2	20	11	3	2	1	13	1	15	
1 Svea livgarde	8	63	26	—	—	1	—	1	12	6	—	1	3	—	—	—	1	—	—	
2 Göta „	4	116	15	1	—	—	—	1	5	7	—	1	—	—	—	—	1	—	—	
3 „ fästningsbat.	—	49	8	—	1	2	—	19	2	2	1	3	2	2	—	—	—	—	9	
4 Livregementets grenadjärer . .	—	7	17	1	2	1	—	18	3	6	—	1	2	—	—	—	2	—	—	
5 Södermanlands regemente . . .	5	—	50	1	—	3	—	4	20	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
6 Upplands regemente	6	106	7	1	1	—	—	6	12	5	—	2	1	—	—	—	—	1	1	
7 Livgrenadjärregementet . . .	1	185	10	1	—	6	—	4	25	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
8 Jönköpings—Kalmar reg. . . .	5	1	—	—	1	3	—	24	19	9	—	1	—	—	—	—	2	—	1	
9 Livregementet till häst	4	10	24	—	1	—	—	14	19	5	—	1	—	—	—	—	1	—	—	
10 Svea artilleriregemente	—	53	9	—	—	—	—	2	10	8	—	4	—	1	—	—	1	—	—	
11 Smålands arméartillerireg. . .	—	21	1	2	—	3	—	—	3	9	—	2	1	—	—	—	1	—	—	
12 Artilleriets skjutskola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13 Svea ingenjörkår	1	4	1	1	—	—	—	16	5	6	—	—	—	—	1	—	—	—	—	
14 Kustingenjörkomp. Vaxholm . .	—	1	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
15 Göta ingenjörkår	—	52	7	—	—	1	—	1	9	7	—	1	—	—	—	—	1	—	—	

107	8	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134																																																																																																																																																																																																																											
XIV. Urin- och könsorganens sjukdomar													XV. Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar																																																																																																																																																																																																																																									
Njurinf. ak. o. kr. Nephritis	Njurinf.	Äggstämning. Albuminuria	Katarr. inflammation i urinblåsan. Cystitis	Funk. blåsinssjukdom. Neuritis vesicae urin. Enuresis	Blåskörtelinflamm. Prostatitis. Abscessus prostatici	Urinrörsträngning. Stricture urethrae	Förträngning av förhuden. Phimosis. Paraphimosis	Testikelinflammation. Epididymitis. Orchitis	Pungelernack. Varicocele	Vattenbräck. Pungsvulva. Hydrot. Hemato. Psoetie	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen.	Muskelinf. ak. o. kr. Muskelreum. Mygita. Rheum. musc.	Infektion i seniska. Tendovaginitis	Senkanta. Ganglion	Infektion i ledgång. Furunkel. Hygroma	Folk ledgång. Scoliosis. genu valgum. Pes varus etc.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron.	Infektion i ledgång. Spont. art. chron

Truppförband	185	186	187	188	189	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149
	XVI. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven														XVII. Sårskader. <i>Tumores</i>
	<i>Erythema multiforme et nodosum</i>	<i>Lyttaria</i>	<i>Herpes rostris</i>	<i>Poofasia</i>	<i>Eczema</i>	<i>Impetigo. Ecthyma</i>	<i>Favus</i>	<i>Herpes tonsurans. Sporitis</i>	<i>Nagelsvamp. Unguis incarnatus. Paronychia</i>	<i>Bindvävsinflammation. Bland. Phlegmon. Abscessus</i>	<i>Bild. Furunculus. Carbunculus</i>	<i>Bränd. Gangrena</i>	<i>Andra sjukdomar i huden eller bindväven</i>		
Södra arméfördelningen	2	6	12	6	23	1	—	—	9	56	251	3	—	28	6
1 Kronobergs regemente	—	1	3	—	2	—	—	—	1	—	40	—	—	13	—
2 „ regementets detach. i Karlskrona	1	1	—	2	2	—	—	—	—	1	13	—	—	1	—
3 Hallands regemente	—	1	2	—	4	—	—	—	2	6	68	—	—	3	1
4 Norra skånska infanterireg.	—	—	3	1	1	—	—	—	4	5	45	—	—	1	2
5 Södra „	—	1	1	1	1	1	—	—	2	2	12	—	—	5	3
6 Skånska kavallerireg.	—	1	1	—	4	—	—	—	—	26	39	—	—	—	—
7 Wendes artilleriregemente	—	1	2	2	8	—	—	—	—	7	28	3	—	5	—
8 Göta kustingenjörkomp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	—	—	—
9 Skånska trängkåren	1	—	—	—	1	—	—	—	—	7	1	—	—	—	—
Västra arméfördelningen	—	7	4	—	25	1	—	1	10	88	166	—	—	14	2
1 Skaraborgs regemente	—	2	1	—	—	1	—	—	2	2	13	—	—	2	1
2 Älvsborgs „	—	—	1	—	2	—	—	—	—	28	11	—	—	—	—
3 Bohusläns „	—	1	1	—	5	—	—	1	5	5	29	—	—	3	—
4 Värmlands „	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	19	—	—	1	1
5 Livregementets husarer	—	—	—	—	4	—	—	—	1	32	3	—	—	5	—
6 Göta artilleriregemente	—	1	1	—	5	—	—	—	—	—	46	—	—	1	—
7 Karlsborgs art.-reg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	1	—
8 Göta trängkår	—	3	—	—	9	—	—	—	1	16	40	—	—	1	—
9 Intend.-komp. å Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—
Östra arméfördelningen	5	21	23	8	92	8	—	3	31	182	685	3	—	58	19
1 Svea livgarde	1	2	5	3	12	—	—	—	3	39	57	—	—	11	3
2 Göta „	—	1	—	—	5	1	—	—	1	26	23	—	—	6	4
3 „ fästningsbat.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	9	—	—	1	—
4 Livregementets grenadjärer	2	—	1	—	3	—	—	—	2	17	59	—	—	7	5
5 Södermanlands regemente	—	1	2	—	5	—	—	—	7	5	83	—	—	7	—
6 Upplands regemente	—	1	5	—	14	2	—	—	5	16	37	—	—	2	—
7 Livgrenadjärregementet	—	1	3	—	11	—	—	—	1	20	82	1	—	—	—
8 Jönköpings—Kalmar reg.	—	1	—	3	8	—	—	—	1	2	36	—	—	5	2
9 Livregementet till häst	—	5	2	—	4	—	—	—	—	1	50	1	—	2	3
10 Svea artilleriregemente	—	1	—	2	9	—	—	3	5	3	14	—	—	2	1
11 Smålands arméartillerireg.	1	3	—	—	11	3	—	—	5	18	69	—	—	5	1
12 Artilleriets skjutskola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—
13 Svea ingenjörkår	—	1	1	—	—	1	—	—	—	7	57	—	—	2	—
14 Kustingenjörkomp. Vaxholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—
15 Göta ingenjörkår	—	2	1	—	—	—	—	—	—	4	8	—	—	—	—

150	151	152	153	154	155	156a	156b	156c	157	158	159a	159bc	160	161	162	163	164	165	166			
XVIII. Genom våld eller olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftn.																				Sjukdom av obeständ art	Observationspatienter	Summa
Muskelrötning. Senbristning. Sensträckning	Ledsträckning	Luxation	Benbrott	Söt och krossning. Krossar	Sår av skarpt eller spetsigt vapen	Skottsår		Skosår. Skavsår efter skidbindning e. d.	Ridsår	Skada, orsakad av förbränning eller explosion		Solströgn. Värmeålag	Kylskada	Akut förgiftning	Andra skador	Självmord. Självmordsförsök						
						enkelt	kompleterat	infrågande		1. graden	2. och 3. graden											
55	268	12	48	291	56	1	2	—	107	3	8	5	4	1	—	8	—	—	1	188	5 737	
13	73	—	3	43	8	—	—	—	6	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	22	1 120	
1	25	1	3	10	—	—	—	—	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	15	352	
16	28	4	6	34	15	—	1	—	27	—	2	—	1	—	—	2	—	—	1	26	921	
3	46	—	15	47	11	—	—	—	22	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	30	1 107	
14	60	1	2	30	6	1	1	—	31	—	—	—	2	1	—	2	—	—	—	31	709	
4	7	—	10	59	12	—	—	—	12	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	32	537	
—	13	3	8	47	2	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	19	608	
1	4	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	62	
3	12	3	1	20	2	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—	5	321	
39	238	6	37	293	53	7	—	—	95	7	4	—	2	—	1	11	—	—	1	224	5 400	
3	48	—	2	21	2	2	—	—	8	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	12	1 054	
3	51	—	9	32	6	2	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	761	
2	35	4	6	43	3	—	—	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	792	
18	24	—	7	28	6	1	—	—	12	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	48	647	
2	8	1	3	44	6	2	—	—	4	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	21	463	
3	22	—	4	73	14	—	—	—	14	5	1	—	—	—	—	8	—	—	—	28	666	
2	14	—	1	14	3	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	267	
6	26	1	4	34	12	—	—	—	12	1	3	—	—	—	—	1	—	—	—	13	674	
—	10	—	1	4	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	76	
319	798	41	149	1 118	238	11	1	2	599	9	22	13	13	2	—	14	—	—	2	640	15 241	
34	89	—	19	74	40	—	—	—	33	—	3	2	1	—	—	3	—	—	—	64	1 431	
18	52	2	7	35	9	1	—	—	35	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	24	1 017	
4	18	7	2	10	—	—	—	—	4	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	28	347	
12	72	4	4	101	8	2	—	—	142	—	2	2	2	—	—	4	—	—	—	69	1 287	
35	147	7	11	113	31	2	1	—	119	—	2	2	1	1	—	—	—	—	—	22	1 374	
10	70	3	3	47	10	4	—	—	2	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	54	904	
33	74	2	8	183	14	—	—	1	40	3	2	—	2	—	—	—	—	—	1	60	1 380	
2	36	—	28	99	29	—	—	—	115	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	58	1 407	
4	19	1	8	65	12	1	—	—	12	—	2	—	1	—	—	1	—	—	—	11	741	
2	16	4	14	48	13	—	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	49	896	
9	35	1	13	116	17	—	—	—	13	1	—	5	1	—	—	—	—	—	—	60	954	
7	4	—	3	15	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	
94	46	—	15	5	29	—	—	—	30	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	17	881	
2	6	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	91	
10	23	—	1	11	2	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10	480	

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
		II. Akuta infektioner																						
		Poliovirus anterior acuta	Influenza, Influenza epidemica	Kikhosta, Perussis	Rasjukan, Parvovitis epidemica	Difteri, Strepstokk, Diphtheria, Group	Halsuss, Angina tonsillaris	Akut ledgångsreumatism, Rheumat. articularis acutus	Bloftörföring, Variceller, Symplicommat, Pyemia	Sepisk iymfader- och lymf-kirvelinflammation	Hos, Erysipelas	Stekkramp, Tetanus	Riksdot, Dysenteria	Inhemsk kolera, Cholera nostras	Asiatisk kolera, Cholera asiatica	Tarmtyfus, Paratyfus, Febris typhoides Paratyphus, Placktyfus, Typhus exanthem, Rash, Rubella	Mässling, Morbilli	Scharlakanfeber, Scarlatina	Valtenkoppor, Varicella	Smittkoppor, Varicella	Varicella	I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar		
16	Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	—	124	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	—	
17	Svea trängkår	—	—	—	4	—	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69	—	
18	Intend.-komp. i Stockholm	—	—	—	5	—	68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	
19	Krigsskolan	—	—	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	—	
20	Arméns underofficersskola	—	—	—	6	—	25	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89	—	
21	Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	34	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	
Norra arméfördelningen		—	—	2	5	—	—	—	—	—	3	30	1	16	995	—	214	—	—	—	—	853	—	
1	Dalregementet	—	—	—	—	—	—	8	1	3	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	128	—	
2	Hälsinge regemente	—	—	1	—	—	—	8	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	136	—	
3	Jämtlands fältjägarreg.	—	—	—	3	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	177	—	
4	Västernorrlands regemente	—	—	—	2	—	—	7	—	5	—	—	—	—	—	—	—	34	—	—	—	153	—	
5	Norrlands dragonregemente	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77	—	
6	Norrlands art.-reg.	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	119	—	—	—	116	—	
7	Norrlands trängkår	—	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	66	—	
Övre Norrlands trupper		—	—	4	12	2	2	—	—	—	2	83	4	4	1001	6	158	—	—	—	—	982	—	
1	Västerbottens regemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	122	5	46	—	132	—
2	Norrlands dragonreg. det.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	34	—	—	—	21	—
3	Norrbottens artillerikår	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1	—	63	1	29	—	35	—
4	Intendenturkompaniet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	5	—	—	20	—	1	—	29	—
5	Norrbottens regemente	—	—	2	9	2	2	—	—	—	—	38	—	—	—	38	—	—	472	—	25	—	464	—
6	Bodens artilleriregemente	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	4	—	3	140	—	18	—	205	—
7	Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—	3	1	5	—	3	150	—	39	—	96	—
Gotlands trupper		2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	20	—	10	238	—	—	—	51	—	—	81	—	
1	Gotlands infanterikår	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	20	—	—	—	—	7	—	145	—	46	—	73	—
2	Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	93	—	5	—	8	—
Sammandrag		3	—	23	28	42	10	—	—	—	—	17	367	11	127	6526	11	129	—	—	—	5158	2	—
1	Södra arméfördelningen	—	—	1	6	11	2	—	—	—	—	2	98	—	27	964	—	99	—	—	—	975	1	—
2	Västra	—	—	3	1	22	—	—	—	—	—	2	27	1	17	750	3	172	—	—	—	706	—	
3	Östra	1	—	13	4	7	6	—	—	—	—	5	109	5	53	2578	2	435	—	—	—	1561	1	—
4	Norra	—	—	2	5	—	—	—	—	—	—	2	30	1	16	995	—	214	—	—	—	853	—	
5	Övre Norrlands trupper	—	—	4	12	2	2	—	—	—	—	2	83	4	4	1001	6	158	—	—	—	982	—	
6	Gotlands trupper	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	20	—	10	238	—	—	51	—	—	—	81	—	

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36 a	36 b-i	37 a	37 b	38	39	40	41	42	43	44	45	46																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
jukdomar									III. Zooparasitiska sjukdomar				IV. Kroniska infektionssjukdomar				V. Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
									Andra akuta infektionssjukdomar.				Andra zooparasitiska sjukdomar.								Andra ämnesomsättnings- och blodsjukdomar.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
									Feber av obesänd art. <i>Febricitas. Febris ephemerica</i>				Musksjukdom. <i>Heimintellatosis</i>				Tuberkulos i andra organ. <i>Tuberculosis organorum aliorum.</i>				Reediverande erylls. <i>Sp. phitis recidivans</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>				Bjodacksjuka. <i>Norbus maculosa</i> Werthoff. <i>Purpura</i>			

		47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59a	59b	59c	60	61	62	63	64
Truppförband		VI. Kron. förgiftn.- sjukd.	VIII. Nervsystemets sjukdomar											IX. Ögonsjukdomar							
		Andra kroniska sjukdomar. Kronisk alkoholförgiftning. <i>Alcoholismus chron.</i>	VII. Sinnessjukdomar.																		
			Norrbinnammar. <i>Neuritis Polyneuritis</i>	Nervsmärta. <i>Neuralgia</i>	Perifer förlamning. <i>Paralys</i>	Fulminans. <i>Epilepsia</i>	Nervsnig. <i>Neurasthenia</i>	Ryggsmärtsinflammation. <i>Myelitis</i>	Hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis cerebri</i>	Hjälmbildning. <i>Memorabilia</i>	Andra sjukdomar i nerv- systemet. <i>Hemorrhagia cerebri</i>	<i>Conjunctivitis catarrhalis</i>	<i>Conjunctivitis phlyctenulosa</i>	<i>Conjunctivitis trachomatosa</i>	<i>Keratitis</i>	<i>Iritis</i>	<i>Retinophtalmia</i>	Andra ögonsjukdomar. <i>Refraktionsanomalier</i>			
16	Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Svea trängkår	—	—	—	—	3	—	—	—	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Intend.-komp. i Stockholm	—	—	—	1	5	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Krigsskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
20	Arméns underofficersskola	—	—	—	1	—	—	—	—	5	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1
21	Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Norra arméfördelningen		—	—	2	2	21	1	3	7	—	—	—	16	35	—	—	2	—	—	—	6
1	Dalregementet	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	4	—	—	1	—	—	—	1
2	Hälsinge regemente	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
3	Jämtlands fältjägarreg.	—	—	—	1	2	—	—	—	3	—	—	2	12	—	—	—	—	—	—	1
4	Västernorrlands regemente	—	—	2	—	10	—	2	—	—	—	—	10	7	—	—	—	—	—	—	—
5	Norrlands dragonregemente	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1
6	Norrlands art.-reg.	—	—	—	1	2	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1
7	Norrlands trängkår	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	1	—	—	—	2
Övre Norrlands trupper		—	—	—	8	2	1	1	21	—	1	—	14	19	1	—	5	—	—	—	3
1	Västerbottens regemente	—	—	—	6	1	—	—	8	—	—	—	1	3	—	—	1	—	—	—	2
2	Norrlands dragonreg. det.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
3	Norrbottens artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—
4	Intendenturkompaniet	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
5	Norrbottens regemente	—	—	—	2	1	—	—	6	—	1	—	4	1	—	—	4	—	—	—	—
6	Bodens artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	6	1	1	—	—	—	—	—	—
7	Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	1
Gotlands trupper		—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	2
1	Gotlands infanterikår	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	2
2	Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Sammandrag		—	—	12	23	99	5	13	98	—	4	—	64	167	5	—	13	5	—	—	40
1	Södra arméfördelningen	—	—	3	1	7	2	2	13	—	1	—	7	26	—	—	—	1	—	—	6
2	Västra	—	—	—	2	17	—	3	12	—	—	—	4	22	3	—	1	1	—	—	10
3	Östra	—	—	—	4	10	52	1	4	45	—	2	21	62	1	—	5	3	—	—	13
4	Norra	—	—	—	2	2	21	1	3	7	—	—	16	35	—	—	2	—	—	—	6
5	Övre Norrlands trupper	—	—	—	8	2	1	1	21	—	1	—	14	19	1	—	5	—	—	—	3
6	Gotlands trupper	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	2

[illegible]

	89	90	91a	91b	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106
XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar																			
Truppförband	Andra sjukdomar i matsmältningsorganen.	Gallsten. Cholelithiasis	Gallbl. Icterus catarrhalis	Bukhinneinflammation. Peritonitis	Andersmagsrikta. Kontrakt. Fistula, constricture etc.	Infamm. kring andertarmen. Periploetis. Fistula ani	Försöppning. Obliteration	Bräck. Uterus	Tarmblinder. Tarmnyr. Ictus. Volvulus. Inappetentia	Blindtarmsinflammation. Appendicitis	Tarmkatarr. Enteritis	Magsmältningskatarr. Gastritis enteritis	Utrigång av magsäcken. Dilatatio ventriculi etc.	Magsår. Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	Funktionell matsmältningsnärvaro	Kronisk magskatarr. Gastritis chronica	Akut magskatarr. Gastritis acuta	Infamm. i stråg o. matsmältningsorganen. Dyspepsia	Infammation i mun o. tunga. Stomatitis. Glossitis
16 Fälttelegrafkåren	—	11	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Svea trängkår	—	48	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18 Intend.-komp. i Stockholm	1	12	4	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19 Krigsskolan	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20 Arméns underofficersskola.	6	42	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21 Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norra arméfördelningen	19	92	40	1	1	8	—	33	130	46	—	9	3	—	—	—	5	—	37
1 Dalregementet	18	—	8	—	—	—	—	5	26	8	—	1	—	—	—	—	1	—	17
2 Hälsinge regemente	—	—	3	—	1	—	—	6	27	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 Jämtlands fältjägarreg. . . .	—	—	19	—	—	—	—	—	27	10	—	1	2	—	—	—	2	—	—
4 Västernorrlands regemente	—	73	2	—	—	2	—	6	29	4	—	3	—	—	—	—	1	—	—
5 Norrlands dragonregemente	—	15	4	1	—	2	—	12	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—
6 Norrlands art.-reg.	1	1	2	—	—	2	—	4	7	10	—	1	—	—	—	—	—	—	12
7 Norrlands trängkår	—	3	2	—	—	—	—	—	11	2	—	3	1	—	—	—	—	—	8
Övre Norrlands trupper	10	16	27	—	—	9	—	—	61	69	—	9	4	—	—	—	2	—	2
1 Västerbottens regemente . .	5	16	11	—	—	2	—	—	17	3	—	1	—	—	—	—	1	—	—
2 Norrlands dragonreg. det.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 Norrbottens artillerikår . . .	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	1
4 Intendenturkompaniet	—	—	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
5 Norrbottens regemente	1	—	7	—	—	5	—	—	28	42	—	5	1	—	—	—	1	—	—
6 Bodens artilleriregemente . .	—	—	3	—	—	—	—	—	9	6	—	1	2	—	—	—	—	—	1
7 Bodens ingenjörkår	4	—	1	—	—	1	—	—	7	15	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands trupper	—	4	2	1	—	—	—	—	6	11	—	1	—	—	—	—	1	—	2
1 Gotlands infanterikår	—	3	1	1	—	—	—	—	6	10	—	1	—	—	—	—	1	—	1
2 Gotlands artillerikår	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sammandrag	84	1446	400	18	11	58	—	244	438	304	259	22	6	2	1	51	3	77	
1 Södra arméfördelningen . . .	10	307	68	1	3	7	—	45	48	34	—	10	2	—	—	—	6	2	8
2 Västra >	4	246	76	4	1	9	—	49	22	60	—	10	2	3	—	—	24	—	13
3 Östra >	41	781	187	11	6	25	—	117	171	84	—	20	11	3	2	1	13	1	15
4 Norra >	19	92	40	1	1	8	—	33	130	46	—	9	3	—	—	—	5	—	37
5 Övre Norrlands trupper	10	16	27	—	—	9	—	—	61	69	—	9	4	—	—	—	2	—	2
6 Gotlands trupper	—	4	2	1	—	—	—	—	6	11	—	1	—	—	—	—	1	—	2

[illegible]

Truppförband	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199
	XIV. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven														XVII. Svult. Tumor
	<i>Erythema multiforme et nodosum</i>	<i>Erythema</i>	<i>Psoriasis</i>	<i>Herpes zoster</i>	<i>Urticaria</i>	<i>Impetigo, Ecthyma</i>	<i>Favus</i>	<i>Herpes tonsurans, Syphilis</i>	<i>Nagelsvamp, Tragus incedens, Furunculosis</i>	<i>Budvärtsinflammation, Hudrot, Phlegmon, Abscessus</i>	<i>Bild. Furunculus, Carbunculus</i>	<i>Impetigo, Ulcus</i>	<i>Brand, Gangrena</i>	<i>Andra sjukdomar i huden eller bindväven.</i>	
16 Fälttelegrafkåren	—	—	1	—	3	—	—	—	2	—	33	—	—	—	—
17 Svea trängkår	—	2	—	—	1	—	—	—	2	3	25	1	—	1	—
18 Intend.-komp. i Stockholm	—	—	—	—	2	—	—	—	—	5	4	—	—	3	—
19 Krigsskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	3	—
20 Arméns underofficersskola	—	—	1	—	4	1	—	—	—	6	14	—	—	—	—
21 Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	12	—	—	1	—
Norra arméfördelningen	1	6	7	1	20	—	—	1	7	67	316	—	—	10	4
1 Dalregementet	—	1	1	—	1	—	—	—	—	3	20	—	—	—	2
2 Hälsinge regemente	—	4	1	—	3	—	—	—	4	17	65	—	—	2	—
3 Jämtlands fältjägarreg.	—	—	1	—	6	—	—	—	2	4	95	—	—	—	—
4 Västernorrlands regemente	—	—	1	—	6	—	—	—	—	25	38	—	—	3	1
5 Norrlands dragonregemente	—	1	1	—	—	—	—	1	—	3	16	—	—	1	—
6 Norrlands artilleriregemente	—	—	1	1	—	—	—	—	1	11	45	—	—	—	1
7 Norrlands trängkår	1	—	1	—	4	—	—	—	—	4	37	—	—	4	—
Övre Norrlands trupper	4	1	3	1	15	—	1	—	5	7	148	—	—	3	3
1 Västerbottens regemente	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	19	—	—	2	1
2 Norrlands dragonreg. det.	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—
3 Norrbottens artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	27	—	—	—	—
4 Intendenturkompaniet	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	8	—	—	—	—
5 Norrbottens regemente	3	—	2	1	5	—	—	—	—	2	41	—	—	—	2
6 Bodens artilleriregemente	1	1	1	—	3	—	—	—	2	4	13	—	—	—	—
7 Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	23	—	—	1	—
Gotlands trupper	2	1	2	—	2	—	—	—	3	8	37	—	—	2	2
1 Gotlands infanterikår	1	1	2	—	—	—	—	—	2	6	26	—	—	2	1
2 Gotlands artillerikår	1	—	—	—	2	—	—	—	1	2	11	—	—	—	1
Sammandrag	14	42	51	16	177	10	1	5	65	408	1603	6	—	115	36
1 Södra arméfördelningen	2	6	12	6	23	1	—	—	9	56	251	3	—	28	6
2 Västra	—	7	4	—	25	1	—	1	10	88	166	—	—	14	2
3 Östra	5	21	23	8	92	8	—	3	31	182	685	3	—	58	19
4 Norra	1	6	7	1	20	—	—	1	7	67	316	—	—	10	4
5 Övre Norrlands trupper	4	1	3	1	15	—	1	—	5	7	148	—	—	3	3
6 Gotlands trupper	2	1	2	—	2	—	—	—	3	8	37	—	—	2	2

Anm. Tabellen avser under året nytillkomna (ej från föregående år kvarliggande) sjukdomsfall.

[illegible]

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Sum- ma
<i>Övre Norrlands trupper</i>	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Norrbottnens regemente . .	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
<i>Gotlands trupper</i> . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Difteri.													
<i>Södra arméfördelningen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Västra arméfördelningen</i>	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	3
Skaraborgs regemente . .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Älvsborgs regemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands regemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta artilleriregemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Livregementets husarer . .	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
<i>Östra arméfördelningen</i>	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Göta livgarde	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Livgrenadjärregementet . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Livregementet till häst . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Infanteriskjutaskolan . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings—Kalmar reg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
<i>Norra arméfördelningen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dalregementet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands fältjägarreg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Övre Norrlands trupper</i>	—	1	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	6
Västerbottnens regemente . .	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	5
Norrbottnens artillerikår . .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Bodens artillerireg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Gotlands trupper</i> . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Påssjuka.													
<i>Södra arméfördelningen</i>	1	—	3	23	25	20	15	8	3	—	1	—	99
Kronobergs regemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" det.	—	—	3	21	6	—	1	3	3	—	—	—	37
Hallands "	1	—	—	1	18	20	12	5	—	—	—	—	57
Norra skånska inf.-reg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södra skånska inf.-reg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skånska kavallerireg. . . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Wendes artillerireg.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Göta kustingenjörkomp. . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Skånska trängkåren	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
<i>Västra arméfördelningen</i>	19	7	6	8	7	7	35	16	48	16	1	2	172
Skaraborgs regemente . . .	—	—	—	—	1	2	27	8	13	1	—	1	53
Älvsborgs regemente . . .	13	5	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	21
Bohusläns regemente . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Värmlands regemente . . .	4	2	4	6	3	5	7	7	34	13	—	1	86
Livregementets husarer . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	—	6
Göta artilleriregemente . .	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Karlsborgs artillerireg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta trängkår	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
<i>Östra arméfördelningen</i>	24	13	19	36	73	63	54	71	35	13	19	15	435
Svea livgarde	—	—	—	3	1	—	—	—	2	—	—	—	6
Göta „	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3
„ fästn.-bat.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Livregementets grenadjärer	3	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	7
Södermanlands regemente	6	1	2	—	1	8	10	2	—	—	—	—	30
Upplands regemente . . .	—	—	—	—	—	1	5	4	—	—	—	—	10
Livgrenadjärregementet	1	—	4	17	8	3	—	1	—	—	1	1	36
Jönköpings—Kalmar reg.	9	—	—	—	—	3	9	38	13	4	18	13	107
Livregementet till häst . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea artilleriregemente	—	—	1	—	2	4	11	25	20	8	—	—	71
Smålands arméart.-reg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Artilleriets skjutskola . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Svea ingenjörkår	—	—	2	6	17	25	6	—	—	—	—	—	56
Göta ingenjörkår	1	10	7	7	37	16	7	—	—	—	—	—	85
Fälttelegrafkåren	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	7
Svea trängkår	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	4
Intendenturkompaniet . . .	—	—	—	1	—	1	3	—	—	—	—	—	5
Arméns underoff.-skola . .	2	—	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—	6
<i>Norra arméfördelningen</i>	2	12	18	26	43	27	49	23	11	2	—	1	214
Jämtlands fältjägarreg. . .	—	4	1	1	3	7	4	14	9	2	—	—	45
Dalregementet	—	1	—	2	3	2	2	—	—	—	—	1	11
Västernorrlands reg.	—	—	1	5	22	4	2	—	—	—	—	—	34
Norrlands artillerireg. . . .	2	7	15	18	12	13	41	9	2	—	—	—	119
„ trängkår	—	—	1	—	3	1	—	—	—	—	—	—	5
<i>Övre Norrlands trupper</i>	2	5	12	13	11	28	34	23	18	8	—	4	158
Västerbottens regemente . .	—	—	—	—	1	14	8	13	6	4	—	—	46
Norrbottens artillerikår . .	—	—	1	3	9	2	4	2	8	—	—	—	29
Intendenturkomp.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Norrbottens regemente . . .	1	4	11	8	—	1	—	—	—	—	—	—	25
Bodens artillerireg.	—	—	—	—	—	—	11	3	—	—	—	4	18
Bodens ingenjörkår	1	1	—	1	1	11	11	5	4	4	—	—	39
<i>Gotlands trupper</i>	—	—	2	18	6	3	6	11	—	2	—	3	51
Gotlands infanterikår	—	—	2	18	6	—	4	11	—	2	—	3	46
„ artillerikår	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	5
Influensa.													
<i>Södra arméfördelningen</i>	890	25	1	10	2	5	—	2	40	—	—	—	975
Kronobergs regemente . . .	247	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	261
„ det.	22	3	—	—	—	—	—	2	35	—	—	—	62
Hallands regemente	105	3	—	10	2	5	—	—	—	—	—	—	125
Norra skånska inf.-reg. . . .	164	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	165
Södra „	124	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	129
Skånska kavallerireg.	93	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93
Wendes artillerireg.	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98
Göta kustingenjörkomp. . . .	3	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	8
Skånska trängkåren	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
<i>Västra arméfördelningen</i>	687	17	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	706
Skaraborgs regemente	124	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125
Älvsborgs regemente	103	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104
Bohusläns regemente	105	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110
Värmlands regemente	116	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	123
Livregementets husarer . . .	73	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76
Göta artilleriregemente . . .	58	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	60

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Sum- ma
Karlsborgs art.-reg.	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
Göta trängkår	76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76
Intend.-komp. Karlsborg . .	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Östra arméfördelningen	1402	95	58	4	1	—	—	—	1	—	—	—	1561
Svea livgarde	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
Göta	26	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
, fästningsbat.	20	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	21
Livregementets grenadjärer .	121	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	127
Södermanlands regemente . .	149	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	149
Upplands regemente	131	24	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	194
Livgrenadjärreg.	152	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	161
Jönköpings—Kalmar reg. . .	151	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	164
Livregementet t. häst	79	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86
Svea artillerireg.	94	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98
Smålands arméartillerireg. .	113	16	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	130
Svea ingenjörkår	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Kustingenjörkomp. Vaxh. . .	1	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Fälttelegrafkåren	71	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76
Svea trängkår	65	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69
Intend.-komp. Stockholm . .	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Krigsskolan	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
Arméns underoff.-skola . . .	74	5	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89
Infanteriskjutskolan	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Norra arméfördelningen	841	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	853
Dalregementet	128	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128
Hälsinge regemente	136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	136
Jämtlands fältjägarreg. . . .	172	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	177
Västernorrlands regemente . .	149	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153
Norrlands dragonreg.	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77
, art.-reg.	116	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	116
, trängkår	63	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66
Övre Norrlands trupper	923	55	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	982
Västerbottens regemente . . .	126	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132
Norrlands dragonreg.	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
Norrbottnens art.-kår	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
Intendenturkomp.	28	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
Norrbottnens regemente . . .	424	38	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	464
Bodens artillerireg.	193	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205
, ingenjörkår	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96
Gotlands trupper	66	3	—	—	—	2	2	7	—	—	1	—	81
Gotlands infanterikår	58	3	—	—	—	2	2	7	—	—	1	—	73
, artillerikår	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Slutsummor.													
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scharlakansfeber	1	2	12	2	3	2	4	1	1	—	—	—	28
Mässling	1	—	—	—	15	10	7	—	1	—	4	4	42
Tarmtyfus (m. paratyfus) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rödsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Difteri	—	1	1	—	1	5	2	—	—	1	—	—	11
Pässjuka	48	37	60	124	165	148	193	152	115	41	21	25	1129
Kikhosta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Influensa	4809	207	63	14	5	7	2	9	41	—	1	—	5158
Akut barnförlamning	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sömnjuka	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Undulantfeber	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Denguefeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Kronobergs reg. — ² Intend.-komp. i Stockholm. — ³ Västerbottens reg. — ⁴ Bohusläns reg.

Anm. Tabellen upptager de under varje månad nyinsjuknade fallen.

Tab. 10. Smittsamma könssjukdomar bland fast anställda och värnpliktiga inom armén år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	Dröppel (<i>Gonorrhoea</i>) med följdesjukdomar				Enkelt ven. sår (<i>Ulcus molle</i>) med följdesjukd.				Nyförfärad syfilis (<i>Syphilis recens</i>)				Recidiverande syfilis (<i>Syphilis recidivans.</i>)			
	Behäkrade med sjukdomen vid tjänstgöring till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden	Smittade utom förlägningsorten	Summa insjuknade	Behäkrade med sjukdomen vid tjänstgöring till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden	Smittade utom förlägningsorten	Summa insjuknade	Behäkrade med sjukdomen vid tjänstgöring till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden	Smittade utom förlägningsorten	Summa insjuknade	Behäkrade med sjukdomen vid tjänstgöring till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden	Smittade utom förlägningsorten	Summa insjuknade
Fast anställda och värnpliktiga.																
Södra arméfördelningen	9	11	2	22	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Västra „	12	13	9	34	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Östra „	39	49	10	98	—	—	—	—	3	1	—	4	1	—	—	1
Norra „	15	19	6	40	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Övre Norrlands trupper	3	5	3	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands trupper	2	—	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	80	97	32	209	—	—	—	—	5	1	1	7	1	—	—	1
Därav																
Värnpliktiga.																
Södra arméfördelningen	9	2	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västra „	12	4	8	24	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Östra „	37	17	7	61	—	—	—	—	3	—	—	3	1	—	—	1
Norra „	14	7	1	22	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Övre Norrlands trupper	3	2	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands trupper	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	77	32	20	129	—	—	—	—	5	—	—	5	1	—	—	1

A. n. m. Här angivna siffror avvika en smula från de i Tab. 8 meddelade, enär denna tabell i olikhet med Tab. 8 upptager även polikliniska fall.

Tab. 12. Revaccination av manskap vid armén år 1931.

Truppförband	Antal revac- cine- rade	R e s u l t a t						Sjukskrivna		Sjukdagar	
		Gott		Osäkert		Intet		Antal	På 100 av de revacc.	Antal	På varje sjuk- skri- ven
		Antal	På 100 revacc.	Antal	På 100 revacc.	Antal	På 100 revacc.				
Norra skånska inf.reg.	1 137	903	79.4	11	1.0	223	19.6	38	3.3	152	4.0
Södra „	875	493	56.3	11	1.3	371	42.4	6	0.7	23	3.9
Kronobergs reg. . . .	784	759	96.8	—	—	25	3.2	11	1.4	44	4.0
„ reg. K. . . .	556	516	92.8	—	—	40	7.2	18	3.2	53	2.9
Hallands reg. . . .	732	579	79.1	—	—	153	20.9	11	1.5	47	4.3
Skånska kav.-reg. . . .	443	292	65.9	51	11.5	100	22.6	6	0.5	16	8.0
Wendes art.-reg. . . .	752	426	56.7	1	0.1	325	43.2	16	2.1	59	3.7
Göta ing.-kår	71	65	91.6	—	—	6	8.4	1	7.0	5	5.0
Skånska trängkåron	453	428	94.5	—	—	25	5.5	14	3.1	82	5.9
Skaraborgs reg. . . .	914	326	35.7	561	61.4	27	2.9	7	0.8	24	3.4
Älvsborgs „	874	531	60.7	5	0.6	338	38.7	16	1.8	56	3.5
Bohusläns „	1 342	1 105	82.3	—	—	237	17.7	7	0.5	47	6.7
Värmlands „	848	725	85.5	—	—	123	14.5	10	0.1	40	4.0
Livreg:s husarer	500	357	71.4	8	1.6	135	27.0	2	0.4	2	1.0
Göta art.-reg. . . .	629	335	53.3	195	31.0	99	15.7	5	0.8	21	4.2
Karlsborgs art.-reg. . .	516	321	62.2	—	—	195	37.8	4	0.8	21	5.3
Göta trängkår	595	446	75.0	3	0.5	145	24.5	14	2.4	61	4.4
Int.komp. K. . . .	176	120	68.2	—	—	56	31.8	—	—	—	—
Svea livgarde	1 144	803	70.2	—	—	341	29.8	28	2.4	128	4.6
Göta „	852	583	68.4	—	—	269	31.6	29	3.4	105	3.6
„ O. F. . . .	537	492	91.6	45	8.4	—	—	4	0.7	13	3.3
Livreg:s grenadjärer . .	1 078	819	76.0	31	2.9	228	21.1	11	1.0	72	6.5
Upplands reg. . . .	1 084	1 052	97.0	—	—	32	3.0	8	0.7	25	3.1
Arméns underoff.-skola	334	319	95.5	—	—	15	4.5	3	0.9	7	2.3
Södermanlands reg. . .	869	313	36.0	262	30.2	294	33.8	11	1.3	49	4.5
Livgrenadjärreg. . . .	1 059	462	43.6	20	1.9	577	54.5	14	1.3	72	5.2
Jönköpings-Kalmar reg.	994	936	94.3	—	—	58	5.7	15	1.5	68	4.5
Livreg:t t. häst	536	304	56.7	—	—	232	43.3	16	3.0	70	4.4
Svea art.-reg. . . .	856	518	60.5	186	21.7	152	17.8	13	1.5	31	2.4
Smålands arméart.-reg.	1 278	282	22.1	24	1.9	972	76.0	6	0.5	33	5.5
Svea ing.kår	464	216	46.6	8	1.7	240	51.7	10	2.2	77	7.7
„ Waxh. . . .	78	44	56.4	3	3.9	31	39.7	1	1.3	4	4.0
Göta ing.kår	434	210	48.4	—	—	224	51.6	—	—	—	—
Fälttelegrafkåren . . .	480	353	73.5	—	—	127	26.5	6	1.3	20	3.3
Svea trängkår	438	387	88.3	2	0.5	49	11.2	11	2.5	27	2.5
Int.komp. St. . . .	289	172	59.5	—	—	117	40.5	1	0.3	13	13.0
Infanteriskjutskolan . .	320	313	97.8	—	—	7	2.2	—	—	—	—
Dalregementet	777	339	43.6	—	—	438	56.4	4	0.5	15	3.8
Hälsingo reg. . . .	757	713	94.2	5	0.6	39	5.2	—	—	—	—
Jämtlands fältjägarreg.	966	493	51.0	—	—	473	49.0	41	4.2	213	5.2
Västernorrlands reg. . .	907	773	85.2	1	0.1	133	14.7	8	0.9	52	6.5
Norrlands dragonreg. . .	406	322	79.3	6	1.5	78	19.2	1	0.3	3	3.0
Norrlands art.reg. . . .	695	616	88.6	29	4.2	50	7.2	15	2.2	62	4.1
Norrlands trängkår . . .	407	287	70.5	15	3.7	105	26.8	19	4.7	115	6.1
Västerbottens reg. . . .	836	823	98.4	—	—	13	1.6	62	7.4	261	4.2
Norrlands dragonreg. B.	103	80	77.7	—	—	23	22.3	—	—	—	—
Norrbottnens art.kår . .	250	224	89.6	—	—	26	10.4	1	0.4	11	11.0
Int.-komp. B. . . .	174	134	77.0	—	—	40	23.0	4	2.3	16	4.0
Norrbottnens reg. . . .	1 712	860	50.2	690	40.3	162	9.5	16	0.3	53	3.3
Bodens art.reg. . . .	782	565	72.3	—	—	217	27.7	16	2.0	43	2.6
Bodens ing.kår	473	391	82.7	—	—	82	17.3	6	1.3	32	5.3
Gotlands inf.kår	772	302	39.1	14	1.8	456	59.1	18	2.3	96	5.3
Gotlands art.kår	252	249	98.8	3	1.2	—	—	—	—	—	—
Summa	35 590	24 476	68.8	2 190	6.1	8 924	25.1	584	1.6	2 539	4.4

Anm. Revaccination gjord med endast 1 snitt.

Tab. 13 a. Samtliga å garnisonssjukhusen vårdade sjuka år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Sjukhus	Kvarl. fr. föreg. år	Intagna				Summa	Summa vårdade	Utskrivna							Antal underhållsdagar
		Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Civila			Till fortsatt krigstjänst dugliga	sj. vårdanst. odugliga	7 till annan anst.	Avlidna	Civila (inkl. avlidna)	Summa	Kvarl. d. 31 dec.	
Stockholm. I allt	66	402	1 790	399	449	3 040	3 106	2 407	101	46	26	419	2 999	107	54 210
1. Armén ⁴ . . .	15	219	1 071	166	—	1 456	1 475	1 357	62	15	10	—	1 444	30	22 476
Marinen ⁵ . . .	26	183	719	233	—	1 135	1 161	1 050	39	31	16	—	1 186	26	19 062
Civila . . .	21	—	—	—	449	449	470	—	—	—	—	419	419	51	12 672
2. Officerare o. d.	—	—	17	72	—	89	89	83	—	—	2	—	85	4	1 186
Underoff. o. d.	1	—	—	111	—	111	112	103	—	2	6	—	111	1	2 022
Manskap . . .	38	392	1 761	92	—	2 245	2 283	2 079	101	44	13	—	2 237	46	35 348
Anställda arb. ⁶	6	10	12	124	—	146	152	142	—	—	5	—	147	5	2 982
Karlsborg. I allt ⁷	24	5	38	31	484	558	582	64	2	4	3	486	559	23	13 988
Därav manskap	—	5	37	—	—	42	42	37	2	1	1	—	41	1	783
Boden. I allt ⁷	180	158	1 045	100	2 812	4 115	4 295	1 227	50	16	8	2 885	4 186	109	68 958
Därav manskap	17	154	1 008	12	—	1 174	1 191	1 099	50	16	8	—	1 173	18	13 009
Skövde. I allt ⁷	52	18	143	27	838	1 026	1 078	183	—	—	2	842	1 027	51	20 120
Därav manskap	2	18	142	8	—	168	170	164	—	—	2	—	166	4	2 940
Visborg. I allt	—	81	654	5	—	740	740	712	8	14	3	—	737	3	6 425
Därav manskap	—	81	653	4	—	738	738	710	8	14	3	—	735	3	6 417
Linköping. I allt ⁷	17	25	573	32	485	1 115	1 132	610	2	15	1	484	1 112	20	16 504
Därav manskap ⁸	1	22	567	21	—	610	611	591	2	15	1	—	609	2	6 662
Eksjö. I allt ⁷	42	83	1 178	28	457	1 746	1 788	1 266	15	10	1	463	1 755	33	24 692
Därav manskap	7	83	1 177	17	—	1 277	1 284	1 254	15	10	1	—	1 280	4	10 602
Sollefteå. I allt ⁷	44	66	579	6	657	1 308	1 352	639	11	2	—	641	1 293	59	30 432
Därav manskap	2	65	578	2	—	645	647	633	11	2	—	—	646	1	5 634
Summa	425	838	6 000	628	6 182	13 648	14 073	7 108	189	107	44	6 220	13 668	405	235 329
Därav															
1. Armén . . .	53	652	5 271	386	—	6 309	6 362	6 037	150	76	28	—	6 291	71	71 166
Marinen ⁷ . . .	26	186	729	242	—	1 157	1 183	1 071	39	31	16	—	1 157	26	19 418
Civila . . .	346	—	—	—	6 182	6 182	6 528	—	—	—	—	6 220	6 220	308	144 745
2. Offic. o. d.	—	—	25	107	—	132	132	126	—	—	2	—	128	4	1 617
Underoff. o. d.	2	—	2	136	—	138	140	128	—	3	6	—	137	3	2 407
Manskap . . .	67	820	5 923	156	—	6 899	6 966	6 567	189	102	29	—	6 887	79	81 395
Anställda arb. ¹	10	18	50	229	—	297	307	287	—	2	7	—	296	11	5 165

¹ Vid armén och marinen. — ² Från marinen inga. — ³ Epidemivd. ej medräknad. Se även not 2. — ⁴ Därav flyget 3 intagna, 34 underhållsdagar. — ⁵ D:o 63, resp. 820. — ⁶ D:o 11, resp. 139. — ⁷ Se not 4—6.

Tab. 13 b. Å garnisonssjukhusen vårdade sjukdomsfall från armén och flottan år 1931.

Sjukhus	Antalet sjuk-sängar d. 31/12	Under året		Underhålls-dagar	Vårdade		Vård-dagar pr patient
		in-tagna	av-lidna		pr dag	på en gång	
					högst	lägst	
Stockholm	220	2 591	26	41 538	114	150	16
Karlsborg	61	74	3	1 501	4	12	20
Boden (inkl. epidemivd.)	230	1 303	8	14 469	40	71	11
Skövde (exkl. epidemivd.)	52	188	2	3 305	9	27	2
Visborg	78	740	3	6 425	18	62	9
Linköping, allm. avd.	93	550	1	5 795	16	41	11
öron-, näs-, halssjukd.		80	—	1 199	3	8	15
Eksjö	90	1 289	1	10 718	29	65	8
Sollefteå	90	651	—	5 634	15	98	9
Summa	914	7 466	44	90 584	248		12

Anm. I tabellen medräknade officerare, underofficerare samt vid försvaret anställda arbetare. — Rörande uppgifter för civila se texten.

¹ Sjuksängar även för civila inbegripna, då deras antal i allmänhet ej är särskilt fastställt.

Tab. 14. Å garnisonssjukhusen intagna militära sjukdomsfall år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Elksjö	Sollefteå	
I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar	6	—	—	2	—	—	—	—	8
II. Infektions- o. a. parasitära sjukdomar.									
Septicæmia. Pyosepticæmia. Abscessus. Phlegmone	79	1	12	11	23	10	—	8	144
Erysipelas	3	—	2	—	3	—	—	—	8
Scarlatina	—	1	15	—	—	—	—	—	16
Diphtheria	—	—	8	—	—	—	1	—	9
Morbilli	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Rubeola	1	—	3	—	—	—	—	—	4
Parotitis epidemica	19	—	26	—	50	15	107	32	249
Influenza epidemica	5	1	109	1	75	48	164	139	542
Varicellæ	1	—	3	—	—	—	—	—	4
Typhus exanthematicus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Typhus abdominalis. Paratyphus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dysenteria	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poliomyelitis anterior ac. Polioencephalitis ac.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meningitis cerebrospinalis epidemica	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Encephalitis lethargica	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tetanus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuberculosis pulmonum, laryngis	84	1	30	—	1	3	4	5	128
" ossium et articularum	—	—	2	—	—	—	—	—	2
" lymphoglandularum	6	—	9	—	—	2	—	1	18
" organorum aliorum	22	1	1	—	—	—	1	—	25
Syphilis acquisita	13	—	—	—	—	—	—	—	13
Ulcus molle	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gonorrhœa (och följsjukdomar)	109	—	2	—	4	13	5	5	138
Febris. Febricula (vacc.-feber)	6	—	4	—	71	1	48	38	168
Övriga hithörande sjukdomar	4	—	5	—	—	—	2	—	11
III. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.									
Anæmia	3	1	3	1	—	1	—	—	9
Leuchæmia	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Övriga hithörande sjukdomar	4	—	9	—	—	—	—	—	13
IV. Ämnesomsättningssjukdomar.									
Diathesis urica. Arthritis urica	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diabetes mellitus	3	1	1	—	—	—	—	1	6
Övriga hithörande sjukdomar	5	—	—	—	—	—	—	—	5
V. Kroniska förgiftningssjukdomar.									
Alcoholismus chronicus	2	—	—	—	—	1	—	—	3
Övriga hithörande sjukdomar	3	—	—	—	—	—	—	—	3
VI. Nervsystemets sjukdomar.									
Meningitis cerebri. Meningitis cerebrospinalis	4	—	2	—	—	—	—	—	6
Hæmorrhagia cerebri	5	—	2	—	—	—	—	—	7
Lues cerebrospinalis. Tabes dorsalis	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Neuritis. Neuralgia	17	2	13	—	—	2	6	7	47

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
Paresis	7	—	1	—	—	2	—	—	10
Epilepsia	2	—	3	1	—	—	—	1	6
Hysteria	2	—	—	—	1	—	—	—	3
Neurasthenia	54	1	14	—	—	9	4	3	85
Övriga hithörande sjukdomar	24	—	—	1	2	2	6	—	35
VII. Sinnessjukdomar	10	1	6	—	2	1	—	2	22
VIII. Cirkulationsorganens sjukdomar.									
Pericarditis	5	—	3	—	—	—	—	—	8
Endocarditis, Myocarditis ac.	21	—	12	—	—	—	—	—	33
Endocarditis chr. Vitium org. cordis. Myocarditis chr. Cardiosclerosis. Cor adiposum	38	—	13	—	—	4	1	—	56
Neurosis cordis	7	—	3	—	—	1	—	2	13
Arteriosclerosis. Endarteriitis	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Hypertonia simplex	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aneurysma	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Varix	96	—	5	1	1	2	1	—	106
Thrombosis. Embolia	10	—	—	—	—	—	—	—	10
Övriga hithörande sjukdomar	7	—	2	—	—	—	—	1	10
IX. Andningsorganens sjukdomar.									
Morbi cav. nas. et cav. acces. nas.	195	1	4	6	10	3	4	4	227
Morbi laryngis	15	—	2	—	18	—	68	30	133
Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	107	3	206	4	52	54	54	26	506
Tracheitis chronica. Bronchitis chronica	6	—	7	—	—	1	—	—	14
Bronchiectasia	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Asthma bronchiale	3	—	3	—	1	—	—	—	7
Pneumonica crouposa acuta	18	4	17	1	5	4	4	3	56
Bronchopneumonia acuta	80	—	31	6	1	—	1	5	124
Emphysema alveolare pulmonum	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pleuritis. Empyema pleuræ	111	6	30	6	6	1	2	5	167
Övriga hithörande sjukdomar	31	—	5	1	—	—	11	—	48
X. Matsmältningsorganens sjukdomar.									
Stomatitis. Noma	—	—	—	—	—	—	5	3	8
Tonsillitis. Angina tonsillaris. Pharyngitis ac.	253	1	223	15	166	130	234	143	1165
Peritonsillitis acuta	58	—	20	1	—	6	—	—	85
Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica	—	—	10	2	1	2	—	—	15
Gastritis acuta. Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	25	5	31	19	7	18	41	23	166
Gastritis chronica	37	2	33	5	1	6	—	—	84
Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	54	2	6	4	—	6	3	3	78
Neurosis ventriculi	15	—	1	1	—	3	1	1	22
Enterocolitis chronica	2	—	6	—	—	—	—	—	8
Appendicitis	103	8	65	22	9	3	—	2	212
Hepatitis. Cirrhosis	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Ileus. Volvulus	5	—	1	—	—	—	—	—	6
Hernia	38	3	9	7	—	—	—	1	58
Cholelithiasis	7	1	1	—	1	—	—	1	11
Icterus. Icterus catarrhalis	2	2	3	5	—	4	2	1	19
Cholecystitis	2	—	—	1	—	—	—	—	3
Övriga hithörande sjukdomar	22	1	11	—	—	—	—	—	34

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
XI. Njurarnas o. urinvägarnas sjukdomar.									
Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	86	—	4	1	1	1	—	1	94
Nephritis degen. et inflammatoria chr. Morbus Brighti	14	—	4	—	1	—	—	1	20
Pyelitis. Cystopyelonephritis	6	—	—	—	—	—	—	—	6
Nephrolithiasis	15	1	—	1	—	—	—	1	18
Cystitis	10	—	—	—	—	2	—	2	14
Urethritis	2	—	—	—	—	1	—	—	3
Stricture urethræ	1	1	1	—	—	—	—	—	3
Övriga hithörande sjukdomar	6	3	18	—	5	2	6	—	40
XII. Könsgorganens sjukdomar.									
Hypertrophia prostatæ	7	—	1	1	—	—	—	—	9
Prostatitis. Abscessus prostatæ	5	—	—	—	—	—	—	—	5
Orchitis. Epididymitis	28	—	6	—	1	3	1	4	43
Phimosis. Paraphimosis	7	—	3	—	1	—	—	—	11
Övriga hithörande sjukdomar	24	—	6	1	—	3	—	—	34
XIII. Muskelnas, ledgångarnas samt ben- systemets sjukdomar.									
Myitis. Rheumatismus musculorum	21	—	6	3	7	2	15	15	69
Tendovaginitis	10	—	4	1	6	—	18	2	41
Bursitis. Hygroma	14	—	2	3	1	2	4	1	27
Synovitis. Arthritis	17	—	5	1	6	—	2	19	50
Polyarthrititis rheumatica acuta	38	1	10	1	9	1	3	8	71
Polyarthrititis rheumatica chronica	3	—	1	—	1	—	—	—	5
Arthritis deformans	13	—	—	—	—	—	—	—	13
Anchylosis	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Corpus liberum in articulo	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Scoliosis. Pes varus, planus, valgus	20	—	2	—	—	—	—	—	22
Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	22	—	10	4	1	7	—	4	48
Chondromalacia patellæ	24	—	1	—	—	—	—	—	25
Övriga hithörande sjukdomar	31	—	10	—	6	3	—	2	52
XIV. Hudens sjukdomar.									
Erythema multiforme et nodosum	2	—	5	—	1	1	—	1	10
Urticaria	8	—	3	—	2	2	1	—	16
Zoster	1	—	1	—	2	2	—	—	6
Eczema	30	2	5	—	—	6	1	4	48
Psoriasis	6	—	—	—	—	—	3	—	9
Impetigo	11	—	1	—	—	—	—	—	12
Acne	28	—	—	—	—	—	—	—	28
Folliculitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Furunculosis, Furunculus	21	—	19	3	13	4	24	10	94
Carbunculus	8	—	3	1	1	8	2	—	23
Tricophytia	5	—	—	—	—	—	—	—	5
Scabies	78	—	18	—	7	5	1	5	114
Unguis incarnatus	8	—	—	—	—	—	4	—	12
Övriga hithörande sjukdomar	90	1	4	4	6	—	2	3	110

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
XV. Öronsjukdomar.									
Morbi meatus auditorii externi	8	2	—	—	—	—	—	—	10
Morbi tubæ Eustachii	8	—	—	—	—	—	—	—	8
Otitis media catarrhalis	12	—	32	4	2	1	1	4	56
Otitis media purulenta	48	1	3	—	14	—	15	3	84
Mastoiditis	6	—	9	1	—	—	—	—	16
Övriga hithörande sjukdomar	7	—	—	1	—	—	—	—	8
XVI. Ögonsjukdomar.									
Conjunctivitis æstivalis, cat., phlyctænulosa	8	—	7	1	2	2	1	5	26
Keratitis phlyctænulosa, ulcerosa	6	—	2	—	—	1	—	—	9
Iritis, iridocyclitis	2	—	3	—	1	—	—	1	7
Övriga hithörande sjukdomar	9	—	3	1	—	—	—	—	13
XVII. Svulster.									
Carcinoma	8	—	1	—	—	—	—	—	9
Sarcoma	3	—	—	—	—	—	1	—	4
Andra svulster	25	1	2	—	1	1	2	—	32
XVIII. Andra sjukdomar.									
Diabetes insipidus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbus Basedowi	4	—	1	—	—	—	—	1	6
Astenia	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga hithörande sjukdomar	6	—	1	—	—	—	—	—	7
XIX. Skador och förgiftningar.									
Sår utan komplikationer. <i>Vulnus</i>	50	—	22	4	6	12	122	—	216
Kontusion. <i>Contusio</i>	36	2	22	9	29	33	71	19	221
Inträngd främmande kropp	6	—	2	4	—	1	—	—	13
Varbildning av främmande kropp, skada å huden eller subkutana bindväven. <i>Sepsis</i>	11	—	—	—	—	—	—	—	11
Ledvrickning. <i>Distorsio. Luxatio</i>	90	5	14	4	20	34	27	27	221
Utgjutning i led. <i>Synovitis traum., Hæmarthrosis</i>	5	—	6	6	—	—	2	—	19
Öppnande av någon av de större lederna. <i>Vulnus perforans</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Benbrott, enkelt. <i>Fractura simplex</i>	79	2	26	4	3	10	27	6	157
» komplicerat. <i>Fractura complicata</i>	37	1	2	2	—	—	—	—	42
Avskärning av muskel, sena, nerv	19	—	1	—	—	—	—	4	24
Skada å större kärl	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krossning, avhuggning, avslitning. <i>Amputatio traumatica. Laceratio</i>	—	—	4	1	—	2	—	—	7
Förbränning. <i>Combustio</i>	2	—	4	—	—	—	—	—	6
Förfrysning. <i>Congelatio</i>	—	—	4	—	—	—	1	4	9
Skada å lever, mjälte, njure, urinblåsa	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Öppnande av lung- eller hjärtsäck. <i>Vulnus perforans</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hjärnskakning. <i>Commotio cerebri</i>	—	1	5	2	—	1	—	—	9
Brott å hjärnskålens botten. <i>Fractura baseos cranii</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slag å ögat. <i>Contusio oculi</i>	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Övriga skador å ögat	3	—	—	1	—	—	—	—	4
Skada av åska	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Andra skador	19	—	—	—	—	—	—	—	19
Observationspatienter. Konvalescenter	154	2	96	—	73	58	—	29	412

Anm. Här redovisas endast de under året intagna. — De civila sjukdomsfallen uteslagna.

Tab. 15. Å garnisonssjukhuset i Stockholm operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1931.

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. ntskriven		
			förbättr. frisk el.	oförbättr. död	död
<i>I. Hjärnan och huvudskålen.</i>					
Fract. complic. impress. oss. pariet.	1	Upplyftning av benfragment + sär-toilette + sutur.	1	—	—
Fract. complic. commin. oss. pariet. c. hämat. intracerebr.	1	Revision + extraktion av benfragment + sutur.	1	—	—
Tumor medullæ spin.	1	Laminectomi + exstirpation. . . .	1	—	—
<i>II. Ögonen.</i>					
Strabismus converg.	1	Tillbaka- o. framläggning av musc. intern., resp. ext.	1	—	—
» » concom.	1	Tillbaka- och framläggning av musc. rect. intern. resp. extern. . . .	1	—	—
Cataracta zonul.	3	Discission	3	—	—
Ablatio retinae traum. oculi . . .	1	Elektrokoagul. + trep. av sclerae. .	1	—	—
Glaucoma absol. oculi	1	Enukleation.	1	—	—
<i>III. Öronen.</i>					
Otit. med. ac.	5	Paracentes	5	—	—
» » chr. c. mastoid.	2	Uppmejsling	2	—	—
» » » »	1	Incision + tamp.	1	—	—
» » » bil. c. polyp.	1	Rad.-op. + plastik.	1	—	—
Balansrubbnig	1	Lumbalpunktion.	1	—	—
<i>IV. Näsan och dess bihålor.</i>					
Deviatio septi nasi	38	Submukös resektion	38	—	—
Rhinit. hypertrophicans	27	Chonchotomi	27	—	—
Hypertrofia chonchae	1	Kaustik.	1	—	—
Sinusit. maxillaris	19	Endonasal trepanation	19	—	—
» »	1	Punktion	1	—	—
Polyp. cav. nasi	2	Evulsio	2	—	—
Sinusit. frontalis	1	Sondering	1	—	—
Ethmoidit. chr.	3	Ethmoidotomi	3	—	—
Synechia mucos. meat. nasi	2	Conchotomi	2	—	—
Fractura oss. nasal.	2	Rep. + tamp.	2	—	—
<i>V. Ansikte, munhåla och svalg.</i>					
Fract. oss. zygomat. c. impress. . .	2	Rep. + sträckförband	2	—	—
Sadelnäsa	1	Rhinoplastik m. bentranspl. . . .	1	—	—
Cysta maxillae	1	Uppmejsling + utskrapning	1	—	—
» rad. dent.	1	Extraktion av rotspets	1	—	—
Periostit. alveol.	8	Incision	—	—	—
Tonsillit. chr.	200	Tonsillectomi	100	—	—
Peritonsillit. ac.	27	Incision	27	—	—
Vegetation. adenoid.	7	Abrasio	7	—	—
Papilloma plicae vocal.	2	Exstirpation	2	—	—

1	2	3	4		
Sjukdom	An- tal fall	Operation	Pat. utskrivn. frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
VI. Hals.					
Struma Basedowi	1	Subtotal strumectomy	1	—	—
Cysta colli branchiogen.	2	Exstirpation	2	—	—
VII. Thorax.					
Empyema interlobar	1	Revbensres. och thoracotomi	1	—	—
„ pleuræ	10	„ „ „	8	—	1
„ „ „	3	Dränage enl. Bülow	3	—	—
Hämorthorax	1	Thoracocentes	—	—	—
XI. Lever och gallblåsa.					
Cholelithiasis	* 1	Cholecystectomy	—	—	—
Choledocholithiasis + Cholangit. ac.	1	Choledocholithotomy + dränage av gallvägarna	1	—	—
XIV. Magsäck och tolvfinger-tarm.					
Ulcus ventric. perf. c. perit.	2	Översyning + gastrostomi	1	—	1
„ „ „	1	Enterostomi	—	—	[^s 1]
„ „ „	1	Laparotomi + dränage	—	—	[^s 1]
„ chr. ventriculi	1	Resekt. Billroth II + G. E. R. P.	1	—	—
Ca ventriculi	1	„ „ „	1	—	—
Cirrhus. hep. c. ascit.	1	Laparocentes	1	—	—
XV. Jejunum, ileum och colon.					
Ileus strangulat.	1	Laparotomi + lösn. av adher.	1	—	—
Vulnus sclop. abdom. perfor. intest. et laesion. mesent.	1	Tarmresektion + buktoilette + dränage	1	—	—
XVI. Appendix.					
Appendicit. ac.	46	Appendektomi	46	—	—
„ „ recid.	17	„ „ „	17	—	—
„ „ gangrän.	29	„ „ „	29	—	—
„ „ perforat. c. absc.	3	„ „ + dränage	3	—	—
„ „ perforat. c. perit. lib.	3	„ „ „	3	—	—
„ „ „	1	Laparotomi + dränage	—	1	—
Hämorrhagia intraabdom. p. appendect.	1	Laparotomi + tamp.	—	—	* 1
XVII. Bräck.					
Hernia inguin. indir.	25	Rad.-op. Bassini-Schulten	25	—	—
„ „ recidiv.	1	„ „ „	1	—	—
„ „ directa	1	„ Bassini	1	—	—
„ „ congenit.	2	„ Bassini-Winkelmann	2	—	—
„ linea alba	1	„ „ „	1	—	—
„ pariet. abdom. p. op.	2	„ „ „	1	—	—
XVIII. Rectum och anus.					
Fiss. et contract. ani.	6	Dilatation forcée	6	—	—
Tumor hämorrhoidal.	2	Rad.-op. Whitehead	2	—	—
„ „ „	3	Dilat. forcée + exstirp.	3	—	—

¹ Därav 1 kvarl. — ² Kvarl. — ³ Samma pat. som föreg.

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
Tumor hämorrhoidal.	2	Fenolinjektion	2	—	—
Fibroma pendulans recti.	1	Exstirpation	1	—	—
Abscessus ad anum.	3	Incision	3	—	—
XX. Njurar och uretärer.					
Tbc. renis	2	Nephrectomi	2	—	—
Nefrolith. c. hydronefros	1	„	1	—	—
Ruptura renis	1	„	1	—	—
Absc. perinefritid.	1	Incision	1	—	—
XXII. Prostata.					
Hypertrophia prostatae	1	Transvesikal prostatektomi	} 1	—	1
„ „	2	Vasektomi		—	—
„ „	1	Epicystostomi		—	—
XXIII. Urinblåsa, urinröret och penis.					
Strict. posttraum. impermeab. uretræ + epicystostomia	1	Epicystostomi + retrograd sondering + excis. av fistel + sutur	1	—	—
Cysta urachi infect.	1	Incision	1	—	—
Balanopostit. gangrän.	1	Debridering + tamp.	1	—	—
Phimosis.	2	Circumcision	2	—	—
XXIV. Testiklar, bitestiklar, sädessträng och scrotum.					
Varicocele sin.	23	Venexstirp. + suspensoriebildning	23	—	—
„ „ + atonia scroti	3	„ „ + scrotal-resektion	3	—	—
Hydrocele testis	5	Op. enl. Winkelmann	5	—	—
Hydrocele funiculi	1	Exstirpation	1	—	—
Ectopia inguin. test.	1	Op. enl. Åkerblom	1	—	—
XXVII. Extremiteter.					
Fractura claviculae	2	Rep. + fixation enl. Aleman	2	—	—
Luxatio humeri	6	„ + fixation	6	—	—
Fract. compl. humeri	1	Sårtoil. + sut. + rep. + gips.	} 1	—	—
„ „ „ c. gangr. antebr.	1	Amputatio antebrachii		—	—
„ „ „ c. „ brach.	1	„ brachii		—	—
„ humeri	1	Extensionsförband		1	—
„ capitali radii	1	Artrotomi + exstirpation	1	—	—
„ radii typ.	5	Rep. + gips	5	—	—
Pseudartrosis radii	1	Osteosyntes med bentransplant.	1	—	—
Fract. oss. navicularis	1	Gips	1	—	—
„ inveter. oss. navic.	1	Borrning enl. Beck	1	—	—
Pseudartrosis oss. navic.	1	Exstirp. av benfragment	1	—	—
Fractura oss. metacarp.	2	Rep. + gips	2	—	—
„ „	1	Extensionsförband	1	—	—
„ Bennet male sanat	1	Osteotomi + osteosyntes med skruv	1	—	—
„ complicat. digit.	3	Sårtoilette + extensionsförb.	3	—	—
Amputatio traumat. digit	4	Sårtoilette + sutur	4	—	—
Laceratio digit.	1	Amputation	1	—	—

¹ Svår krosskada med avbrott å art. brachialis och samtliga nerver.

1 Sjukdom	2 Antal fall	3 Operation	4 Pat. utskriven			
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död	
Bursit. olecrani chr.	1	Exstirpation	1	—	—	
» » ac.	2	Punktion	2	—	—	
» » ac. supp.	1	Incision + tamp.	1	—	—	
Ruptura tend. man.	3	Sensatur	3	—	—	
» »	1	Fixation	1	—	—	
Abscisio »	6	Sensatur	6	—	—	
» inveterat. tend. man.	1	Senfascieplastik	1	—	—	
Tendovaginit. tbc. man.	1	Exstirpation	1	—	—	
Panaritium	6	Incision	6	—	—	
Paronychia	1	»	1	—	—	
»	2	Evulsio unguis	2	—	—	
Ostit. digit.	1	Sekvestrotomi	1	—	—	
»	2	Incision	2	—	—	
Artrit. purul. dig.	2	Artrotomi	2	—	—	
Chondroosteoma oss. capitat.	1	Excochleation	1	—	—	
Contractura dig.	1	Plastik med transplantation	1	—	—	
<i>Undre extremiteter.</i>						
Fract. condyl. femor. lat.	1	Artrotomi + revision	1	—	—	
» marginal. patellæ	1	Artrotomi + extr. av benfragm.	1	—	—	
» comminut. complic. antierur.	4	Sårtoilette + sut. + rep. + gips	4	—	—	
»	1	Rep. + sträck + sidosträck	1	—	—	
» antierur.	1	Rep. + gips	1	—	—	
Pseudartrosis tibiæ	4	Borrning enl. Beck + gips	4	—	—	
Fract. bimalleol.	1	Rep. + gips	1	—	—	
»	2	Osteosyntes (stift)	2	—	—	
» malleol. med.	2	»	2	—	—	
» lat. c. lux. ped.	2	Rep. + gips	2	—	—	
Fract. supramall. lat. c. lux. ped.	1	»	1	—	—	
Fract. tali	1	Artrotomi + rep.	1	—	—	
» oss. metatars.	1	Borrning enl. Beck	1	—	—	
»	3	Rep. + gips	3	—	—	
» inveter. oss. metatars. c. disloc.	1	Osteotomi + osteosyntes	1	—	—	
Fractura complicat. halluc.	1	Sårtoilette + sut.	1	—	—	
Digit. mallens ped.	1	Ledresektion + tenotomi	1	—	—	
Osteomyelit. subac. oss. pubis	1	Uppmejsling + sekvestrotomi	1	—	—	
Rupt. tend. m. quadric. fem.	2	Tenoraphia	2	—	—	
» menisc. med. gen.	17	Artrotomi + meniskexstirpat.	17	—	—	
» » c. hydrope	1	Artrocentes	1	—	—	
» lat. gen.	1	Artrotomi + meniskexstirp.	1	—	—	
Abscisio tend. m. tib. ant.	1	Sensatur	1	—	—	
» » peron. long.	1	»	1	—	—	
Chondromalacia patellæ	5	Artrotomi + chondrectomi	5	—	—	
Fract. fossæ intercond. ant.	1	» + exstirp. av benfragment	1	—	—	
Hämartritis gen.	6	Artrocentes	6	—	—	
Cicatrix capsulæ fibros. gen. (knäpande knä)	1	Artrotomi + excision av ärr	1	—	—	
Anchylosis fibros. gen.	1	Brissement forcée	1	—	—	
Vuln. contus. perfor. gen.	1	Sårtoilette + sut. + gips.	1	—	—	
Hämobursa prepatellaris	1	Punktion	1	—	—	
Bursit. ac. supp. prepatell.	2	Incision	2	—	—	
» chr. prepatell.	1	Exstirpation	1	—	—	
Ostit. chr. p. fract. complicat. antierur.	2	Uppmejsling + sekvestrotomi	2	—	—	
Varices crur. et antierur	9	Hög underbindning + venres.	9	—	—	
Trombophleb. ac. supp. antier.	1	Incision	1	—	—	

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
Exostosis condyl. med. tibiae . . .	1	Avmejsling	1	—	—
Luxatio oss. navicularis ped. . .	1	Rep. + gips	1	—	—
Hallux valg. c. bursit.	1	Exstirpation av bursa m. senplastik	1	—	—
» » p. fractur.	1	Osteotomi	1	—	—
Bursit. chr. reg. capitul. oss. metatars. I.	1	Exstirpation av bursa	1	—	—
Artrit. deformans art. metatars.-phalang. I.	1	Artroplastik	1	—	—
Exostos. subungual. halluc. . . .	1	Avmejsling	1	—	—
Bursit. chr. capitul. oss. metarsal. V.	1	Exstirpation	1	—	—
Unguis incarnat. halluc.	5	Rad.-op. enl. König	5	—	—
Onychogryphosis	2	Total unguetomi	2	—	—
Digit. malleus II ped.	2	Exartikulation	2	—	—
Ischias scoliotica	1	Tänjning	—	1	—
» » » » » » » »	1	Gipskorsett	} 1	—	—
Hämorrhagia p. op.	1	Lig. av artär.		—	—
<i>Åkommer utan lokalintresse.</i>					
Septichæmia	1	Blodtransfusion enl. Jambreau . .	—	—	—
» » » » » » » »	1	Appendectomi	—	—	1
Leukæmia	1	Blodtransfusion enl. Jambreau . .	1	—	—
Vulnus	36	Sårtoilette + sut.	36	—	—
» infect.	10	Incision	10	—	—
Abscessus	25	» » » » » » »	25	—	—
Phlegmone	14	» » » » » » »	14	—	—
Furunculus	12	» » » » » » »	12	—	—
Carbunculus	2	» » » » » » »	2	—	—
Erysipelas abscedens	2	» » » » » » »	2	—	—
Lymphadenit. supp.	16	» » » » » » »	16	—	—
» tbc.	2	» » + utskrapning	2	—	—
Atheroma	12	Exstirpation	12	—	—
» infect.	4	Incision	4	—	—
Hidroadenit	11	» » » » » » »	11	—	—
Cysta dermoid. infect.	1	» » » » » » »	1	—	—
Fibroma	3	Exstirpation	3	—	—
Lipoma	2	» » » » » » »	2	—	—
Epithelioma	3	Excochleatio	3	—	—
Verruca	2	» » » » » » »	2	—	—
Sarcoma subcutis	1	Provexcision	1	—	—
Hæmatoma p. op.	1	Utrymning	1	—	—
» » traumat.	1	Punktion	1	—	—
Cicatrix	1	Excision + sut.	1	—	—
Corpus alien.	4	Extraction + sut.	4	—	—
» » p. osteosynt	2	Extraction av stift	2	—	—
» » » » » » » »	2	» » metalltrådar	2	—	—
Summa operationer	933	Summa döda			5

Tab. 16. Å garnisonssjukhuset i Boden operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1931.

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat.	utskrivna	död
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	
II.					
Dacryocystitis chron.	1	Dacryocystorhinostomi enligt Toti	1	—	—
Erosio corneae	1	Abrasio	1	—	—
Fistula ,	1	Utskrapning + conjunctivalplastik	1	—	—
, ,	1	Revision	1	—	—
Corpus alien. corneae	1	Exaeresis	1	—	—
III.					
Otit. ext. circumscr.	2	Incision	2	—	—
, med. ac.	15	Paracentes	15	—	—
, , c. mast. ac.	4	Uppmejsling, antrotomi	4	—	—
, , chr. c. mastoid.	1	Radikalop. med hörselgångspl.	1	—	—
IV.					
Deviatio septi nasi	3	Septumresektion	3	—	—
Sinusit. maxill.	43	Punktion	43	—	—
, ,	1	Endonasal trepanation	1	—	—
, ,	1	Op. enl. Caldwell-Luc	1	—	—
V.					
Furunculus labii	3	Incision	3	—	—
Periostitis alveolar.	3	Extraktion + incision	3	—	—
Hypertrophia tonsill. vel tonsillit. chron.	9	Tonsillektomi	9	—	—
Peritonsillit.	6	Incision	6	—	—
Abscess. retropharyng.	1	,	1	—	—
VI.					
Lymphad. v. absc. sept. colli	4	Incision	4	—	—
VIII.					
Empyema pleurae	4	Reybensresektion	2	—	12
X.					
Spondylit. tbc.	1	Operation enligt Albee	1	—	—
XVI.					
Appendicitis, samtliga	65	,	62	—	—
App. ac. cat. v. chr. v. recid.	18	Appendektomi	18	—	—
App. ac. gangraenosa	43	,	43	—	—
, , c. perit. lib.	3	, + drän.	—	—	—
v. diff.	3	,	—	—	—
Pseudomyxoma append.	1	,	1	—	—

¹ N:r 133 samt n:r 203, Sepsis.

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
XVII.					
Hernia inguin. mob.	8	Op. enl. Bassini-von Hackenbruck	8	—	—
» linea alba	1	Radikaloperation	1	—	—
XVIII.					
Fiss. et contract. ani	1	Dilatation forcée	1	—	—
Tumor hæmorrhoid.	1	Exstirpation	1	—	—
» ,	1	Operation enl. Whitehead	1	—	—
Condylomata	2	Excision	2	—	—
XXIII.					
Phimosis	2	Plastik	2	—	—
Oedema chron. præput.	1	» 	1	—	—
XXIV.					
Epididymitis tbc.	1	Epididymektomi	1	—	—
Varicocele	3	Operation enl. Nilson	3	—	—
Hydrocele	1	» » Winkelmann	1	—	—
XXV.					
Abortus	1	Utrymning	1	—	—
XXVII.					
Hallux rigidus	1	Plastik	1	—	—
Digitus malleus	1	Amputatio digiti	1	—	—
Polysyndactylia ped.	1	» ,	1	—	—
Unguis incarnatus	2	Operation enl. König	2	—	—
Panaritium	4	Incision	4	—	—
Tendovaginitis sept.	2	» enl. Holm	2	—	—
» ,	1	Exarticulatio digiti	1	—	—
Peritendinitis adhaes.	2	Tenolys	2	—	—
Osteomyelit.	1	Incision, osteotomi, sutur	1	—	—
Osteit. tbc.	1	Incision, skrapning	1	—	—
Bursit. olecrani	1	Exstirpation	1	—	—
Osteochondrit. dissecans	4	Extraktion av fragment	4	—	—
Hæmarthros. gen.	11	Arthrocentes	11	—	—
Synovit. gen.	1	» ,	1	—	—
Laesio menisc. gen.	2	Resektion	2	—	—
Inklämning av villus	1	Arthrotomi, exstirpation av villus	1	—	—
Fract. et lux. os coccyg.	1	Reposition per rectum	1	—	—
Fractura femoris	1	Trådsträck	1	—	—
» bimalleolar.	1	Oblodig reposition, gips	—	—	—
» compl. metatars.	1	Sutur	1	—	—
Vuln. sclop. c. fract. compl. dig.	1	Reposition, sutur, sträck	1	—	—
Amputatio traum. dig. man.	1	Amputatio digiti	1	—	—
» ,	1	Skaftad plastik	1	—	—
Hernia musculorum	1	Fasciesutur	1	—	—
Vulnus cum abscis. tend.	1	Sensutur	1	—	—
Hidroadenit.	1	Incision	1	—	—
Corpus alien. (fixationsmaterial vid osteosyntes)	1	Extraktion	1	—	—
Contractura Dupuytren	1	Plastik	1	—	—

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättr. död	död
XXVIII.					
Vulnus	5	Sutur	5	—	—
Vulnus sclopet. vel punct.	2	Excis. av sårhåla, primärsutur, gips	1	—	—
Abscessus vel phlegmone	17	Incision	17	—	—
Vulnus infect.	1	„	1	—	—
Corpus alien. (pulm)	1	Extraktionsförsök	—	1	—
Carbunculus	2	Incision	2	—	—
Atheroma	2	Exstirpation	2	—	—
Naevus	1	„	1	—	—
Dermoid.	1	„	1	—	—

Tab. 17. Utgifter för truppveterinärvården 1 juli 1930—30 juni 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
			Kostnad pr häst och dag i öre									
	Häst- tjänst- görings- dagar	Utgifter, kronor	Nyskaffning av materiel	Materiel för skoning	Underhåll av materiel	Förbruknings- materiel	Medikamenter	Transport- kostnader	Utgifter för epizootier	Diverse	Summa kostnad	
Södra arméfördelningen.												
Norra skånska infanteriregementet	11 558	640 01	0 07	0 77	0 03	3 02	1 51	0 01	—	0 12	5 53	
Södra skånska infanteriregementet	10 888	724 39	0 33	5 02	0 02	0 59	0 65	0 02	—	0 02	6 65	
Kronobergs regemente	11 091	401 70	—	1 64	0 03	1 21	0 50	0 25	—	—	3 63	
Kronobergs reg:tes det. i Karlskrona	7 460	369 06	—	3 21	—	1 19	0 53	0 02	—	—	4 95	
Hallands regemente	8 883	416 02	0 22	1 69	0 03	2 04	0 53	—	—	0 17	4 68	
Skånska kavalleriregementet	184 187	12 641 —	1 41	1 82	0 70	2 03	0 75	0 05	—	0 10	6 86	
Wendes artilleriregemente	132 258	7 013 42	0 51	2 19	0 22	1 61	0 65	0 08	—	0 04	5 30	
Skånska trängkåren	32 726	1 012 79	0 20	1 61	0 04	0 47	0 70	0 07	—	—	3 09	
Västra arméfördelningen.												
Skaraborgs regemente	10 297	404 25	0 01	1 78	—	1 21	0 88	—	—	0 04	3 92	
Älvsborgs regemente	10 227	573 80	0 12	3 68	—	0 51	1 26	0 04	—	—	5 61	
Bohusläns regemente	11 292	459 04	0 10	3 02	0 08	0 35	0 49	0 02	—	—	4 06	
Värmlands regemente	10 238	318 31	0 54	0 80	—	1 13	0 64	—	—	—	3 11	
Livregementets husarer	189 607	9 143 18	0 22	2 06	0 20	1 09	1 17	0 01	—	0 07	4 82	
Göta artilleriregemente	124 793	4 665 35	0 11	0 84	0 13	1 03	1 36	0 25	—	0 02	3 74	
Karlsborgs artilleriregemente	14 003	479 43	0 60	0 70	0 26	0 67	1 15	—	—	0 04	3 42	
Göta trängkår	22 602	1 010 43	0 22	2 04	0 85	0 82	0 99	0 05	—	—	4 47	
Östra arméfördelningen.												
Svea livgarde	11 056	538 02	0 19	2 20	—	2 04	0 43	—	—	—	4 86	
Göta livgarde	9 412	363 46	0 35	2 43	0 53	0 29	0 24	0 02	—	—	3 86	
Livregementets grenadjärer	11 742	356 88	0 19	1 68	0 15	0 54	0 44	0 03	—	—	3 03	
Upplands regemente	21 589	562 71	0 04	0 47	0 14	0 97	0 99	—	—	—	2 61	
Södermanlands regemente	12 004	484 43	0 18	2 23	0 15	0 90	0 55	0 02	—	—	4 03	
Livgrenadjärregementet } Östra bri- Jönköp.-Kalmar reg:te } gaden	14 983	1 257 13	—	6 08	0 01	1 36	0 42	—	—	0 52	8 39	
Livregementet till häst	10 645	507 56	0 27	1 32	1 29	1 19	0 67	0 03	—	—	4 77	
Livregementet till häst	179 942	14 690 58	1 12	2 93	0 44	2 99	0 63	0 04	—	0 01	8 16	
Svea artilleriregemente	146 280	9 085 77	0 93	1 84	0 21	1 85	1 33	0 05	—	—	6 21	
Smålands arméartilleriregemente	95 194	5 664 09	0 90	2 73	0 34	0 89	1 03	0 06	—	—	5 95	
Svea ingenjörkår	34 351	1 728 40	1 50	1 —	0 55	0 47	1 15	0 04	—	0 32	5 03	
Göta ingenjörkår	23 646	1 436 73	1 08	0 47	0 48	1 26	1 03	0 05	—	1 70	6 07	
Fälttelegrafkåren	31 238	2 532 47	0 46	2 94	0 11	1 30	2 23	0 33	0 50	0 23	8 10	
Svea trängkår	31 835	1 123 84	0 42	1 81	0 54	0 31	0 43	0 02	—	—	3 53	
Generalstaben	29 459	1 802 42	2 80	—	0 06	1 95	1 13	0 18	—	—	6 12	
Kavalleriinspektionen	205 869	3 210 03	0 18	0 12	0 01	0 38	0 82	—	—	0 04	1 55	
Krigsskolan	8 101	347 41	0 85	1 15	0 05	0 19	1 43	0 62	—	—	4 29	
Infanteriskjutskolan	3 502	141 12	—	3 40	—	—	0 54	0 09	—	—	4 03	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Häst- tjänst- görings- dagar	Utgifter, kronor	Kostnad pr häst och dag i öre								Summa kostnad
			Nyanskaffning av materiel	Materiel för skoning	Underhåll av materiel	Förbruknings- materiel	Medikamenter	Transport- kostnader	Utgifter för epizootier	Diverse	
Ridskolan	35 397	3 558 40	0 18	7 99	0 21	0 47	0 89	0 09	—	0 22	10 05
Arméns underofficersskola	17 212	1 008 06	0 83	3 86	0 22	0 90	0 53	0 01	—	—	5 85
Norra arméfördelningen.											
Dalregementet	13 534	554 —	0 35	1 58	—	1 18	0 49	0 22	0 06	0 21	4 09
Hälsinge regemente	12 210	491 14	0 14	2 50	0 20	0 65	0 60	0 13	—	—	4 22
Jämtlands fältjägarregemente	11 809	532 81	—	2 26	—	1 49	0 69	0 07	—	—	4 51
Västernorrlands regemente	11 633	705 02	0 40	2 62	0 05	1 56	1 40	0 03	—	—	6 06
Norrlands dragonregemente	186 836	7 350 98	0 60	0 70	0 13	1 25	1 03	0 05	—	0 17	3 93
Norrlands artilleriregemente	129 686	6 745 80	0 38	2 74	0 28	1 08	0 54	0 02	—	0 16	5 20
Norrlands trängkår	22 895	841 70	0 36	0 79	0 59	0 87	0 98	0 03	—	0 05	3 67
Övre Norrlands trupper.											
Västerbottens regemente	11 086	541 36	0 15	2 66	—	1 21	0 86	—	—	—	4 88
Norrbottens artillerikår	83 214	5 372 48	1 12	2 15	0 20	1 98	0 98	0 03	—	—	6 46
Tredje intendenturkomp.	1 290	69 83	—	—	—	—	5 41	—	—	—	5 41
Bodens fästning.											
Norrbottens regemente	16 893	370 25	—	—	—	—	2 19	—	—	—	2 19
Bodens artilleriregemente	20 429	1 033 31	0 34	1 89	—	1 68	0 73	0 03	—	0 39	5 06
Bodens ingenjörkår	20 925	953 82	—	1 66	—	1 76	1 12	0 02	—	—	4 56
Gotlands trupper.											
Gotlands infanterikår	9 351	332 21	0 13	1 80	0 13	1 17	0 29	0 03	—	—	3 55
Gotlands artillerikår	30 316	1 055 53	0 29	0 73	0 20	1 32	0 92	0 02	—	—	3 48

Tab. 18. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Truppförband.	Under året insjuknade	Avförda				Antal sjukdagar	Antal hästtjänst- göringsdagar	Hela häst- beståndet		Sjukskrivna hästar		Sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar
		Tjänst- dagliga	Ej tjänst- dagliga	Självdöda	Avlivade			Dagligt medeltal	Sjukdagar pr häst ¹	Dagligt medeltal	Sjukdagar pr häst ²	
Livregementet till häst .	618	553	38	2	5	11 914	181 442	497	24	33	19	6.6
Skånska kavallerireg. . .	749	716	34	3	6	13 097	190 788	523	25	36	17	6.9
Livregementets husarer .	608	577	24	7	1	10 700	190 055	521	21	29	18	5.6
Norrlands dragonreg. U. B.	1 212	1 139	38	—	1	19 493	189 772	520	37	53	16	10.3
„ „ „	183	182	9	—	—	2 992	47 623	130	23	8	16	6.3
Svea artillerireg.	778	745	16	1	7	10 674	142 140	389	27	29	14	7.5
Göta artillerireg.	941	918	16	2	12	15 375	126 872	348	44	42	16	12.1
Vendes artillerireg. . . .	467	447	14	3	1	7 415	128 686	353	21	20	16	5.8
Norrlands artillerireg. . .	528	509	8	2	3	9 502	143 067	392	24	26	18	6.6
Norrbottens artillerikår .	264	261	2	—	—	5 530	36 616	100	55	15	21	15.1
Småls arméartillerireg. .	489	482	15	1	2	9 721	86 997	238	41	27	20	11.2
Gotlands artillerikår . . .	174	163	8	—	3	2 729	27 843	76	36	8	16	9.8
Bodens artillerireg. . . .	71	66	4	—	—	1 577	20 190	55	29	4	22	7.8
Karlsborgs artillerireg. .	36	33	1	—	1	848	12 798	35	24	2	25	6.6
Svea ingenjörkår	196	186	4	—	—	3 265	33 773	94	35	9	17	9.7
Göta ingenjörkår	73	69	3	1	1	920	23 137	62	15	3	13	4.0
Fälttelegrafkåren	238	240	3	—	—	3 684	29 201	80	46	10	15	12.6
Bodens ingenjörkår	88	81	2	—	—	1 935	17 796	49	39	5	22	10.9
Svea trängkår	38	36	2	—	—	819	30 760	84	10	2	22	2.7
Göta trängkår	125	121	5	1	1	1 988	25 405	70	28	6	16	7.8
Norrlands trängkår	153	143	9	—	2	2 256	23 360	64	35	6	15	9.7
Skånska trängkåren	118	114	6	—	—	1 530	22 379	61	25	4	13	6.8
Inf. södra arméförd. . . .	98	83	7	2	2	2 266	45 285	124	18	6	23	5.0
„ västra „	158	142	12	1	—	3 317	45 593	125	26	9	21	7.3
„ östra „	179	167	18	1	1	4 115	88 982	244	17	11	23	4.6
„ norra „	141	115	6	2	16	3 677	55 151	151	24	10	26	6.7
„ övre Norrlands tr. . . .	128	113	11	—	2	2 310	25 785	71	33	7	18	9.0
„ Gotlands trupper	16	14	1	—	—	299	8 520	23	13	1	19	3.5
Skolor m. fl. ³	392	381	8	—	2	5 502	94 616	259	21	15	14	5.8
Sammandrag.												
<i>a. Vapenslag.</i>												
Kavalleri	3 370	3 167	143	12	13	58 196	799 680	2 191	27	159	17	7.3
Artilleri	3 748	3 629	84	9	29	63 371	725 209	1 987	32	173	17	8.7
Ingenjörtrupper	595	576	12	1	1	9 804	103 907	285	34	27	16	9.4
Träng	434	414	22	1	3	6 593	101 904	279	24	18	15	6.5
Infanteri	720	634	55	6	21	15 984	269 316	738	22	44	22	5.9
Skolor m. fl. ³	392	381	8	—	2	5 502	94 616	259	21	15	14	5.8
<i>b. Arméfördelningar.</i>												
Södra arméfördelningen .	1 432	1 360	61	8	9	24 308	387 138	1 061	23	67	17	6.3
Västra „	1 868	1 796	58	11	15	32 228	400 723	1 098	29	88	17	8.0
Östra „	2 609	2 478	99	6	16	45 112	616 432	1 689	27	124	17	7.3
Norra „	2 034	1 906	61	4	22	34 928	411 350	1 127	31	96	17	8.5
Övre Norrlands trupper .	734	703	28	—	2	14 344	148 010	405	35	39	20	9.7
Gotlands trupper	190	177	9	—	3	3 028	36 363	100	30	8	16	8.3
Skolor m. fl. ³	392	381	8	—	2	5 502	94 616	259	21	15	14	5.8
I allt	9 259	8 801	324	29	69	159 450	2 094 632	5 739	28	437	17	7.6

Anm. Här avses arméns tjänste-, stam- och ackordhästar. — Beträffande kol. 4—6 se Tab. 20—22.

¹ Räknet på medelhästbeståndet (kol. 9). — ² Räknet på de under året insjuknade (kol. 2). —

³ Ridskolan, krigsskolan, arméns underofficersskola, generalstaben och 1. intendenturkompaniet.

Tab. 19. Sammandrag av hästsjukbesked för år 1931.

a) Arméns truppförband.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Egna tjänstehästar, stambästar, ackordhästar												Lejda hästar
Sjukdomar	Vårdade			Tjänstgöriga	Avförda				Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Sjukdomens längd i dagar i medeltal	Summa insjuknade
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa		Ej tjänstgör.	Njälvdöda	Avlivade	Summa				
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>												
Blodförgiftning	—	2	2	—	—	1	1	2	—	6	3·0	—
Fläckfeber	1	2	3	3	—	—	—	3	—	23	11·5	—
Kvarka	—	26	26	26	—	—	—	26	—	429	16·5	—
Smitisam munsjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga hithör. sjukdomar	—	23	23	19	—	2	2	23	—	254	11·0	2
<i>II. Invasionssjukdomar</i>	—	25	25	25	—	—	—	25	—	67	2·7	—
<i>III. Konstitutionella sjukdomar</i>	—	2	2	2	—	—	—	2	—	91	45·5	—
<i>IV. Förgiftningar</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>V. Nervsystemets sjukdomar</i>	1	11	12	4	4	—	4	12	—	93	8·5	—
<i>VI. Ögats sjukdomar.</i>												
Inflamm. i bindehinnan	1	29	30	30	—	—	—	30	—	246	8·5	—
„ „ hornhinnan	2	50	52	51	—	—	—	51	1	1302	26·0	—
Starr	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga hithör. sjukdomar	—	16	16	14	2	—	—	16	—	377	23·6	—
<i>VII. Örats sjukdomar</i>	—	1	1	1	—	—	—	1	—	3	3·0	—
<i>VIII. Andningsorganens sjukdomar.</i>												
Luftrörskatarr	1	8	9	9	—	—	—	9	—	101	12·6	—
Lungemfysem, kvickdrag	—	9	9	2	5	—	2	9	—	173	19·2	—
Näskatarr	—	69	69	64	—	—	—	64	5	907	13·1	2
Pipande kvickdrag	2	13	15	9	3	—	—	12	3	431	33·2	—
Sjukd. i näsans bihålör	—	5	5	5	—	—	—	5	—	298	59·6	—
Övriga hithör. sjukdomar	—	34	34	25	—	3	5	33	1	358	10·5	1
<i>IX. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>												
Blodpropp	—	1	1	1	—	—	—	1	—	23	23·0	—
Blodåderinflammation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lymfkärl- o. körtelinflamm.	5	417	422	396	12	—	2	410	12	4556	10·9	—
Organiskt hjärtfel	—	4	4	—	1	—	1	2	2	57	14·2	—
Övriga hithör. sjukdomar	1	8	9	3	1	3	2	9	—	132	16·5	—
<i>X. Digestionsorganens sjukdomar.</i>												
Förstoppning	1	82	83	83	—	—	—	83	—	250	3·0	—
Gasansamling i tarmen	—	48	48	48	—	—	—	48	—	86	1·8	—
Tandfel	—	217	217	214	2	—	—	216	1	74	0·3	—
Inflammation i svalget	1	21	22	22	—	—	—	22	—	264	12·6	1
Kolik	—	90	90	83	—	2	—	85	5	231	2·6	—
Tarmvred	—	9	9	—	—	8	1	9	—	8	0·9	—
Mag- och tarmkatarr	2	48	50	41	4	1	—	46	4	474	10·0	3
Övriga hithör. sjukdomar	2	51	53	40	1	5	3	49	4	735	14·4	—

¹ Räknat på de under året insjuknade (kol. 3).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Sjukdomar	Egna tjänstehästar, stamhästar, ackordhästar											Lejda hästar
	Vårdade			Avförda				Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Sjukdomens längd i medeltal i dagar	Summa insjuknade	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgörande	Ej tjänstgörande	Självdöda	Avlivade	Summa				
XI. Urin- o. könsorganens sjukdomar . .	2	5	7	2	3	—	1	6	1	177	35.4	1
XII. Rörelseorganens o. bensystemets sjukdomar.												
Allmän stelhet, svaghet	—	35	35	16	15	—	4	35	—	328	9.4	1
Benbrott	—	22	22	1	1	2	17	21	1	412	18.7	—
Benspricka	2	9	11	4	2	—	1	7	4	784	87.1	—
Fotrulleinflammation	5	54	59	32	24	—	—	56	3	1 688	31.3	—
Inflamm. i ben o. -hinor	7	125	132	121	2	1	—	124	8	3 464	27.7	—
Seninflamm. o. -bristning	51	767	818	714	62	—	3	779	39	26 971	35.2	3
Senskideinflammation	2	87	89	75	9	—	—	84	5	2 542	29.2	2
Korsförlamning	1	7	8	7	—	—	1	8	—	75	10.1	2
Ledgalla	—	37	37	35	1	—	—	36	1	799	21.6	—
Ledinflammation	25	248	273	190	50	—	5	245	28	8 464	34.1	1
Ledvrickning	17	522	539	504	6	—	2	512	27	10 775	20.6	9
Reumatism	2	56	58	56	1	—	—	57	1	595	10.6	3
Ringkota	4	48	52	32	16	—	1	49	3	1 790	37.3	1
Spatt	9	96	105	70	24	—	—	94	11	3 666	38.2	—
Överben	1	42	43	40	2	—	—	42	1	850	20.2	1
Övriga hithör. sjukdomar	10	146	156	108	45	—	1	154	2	3 453	23.7	9
XIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.												
Blodutgjutning i bindväv	1	19	20	19	—	—	—	19	1	307	16.2	—
Böld	3	40	43	38	—	—	—	38	5	658	16.5	—
Fistel	—	2	2	2	—	—	—	2	—	71	35.5	—
Krosskada	10	463	473	462	—	1	2	465	8	6 040	13.0	20
Mankfistel, nackfistel	2	16	18	12	—	—	—	12	6	924	57.8	—
Löss	—	3	3	3	—	—	—	3	—	58	19.3	—
Mugg	3	146	149	147	1	—	—	148	1	1 469	10.0	1
Ringorm	21	347	368	348	—	—	—	348	20	12 793	36.9	—
Skabb (Dermatophagus)	—	20	20	20	—	—	—	20	—	86	4.3	—
Sår	25	1 884	1 909	1 874	—	—	7	1 881	28	23 846	12.7	50
Tryckskada	5	647	652	645	—	—	—	645	7	5 797	9.0	85
Övriga hithör. sjukdomar	1	102	103	101	—	—	—	101	2	1 024	10.0	—
XIV. Sjukdomar i hovar.												
Hovböld	—	124	124	124	—	—	—	124	—	1 437	11.6	2
Fång	—	32	32	28	3	—	1	32	—	337	10.5	1
Hovkräfta	—	2	2	2	—	—	—	2	—	152	76.0	—
Hovspricka	14	287	301	276	14	—	—	290	11	8 841	30.8	—
Inflamm. i hovens läderhud	12	707	719	710	1	—	—	711	8	8 567	12.1	7
Krontramp	1	519	520	508	—	—	—	508	12	4 152	8.0	1
Spiktramp	1	66	67	65	—	—	—	65	2	1 052	15.9	1
Stengalla	1	27	28	27	—	—	—	27	1	482	17.9	—
Strålröta	1	49	50	49	—	—	—	49	1	641	13.1	—
Övriga hithör. sjukdomar	—	84	84	74	6	—	—	80	4	1 126	13.4	1
XV. Svulster . .	—	43	43	38	1	—	—	39	4	671	15.6	—
XVI. Observation . .	—	3	3	2	—	—	—	2	1	37	12.3	—
Summa	259	9 259	9 518	8 801	324	29	69	9 223	295	159 450	17.2	211

¹ Räknat på de under året insjuknade (kol. 3).

b) Remontdepåerna.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Sjukdomar	Kvarstående från föregående år	Insjuknade	Summa	Tjänstgöriga	A v f ö r d a				Summa avförda	Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar
I. Infektionssjukdomar.											
Fläckfeber	—	2	2	2	—	—	—	—	2	—	35
Kvarka	—	93	93	93	—	—	—	—	93	—	1 347
Rosartad influensa	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	14
Övriga infektionssjukdomar	—	3	3	2	—	1	—	—	3	—	18
V. Nervsystemets sjukdomar											
VI. Ögats sjukdomar	1	1	2	2	—	—	—	—	2	—	50
VIII. Andningsorganens sjukd.											
IX. Cirkulationsorganens sjukd.	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	12
VI. Digestionsorganens sjukd.											
Kolik	—	13	13	13	—	—	—	—	13	—	23
Tandfel	—	3	3	3	—	—	—	—	3	—	3
Övriga hithörande sjukdomar	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	10
XI. Urin- och könsorganens sjukd.											
VIII. Rörelseorganens och ben-systemets sjukdomar.											
Benbrott	—	2	2	2	—	—	—	—	2	—	107
Benspricka	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	50
Muskelbristning	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	55
Seninflamm. och senbristning	1	7	8	6	1	—	—	—	7	1	456
Inflammation i senskidor	—	4	4	4	—	—	—	—	4	—	143
Ledinflammation	—	10	10	6	2	—	—	—	8	2	621
Ledvrickning	3	7	10	10	—	—	—	—	10	—	344
Piphas	—	9	9	9	—	—	—	—	9	—	41
Spatt	—	2	2	2	—	—	—	—	2	—	141
Ringkota	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	163
Överben	—	6	6	6	—	—	—	—	6	—	217
Övriga hithörande sjukdomar	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	7
XIII. Hudens o. bindvävens sjukd.											
Blodutgjutning i bindväven	—	4	4	4	—	—	—	—	4	—	44
Böld	—	4	4	4	—	—	—	—	4	—	252
Kontusion	1	33	34	34	—	—	—	—	34	—	850
Ringorm	—	27	27	27	—	—	—	—	27	—	570
Sår	2	47	49	49	—	—	—	—	49	—	838
Övriga hithörande sjukdomar	1	1	2	1	1	—	—	—	2	—	79
XIV. Sjukdomar i hovar.											
Hovböld	—	34	34	34	—	—	—	—	34	—	274
Hovspricka	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	63
Övriga hithörande sjukdomar	1	8	9	9	—	—	—	—	9	—	195
X. Skulster											
Summa ¹	10	341	351	340	4	1	3	348	3	7 247	
Därav å Herrevadskloster ²	2	117	119	116	—	1	1	118	1	2 058	
Dressyranst. v. d:o ³	3	35	38	38	—	—	—	38	—	1 157	
Gudhem ⁴	5	189	194	186	4	—	2	192	2	4 032	

¹ Antal hästtjänstgöringsdagar 199 788. — ² D:o 92 776. — ³ D:o 18 218. — ⁴ D:o 88 794.

Tab. 20. Självdöda hästar år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Truppförband	Dödsorsaker										Summa	Självdöda hästar i % av medelhästbeståndet	Medelålder
	Infektionssjukd.	Sjukd. i nervsyst. o. sinnesorg.	Sjukdom i andningsorganen	Sjukdom i cirkulationsorg.	Sjukdom i digestionsorganen	Sjukdom i urinorganen	Sjukdom i urogenen	Allmän svaghet, kakexi	Benbrott o. ben-svettens sjukd.	Andra olycksfall	Övriga orsaker		
Livregementet till häst	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	2	0.4	10.0
Skånska kavalleriregementet	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3	3	0.6	9.7
Livregementets husarer	—	—	2	—	4	—	—	—	—	1	7	1.3	7.7
Norrlands dragonregemente i U.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea artilleriregemente	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	0.5	15.5
Göta artilleriregemente	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	0.6	10.0
Wendes artilleriregemente	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	0.8	6.7
Norrlands artilleriregemente	3	—	1	1	1	—	—	—	—	—	6	1.6	8.3
Norrbottnens artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1.0	16.0
Smålands arméartilleriregemente	1	—	—	—	1	—	—	—	—	3	5	2.1	13.0
Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karlsborgs artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1.6	5.0
Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta trängkår	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1.4	15.0
Norrlands trängkår	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1.6	13.0
Skånska trängkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södra arméförd:s infanteri	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	1.6	13.0
Västra 	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	0.8	8.0
Östra 	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	0.8	13.0
Norra 	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1.3	15.5
Inf. & övre Norrlands trupper	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands trupper	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa eller medeltal	6	—	5	2	18	—	—	—	—	10	41	0.7	10.5
<i>I varje grupp självdöda hästar</i>													
på 100 av samtl. självdöda hästar	14.6	—	12.2	4.9	43.9	—	—	—	—	24.4	100.0		
på 1000 av hela medelhästbeståndet	1.0	—	0.9	0.3	3.2	—	—	—	—	1.7	7.1		

Anm. Häri inbegripas även de hästar, som dött utom förläggningssorten, genom olycksfall m. m., vadan här angivna siffror ej överensstämma med de i Tab. 18 anförda.

¹ Kvävning 1, krossår i pannan 1. — ² Förblödning efter bäckenbrott. — ³ Olycksfall. — Bristning av mellangärdet. — ⁴ Magbristning 2, åkslag 1. — ⁵ Magbristning. — ⁶ Malignt oedem.

Tab. 21. Avlivade hästar år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Truppförband	Orsak till avlivandet										Summa	Avlivade hästar % av medelhästbeståndet	Medeltal
	Infektionssjukd.	Sjukd. i nervsyst. o. slinncorg	Sjukd. i cirkulationsorganen	Sjukdom i digestionsorganen	Allmän stelhet, Ålder	Senkomma	Leakomma	Hovakomma	Benbrott o. åkomor i benstycket	Övriga orsaker			
Livregementet till häst . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	5	1.0	12.8
Skånska kavalleriregementet .	—	—	1	—	—	1	1	—	2	2	6	1.1	12.0
Livregementets husarer . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	0.6	15.7
Norrlands dragonregemente U	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0.2	10.0
„ „ B	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea artilleriregemente . . .	—	—	3	1	4	4	2	—	36	1	21	5.4	13.2
Göta artilleriregemente . . .	—	—	2	3	—	—	2	—	1	4	12	3.4	11.8
Wendes artilleriregemente .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	0.3	19.0
Norrlands artilleriregemente .	—	—	—	1	—	—	1	—	4	2	8	2.0	13.4
Norrbottnens artillerikår . . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	2.0	12.5
Smålands arméart.-regemente	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	0.8	12.5
Gotlands artillerikår . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	3.9	15.7
Bodens artilleriregemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karlsborgs artilleriregemente	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2.9	18.0
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1.1	13.0
Göta ingenjörkår	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1.6	10.0
Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1.2	14.0
Göta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2.9	15.0
Norrlands trängkår	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4.7	10.3
Skånska trängkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södra arméförds infanteri . .	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1.6	13.5
Västra „ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östra „ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	1.2	12.7
Norra „ „ „	1	—	1	—	4	2	3	—	5	—	16	10.6	16.4
Inf. & övre Norrlands trupper	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	3	4.2	16.0
„ & Gotlands trupper . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	0.8	16.5
Summa eller medeltal	3	2	9	7	8	7	11	1	35	16	99	1.7	13.8

I varje grupp avlivade hästar

på 100 av samtliga avlivade hästar 3.0 2.0 9.1 7.0 8.1 7.1 11.1 1.0 35.4 16.2 100.0

på 1000 av hela medelhästbeståndet 0.5 0.4 1.6 1.2 1.4 1.2 1.9 0.2 6.1 2.8 17.3

Anm. Häre inbegripas även de hästar, som avlivats utom förläggningssorten, vadan här angivna siffror ej överensstämman med de i Tab. 18 anförda.

¹ Kontusion 1. sticksår 1. — ² Lunginflammation. — ³ Torticollis 1, lärbensluxation 1, ryggradsbrott 2, brott å skallens bas 1, benbrott 1. — ⁴ Därav kvickdrag 2, ryggmärksförlamning (olycksfall i spiltan) 1, sår 1 fall. — ⁵ Sår. — ⁶ Pleurit. — ⁷ Lungemfysem. — ⁸ Lungbristning.

Tab. 22. Kasserade hästar år 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Kassationsorsaker																	Kasserade hästar i % av medelbeståndet
Truppförband	Summa	Oämplighet eller andra orsaker	Sjukdom i hud och bindväv	Andra åkommor i rörelseorganen	Hörakkomma	Senkomma	Sen- o. sensk.-infl.	Andra ledakkomma	Ringketa	Spatt	Allmän stelhet, slapphet, ålder	Sjukdom i digestionsorganen	Sjukd. i cirkulationsorganen	Sjukdom i andningsorganen	Sjukdom i nerv-syst. o. sinnessorg.		Medeltal
Livregt till häst . . .	1	1	5	—	2	5	2	10	4	7	3	5	—	1	46	9.8	12.7
Skånska kavallerireg. . .	1	1	3	—	14	2	—	—	15	4	4	—	1	1	45	8.6	13.6
Livregts husarer . . .	—	—	—	1	6	—	1	16	3	4	3	—	1	1	36	6.9	14.3
Norrlands dragonreg. U . .	—	—	1	2	20	—	1	4	6	2	3	—	—	—	39	7.5	14.8
B . .	—	—	—	1	2	—	—	3	—	1	5	—	—	1	13	9.9	12.4
Svea artillerireg.	2	—	2	5	5	5	1	5	—	2	—	2	—	1	30	7.7	14.1
Göta artillerireg.	—	1	2	1	12	—	2	9	7	1	1	3	—	3	42	12.1	14.2
Vendes artillerireg. . . .	1	1	—	—	16	4	2	1	1	2	—	1	1	1	31	8.8	15.3
Norrlands art.-reg.	—	1	—	—	15	1	4	1	—	3	—	1	—	—	26	6.6	14.7
Norrbottnens art.-kår . . .	—	—	—	1	5	—	—	1	—	—	1	—	—	1	9	4.0	15.0
Smålands arméart.-reg. . .	—	2	—	1	10	4	3	16	4	3	4	6	—	9	62	26.1	14.9
Gotlands artillerikår . . .	—	—	—	1	5	4	2	3	2	—	1	1	—	1	20	26.3	14.0
Bodens art.-reg.	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	4	7.3	13.3
Karlsborgs artillerireg. . .	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2.9	9.0
Svea ingenjörkår	—	1	—	—	5	—	—	3	—	—	—	—	—	—	9	9.6	15.9
Göta ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	3	4.8	10.3
Fälttelegrafkåren	—	1	—	—	—	1	—	2	1	—	1	1	—	1	8	10.0	12.0
Bodens ingenjörkår	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	4	8.2	8.5
Svea trängkår	—	—	—	—	2	—	—	1	2	—	1	—	—	1	7	8.3	13.3
Göta trängkår	—	—	—	—	3	1	—	5	2	—	—	1	—	7	19	27.1	13.1
Norrlands trängkår	—	—	—	2	6	1	—	4	—	—	1	—	—	1	15	23.4	12.9
Skånska trängkåren	—	—	1	—	1	—	—	2	—	2	—	—	—	—	6	9.8	11.8
Södra arméförs. inf.	1	—	1	—	13	1	1	3	1	—	—	2	—	2	25	20.2	13.2
Västra . . .	—	1	—	1	10	1	2	2	1	3	2	2	—	1	26	20.8	15.0
Östra . . .	—	7	1	3	22	2	2	3	1	6	1	1	1	3	53	21.7	13.3
Norra . . .	—	—	—	1	10	2	4	3	1	—	—	—	—	—	21	13.9	17.0
Inf. å ö. Norrlands tr. . . .	—	—	—	—	7	4	—	1	2	1	1	—	—	3	19	26.8	14.7
å Gotlands tr. . . .	—	1	—	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	5	21.7	16.8
Skolor m. fl.	—	—	—	—	1	—	1	6	1	—	2	—	—	—	11	4.2	12.2
Summa eller medeltal . . .	6	18	16	22	192	39	29	107	43	52	38	30	3	40	635	11.1	13.7
<i>I varje grupp kasserade</i>																	
på 100 av samtliga kasserade hästar . . .	0.9	2.8	2.5	3.5	30.2	6.1	4.6	16.9	6.8	8.2	6.0	4.7	0.5	6.3	100.0		
på 1000 av medelbeståndet . . .	1.0	3.1	2.8	3.8	33.5	6.8	5.1	18.6	7.5	9.1	6.6	5.2	0.5	7.0	110.6		

Anm. Den stora skillnaden mellan här angivna summor av kasserade hästar och de i Tab. 18 (kol. 4) anförda beror därpå, att här även medtagas sådana som på grund av allmän stelhet, ålder o. d. kasserats utan att hava varit sjukskrivna.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID FLYGVAPNET ÅR 1931

SAMT TIDEN $\frac{1}{7}$ 1926— $\frac{31}{12}$ 1930

AV

FLYGSTYRELSEN

STOCKHOLM 1932

KENGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

321527

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

AUX FORCES AERIENNES EN 1931

AINSI QU'EN 1926—1931

PUBLIÉ PAR

LA DIRECTION DE L'AERONAUTIQUE
MILITAIRE

TILL KONUNGEN.

Flygstyrelsen får härmed i underdånighet avgiva berättelse över hälso- och sjukvården vid flygvapnet under år 1931 jämte en sammanfattande översikt av hälso- och sjukvården för tiden $1/7$ 1926— $31/12$ 1930.

I ärendets handläggning hava deltagit undertecknad, chef, Örnberg, Fogman, Lychnell, Kjellson, Nilson samt Westerberg, föredragande.

Stockholm i september 1932.

Underdånigst

På flygstyrelsens vägnar

E. Virgin.

E. Westerberg.

INNEHÅLL.

TEXTAVDELNING.

	Sid.
1. Verksamheten under år 1931 inom flygstyrelsens intendenturbyrå beträffande ärenden, som beröra hälso- och sjukvård	1
2. Läkarpersonalen	2
3. Sjukvårdspersonalen	6
4. Sjukvårdsmaterielen	8
5. De sanitära förhållandena vid flygkåren	8
6. Läkarundersökningar av flygare	11
7. Olycksfall i samband med flygning	17
8. Sjuklighet och sjukvård	17
9. Tandvård	18

TABELLBILAGOR.

Tab. 1. Resultatet av läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal åren 1928—1931	19
2. Kassationsorsaker vid läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal åren 1928—1931	19
3. Resultatet av läkarundersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal åren 1928—1931	20
4. Kassationsorsaker vid läkarundersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal åren 1928—1931	20
5. Olyckstill i samband med flygning $\frac{1}{2}$ 1926— $\frac{31}{12}$ 1931	21
6. Sjukligheten bland manskapet vid flygvapnets truppförband åren 1927—1931	22
7. Sjukdomar bland manskapet vid flygvapnets truppförband åren 1927—1931	24
8. Vissa epidemiska sjukdomar månadsvis åren 1927—1931	32
9. Smittsamma könssjukdomar bland fast anställda och värnpliktiga inom flygvapnet åren 1927—31	34
10. Revaccination av manskap vid flygvapnet åren 1927—31	34
11. Tablå över truppförbandens utgifter till sjukvården (tit. 37—38) för vart och ett av budgetåren 1 juli 1926—30 juni 1931	35

TABLES DES MATIÈRES.

TEXTE.

	Page
1. Activité de la Direction de l'aéronautique militaire concernant les affaires d'hygiène et de service sanitaire au cours de l'année de 1931	1
2. Personnel des médecins	2
3. Personnel du service sanitaire	6
4. Matériaux pour le service sanitaire	8
5. Etat sanitaire aux régiments d'aviation	8
6. Examens médicaux des pilotes	11
7. Accidents d'aviation	17
8. Morbidité et service sanitaire	17
9. Soins aux dents	18

TABLEAUX.

Tabl. 1.	Résultat des examens médicaux du personnel entrant pour sa première information d'aviation en 1928—1931.	19
	Nombre des examinés, Approuvés, Non approuvés, Approuvés %.	
2.	Causes de réformation parmi ledit personnel, constatées aux examens médicaux en 1928—1931.	19
	Maladies des yeux etc., Maladies des oreilles etc., Autres maladies ou vices, Combinaisons, Totaux.	
3.	Résultat des examens médicaux du personnel, entré au service d'aviation, en 1928—1931.	20
	Vr Tabl. 1.	
4.	Causes de réformation parmi ledit personnel, constatées aux examens médicaux en 1928—1931.	20
	Vr Tabl. 2.	
5.	Accidents d'aviation $\frac{1}{2}$; 1926— $\frac{31}{12}$ 1931.	21
	Nombre des accidents d'aviation avec une issue mortelle, Personnel. Groupe A: Mort dans 90 jours; Gr. B: Lésion grave; Gr. C: Lésion de peu d'importance.	
6.	Morbidité parmi les hommes des régiments d'aviation en 1927—1931.	22
	Col. 1: Régiments. Col. 2: Total des jours d'exercice. Col. 3: Restés de l'année précédente. Col. 4—6: Malades entrés par âge. Col. 7—18: Malades entrés par mois. Col. 19: Malades (restés et entrés) à la chambre et à l'infirmerie. Col. 20: Malades (restés et entrés) à l'hôpital militaire. Col. 21: Malades (restés et entrés) à l'hôpital civil. Col. 22: Total des malades (restés et entrés). Col. 23: Sortis capables de continuer leur service militaire. Col. 24: Sortis incapables de reprendre leur service militaire. Col. 25: Décédés. Col. 26: Nombre des malades restant à l'année suivante. Col. 27: Nombre des journées de traitement. Col. 28: Journées de malades pour 100 jours d'exercice.	
7.	Maladies parmi les hommes des régiments d'aviation en 1927—1931.	24
8.	Certaines maladies épidémiques par mois en 1927—1931.	32
	Scharlakansfeber: Scarlatina; Mässling: Morbilli; Nervfeber: Typhus; Röd-sot: Dysenteria; Difteri: Diphtheria; Pässjuka: Parotitis; Kikhosta: Pertussis; Influensa: Influenza; Akut barnförlamning: Poliomyelitis anterior acuta; Sömnssjuka: Encephalitis lethargica; Epidemisk hjärnhinneinflammation: Meningitis cerebrospinalis epidemica.	
9.	Maladies vénériennes parmi les hommes des régiments d'aviation en 1927—1931.	34
10.	Revaccinations des forces aériennes en 1927—1931.	34
	Nombre des revaccinés. Résultat: bon, incertain, nul.	
11.	Résumé des dépenses pour le service sanitaire des régiments, faites au cours de chaque année de budget $\frac{1}{2}$; 1926— $\frac{30}{6}$ 1931.	35
	Col. 1: Régiments. Col. 2: Nombre de jours de service. Col. 3: Dépenses (cour.) Col. 4—12: Dépenses par jour et par soldat en öre. Col. 4: Renouvellements des matériaux. Col. 5: Entretien. Col. 6: Fournitures. Col. 7: Séjour à l'hôpital. Col. 8: Médicaments. Col. 9: Soins aux dents. Col. 10: Pour épidémies. Col. 11: Dépenses diverses. Col. 12: Totaux.	

1. Verksamheten under år 1931 inom flygstyrelsens intendenturbyrå beträffande ärenden, som beröra hälso- och sjukvård.

Bland behandlade ärenden, som avse flygvapnets *sjukvårdsväsende i allmänhet* kunna nämnas:

- sjukvård för å flygstyrelsen tjänstgörande personal;
- sjukvård för mekanikerpersonal vid Barkarby;
- tillägg till nådiga brevet den 20. sept. 1930 angående bestämmelser rörande antagningsvillkor och undersökningar i fråga om för flygtjänstgöring avsedd personal m. m.;
- förläggande av specialundersökningar av ögon till serafimerlasarettet samt härmed förbundna kostnader;
- rapport över undersökningar m. m. rörande Reids kontrollapparat (Reid Apparatus for Testing and Training Flying Aptitude);
- utredning rörande användningen av i nådigt brev den 3 aug. 1929 omförmält reservplan för sjuktransportflygningar;
- anställande av extra sjuksköterska vid flygkår;
- insändande till flygstyrelsen av rapporter rörande hälso- och sjukvården vid flygkårerna;
- bestämmelser avseende profylaktisk behandling mot smittsamma könssjukdomar;
- anvisningar för behandling av bölder och finnar.

Bland frågor som beröra *läkarpersonalens tillsättande, utbildning, tjänstgöring o. s. v.* hava förevarit:

- underdånigt förslag att till regementsläkare vid flygvapnet måtte utnämnas förste marinläkaren C. E. Westerberg;
- upprätthållande av läkarvården vid 2. flygkårens till Hägernäs förlagda del;
- upprätthållande av läkarvården vid 2. flygkårens detachement i Karlskrona;
- läkarvårdens bestridande vid under utbildningsåret anordnade flygskjutskolor;
- upprätthållande av de med regementsläkarebeställningen vid flygvapnet förenade åliggandena under ordinarie innehavarens semester;
- upprätthållande av läkarvården vid 1. flygkåren och centrala flygverkstaden i Västerås under ordinarie läkarens semester eller annan frånvaro;

upprätthållande av läkarvården vid flygskolkåren under ordinarie läkarens semester;

rätt för vid 2. flygkåren förordnad extra läkare att åtnjuta tjänsteårsberäkning;

bataljonsläkarens vid flygvapnet K. T. A. Lindgrens deltagande i taktiska övningar för militärläkare;

anslagsäskande för utvidgning av arméns militärläkarkurs för utbildning av läkare från flygvapnet.

Bland ärenden, som beröra *onordningar för sjukvårdens handhavande, sjukvårdsmateriel m. m.* kunna framhållas:

anskaffande av tvenne nya ambulansbilar, avsedda för resp. 3. flygkåren och flygskolkåren;

anskaffning av pulmotor för vardera av nyssnämnda ambulansbilar;

röntgenanläggning vid flygskolkåren.

Bland *avgivna yttranden* i ärenden av större vikt anföras följande:

belgiska regeringens förslag om en internationell militärmedicinsk byrå;

inbjudan till militärläkarkongress i New-Orleans 1931;

granskning av svenska texten till konventioner angående sårades och sjukas vård samt krigsfångars behandling;

från arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse översända förslag till identitetskort;

ändring i vissa delar av nådiga kungörelsen angående inträde vid, befordran inom och avgång från flygvapnet;

ändring i vissa delar av nådiga instruktionen för flygstyrelsen;

betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

tjänstgöringsreglemente för flygvapnet;

2. Läkarpersonalen.

A. Flygstyrelsen.

I den ursprungliga organisationen av flygstyrelsen saknades särskilt organ för handläggning av frågor rörande vapnets hälso- och sjukvård.

Genom nådigt beslut den 27. juni 1927 medgavs emellertid anställande av särskild föredragande för dylika ärenden. Härtill förordnades fr. o. m. den 1. okt. 1927 dåvarande byråassistenten i arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, regementsläkaren *O. Nordlander*, vilken sedermera upprätthöll ifrågavarande befattning t. o. m. 31. mars 1931.

På grundval av framförda enskilda motioner (I: 106, II: 193) medgav 1930 års riksdag uppförande å flygvapnets stat av en beställning för en ordinarie regementsläkare samt bemyndigade Kungl. Maj:t att vidtaga härav föranledd ändring i den vid officersavlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen.

I underdånig skrivelse den 10. jan. 1931 föreslog flygstyrelsen, att till sagda beställning måtte utnämnas dåvarande förste marinläkaren vid marinläkarkåren *C. E. Westerberg*.

Efter att av Kungl. Maj:t förordnats att uppehålla sagda beställning fr. o. m. den 1. april s. å., utnämndes och förordnades Westerberg den 3. nästföljande juli till regimentsläkare vid flygvapnet.

B. Truppförbanden.

Enligt 1925 års försvarsbeslut upptogs för flygvapnet endast en bataljonsläkarbeställning, vilken avsågs för flygskolan. För övriga flygkårer upptogs under rubriken »Pensionerad personal m. fl.» arvoden till fyra läkare.

I 1926 års statsverksproposition, 4:e huvudtiteln, yttrar departementschefen rörande dessa arvodesbefattningar för läkare: »Icke heller för dessa befattningar synes det emellertid lämpligt att å staten upptaga vissa fixa arvodesbelopp. Då det här kan komma i fråga att träffa avtal med civila läkare angående bestridandet av läkarvården vid förband av flygvapnet, varvid arvodesbeloppen givetvis kunna komma att variera, synes den smidigaste formen för lösandet av denna fråga vara, att såsom en särskild post under anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. beräknas erforderliga medel för ifrågavarande ändamål.»

I överensstämmelse med innebörden i detta uttalande har sedermera riksdagen för varje budgetår beviljat visst anslag till *arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband*, varefter Kungl. Maj:t efter förslag av flygstyrelsen, rörande dispositionen av ifrågavarande medel, medgivit viss fördelning därav för de olika kårerna.

Första flygkåren.

Genom nådigt brev den 13. sept. 1929 medgav Kungl. Maj:t, att fältläkaren *G. A. W. Wingren*, vilken fr. o. m. den 1. jan. 1928 tvångsvis överförts till övergångsstat, finge i kommandoväg inbeordras till tjänstgöring tillsvidare fr. o. m. den 1. okt. 1929 såsom läkare vid 1. flygkåren och centrala flygverkstaden i Västerås.

Wingren har med stöd härav varit kontinuerligt beordrad till denna tjänstgöring och sålunda även under det senast förflutna året ombesörjt ifrågavarande läkarvård.

Andra flygkåren.

2. flygkåren var t. o. m. den 30. sept. 1929 förlagd till flottans station med varv i Stockholm, men förlades jämlikt nådigt brev den 12. juli 1929 fr. o. m. den 1. okt. s. å. med sin huvuddel till Hägernäs.

Under tiden $\frac{16}{10}$ 1926— $\frac{30}{6}$ 1929 ombesörjes på grundval av träffat avtal läkarvården vid 2. flygkåren och flygdepån vid flottans varv i Stockholm av förste marinläkaren *O. T. Hult*, vilken det enligt det träffade avtalet jämväl ålåg att bestrida läkarvården för flygstyrelsens personal.

Under större delen av denna tid tjänstgjorde dessutom på grundval av avtal, vilka träffats med stöd av särskilda nådiga brev, olika extra läkare under längre eller kortare perioder å Hägernäs.

I underdånig skrivelse den 26. juni 1929 anmälde flygstyrelsen, att styrelsen efter den 30. juni 1929 icke kunnat erhålla erforderlig läkare, som vore villig bestrida läkarvården vid 2. flygkåren å Hägernäs mot det arvodesbelopp (3 180 kr.), vilket jämlikt nådigt brev rörande dispositionen av de under flygvapets avlöningsanslag uppförda medel till arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband vore för budgetåret 1929/1930 tillgängligt för ändamålet. Ej heller under de följande åren har det lyckats styrelsen att mot sagda arvode erhålla erforderlig läkare för ändamålet, av vilken anledning liknande underdånig anmälan varje år ingivits.

Frågan rörande arvode åt den vid Hägernäs tjänstgörande läkaren har därvid lösts på det sätt, att fr. o. m. den 1. juli 1929 och fortfarande genom särskilda nådiga brev generalfältläkaren bemyndigats antingen med armén tillhörande läkare, som därtill förklarar sig villig, eller ock med annan läkare sluta avtal om upprätthållandet av ifrågavarande läkarvård mot åtnjutande av ersättning enligt gällande bestämmelser angående förhöjd ersättning åt vissa läkare m. fl. under tjänstgöring vid armén.

På grundval av avtal, vilka träffats med stöd av dessa nådiga brev, hava sedermera under tiden $\frac{1}{7}$ 1929— $\frac{31}{8}$ 1931 efter varandra trenne olika läkare upprätthållit läkarvården vid 2. flygkårens förläggning å Hägernäs.

Från och med den 1. sept. 1931 och fortfarande bestrides tjänsten i fråga av bataljonsläkaren vid fältläkarkåren *R. H. Huss*.

Tredje flygkåren.

Vid 3. flygkåren och centrala flygverkstaden å Malmen bestrides läkarvården fr. o. m. den 1. sept. 1926 och fortfarande av fältläkaren i fältläkarkårens reserv *A. Gullström* enligt särskilt upprättat kontrakt.

Fjärde flygkåren.

Läkarvården vid 4. flygkåren ombesörjes på enahanda sätt alltsedan den 16. okt. 1926 och fortfarande vid 1931 års utgång av fältläkaren i fältläkarkårens reserv, *J. Th. Thomé* i enlighet med särskilt uppgjort kontrakt.

Flygskolkåren.

Sedan genom nådigt brev den 29. okt. 1926 medel anvisades för bestridande av kostnader för upprätthållande av läkarvården vid flygskolan från den 1. aug. 1926 och intill dess bataljonsläkaretjänsten bleve besatt med ordinarie innehavare, bestreds ifrågavarande läkarvård medelst vakansvikarie.

Den 10. dec. 1926 förordnades dåvarande f. d. marinläkarstipendiaten vid marinläkarkåren *K. T. A. Lindgren* att tillsvidare uppehålla bataljonsläkarebefattningen vid flygvapnet. Fr. o. m. denna dag och allt fortfarande är Lindgren placerad för tjänstgöring vid flygskolkåren.

Den 22. dec. 1927 utnämndes och förordnades Lindgren till bataljonsläkare vid flygvapnet.

Göteborgs flygstation.

Göteborgs flygstation var vid tiden för flygvapnets uppsättande rustad. Från att hava varit underställd chefen för marinens flygväsen, underställdes den vid nämnda tidpunkt chefen för flygvapnet.

Marinspanarutbildningen bedrevs vid flygstationen från den $\frac{1}{7}$ till $\frac{14}{8}$ 1926, då stationen avrustades.

Under år 1927 var flygstationen rustad tiden $\frac{20}{4}$ — $\frac{31}{7}$, och lydde härunder direkt under chefen för andra flygkåren. Under denna tid var marinspaningskursen där förlagd.

Läkarvården bestreds under båda dessa perioder av den vid Göteborgs örlogsdepå tjänstgörande marinläkaren.

Uppgifter rörande sjukligheten vid flygstationen saknas i tillräcklig omfattning för statistisk bearbetning. Av denna anledning är Göteborgs flygstation icke medtagen i efterföljande tabeller rörande sjuklighet m. m.

Flygskjutskolor m. m.

För läkarvårdens bestridande vid flygskjutskolor m. m. hava under de gångna åren extra läkare tagits i anspråk.

Under år 1931 ha sålunda extra läkare tjänstgjort dels vid Rinkaby och dels å Färösund under en sammanlagd tid av c:a 3 månader.

Värnpliktiga läkare.

Efter underdånig framställning av flygstyrelsen medgav Kungl. Maj:t i nådigt brev den 13. juli 1928, att hären tilldelade värnpliktiga läkare finge, efter av vederbörande myndighet vid flygvapnet gjord framställning, i mån av tillgång och till det antal, generalfältläkaren bestämmer, i kommandoväg beordras att vid flygvapnet fullgöra dem åliggande facktjänstgöring samt att kostnaderna för avlöning och övriga förmåner till sålunda kommenderade värnpliktiga skulle gäldas av flygvapnets vederbörliga anslag.

Läkarnas utbildning m. m.

Den betydelse de medicinska synpunkterna äga för flygningen, vare sig dessa avse flygningens fysiologi och hygien, eller det gäller den mer speciella läkarkontrollen av flygarna, är sedan länge beaktad och erkänd i vårt land.

Hithörande frågor hava bland annat avhandlats dels inom Svenska läkarsällskapet den 10. maj 1921 och den 21. april 1931, dels av föredraganden i sjukvårdsväsende vid krigsvetenskapsakademiens sammankomst den 15. oktober 1929.

Liksom vid diskussionen av dessa frågor med skärpa uppställts den oavvisliga fordran, att flygvapnet skall äga tillgång till ordinarie läkare vid varje flygkår, har även upprepade gånger framhållits önskemålet, att möj-

lighet till specialutbildning inom facket för flygarmedicinen för de vid flygvapnet tjänstgörande läkarna måtte kunna erbjudas.

Flygstyrelsen, som helt delar dessa åsikter, har för realiserandet av det senare önskemålet dels ifrågasatt studier av vid flygvapnet anställd läkare vid något eller några av de större nationernas flygvapen, dels även planlagt vissa utbildningskurser för flygläkare inom vårt land.

Beträffande sistnämnda utbildning har det, med hänsyn tagen dels till att blott ett fåtal läkare för närvarande tjänstgöra vid flygvapnet och dels till att det endast är vissa få ämnen, som erbjuda speciellt intresse för flygläkare, icke ansetts lämpligt att vid flygvapnet anordna särskilda dylika utbildningskurser.

Det har i stället synts flygstyrelsen bliva såväl ur ekonomisk som organisatorisk synpunkt fördelaktigt, därest ifrågavarande speciella flygläkarutbildning kunde anslutas till någon av de inom försvarsväsendet redan befintliga utbildningskurserna för militärläkare.

Härvid har den vid armén anordnade militärläkarkursen närmast kommit i åtanke. Avsikten vore i sådant fall att förlägga de till den speciella flygarmedicinen hörande utbildningsgrenarna till den ifrågavarande kursens sista tvenne veckor, till vilken period därvid även de ämnen tillhörande den egentliga militärläkarkursen, vilka kunna vara av särskild betydelse för flygläkarna, skulle koncentreras.

Flygstyrelsen har även i samråd med arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse den 27. november 1931 i underdånig skrivelse gjort motiverad framställning att medel måtte äskas för det ifrågakomna ändamålet.

3. Sjukvårdspersonalen.

Enligt 1925 års försvarsbeslut upptogs för samtliga flygkårer samt flygskolan en sjukvårdsfurir av 2. klassen och för 3. flygkåren dessutom en sjukvårdskorpral.

I flygstyrelsens underdåniga förslag angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1929/1930 gjordes motiverad framställning, att sjukvårdspersonalen skulle utökas till att vid samtliga flygkårer omfatta två beställningsmän, en sjukvårdsfurir av 2. klassen och en sjukvårdskorpral. Vid flygskolkåren föreslogs ingen ökning av sjukvårdsmanskapet utöver den befintliga sjukvårdsfurirsbeställningen. Däremot skulle kåren i fråga erhålla en sjuksköterska.

Kungl. Maj:t upptog detta förslag i statsverkspropositionen och riksdagen fattade beslut i överensstämmelse härmed.

Häriigenom har sålunda fr. o. m. den 1. juli 1929 truppförbanden disponerat över ovan angivna förändrade tilldelning av sjukvårdspersonalen.

*

Sedan sjuksköterskebefattning erhållits vid flygskolkåren å Ljunghed fr. o. m. den 1. juli 1929, har efter framställning av flygstyrelsen statens

pensionsanstalt genom beslut den 5. dec. 1930 medgivit pensionsrätt för ifrågasvarande befattning från förstnämnda dag.

Efter framställning från flygstyrelsen har genom nådigt brev den 20. febr. 1931 styrelsen bemyndigats att, då med hänsyn till förekommande större sjuklighet vid flygvapnet tillhörande truppförband så prövas vara av behovet oundgängligen påkallat, låta vid dylikt truppförband för kortare tid anställa extra sjuksköterska.

•

Det har vid flygvapnet såsom tidigare vid armén framstått såsom en orättvisa, att sjukvårdsfurirer med hög tjänsteålder och med väl vitsordad tjänstgöring icke kunnat beredas samma ekonomiska förmåner som de av deras kamrater på trupp, vilka befordrats till furirer av 1. klassen.

Av denna anledning gjorde flygstyrelsen den 2. sept. 1929 underdånig framställning, att vad som i nädiga brevet den 14. juni 1929 angående riksdagens skrivelse nr 264 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning m. m., beträffande armén är stadgat rörande fyllnad till furirs av första klassen löneförmåner åt beställningsmän med avlöning såsom furirer av andra klassen, skulle i tillämpliga delar gälla även för motsvarande personal vid flygvapnet. Denna framställning vann icke Kungl. Maj:ts bifall.

Flygstyrelsen tog emellertid ånyo upp denna fråga i samband med sitt underdåniga förslag angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1931/1932.

Styrelsen framhöll därvid åter såsom sin uppfattning, att åtgärder äro behöfliga för vinnande av det avsedda syftet att bereda flygvapnets sjukvårdsbeställningsmän möjlighet att ernå samma löneställning som vapnets manskap i övrigt. De ovan berörda för armén gällande bestämmelserna bygga på förefintligheten av vakanser inom manskapsgraderna. Erfarenheten har emellertid givit vid handen att för flygvapnets vidkommande dylika vakanser förekomma endast undantagsvis och under kortare perioder. Med hänsyn härtill ansåg sig flygstyrelsen icke lämpligen böra fasthålla vid det förutnämnda förslaget utan föreslog i stället, att beställningarna i fråga gjordes rörliga uppåt, så att beställningsman med furirs av 2. klass löneförmåner skulle kunna komma i åtnjutande av furirs av 1. klass förmåner enligt vanliga befordringsgrunder. Härvid föreslogs dock den begränsningen, att furirs av 1. klass lön icke kunde av beställningsman ernås, med mindre än att samtliga furirer vid truppförbandet med samma eller högre tjänsteålder än denne, tillagts furirs av 1. klass lön. Icke heller detta styrelsens nya förslag föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I detta sammanhang vill flygstyrelsen ånyo hava understrukt betydelsen av, att denna fråga erhåller sin lösning, och kommer styrelsen därför att åter taga densamma under övervägande vid uppgörandet av förslag angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1933/1934.

4. Sjukvårdsmaterielen.

Vid flygvapnet användes, i den utsträckning som utan olägenhet kan ske, arméns reglementerade sjukvårdsmateriel.

Särskild av flygstyrelsen fastställd modell finnes endast beträffande »Förbandslåda för flygplan». Denna är avsedd att vid all flygning medföras i flygplanet och innehåller huvudsakligen förbandsmateriel samt dessutom en ask av aluminium med materiel för subkutana injektioner.

Injektionsmaterielen utgöres av ampuller, s. k. »Tubunic», innehållande dels stimulerande och dels smärtstillande medel att användas vid förekommande, trängande behov.

Frågan rörande sättet att förebygga frysning av injektionsvätskorna har ägnats stor uppmärksamhet, men kan ännu icke anses hava erhållit en tillfredsställande lösning. Med hänsyn härtill har tillsvidare anbefallts, att då förbandslådorna utlämnas för inmontering i flygplanen, injektionsasken skall uttagas och i stället ingå i flygförarens personliga utrustning. Denne är i samband härmed ålagd att under flygning vid kyla förvara densamma i innerficka samt eljest å plats, där frysning icke kan riskeras.

Genom beslut av 1930 års riksdag beviljades ett extra reservationsanslag till *anskaffning av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur*.

Med anlitande av sålunda tillgängliga medel har tillfredsställande apparatur för den *allmänna kroppsundersökningen* erhållits vid samtliga flygkårer jämte 2. flygkårens detachement i Karlskrona.

Däremot har det visat sig, att de till buds stående, resterande penningmedlen icke skulle medgiva anskaffandet av fullständig instrumentutrustning, avsedd för de föreskrivna *specialundersökningarna* av ögon samt öron m. m.

Med hänsyn härtill samt till att ögonundersökningarna numera utföras å universitetsklinikerna i Lund och Stockholm samt öronundersökningarna hos specialister inom detta fack, har flygstyrelsen icke ansett lämpligt att disponera de återstående medlen av anslaget för inköp av apparatur, avsedd för dylika specialundersökningar.

I underdånig skrivelse den 1. dec. 1931 har styrelsen i stället gjort motiverad framställning att få använda penningmedlen i fråga för anskaffning av röntgenutrustning för flygskolkåren å Ljungbyhed.

5. De sanitära förhållandena vid flygkårerna.

Regementsläkaren har under det gångna året inspekterat de hygieniska förhållandena vid samtliga flygkårer. Här nedan må framhållas viktigare olägenheter och missförhållanden, som härvid iakttagits och vilka äro av större omfattning eller betydelse.

Första flygkåren.

Underhållet av sjukhuset är på grund av knappheten i härför avsedda anslag bristfälligt. En del reparationsarbeten hava sedermera företagits under året, men hava icke i tillräcklig utsträckning kunnat tillgodose berättigade krav härutinnan.

Andra flygkåren.

Manskapet är förlagt samt utspisas ombord på logementsfartyget Göta. De hygieniska förhållandena ombord på fartyget äro mindre tillfredsställande. Under viss tid av året, vanligen omkring en månad, då Göta undergår översyn och reparation, måste provisorisk förläggning och utspisning anordnas för manskapet. På grund härav och med hänsyn till, att det här gäller en flygkårs stationära förläggning, måste såväl de nu tillgängliga förläggningsmöjligheterna som utspisningsförhållandena vid kåren utdömas ur hygienisk synpunkt. Önskemålet om förläggningsutrymme i land torde, i avvaktan på erhållandet av särskild kasernbyggnad, kunna tillgodoses genom att manskapet inlogeras i den befintliga kanslibyggnaden, uti vilken härvid dock vissa inredningsarbeten måste företagas. Erforderlig är däremot en nybyggnad, inrymmande matinrättning jämte marketenteri samt tvätt- och badinrättning.

Vattenfrågan har icke nått en tillfredsställande lösning vid 2. flygkåren. I den borrarade brunnen är vattentillgången visserligen tillräcklig och vattnet ur bakteriologisk synpunkt tillfredsställande, men detsamma är på grund av stark salthalt och ovanligt hög hårdhetsgrad mindre användbart såväl till dryck som för övriga hushållstekniska ändamål. Av denna anledning tagas vissa äldre inom förläggningsområdet grävda brunnar i anspråk för ändamålet. Då dessa emellertid icke kunna tillgodose hela behovet, är kåren hänvisad att fylla sitt dricksvattensbehov från flottans station i Stockholm, varvid transporten sker medelst s. k. vattenbåt.

Tredje flygkåren.

Vid kåren användes för förläggning av truppen en ombyggd och moderniserad barack. Denna är emellertid icke tillräcklig för ändamålet. Som reservutrymme har under olika perioder tagits i bruk dels en icke moderniserad barack, dels den gamla sjukhusbyggnaden samt understundom båda dessa lokaler. Byggnaderna i fråga förete emellertid ur hygienisk synpunkt mycket allvarliga brister. Det är av denna anledning en trängande nödvändighet, att även den andra baracken iordningställes, så att härigenom ökat förläggningsutrymme för truppen erhålles.

Kårens sjukavdelning är för närvarande inrymd i den gamla sjukhusbyggnaden. Lokalerna äro ur hygienisk synpunkt mindre tillfredsställande, varför en ny sjukavdelning bör anordnas i samband med modernisering av sjukhusbyggnaden eller annan byggnad inom förläggningsområdet.

Fjärde flygkären.

Vattenfrågan har varit föremål för ingående utredning. Denna har givit vid handen, att det såväl ur hygienisk som ekonomisk synpunkt är en trängande nödvändighet, att denna fråga erhåller sin lösning. Förslag har framkommit, att för ändamålet erforderliga arbeten skulle utföras i form av beredskapsarbeten.¹

Den s. k. elevbostaden, vilken i allmänhet tjänar såsom bostad åt samtliga ogifta officerare vid kären, befinner sig i sådant skick, att den måste anses olämplig för bostadsändamål. På grund av bristande underhåll är det nämligen numera omöjligt att med tillgängliga värmekällor åstadkomma tillfredsställande uppvärmning av densamma. Den mest rationella lösningen av denna fråga torde vara att införa centraluppvärmning. I detta sammanhang bör i så fall gemensam värmecentral ordnas för elevbostaden och den i närheten liggande skolpaviljongen.

Markententeribyggnaden befinner sig i mycket otillfredsställande skick såväl utvändigt som invändigt. Byggnaden är dessutom för stor för ändamålet samt svår att uppvärma. Markententerilokalerna göra av denna anledning ett mindre tilltalande intryck. På grund härav och särskilt med hänsyn till de speciella förhållandena vid kären med dess isolerade läge och de små möjligheter till förströelse, som särskilt under de långa vintrarna här stå till buds, gör sig behovet av nya ändamålsenliga lokaler för markententeriörelsen starkt gällande.

Flygskolkären.

Det största intresset hava de bristfälliga uppvärmningsanordningarna för samtliga förläggningsutrymmen tilldragit sig.²

Den nuvarande matinrättningen är för avlägset belägen från förläggningen samt företer även åtskilliga brister, huvudsakligen bestående i otillräckliga utrymmen. Uppförandet av en ny matinrättning för kären är därför önskvärt.

Gymnastikhuset är likaså mycket bristfälligt. Uppvärmningen av gymnastsalsalen är otillfredsställande. Avklädningsrummet är alltför litet och saknar värmeanordning. Bristerna äro så framträdande, att lokalerna vissa tider på året icke lämpligen kunna användas.

Kårens sjukavdelning är för närvarande inrymd i en barack, vilken därjämte tjänar till förläggning. Förutom de brister beträffande uppvärmningsanordningarna, som vidlåda samtliga lokaler, är sjukavdelningen även i övrigt behäftad med vissa framträdande olägenheter, bland vilka främst må nämnas avsaknaden av vatten och avlopp för mottagnings- och behandlingsrum samt sjuksalar. Vidare saknas väntrum för de sjukanmälda, ävensom

¹ Beslut i denna riktning hava sedermera även fattats och medel hava den 5. febr. 1932 ställts till förfogande för ändamålet.

² Genom beslut av 1932 års riksdag hava sedermera medel beviljats för anläggande av en värmecentral i och för uppvärmning i första hand av vid kären befintliga förläggningslokaler.

badrum och tekök. Utrymmet på sjukavdelningen är slutligen vid vissa tillfällen väl knappt.

Avhjälpandet av dessa brister skulle i och för sig tarva rätt ingående ändringsarbeten. Av kårens fem baracker äro fyra redan moderniserade. Även i den återstående, vilken vissa perioder användes såsom förlägningslokal, erfordras emellertid, även därest den fortfarande skall användas för sådant ändamål, med nödvändighet tämligen omfattande omändrings- och rustningsarbeten. Av denna anledning föreligger för närvarande förslag att i stället helt inreda den ifrågavarande baracken till sjukavdelning. Genom denna förflyttning av sjukavdelningen bleve de utrymmen, som för närvarande tagas i anspråk för sjukavdelningen i annan barack, direkt tillgängliga för förlägningsändamål. Ifrågavarande inredningsarbeten borde lämpligen ske samtidigt med inledandet av värmeledning.

6. Läkarundersökningar av flygare.

Historik.¹

En av statsmakterna ordnad utbildning av flygare tillhörande svenska armén kan hänföras tidigast till ett nådigt brev den 10. maj 1912 samt g. o. n:r 849 den 9. aug. s. å. Genom nämnda brev avslöts kontrakt mellan chefen för fortifikationen och Skandinaviska aviatikaktiebolaget om anordnande av en flygskola å dåvarande Första och Andra livgrenadjärregementenas övningsplats Malmen. Utbildningen vid skolan skulle enligt g. o:s föreskrifter avse att bibringa eleverna färdighet för erhållande av internationellt förardiplom.

Beträffande särskilda förutsättningar från hälsosynpunkt för flygtjänst hava i g. o. n:r 1990 den 3. nov. 1914 för första gången dylika angivits, då i denna g. o. föreskrevs, att sökande till utbildning som spaningsofficer vid arméns flygskola skulle hava mycket god synförmåga samt en kroppsvikt ej överstigande 75 kg. Dessa bestämmelser utvidgades följande år, då i g. o. n:r 370 den 17. mars 1915 angående allmänna bestämmelser för uttagande av elever för utbildning till flygplanförare och till flygspanare föreskrevs, att vederbörande för kommendering till dylik utbildning skulle vara fysiskt lämplig för tjänsten, styrkt genom läkarintyg, att sökande hade god synförmåga på båda ögonen, felfria hörselorgan, hjärta och lungor samt oangripet nervsystem. Uppgift å längd och vikt skulle även lämnas.

Erfarenheter, inhämtade dessa år såväl från utbildningen av landets egna flygare som även från flygarutbildningen inom de i världskriget deltagande länderna, hade emellertid påvisat nödvändigheten av ytterligare och mera noggranna undersökningar, särskilt vad beträffar flygaraspiranternas syn- och hörselorgan. På grund härav utfärdades år 1919 i g. o. n:r 341 den 22. mars föreskrift, att sökande till flygplanförareutbildning skulle genomgå särskild

¹ Historiken hämtad ur: *Oskar Nordlander, Läkarundersökningar av militärflygare i Sverige. Tidskrift i militär hälsovård 1931.*

läkarbesiktning inför sakkunniga för att därefter, i händelse av godkännande, provtjänstgöra vid flygkompaniet å Malmslätt.

Ungefär samtidigt härmed framkom även kravet på verkställande av psyko-tekniska undersökningar av flygare. Dessa avsågo särskilda prövningar av kraftsinnets finhet, bestämd medelst viktlyftningar och dynamometriska prov, av iakttagelseförmågan, bestämd medelst de trachistoskopiska (ögonblicksexposition) och de utsagopsykologiska (tidsexposition) proven av reaktionshastigheten för uppfattade föremål (»sammansatt reaktionstid»), av lättningskänsligheten, av beslutförmågan, uthållighet och sinneslugn m. m. (»fältprovet») ävensom slutligen av den visuella-motoriska koordinationen (»horisontprovet»). Dylika undersökningar utfördes under åren 1920—1924 vid det psykologiska laboratoriet vid Uppsala universitet samt sedermera, ehuru i mindre omfattning, vid motsvarande institution i Lund. Genom nådigt brev den 30. jan. 1920 medgavs inköp av för ändamålet erforderliga instrument och apparater.

Under följande år genomgingo sålunda de för förarutbildning avsedda eleverna, förutom av truppförbandsläkare verkställd allmän kroppsundersökning, specialundersökningar av nu nämnd art.

Flygets utveckling vid marinen följde tämligen parallellt den vid armén. Marinens första flygutbildning förlades hösten 1913 till Oscar Fredriksborg; på våren 1916 sammandrogs den första flygskolan till Karlskrona. I g. o. n:r 1410/1915 utfärdades särskilda bestämmelser för kroppsundersökning av dem, som önskade erhålla kommendering till marinens flygväsen såsom flygbåtförare och flygbåtspanare. Jämlikt dessa bestämmelser skulle vid ifrågasvarande läkarundersökningar upptagas en utförlig anamnes samt göras en ganska ingående kroppsundersökning, omfattande även undersökning av syn-, hörsel- och jämviktssinne, allt enligt de tämligen detaljerade direktiv, som angåvos i nämnda bestämmelser. Dessa torde under följande år i huvudsak hava tillämpats vid motsvarande undersökningar av flygare även från armén. Psykotekniska undersökningar av marinens flygare synas hava allmänt ägt run under åren 1921 och 1922.

I anslutning till de erfarenheter beträffande läkarundersökningar av flygare, som gjordes under denna tid såväl inomlands som inom de krigförande länderna, där massor av flygare utbildades, befanns snart erforderligt att utforma mera moderna bestämmelser angående undersökningarna av vårt lands flygare. I detta ändamål hemställde marinöverläkare G. Nilson i skrivelse till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet den 17. maj 1921 att få tillkalla vissa sakkunniga i oftalmologi, respirationsfysiologi, otiatri och psykologi för att biträda dels med uppgörande av förslag till ändring av nyss anförda bestämmelser, dels med utarbetande av förslag till bestämmelser rörande fordringar å kroppsbeskaffenheten för marinens flygare samt till de andra föreskrifter, som från medicinsk synpunkt kunde finnas av behovet påkallade rörande flygvapnet. Samtidigt framhölls, att möjlighet förelåg, att blivande förslag kunde komma att tagas i betraktande även med hänsyn till motsvarande föreskrifter rörande såväl arméns som civila flygare, samt

att generalfältläkaren för de förstnämndas vidkommande förklarat sig ämnat avvakta resultatet av det ifrågasatta arbetet.

Efter infordrade yttranden i ärendet från marinförvaltningen, chefen för fortifikationen, sjukvårdsstyrelsen samt den vid denna tid sammansatta flygkommissionen, vilka samtliga myndigheter i huvudsak anslöto sig till marinöverläkarens förslag, dock med framhållande av önskvärdheten, att det avsedda förslaget till bestämmelser borde omfatta ej blott marinens utan även arméns samt civila flygare, anmodade Kungl. Maj:t den 25. nov. 1921 medicinalstyrelsen att, efter vederbörandes hörande, avgiva förslag till de bestämmelser, vilka med hänsyn till vunnen erfarenhet kunde anses ur medicinsk synpunkt erforderliga i fråga om behörighet att föra civila luftfartyg samt beträffande kommendering till flygtjänst vid arméns eller marinens flygväsen.

På därom av medicinalstyrelsen gjord underdånig framställning bemyndigades styrelsen den 23. jan. 1922 att tillkalla högst två inom speciella vetenskapsgrenar särskilt sakkunniga personer för att i samråd med vederbörande inom militärmedicinen och flygvapnet biträda styrelsen vid fullgörande av det sålunda lämnade uppdraget.

Under arbetets gång sammanslogos på grund av härordningsbeslutet år 1925 arméns och marinens flygväsende från och med den 1. juli 1926 till ett flygvapen. I anslutning härtill kunde likartade föreskrifter föreslås för undersökningar av alla militärflygare.

Den 24. nov. 1926 avgav medicinalstyrelsen sitt underdåniga yttrande i ärendet. Beträffande militärflygare lämnades förslag dels till protokoll jämte utlåtande, dels till bestämmelser rörande läkarundersökning m. m. av flygförare och flygspanare, såväl vid uttagning till utbildning som under fortsatt tjänst. Medicinalstyrelsen förklarade i samband härmed, att särskilda anvisningar borde av styrelsen utfärdas för att tjäna läkarna till ledning vid verkställandet av undersökning och avgivande av utlåtande. Till grund för medicinalstyrelsens arbete anmäldes hava i huvudsak legat den av marinöverläkaren G. Nilson publicerade översikten Aviatiken ur medicinsk synpunkt¹ samt vissa av Nilson i mars 1922 till styrelsen överlämnade förslag i ämnet. Det underdåniga förslaget från medicinalstyrelsen utmynnade i en hemställan, att Kungl. Maj:t täcktes utfärda bestämmelser rörande läkarundersökning m. m. av militära flygförare och flygspanare, såväl vid uttagning till utbildning som under fortsatt tjänst, ävensom formulär till protokoll jämte utlåtande rörande dylik undersökning.

Över det av medicinalstyrelsen sålunda lämnade förslaget avgåvos sedermera infordrade yttranden den 9. febr. 1927 av cheferna för general- och marinstaberna, den 19. mars av generalfältläkaren samt den 14. juni av flygstyrelsen. I huvudsak anslöto sig dessa myndigheter till medicinalstyrelsens förslag.

Sedan från och med den 1. okt. 1927 inom flygstyrelsen anställdes särskild föredragande i frågor rörande flygvapnets hälso- och sjukvård, ansågos de ifrågasatta bestämmelserna angående bl. a. bedömandet av flygarnas förut-

¹ Hälso- och sjukvården vid marinen 1920/1921.

sättningar för flygtjänst böra omformas bl. a. i den riktning, att detta anförtroddes flygstyrelsen utan obligatorisk korrespondens med civil eller annan militär hälsovårdsmyndighet. Att utarbeta förslag rörande de härav betingade ändringarna uppdrogs åt dåvarande regementsläkaren O. Nordlander, vilken förordnats såsom föredragande inom flygstyrelsen.

På grundval av medicinalstyrelsens ovan omnämnda förslag den 24. nov. 1926, vilket sålunda överarbetats av Nordlander och härvid i vissa hänseenden ändrats, utfärdades sedermera den 24. maj 1928 nådiga bestämmelser rörande antagningsvillkor samt vissa undersökningar i fråga om för flygtjänstgöring avsedd personal m. m.

Dessa bestämmelser tillämpades sedermera under ett par år. Med stöd av härunder vunna erfarenheter gjorde flygstyrelsen i underdånig skrivelse den 10. april 1930 framställning om vissa ändringar av desamma.

Sedan beträffande denna underdåniga framställning yttranden infordrats och avgivits av generalfältläkaren, marinöverläkaren, medicinalstyrelsen samt cheferna för general- och marinstaberna, fastställdes den 20. sept. 1930 nu gällande Kungl. Maj:ts bestämmelser rörande antagningsvillkor samt vissa undersökningar i fråga om för flygtjänstgöring avsedd personal m. m.

Redan nådiga bestämmelserna av den 24. maj 1928 innehöllo föreskrift om, att flygstyrelsen skulle, efter samråd med medicinalstyrelsen samt generalfältläkaren och marinöverläkaren, meddela närmare föreskrifter och anvisningar angående omfattningen och arten av de undersökningar, ävensom angående avfattandet av de protokoll med utlåtanden, som avsågos i det nådiga brevet.

På grundval av det förslag till undersökningsbestämmelser, som avgavs av medicinalstyrelsen den 24. nov. 1926 utarbetades ett första förslag till dylikt besiktningsreglemente för flygvapnet av Nordlander, vilket tillämpades från och med hösten 1928.

Detta förslag överarbetades sedermera ytterligare av Nordlander i samråd med ett flertal på olika områden specialutbildade läkare. Detta arbete var i huvudsak slutfört den 28. juni 1929, varefter reglementsförslaget underställdes medicinalstyrelsens, generalfältläkarens och marinöverläkarens prövning. Av dessa myndigheter avgivna yttranden jämte vissa erinringar blevo — delvis även efter direkt överläggning, vad medicinalstyrelsen beträffar, jämväl med dess vetenskapliga råd inom hithörande områden — behörigen beaktade vid den slutliga överarbetningen av besiktningsbestämmelserna. Dessa föreslågo i slutgiltigt skick den 10. april 1930, då underdånig anmälan härom avgavs av flygstyrelsen.

Sedan Kungl. Maj:t sedermera den 20. sept. 1930 utfärdat ovanberörda *Bestämmelser rörande antagningsvillkor samt vissa undersökningar i fråga om för flygtjänstgöring avsedd personal m. m.*¹ fastställdes slutligen i anslutning härtill den 14. okt. 1930 ovanberörda besiktningsbestämmelser under benämning *Flygstyrelsens reglemente rörande läkarundersökningar av för flyg-*

¹ Ingår i statens offentliga utredningar 1931: 27 som Bil. 16.

tjänstgöring vid flygvapnet avsedd eller kommenderad personal (Besiktningsreglemente för flygvapnet).¹

I detta sammanhang må även nämnas, att flygstyrelsen den 17. jan. 1930 fastställt *Råd och anvisningar beträffande levnadsättet m. m. för flygförare och flygspanare under tjänstgöring.*²

Läkarundersökningarna 1928—1931.

Läkarundersökningarna i samband med inryckning till första flygutbildning av för flygtjänstgöring avsedd personal liksom även de årliga undersökningarna av i flygtjänst varande personal hava sålunda från och med 1928 ägt rum efter i stort sett likartade grunder.

Resultaten av dessa undersökningar finnas för åren 1928—1931 statistiskt sammanställda i tabellerna 1—4.

* *

*

Tab. 1 anger resultatet av läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal. Antalet godkända har för de särskilda åren utgjort lägst 66 % och högst 74 % av samtliga undersökta.

I **Tab. 2** angivas de orsaker, som föranlett kassation av de inryckande.

I **Tab. 3** lämnas en redogörelse för resultatet av de årliga undersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal. I tabellen äro icke medräknade de fall, där flygare genom svårare sjukdom eller olycksfall för längre eller kortare tid försatts ur flygtjänstgöring, utan att föranstaltande om särskild läkarundersökning för ändamålet enligt gällande bestämmelser behövt äga rum.

Tab. 4 redogör för de orsaker, som beträffande i flygtjänstgöring varande personal givit anledning till kassation.

Reid Apparatus for Testing and Training Flying Aptitude.

Reids kontrollapparat är konstruerad av major Reid i engelska flygvapnet och användes vid flygvapnets huvudstation i Uxbridge i samband med den centrala antagningen av flygpersonal samt dessutom för nedan angivna ändamål vid samtliga flygskolor.

1. Före utbildningens början företagas prov för utrönande av elevernas lämplighet för flygutbildning. Med ledning av de resultat, som härvid vunnits, göres gruppindelningen, så att grupperna i genomsnitt bliva så likvärdiga som möjligt.

2. Under utbildningens gång användes apparaten för träning och kontroll av eleverna samt efter haverier för att utröna dessas inverkan å vederbörande personal.

Apparaten är utförd som sittrummet i ett flygplan och är konstruerad så, att medelst vissa spakar och pedaler olika rörelser, motsvarande roderrörel-

¹ Ingår i Statens offentliga utredningar 1931: 27 som Bil. 17. — ² D:o Bil. 18.

ser, kunna utföras med händer och fötter, antingen var för sig eller också i form av kombinerade hand- och fotrörelser. Vid rörelsernas utförande tändas och släckas olikfärgade lampor. Då det åsyftade läget uppnåtts lyser endast vitt ljus. Det gäller dels att utföra rörelsen hastigt och dels att med precision avsluta rörelsen, då det önskade läget ernåtts. Rörelserna registreras å diagram, vilka sedan, med tillhjälp av ett på grundval av noggranna statistiska undersökningar uppgjort schema, kunna värdesättas i olika grupper. Vanligen utföras prov med vardera handen och med vardera foten för sig samt dessutom kombinerade hand- och fotrörelser.

Reids kontrollapparat har alltsedan 1928 varit föremål för flygstyrelsens uppmärksamhet. Vid Internationella luftfartsutställningen i Stockholm våren 1931 utställdes och demonstrerades ett exemplar av apparaten i fråga. Härigenom erbjöds ett tillfälle att mer ingående studera densamma, och för detta ändamål gjordes bland annat en serieundersökning å flygutbildad personal, tjänstgörande inom flygstyrelsen.

Apparaten, som i vanliga fall betingar ett mycket högt pris, offererades med hänsyn till att den redan befann sig i Stockholm, till ett pris av 18 000 kr.

Beträffande frågan rörande behovet av att äga tillgång till en dylik apparat inom vårt eget lands flygvapen må följande framhållas.

De nu gällande bestämmelserna rörande läkarundersökningar m. m. av för flygtjänstgöring avsedd personal torde utgöra en betryggande garanti, att fysiskt olämpliga individer icke uttagas till eller bibehållas i flygtjänst. Emellertid synes en undersökning med Reids apparat, med dennas koncisa registrering medelst diagram av den undersöktes sätt att reagera, vara att betrakta såsom ett mycket värdefullt komplement till de övriga undersökningarna. Särskilt i tivelaktiga fall skulle en dylik undersökning kunna innebära ett viktigt stöd för bedömandet av en persons lämplighet.

Det måste sålunda anses mycket önskvärt, att läkarundersökningarna av flygare vid svenska flygvapnet kunde kompletteras med undersökning i Reids apparat, men samtidigt måste även noga tagas i övervägande, huruvida de fördelar, som sålunda stode att vinna, kunna beräknas stå i proportion till det relativt höga pris, som apparaten för närvarande betingar. Med beaktande av dessa synpunkter har flygstyrelsen med hänsyn till det rådande ekonomiska läget icke ansett sig för närvarande böra ifrågasätta något sådant inköp.

* *

*

Även med avstående från en dylik Reids kontrollapparat kvarstår dock fortfarande såsom ett allmänt önskemål att efter någon lämplig metod och med några andra apparater kunna på ett enkelt sätt registrera de för flygtjänstgöring avsedda personernas psyko-fysiska reaktionstider.

Såsom ett led i strävandet att förverkliga detta önskemål må nämnas, att K. krigsvetenskapsakademien bland sina tävlingsämnen för år 1932 upptagit ett ämne av följande lydelse: »En psyko-fysisk index för bedömande av en persons lämplighet som flygplanförare.»

7. Olycksfall i samband med flygning.

De olycksfall i samband med flygning, som ägt rum tiden $\frac{1}{7}$ 1926— $\frac{31}{12}$ 1931, finnas sammanställda i **Tab. 5**. Denna upptager, fördelade på kalenderår, dels antalet flygolyckor med dödlig utgång, dels antalet olycksfall, fördelade efter tjänsteställning. Olycksfallen äro indelade i tre grupper, nämligen sådana med dödlig utgång inom 90 dagar efter haveriet, svåra skador och lätta skador. Sammanlagda antalet flygolyckor med dödlig utgång har under den angivna tiden varit 18, varvid sammanlagt 26 personer omkommit. Antalet flygolyckor med dödlig utgång hava, per år räknat, varit lägst 2 och högst 5 och antalet omkomna personer lägst 2 och högst 7.

8. Sjuklighet och sjukvård.

Sjukligheten. Enligt **Tab. 6** var hela antalet nyinsjuknade under åren 1927—1931 i ordning 688, 780, 734, 946 och 1167. Då det dagliga medeltalet tjänstgörande uppgick till resp. 418, 440, 512, 684 och 694 blir alltså antalet nyinsjuknade på 100 av medelpresensstyrken 165, 177, 143, 138 och 168. Omkring 4 % av tjänstgöringsdagarna åtgingo för sjukvård.

Enligt denna tabell har dödligheten bland manskapet varit tämligen obetydlig, men häri ingå ej dödsfall genom olyckshändelse i samband med flygning. Närmare upplysning härom lämnas i **Tab. 5**.

De vanligaste sjukdomarna hava varit akuta infektionssjukdomar, andningsorganens, matsmältningsorganens, nervsystemets sjukdomar samt genom yttre våld, eller olyckshändelse uppkomna skador. Av första gruppen må nämnas först och främst halsfluss samt även influensa, bronchiter, böldsjukdomar samt bland skador muskelsträckning, ledvrikning, krossår och skavsår. Närmare upplysning härom lämnas för de olika åren i **Tab. 7**.

De epidemiska sjukdomarnas utbredning under olika årstider angives i **Tab. 8**. Influensa fick under jan. 1927 en mycket hastig utbredning vid 2., 3. och 4. kårerna med hastig nedgång under febr. och mars samt under 1:a kvartalet år 1929 vid 2. och 4. kårerna och år 1930 vid 4. kåren; under jan. 1931 fick sjukdomen en mycket stor utbredning inom samtliga truppförband utom flygskolekåren, men den avtog hastigt och räknade redan under febr. endast ett fåtal fall.

De smittsamma könssjukdomarna förekommo under dessa år tämligen sparsamt, ett tiotal fall av gonorrhé och ett par fall av syfilis (**Tab. 9**).

Revaccination. Revaccination har verkställts åren 1927—1931 och har resultatet varit gott i resp. 87, 83, 80, 80 och 74 % av samtliga fall. Angående resultatet inom olika truppförband se **Tab. 10**.

Kostnaderna för de olika truppförbandens sjukvård anges i **Tab. 11**. De olika truppförbanden förete mycket stora variationer. Högsta dagkostnaden under perioden har flygskolkåren med 18.63 öre (år 1927/1928), därefter 2. flygkåren med 17.36 öre (år 1929/1930), beroende på stora nyanskaffningar, sjukhuskostnader e. d., lägsta dagkostnaden kommer på 2. flygkåren med 2.63 öre (år 1926/1927).

9. Tandvård.

I underdånig skrivelse den 15. maj 1928 gjorde flygstyrelsen i sammanhang med fråga rörande tilldelning till flygvapnet av värnpliktiga läkare jämväl framställning om tilldelande av värnpliktiga tandläkare. Denna framställning vann icke Kungl. Maj:ts bifall.

* *

*

Flygvapnet saknar särskilt anslag för tandvård. Av denna anledning hava kostnaderna för tandvård åt manskapet hittills bestritts från anslaget för specialsjukvård m. m., varom flygstyrelsen gjort anmälan vid avgivandet av sina underdåniga förslag angående flygvapnets medelsbehov.

I samband härmed har flygstyrelsen även framhållit, att enligt nyare åskådningar munnens och tändernas tillstånd måste anses hava en speciell betydelse för flygpersonalen, vilken betydelse vore av den art, att flygarnas säkerhet i luften t. o. m. kunde anses vara till en viss grad avhängig härav. Av denna anledning bleve det sannolikt nödvändigt att i ännu större utsträckning än hittills tillmötesgå kraven på tandvård för i flygtjänstgöring varande personal av manskaps grad.

Vad officerare och underofficerare beträffar, kunna dessa däremot enligt gällande bestämmelser icke komma i åtnjutande av fri tandvård annat än i den mån, sådan kan vara erforderlig i samband med olycksfall i tjänsten. Med anledning av den stora betydelse denna fråga måste anses äga, bör ifrågasättas, huruvida icke kostnadsfri tandvård åtminstone i viss utsträckning borde tillerkännas all till flygtjänstgöring beordrad personal.

Flygstyrelsen har emellertid icke ansett sig böra göra någon framställning om beviljandet av medel för beredande av tandvård för officerare och underofficerare i flygtjänst, enär denna fråga i stället synes böra upptagas i samband med en revision av officersavlöningsreglementet. I det underdåniga utlåtande, som av styrelsen den 30. april 1931 avgivits över 1930 års militäravlöningssakkunnigas betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente, har även denna fråga upptagits till beaktande, varvid flygstyrelsen som sin åsikt uttalade, att personal i flygtjänst måste kunna åläggas att på statsverkets bekostnad förskaffa sig den tandbehandling, som vid föreskriven läkarundersökning befunnits böra ske.

Tab. 1. Resultatet av läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal åren 1928—1931.

Personal	1928				1929				1930				1931			
	Antal undersökta	Godkända	Underkända	Procent godkända	Antal undersökta	Godkända	Underkända	Procent godkända	Antal undersökta	Godkända	Underkända	Procent godkända	Antal undersökta	Godkända	Underkända	Procent godkända
Flygvapnet.																
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	5	7	1	88	—	—	—	—	13	9	4	69	10	6	4	60
Reservofficersaspiranter	22	14	8	64	21	14	7	67	25	14	11	56	17	13	4	76
Armén.																
Officerare på stat	15	11	4	73	—	—	—	—	13	9	4	69	8	4	4	50
Officerare i reserven	8	6	2	75	—	—	—	—	5	4	1	80	—	—	—	—
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	—	—	—	—	—	—	—	—	7	5	2	71	2	1	1	50
Marinen.																
Officerare på stat	8	7	1	88	—	—	—	—	9	9	—	100	6	4	2	67
Officerare i reserven	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	3	40	—	—	—	—
Underofficerare	1	1	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	1	67	1	1	—	100
Summa	62	46	16	74	21	14	7	67	80	54	26	68	44	29	15	66

Tab. 2. Kassationsorsaker vid läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal åren 1928—1931.

Personal	1928				1929				1930				1931			
	Ögon m. m.	Öron m. m.	Övriga sjukdomar eller lyten	Summa	Ögon m. m.	Öron m. m.	Övriga sjukdomar eller lyten	Summa	Ögon m. m.	Öron m. m.	Övriga sjukdomar eller lyten	Summa	Ögon m. m.	Öron m. m.	Övriga sjukdomar eller lyten	Summa
Flygvapnet.																
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	1	—	—	1	—	—	—	—	2	1	1	4	2	1	1	4
Reservoff.-aspiranter	5	1	2	8	3	—	—	4	4	1	4	2	1	1	—	2
Armén.																
Officerare på stat	1	—	1	2	4	—	—	—	1	1	1	1	4	2	—	2
Officerare i reserven	1	—	—	1	2	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	1
Marinen.																
Officerare på stat	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Officerare i reserven	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	2
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Summa	8	1	3	4	16	3	—	4	7	9	3	6	8	26	6	15

Tab. 3. Resultatet av läkarundersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal åren 1928—1931.

Å r	Antal undersökta	Godkända	Icke godkända	Procent godkända
1928	107	105	2	98
1929	131	130	1	99
1930	115	114	1	99
1931	133	132	1	99

Tab. 4. Kassationsorsaker vid läkarundersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal åren 1928—1931.

Å r	Ögon-sjukdom	Öron-sjukdom	Övriga sjukdomar eller lyten	Kombination av samtliga eller vissa av dessa grupper	Summa
1928	2	—	—	—	2
1929	—	—	1	—	1
1930	—	—	—	1	1
1931	—	—	1	—	1
Summa	2	—	2	1	5

Tab. 5. Olycksfall i samband med flygning ^{1/7} 1926—^{31/12} 1931.

Å r	Antal flyg- olyckor med dödlig ut- gång	Personal	K l a s s		
			A	B	C
17— ^{31/12} 1926 ¹	2	Officerare Underofficerare Manskap	1 — 2	— — —	— — —
1927 ²	3	Officerare Underofficerare Manskap	3 — 1	2 — 2	3 1 1
1928 ³	2	Officerare Underofficerare Manskap	— — 4	3 — —	1 — 1
1929	4	Officerare Underofficerare Manskap	4 1 2	2 1 1	1 2 2
1930	2	Officerare Underofficerare Manskap	5 1 —	— — —	4 1 2
1931 ⁶	5	Officerare Underofficerare Manskap	4 1 3	— — —	3 — 2
Summa	18		26	11	24

Grupp A: Dödlig utgång inom 90 dagar efter haveriet; gr. B: Svår skada; gr. C: Lätt skada.

¹ Här icke medtagna två dödsolyckor vid övningshopp med fallskärm. — ² Här icke medtagen en dödsolycka genom slag av propeller (officer). — ³ Här icke medtagen en dödsolycka genom slag av propeller (manskap). — ⁴ Därav en dödad genom fall ur flygplan under flygning. — ⁵ Dödad vid uthopp ur flygplan (fallskärmen ej utlöst). — ⁶ Här icke medtagen en civil person (tillhörande frivilliga automobilkåren), som förolyckats vid flygning med militärt flygplan.

Tab. 6. Sjukligheten bland manskapet vid

1	2	3	4									
			Under året									
			Ålder					Månad				
Truppförband	Sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar	Kvar. fr. föreg. år	Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	
År 1927.												
2. flygkåren	42 614	—	7	130	—	36	14	26	15	12	7	
3. flygkåren	50 298	2	27	170	2	75	20	11	18	15	12	
4. flygkåren	27 112	—	13	128	1	42	19	19	8	10	—	
Flygskolekåren	32 638	1	2	208	1	33	10	13	8	7	6	
Summa	152 662	3	48	636	4	186	63	69	49	44	25	
År 1928.												
2. flygkåren	49 401	—	12	165	—	10	19	14	20	18	7	
3. flygkåren ¹	45 002	2	10	180	2	20	27	25	12	10	26	
4. flygkåren	24 988	1	8	150	3	13	29	16	11	19	9	
Flygskolekåren	41 357	2	2	248	—	38	37	40	12	7	5	
Summa	160 748	5	32	743	5	81	112	95	55	54	47	
År 1929.												
2. flygkåren	57 393	—	15	155	8	16	24	17	29	13	5	
3. flygkåren	47 262	—	15	113	1	19	8	15	11	6	4	
4. flygkåren	32 590	2	5	154	6	31	19	29	10	2	8	
Flygskolekåren ²	49 635	5	5	253	4	29	42	28	37	4	9	
Summa	186 880	7	40	675	19	95	93	89	87	25	26	
År 1930.												
1. flygkåren	37 853	—	22	152	3	13	15	23	17	7	6	
2. flygkåren	61 645	2	21	146	4	14	13	20	15	14	4	
3. flygkåren	63 694	—	14	126	4	19	6	31	8	5	4	
4. flygkåren	33 953	—	4	152	13	9	29	33	16	4	3	
Flygskolekåren	52 484	3	9	274	2	26	28	24	23	23	13	
Summa	249 629	5	70	850	26	81	91	131	79	53	30	
År 1931.												
1. flygkåren	41 467	1	31	216	6	49	20	37	19	19	3	
2. flygkåren	63 433	—	27	217	8	47	23	44	35	8	5	
3. flygkåren	66 386	1	3	152	5	48	12	13	10	6	1	
4. flygkåren	34 490	1	7	240	13	57	23	33	20	16	8	
Flygskolekåren	47 423	2	22	208	12	30	24	43	20	13	12	
Summa	253 199	5	90	1033	44	231	102	170	104	53	29	

Anm. Antalet tjänstgöringsdagar (kol. 2) för de olika kårerna avviker från de i Tab. 11 an-

¹ Bland samtliga vårdade ingå även de från föreg. år kvarliggande; kol. 22 sålunda = kol. 3 skola. — ² Jämte landflygskjolskolan.

flygvapnets truppförband åren 1927—31.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
insjuknade				Samtliga vårdade ¹					Avförda				Kvarligg. t. följ. år	Sjukdagarnas antal	Sjukdagar i % av tjänstgöringsdagar
nad	Augusti	September	Oktober	November	December	vid truppen	& militär-sjukhus	& civilt sjukhus	Summa	Dagliga till fortsatt krigstjänstgöring	Dagliga till fortsatt krigstjänstgöring	Ödöda			
4	3	12	7	1	—	115	21	1	137	136	1	—	—	937	2.20
—	5	8	16	12	7	50	149	2	201	199	—	—	2	2 071	4.12
4	5	10	9	10	5	62	76	3	141	140	—	—	1	1 184	4.37
22	21	31	24	23	13	145	62	5	212	208	2	—	2	1 809	5.54
30	34	61	56	46	25	372	308	11	691	688	3	—	5	6 001	8.93
14	17	21	21	11	5	110	67	—	177	171	5	1	—	1 467	2.97
6	11	13	19	20	3	83	102	9	194	192	2	—	—	1 725	3.83
6	4	6	3	37	8	75	80	7	162	158	2	—	2	1 689	6.76
6	7	11	35	32	20	124	110	18	252	247	—	—	5	1 752	4.24
32	39	51	78	100	86	392	359	34	785	768	9	1	7	6 633	4.13
19	10	11	11	12	11	118	52	8	178	168	7	1	2	1 959	3.41
5	5	14	12	18	12	56	67	6	129	129	—	—	—	857	1.81
5	5	11	15	27	3	82	83	2	167	162	5	—	—	1 882	5.77
18	6	31	19	27	12	152	92	23	267	261	2	—	4	2 961	5.97
47	26	67	57	84	88	408	294	39	741	720	14	1	6	7 659	4.10
5	10	33	18	23	7	58	116	3	177	170	6	—	1	2 224	5.88
14	18	19	11	21	8	126	47	—	173	165	8	—	—	1 557	2.53
1	5	18	20	19	8	58	80	6	144	141	2	—	1	1 290	2.03
3	1	33	18	11	9	86	77	6	169	163	5	—	1	1 927	5.68
28	21	33	25	25	16	153	122	13	288	283	2	1	2	2 364	4.50
51	55	136	92	90	48	481	442	28	951	922	23	1	5	9 362	8.75
14	12	28	14	30	17	106	140	8	254	247	5	—	2	3 088	7.45
12	6	17	24	16	15	192	59	1	252	240	9	1	2	1 860	2.93
2	7	26	9	15	11	41	117	3	161	159	1	—	1	1 241	1.87
12	8	36	8	19	20	108	151	2	261	249	8	—	4	2 374	6.88
11	18	31	20	11	9	121	104	19	244	240	2	—	2	2 125	4.48
51	51	138	75	91	72	568	571	33	1 172	1 135	25	1	11	10 688	4.22

förda, då ju olika perioder avses. — Rörande döda se texten samt Tab. 5.

t. o. m. 6 = 3 + 7 t. o. m. 18 = kol. 19 t. o. m. 21 = kol. 23 t. o. m. 26. — ² Jämte skjut-
10—321527.

Tab. 7. Sjukdomar bland manskapet vid flygvapnets truppförband åren 1927—1931.

Sjukdomar	År 1927					År 1928					År 1929					År 1930					År 1931							
	2	3	4	5	S:a	2	3	4	5	S:a	2	3	4	5	S:a	1	2	3	4	5	S:a	1	2	3	4	5	S:a	
	Hygkåren					Hygkåren					Hygkåren					Hygkåren					Hygkåren							
I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
II. Akuta infektionssjukdomar.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Smittkoppor. Variola	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vattenkoppor. Varicellæ	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	
Scharlakansfeber. Scarlatina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mässling. Morbilli	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Rash. Rubella	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	5	1	1	1	8	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4	
Fläcktyfus. Typhus exanthematicus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tarmtyfus. Febris typhoides	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Paratyfus. Paratyphus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Asiatisk kolera. Cholera asiatica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Inhemsk kolera. Cholera nostras	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rödsot. Dysenteria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Stelkramp. Tetanus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ros. Erysipelas	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
Septisk lymfkäder- o. lymfkörtelinflamm. Lymphang. et lymphad. sept.	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	2	2	-	1	5	1	-	-	-	1	2	1	-	-	-	3	4
Blodförgiftning. Varfeber. Septichæmia. Pyæmia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akut ledgångsreum. Rheumat. artic. ac.	1	1	-	-	2	-	1	4	1	6	10	-	-	1	11	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2	2	
Halsfluss. Angina tonsillaris	23	32	14	17	86	51	41	37	28	157	37	18	9	31	95	16	45	23	26	46	156	20	37	13	27	43	140	
Difteri. Strupsjuka. Diphtheria. Croup.	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pälsjuka. Parotitis epidemica	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	2	-	-	2	1	3	2	-	6	12	7	2	-	-	-	9	
Kikhosta. Pertussis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Influenza. Influenza epidemica	60	70	39	-	169	2	1	12	-	15	21	-	45	-	66	-	2	-	28	-	30	55	51	37	58	7	208	
Akut barnförslamning. Poliomyel. ant. acuta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sömnssjuka. Encephalitis lethargica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Epidemisk hjärnhinneinflamm. Mening. cerebrosp. epid.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dröppel. Gonorrhoea	1	2	2	3	10	6	3	1	-	10	2	3	5	-	10	1	-	3	2	-	6	-	2	1	-	2	5	
Enkelt veneriskt sår (med mildesjukdomar). Ulcus molle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

	År 1927					År 1928					År 1929					År 1930					År 1931							
Sjukdomar	2	3	4	5	S:a	2	3	4	5	S:a	2	3	4	5	S:a	1	2	3	4	5	S:a	1	2	3	4	5	S:a	
	flygkåren					flygkåren					flygkåren					flygkåren					flygkåren							
VI. Kroniska förgiftnings- sjukdomar.																												
Kronisk alkoholförgiftning. Alcohol.																												
chr. Delir. trem.																												
Andra kroniska förgiftningssjukd.																												
VII. Sinnessjukdomar.																												
Sinnessjukdom																1	1	1			3							
VIII. Nervsystemets sjukdomar.																												
Nervinflammation. Neuritis. Polyneu- ritis																												
Nervsmärta. Neuralgia		1		2	3		1			1																	1	
Perifer förlamning. Paresis. Paralysis											1				1				1		1							
Fallandesot. Epilepsia											1				1													
Nervsvaghet. Neurasthenia							1			1										2	2		2			2	5	
Ryggmärgsinflamm. Myelitis																												
Hjärnhinneinflamm. Mening. cerebr.																												
Hjärnblödning. Hämorrhagia cerebri							1			1																		
Andra sjukd. i nervsystemet																	1				1							
IX. Ögonsjukdomar.																												
Conjunktivitis catarrhalis									1	1				4	4	1					3	4					3	3
phlyctenulosa											1				1									1				1
Keratitis																												
Iritis																1					1							
Panophthalmitis																												
Refraktionsanomalier.																												
a. Myopia																												
b. Hyperopia																												
c. Astigmatismus																												
Andra ögonsjukdomar									1	1								1			2	3	1				1	

Sjukdomar	År 1927					År 1928					År 1929					År 1930					År 1931							
	2	3	4	5	S:a	2	3	4	5	S:a	2	3	4	5	S:a	1	2	3	4	5	S:a	1	2	3	4	5	S:a	
	flygkåren					flygkåren					flygkåren					flygkåren					flygkåren							
XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar.																												
Inflammation i mun och tunga. Stomatitis. Glossitis	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	1	—	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Inflammation i svalg och matstrupe. Pharyngitis. Oesophagitis	—	2	—	—	2	—	1	1	2	4	—	1	—	—	1	—	1	—	—	1	2	1	—	—	—	1	2	
Magkatarr. Gastritis.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
a. Akut. G. ac.	—	7	1	6	14	1	—	—	6	7	4	6	—	2	12	1	—	2	—	4	7	—	6	—	5	8	19	
b. Kronisk. G. chr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Funktionell magsäckssjukdom. Neurosis ventriculi	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	4	—	4	
Magsår. Ulcus ventr. U. duod.	—	—	—	—	—	2	—	1	—	3	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	2	1	—	—	2	—	3	
Utvidgning av magsäcken. Sänkning av magsäcken. Dilatio ventriculi. Gastroptosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mag-tarmkatarr. Gastro-enteritis	3	—	1	—	4	5	—	—	—	5	—	—	1	3	4	—	—	—	—	5	4	9	1	5	1	7	14	
Tarmkatarr. Enteritis. Colitis etc.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
a. Akut. E. etc. ac.	2	3	2	6	13	2	—	7	3	12	1	—	—	1	2	2	5	2	2	8	19	1	5	5	1	—	12	
b. Kronisk. E. etc. chr.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Blindtarmsinflammation. Appendicit. Tarmhinder. Tarmvred. Ileus. Volvulus	2	—	—	—	2	1	2	1	8	12	2	1	—	10	13	2	7	1	1	4	15	5	1	—	1	3	10	
Invaginatio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bräck. Hernia.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
a. Rörligt. Hernia mobilis	—	1	1	1	3	—	—	1	1	2	—	1	1	—	2	—	1	2	—	—	3	1	—	—	2	—	3	
b. Inklämt. Hernia incarcerated.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Förstopning. Obstipatio	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	
Inflamm. kring ändtarmen. Ändtarmsstiel. Periproct. Fist. ani	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	
Ändtarmsspricka. Ändtarmskontraktur. Fissura. Contractura ani	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bukhinneinflammation. Peritonit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gulsot. Icterus catarrhalis	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1	4	—	2	—	—	—	2	
Gallsten. Cholelithiasis	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Andra sjukdomar i matsmältningsorganen	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	4	—	—	2	—	—	2	

XIV. Urin- och könsorganens sjukdomar.

Njurinflammation. Nephritis.

a. Akut. Nephritis acuta

b. Kronisk. Nephritis chr.

Njursten. Lithiasis renalis

Äggviteurin. Albuminuria

Katarr, inflamm. i urinblåsan. Cystitis

Funktionell blåssjukd. Neurosis vesicae

urinariae. Enuresis noct.

Blåskörtelinflamm. Prostat. Absc. prost.

Urinrörsförträngning. Strict. urethrae

Förträngning av förhuden. Phimosis.

Paraphim.

Testikelinflammation. Epidid. Orch.

Vattenbräck. Pungsvullnad. Hydrocele.

Hämatocoele. Pyocoele

Pungåderbräck. Varicocele

Andra sjukd. i urin- och könsorg.

XV. Rörelseorganens och ben-systemets sjukdomar.

Muskelinflammation. Muskelreum.

a. Akut. Myitis ac. Rheum. muscul. ac.

b. Kronisk. Myitis chr. Rheum. muscul. chr.

Inflamm. i senskida. Tendovag.

Senknuta. Ganglion

Inflammation i slemhäck. Burs. Hygr.

Falsk ledställning. Scoliosis. Genu

valgum. Pes varus. Hallux valgus etc.

Ledstyvhet. Anchylosis

Inflamm. i ledgång. Synov. Arthr.

Kron. ledgångsreum. Rheum. artic. chr.

Ledmus. Mus artic. Corp. mob. in artic.

Ben- och benmärgsinflamm. Osteitis.

Osteomyel.

Benhinneinflammation. Periostit

Fotödem. Oedema pedis

Marschsvulst. Syndesm. metat.

Ansträngningsperiostit. Periost. tibiae

ab exercitio

Andra sjukd. i rörelseorg. o. bensyst.

Sjukdomar	År 1927					År 1928					År 1929					År 1930					År 1931							
	2	3	4	5	S:a	2	3	4	5	S:a	2	3	4	5	S:a	1	2	3	4	5	S:a	1	2	3	4	5	S:a	
	flygkåren					flygkåren					flygkåren					flygkåren					flygkåren							
XVI. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven.																												
Erythema multiforme et nodosum . .	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—	2	—	1	1	—	—	—	2
Urticaria	1	—	—	—	1	4	2	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	
Herpes zoster	1	—	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	1	—	2	1	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	2	
Psoriasis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
Eczema	—	1	—	1	2	—	2	—	1	3	1	—	—	—	1	1	—	2	—	—	3	8	2	—	1	—	11	
Impetigo. Ecthyma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	
Favus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Herpes tonsurans, Sycosis	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nageltrång. Unguis incarn.	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	3	
Bindvävsinflammation. Bulnad. Phlegmone. Abscessus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	8	2	—	1	2	13	
Böld. Furunculus. Carbunculus . . .	1	4	11	11	27	2	7	4	16	29	—	8	5	19	32	5	3	16	12	15	51	3	2	6	8	2	27	
Rötsår. Ulcus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Brand. Gangrän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Andra sjukd. i hud o. bindväv . . .	1	1	—	2	4	4	2	—	3	9	—	1	—	—	1	4	—	—	—	2	6	4	—	—	1	—	5	
XVII. Svalster.																												
Svalst. Tumor	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	
XVIII. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.¹																												
Muskel- el. Senbristning, Sensträckning . .	—	6	9	44	59	—	1	—	44	45	7	9	7	4	27	—	3	6	6	12	27	3	2	13	13	15	46	
Ledvrickning	3	5	2	—	10	12	8	4	—	24	3	10	4	33	50	20	10	11	8	25	74	12	6	9	4	12	43	
Luxation. a. Enkel	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	1	9	10	—	2	—	—	2	4	—	2	—	—	2	4	
b. Komplie.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	
Benbrott. a. Enkelt	—	4	—	3	7	3	1	3	1	8	3	—	1	3	7	2	1	2	2	3	10	—	4	2	1	4	11	
b. Komplie.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	
Stöt o. krossning. Krossår	—	11	9	—	20	—	18	12	6	36	3	12	20	12	47	8	1	13	8	42	72	22	1	9	18	26	76	
Sår av skarpt el. spetsigt vapen . . .	2	8	2	7	19	3	4	—	7	14	—	2	2	4	8	8	—	3	10	4	25	10	—	1	1	2	14	

[illegible]

¹ För svårare olycksfall eller för självmord (-sförsök) lämnas särskild specificerad uppgift.

Tab. 8. Vissa epidemiska sjukdomar månadsvis åren 1927—1931.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
År 1927.													
<i>Scharlakansfeber</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Mässling</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Nervfeber</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Rödsot</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Difteri</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
2 flygkåren	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
<i>Påssjuka</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Kikhosta</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Influensa</i>	128	17	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	169
2 flygkåren	30	6	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	60
3 „	65	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70
4 „	33	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
<i>Sömnssjuka</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
År 1928.													
<i>Scharlakansfeber</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Mässling</i>	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
3 flygkåren	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
<i>Påssjuka</i>	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
3 flygkåren	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
<i>Kikhosta</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Influensa</i>	4	5	2	3	—	—	—	—	—	1	—	—	15
2 flygkåren	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
3 „	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
4 „	4	5	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	12
<i>Ak. barnförlamning</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Sömnssjuka</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
År 1929.													
<i>Scharlakansfeber</i>	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
2 flygkåren	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
<i>Mässling</i>	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
3 flygkåren	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
<i>Tarmtyfus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Rödsot</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Difteri</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Påssjuka</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
3 flygkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
<i>Kikhosta</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Influensa</i>	18	25	21	—	—	—	—	—	—	2	—	—	66
2 flygkåren	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
4 „	17	5	21	—	—	—	—	—	—	2	—	—	45

Tab. 9. Smittsamma könssjukdomar bland fast anställda och värnpliktiga inom flygvapnet åren 1927—31.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Dröppel (<i>Gonorrhoea</i>) med följsjukdomar					Enkelt ven. sår (<i>Ulcus molle</i>) med följsjukd.				Nyförvärvad syfilis (<i>Syphilis recens</i>)				Recidiverande syfilis (<i>Syphilis recidivans.</i>)				
Behäftade med sjuk- domen vid insättelsen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänst- göringstiden	Summa insjuknade	Smittade utom förläggings- orten	Smittade inom förläggings- orten	Behäftade med sjuk- domen vid insättelsen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänst- göringstiden	Summa insjuknade	Smittade utom förläggings- orten	Smittade inom förläggings- orten	Behäftade med sjuk- domen vid insättelsen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänst- göringstiden	Summa insjuknade	Smittade utom förläggings- orten	Smittade inom förläggings- orten	Behäftade med sjuk- domen vid insättelsen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänst- göringstiden	Summa insjuknade
År 1927.																	
Fast anställda	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Värnpliktiga	6	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
År 1928.																	
Fast anställda	—	1	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värnpliktiga	1	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
År 1929.																	
Fast anställda	—	3	5	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värnpliktiga	3	4	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
År 1930.																	
Fast anställda	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värnpliktiga	4	1	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
År 1931.																	
Fast anställda	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Värnpliktiga	1	3	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 10. Revaccination av manskap vid flygvapnet åren 1927—31.

	Antal revacci- nerade		Resultat			Antal revacci- nerade		Resultat	
		gott	osäkert	intet			gott	osäkert	intet
År 1927. ¹					År 1930.				
3 flygkåren	130	104	—	26	1 flygkåren	214	173	5	36
4 ,	103	84	1	18	2 ,	221	169	—	52
Flygskolkåren	157	153	—	4	3 ,	258	192	—	66
Summa	390	341	1	48	4 ,	146	103	9	34
År 1928. ¹					Flygskolkåren				
3 flygkåren	159	134	—	25		186	186	—	—
4 ,	111	75	15	21	Summa	1025	823	14	188
Flygskolkåren	90	90	—	—					
Summa	360	299	15	46	År 1931.				
År 1929.					1 flygkåren				
1 flygkåren	92	83	—	9	2 ,	247	199	—	48
2 ,	195	172	—	23	3 ,	267	137	—	130
3 ,	202	145	—	57	4 ,	170	101	13	56
4 ,	136	73	18	45	Flygskolkåren	191	191	—	—
Flygskolkåren	146	146	—	—	Summa	1062	787	21	254
Summa	771	619	18	134					

¹ Rapporter över revaccination vid 2 flygkåren saknas före kårens förläggande till Hägernäs.

Tab. 11. Tablå över truppförbandens utgifter till sjukvården (tit. 37—38) för vart och ett av budgetåren 1 juli 1926—30 juni 1931.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kostnad per man och dag i öre											
	Tjänstgöringsdagar	Utgifter kronor	Nyan-skaffning av materiel	Underhåll av materiel	Förbrukningsmateriel	Sjukhuskostnad	Medikament	Transportkostnader	Utgifter för epidemier	Diverse ²	Summa kostnader
År 1/7 1926—30/6 1927.											
1 flygkåren . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 „ . .	37 231	978 63	—	—	0 03	1 78	0 30	0 27	0 03	0 22	2 63
3 „ . .	66 951	5 749 79	0 15	0 13	1 20	5 07	1 08	0 01	—	0 95	8 59
4 „ . .	21 946	907 74	0 93	—	1 14	0 53	1 46	—	—	0 08	4 14
Flygskolkåren .	21 078	1 516 60	2 61	—	1 70	0 22	1 68	0 02	—	0 96	7 19
År 1927/1928.											
1 flygkåren . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 „ . .	50 711	2 123 75	0 53	—	0 48	2 21	0 64	0 21	—	0 12	4 13
3 „ . .	46 590	5 874 74	0 20	0 44	1 13	7 72	0 56	0 62	—	1 93	12 60
4 „ . .	23 362	1 132 77	—	—	0 31	2 73	1 28	0 01	—	0 52	4 85
Flygskolkåren .	39 712	7 397 90	5 25	0 87	1 78	5 06	1 97	0 40	—	3 30	18 63
År 1928/1929.											
1 flygkåren . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 „ . .	54 986	4 013 48	0 39	0 01	0 60	4 30	1 35	0 13	—	0 52	7 30
3 „ . .	45 800	5 279 41	0 04	0 47	1 45	4 12	1 87	0 02	—	3 56	11 53
4 „ . .	31 430	1 539 33	0 01	—	0 75	0 96	0 82	0 03	—	2 33	4 90
Flygskolkåren .	46 523	4 408 51	0 29	0 20	0 93	1 39	1 36	0 36	—	4 95	9 48
År 1929/1930.											
1 flygkåren . .	25 528	714 64	0 99	0 03	0 44	0 50	0 45	0 02	—	0 37	2 80
2 „ . .	59 091	10 261 13	6 72	0 52	1 44	4 86	1 78	0 30	—	1 74	17 36
3 „ . .	57 944	4 389 22	0 03	0 28	1 56	1 14	1 20	0 01	—	3 35	7 57
4 „ . .	31 571	1 671 06	0 72	0 03	0 79	1 12	0 96	0 10	—	1 57	5 29
Flygskolkåren .	46 134	4 658 72	0 01	0 36	1 80	2 20	2 37	0 09	—	3 26	10 09
År 1930/1931.											
1 flygkåren . .	39 854	3 836 55	1 60	0 72	1 68	0 38	1 38	0 34	0 66	2 86	9 62
2 „ . .	68 209	4 611 17	0 11	0 70	0 63	2 43	1 42	0 45	—	1 03	6 77
3 „ . .	63 310	5 166 34	0 09	0 33	1 45	1 29	1 29	0 01	—	3 70	8 16
4 „ . .	34 282	1 395 20	0 01	0 29	0 56	0 77	1 11	—	—	1 32	4 06
Flygskolkåren .	51 604	4 454 67	0 02	0 25	2 00	0 82	2 39	0 26	—	2 90	8 64

¹ Tjänstgöringsdagarna äro upptagna lika med de för kasernutredningsanslaget angivna, enär uppgifter å tjänstgöringsdagar saknas för beräkning av truppsjukvårdsanslaget.

² Härå ingår även kostnad för tandvård och specialvård samt utgifter enligt O.A.R. § 23.